

MUSEUM

ČASOPIS

SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ

ROČNÍK LXII.

REDIGOVAL

ANTONÍN CHROUST

V BRNĚ L. P. MCMXXXI.

NÁKL. „RŮŽE SUŠILOVY“, LIT. JEDNOTY BOHOSLOVCŮ BRNĚNSKÝCH.
KNIHTISKÁRNA JANA MUCHY VE VELKÉM MEZIRÍČÍ.

OBSAH ROČ. LXII.

BÁSNE

<i>Boček Alois:</i> Tys miloval	12
Mrtví se vracejí	16
Bože!	35
Rekviem	48
Melodie večera	79
Jitro	115
<i>Bříza:</i> Vzpomínka	144
<i>F.:</i> Smrt filosofa	9
<i>Horák Jan:</i> Svatý	1
Modlitba	38
<i>Jarmil:</i> Padl jsem před cílem	108
<i>Jaroměřický:</i> Tajemství noci	112
Poslední zvonění	148
<i>Kempenský Tomáš, přel. J. Dokulil:</i> Ve sladkém jásotu	33
<i>Poe Edgar Allan, přel. J. Dokulil:</i> Hymnus	97
Mlčení	97
<i>Šrahůlek Št. S. D. S.:</i> Kde láska je	65
Marii	100
Na Boží Tělo	129
<i>Tennyson Alfred, přel. J. Dokulil:</i> Předvečer sv. Anežky	37

ČLÁNKY

<i>Agr.:</i> Aby měli život věčný	10
<i>Cirbus Carolus:</i> O kráse	75
Cirkev a umenie	109
<i>Hamrala Fr.:</i> Za ř. bohoslovcem Štěpánem Berkou	137
Dr. Stojan mluví po letech k bohoslovcům	149
<i>Honců Jan:</i> Potkalo nás královské štěstí	42
—id—: Sv. Pavel ve svých listech	49
Náboženská mapa světa v procentech	136
<i>Jaroš Jan C. Ss. R.:</i> Křesťanský solidarismus v nauce sv. Tomáše Akvinského	4, 38
<i>Kempenský Tomáš, přel. J. Dokulil:</i> O lásce ke Kristu a nenávisti ke světu	83
<i>Kleveta Josef:</i> Význam koncilu efesského	117
<i>Krajča Ant. C. Ss. R.:</i> Významní obhájci prostřednictví Mariina	66, 100, 130
<i>Lanča Antonín:</i> Světec z Padovy	145
<i>Lepka P. Jos. T. J.:</i> Uvítání bohoslovců	2
<i>Mastylak Jan C. Ss. R.:</i> Bůh ve stvoření nekonečný	50
<i>Matějčíček Frant.:</i> Vzpomínka	74
<i>Neumann Jar.:</i> K dějinám svátku Neposkvrněného Početí Panny Marie	36
<i>Noll Ladislav:</i> Hrst vzpomínek na Svatou zemi	13
—o—: Proč přišel Syn Boží na svět...	34

<i>Podveský Jan</i> : „Kde v údolí ku řece hora má sklon...”	43
<i>Radovan Vlad.</i> : Kněz — oběť — láska...	17
<i>Skalník Václav</i> : O díle dra Aloise Langa	80, 98
<i>Slavský M. J.</i> : Dvanáste výročí naší samostatnosti	18
<i>Šrahůlek Št. S. D. S.</i> : U hrobu rybářova	107
Zde Cyril dřímá	141
<i>Šujan Antonín</i> : Mendelismus	138
<i>Švach Prokop O. P.</i> : Cíl člověka	113

ROZHLEDY

<i>Anonym</i> : Chvála řeholních sester	125
<i>Bertrand</i> : Chvála hymnů	28
<i>B. Fr.</i> : Prof. Dr. Jos. Slabý mrtev	89
<i>d.</i> : Svatí Otcové a moderní školské studium	120
—id—: Skrytý apoštolát	26
<i>K.</i> : Encyklika „Grande munus”	28
Encyklika „Rerum novarum”	121
<i>K. J.</i> : Obrázky z Ruska	90, 122
<i>Sv. Kateřina Sienská</i> : O kněžích Ježíšových	26
<i>La</i> : Perla duchovní hudby	57
<i>mir</i> : O lhostejnosti, kříži a o ruce	87
<i>Sk.</i> : Zajímavý kulturní úkaz	28
Ke konci svatoaugustinského roku	56
Nové učení?	57

Z NAŠEHO RUCHU

Bohoslovci ve školním roce 1930-1931	20
<i>F.</i> : Organizační kurs bohoslovců v Novém Bydžově	22
<i>Hamrál Fr.</i> : Bohoslovecký sjezd na Velehradě	22
<i>jp.</i> : Sjezdování slov. bohoslovců v Trnavě	33
<i>Slovák zo Štrasburku</i> : K spolupráci českých a sloven. bohoslovcov	85
Súbeh	32
Změna súbehu	64

VÝROČNÍ ZPRÁVY JEDNOT

Růže Sušilova v Brně	150
Apologetický kroužek „Jirsík” v Českých Budějovicích	153
Literární řečnická jednota bohoslovců v Hradci Králové	154
Bohoslovecký ústav C. Ss. R. v Obořišti	154
Stojanova literární jednota v Olomouci	155
Růže Sušilova v Praze	53, 160
Církevno-literární spolek bohoslovcov „Bernolák” v Nitře	162
Spolek sv. Pavla apoštola v Spišskej Kapituli	163
Osvaldov liter. krúžok slov. bohosl. v Trnave	164
Krúžok sv. Jana Zlatoústeho v Košiciach	55, 166

NOVÉ KNIHY

Posudky knih na obálce čísel 3., 4., 5. a na str. 167, 168, 169, 170, 171

MUSEUM ČASOPIS SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ

Vychází každý druhý měsíc ve školním roce. S církevním schválením. Vydává svým nákladem Růže Sušilova, literární jednota brněnských bohoslovců. — Redaktor Antonín Chroust. — Adresa redakce i administrace: Brno, Antonínská 1. — Předplatné na 62. ročník 10 Kč pro bohoslovce a studující, 15 Kč pro ostatní odběratele.

OBSAH ČÍS. 1.:

Jan Horák: Svatý. — P. Josef Lepka T. J.: Uvítání bohoslovců. — Jan Jaroš C. Ss. R.: Křesťanský solidarismus v nauce sv. Tomáše Akvinského. — F.: Smrt filosofa*. — Agr.: Aby měli život věčný... — Alois Boček: Tys miloval*. — Lad. Noll: Hrst vzpomínek na Svatou zemi. — Alois Boček: Mrtví se vracejí...* — Vl. Radovan: Kněz - oběť - láska. — M. J. Slavský: Dvanáste výročí naší samostatnosti. — Z našeho ruchu. — Rozhledy. — Nové knihy.*

Obálku navrhl čtp. *Vlad. Kozlíček* z Brna.

LISTÁRNA REDAKCE:

Prosíme své čtenáře za laskavé prominutí, že se první číslo poněkud zpozdlilo; vynasnažíme se, aby příští čísla vycházela vždy k 20. každého druhého měsíce. — *Klerici C. Ss. R., Obořiště*: Děkujeme za pěkné příspěvky a prosíme, abyste ani budoucně na nás nezapomněli. — *Jos. Mitošinka, Strasbourg*: Došlo pozdě, snad ve 2. čísle. — Referát o sjezdu slovenských a podkarpatorských bohoslovců bude uveřejněn v 2. čísle. — Rovněž některé recenze musely býti odloženy do čísla příštího. — Děkujeme všem seminářům za zaslání statistiky bohoslovců a prosíme všechny bohoslovecké jednoty a kroužky, aby budily mezi svými členy zájem o obsah „Musea“ a přispívaly tak k zvelebení, prohloubení a zživotnění našeho bohosloveckého časopisu.

Uzávěrka 2. čísla bude přesně 6. prosince.

Z ADMINISTRACE:

Složenky budou přiloženy k 2. číslu. — P. T. odběratele, kteří dosud nevyrovnali předplatné za 61. (loňský) ročník nebo ročníky minulé, prosíme, aby tak laskavě učinili.

Růže Sušilova, literární jednota brněnských bohoslovců (Brno, Antonínská 1.), má dosud na skladě menší počet exemplářů tištěných přednášek *dra Josefa Toman* „Pastýřské bohosloví“. Objemná kniha, 500 stran velkého formátu, stojí 70 Kč kromě poštovného; bohoslovci mohou dostati toto ojedinělé dílo české literatury bohovědné za 50 Kč. Objednávky přímo na vydavatelku.

Upozorňujeme na přiložené prospekty významného díla *P. Is. Vondrušky* „Životopisy svatých v rámci dějin církevních“, které chystá katolické nakladatelství Ladislava Kuncíře, Praha II., Voršilská 3.

Tiskem Jana Muchy ve Velkém Meziříčí.

M * U * S * E * U * M

ROČ. LXII. * V BRNĚ V ŘÍJNU 1930. * ČÍS. I.

Jan Horák:

SVATÝ

*Et constituisti eum
super opera manuum tuarum.*

*V oči se mu zabodaly lesklé světa ostny
Podeschlý keř duše vášní žhavý samum lámal
Na hroby tuh se mu denně zklamání prach skládal
V půlnoci tmou zavalený v ložích hříchů zval
Tvář Svou čistou jemu ukaž Bože věčný!*

*Ke Kristu lkala v těžkých tiších nocí
V údolích pláče Tebe prosívala
Na paténě slov svých lásku svou Ti dala
Monika svatá za syna svého - svého Augustina
Tvář Svou čistou ukaž mu ó Bože věčný!*

*A dech vonný bílých růží do srdce mu zavál
Zvony Hlasu Tvého v srdci rozezvučel
V kaplích snů jsi hymny s tajemstvími dával
Vdýchať mu - světlo svaté - když byl pláčem zmučen
Tvář svatou Svou ukázals mu Bože věčný*

Uvítání bohoslovců

v památné basilice velehradské dne 16. července 1930.

Obdivuhodné a účelné harmonium se střídá v přírodě: jaro s létem a podzim se zimou. Jest to nevyčerpatelný pramen poetických srovnávání s lidským životem: v úsměvu mládí zachycujeme paprsky jarního slunce života, jenž v mužném věku zraje v plody pilné práce, znázorněné zvoněním srpů v létě, aby se pak sklonil v podzimu a čekal na zimní sněh, jímž jej zbělí stáří. Ale i kněžský život připouští toto srovnání.

Vítám Vás, ctihodní pánové, tento paprsek duchovního mládí, jenž v mém srdci vzbuzuje krásné vzpomínky na uplynulou dobu, v níž i můj život podobně rozkvétal.

Vítám Vás též u hrobu sv. Metoděje. Nemohu ukázati na jeho hrob a říci: Hic jacet, abychom se pomodlili u jeho těla. Nepodařilo se dosud naléztí jeho hrobu a proto mohu říci spíše: Non est hic. Avšak toto „non est hic” jest daleko lépe symbolem života, než „hic jacet”, které znamená zničení. Sv. Metod s Cyrilem jsou našimi apoštoly, to znamená, že z nás učinili osobnost křesťanskou — náboženskou.

Člověk jest individuum, t. j. indivisum in se et divisum ab aliis, neboť všechny atomy jeho těla a projevy života jsou spojeny jednotným zákonem a rozumová duše povznáší tuto individualitu v důstojnost osoby, činíc ji svéprávnou t. j. sui juris.

Rozumem a vůlí jest dáno člověku největší přirozené zdokonalení, že ne pouze trpně, nýbrž vědomě a dobrovolně může sbíratí veškeru svou energii a s ní celý svět, aby ji na těchto rukou rozumu a vůle odevzdal tomu, od něhož ji přijal. Tím staví člověka v přímé linii od země k nebi — chceme-li užiti přirovnání — jako svíci připravenou k zapálení.

Jako svíce by se však nerozžehla sama, podobně tato potentia oboedientialis nestala by se aktem, kdyby nevyšlehla jiskra z podivného světla, v němž Bůh bydlí, a nedotkla se knotu, čnicího vzhůru v pokorné své neschopnosti.

„Vy jste rodem vyvoleným, královským kněžstvem, národem svatým, lidem vlastnickým, abyste zvěštovali slávu toho, jenž z temnosti vás povolal ku podivnému světlu svému.” (Sv. Petr.)

Plamen nadpřirozené víry šlehá vzhůru ve svém zaostření, ale proniká zároveň dolů, proměňuje atomy vosku ve svou podstatu.

Křesťanská víra uskutečňuje se v rozumu, jenž ve svém rozběhu odráží se od nevystihlých tajemství boží dokonalosti, dobroty a lásky a padá zpět, ale je zachycován vůlí, která jej vede k pokornému poddání se, aby přece poznal nedostupnou pravdu: Credo, ut intelligam.

To je síla, jež v hrdinném napjetí by mohla pozdvihnouti celou škálu lidských mohutností i přes jejich tíži a odpor. Ale ve skutečnosti, poněvadž člověk není pouhý rozum a vůle, víra by se stala majetkem několika silných osobností, kdežto ostatní, zlomeni odporem své přirozenosti, víry by si nezachovali. Ježto takoví bývají

výsledkem svého okolí, je třeba okolí křesťanského — čili vyjádříme-li totéž effective — křesťanské tradice t. j. též celý sensitivní život v člověku má býti věrou proniknut, jí se přizpůsobiti, takže svaly lidských rukou jsou přivyklé, by vedly ruce k sepjetí, víra vtesaná v kámen, namalovaná na obrazech, vložená do melodií, dýchaná ve vůni kadidla, tvořící základ veřejného života, jeví se jako *conveniens* člověku, jako něco i přirozeně krásného, chutného a vonného.

To jsou ovšem *accidentia*, a sice taková, bez nichž může býti podstata víry daleko spíše než podstata těla a krve Páně bez *accidencí* chleba a vína v Eucharistii, ale přece taková, že bez nich by se víra nestala majetkem všeobecným a trvalým.

Takovým *accidens* byla slovanská řeč a liturgie, do níž oděl Cyril pravdy víry a tak otevřel duši slovanských národů, že ji snadno přijali.

A proto apoštol, jenž chce rozžiti svíce lidských osobností věrou v některém národu, musí uvést v činnost tradici a okolí křesťanské. Je k tomu potřeba ohromné síly, úměrné lidským vášním, jež se této víře postaví na odpor, hraničící s mučednictvím a vrcholící v osobní svatosti apoštolů národů. Mučedníci a světci to byli, kteří vnesli křesťanskou tradici do národů neb snad můžeme též říci, že mučedníky a světci se stali ti, kteří účinně chtěli šířiti křesťanskou víru.

Tato křesťanská tradice, Cyrilem a Methodem u nás založená, trvá dále a čím je živější a silnější, tím pevnější je víra a tím lepší je křesťanský život.

Naším úkolem je upevniti tuto tradici a přiblížiti tak knot lidského rozumu k světlu božímu, by se rozsvítila svíce lidské osobnosti věrou. To snad deptá naši pýchu, jež by chtěla snad více, ale jediný Bůh to je, jenž dává víru a veškeren vzrůst. Naše sepiaté ruce jsou mostem, po nichž přechází tato tradice. Někdy mohou něčí ruce klesnout a tím vznikne mezera časová a místní, a Bůh, ačkoliv by absolutně mohl, přece prakticky víry nedává, a světlo boží přechází tyto mezery bez účinku. Je to těžká práce, ale nutná, poněvadž je podmínkou věčného blaha tolika lidí; právě proto je to práce nevýslovně krásná, k níž nás Kristus Pán volá: „Ne, vy jste mne vyvolili, ale já jsem vyvolil vás, a ustanovil jsem vás k tomu, abyste šli a přinášeli užitek a užitek váš aby zůstal.“ (Jan 15, 2.)

Tu kyne perspektiva léta a podzimu kněžského života, v něž přejde vaše nynější jásavé jaro, abyste pak v blahu a štěstí jiných, jimž jste je umožnili, našli i své blaho nepomíjející ve věčné blaženosti.

Modleme se proto k sv. Metoději a sv. Cyrilu, aby naše ruce neklesaly pod tíží našeho povolání, nýbrž pevně jako články uzavíraly řetěz, chránící víru v našem národě.

Sv. Cyrile a Metoději, orodujte za nás!

Královno apoštolů, přimlouvej se za nás! Amen!

Kázal P. Jos. Lepka T. J.

Považujeme za dobré a za upřímnou lásku, že jsme obdarováni ne tím, po čem toužíme, nýbrž tím, co jest pro nás užitečné.

Sv. Augustin.

Jan Jaroš C. Ss. R., Obořiště:

Křesťanský solidarismus v nauce sv. Tomáše Aquinského.

Jakmile byla opuštěna filosofie sv. Tomáše, nastal zmatek ve vědách, který se přesunul záhy i do praktického života. Moderní filosofie svou naukou o původu a účelu státu, o vzniku státní moci zplodila nezdravé hospodářské směry: Cromwellův merkantilismus a Quesnayův fysiokratismus, z nichž se vyvinul liberální politický směr — Smithův individualismus. Filosofickým základem jeho jest Lockeův empyrismus. V náboženství uplatňuje naprostou emancipaci jednotlivce od každé závislosti na Bohu a mravním řádu (Kantova autonomie vůle je sem přenesena!). Jediným a nejvyšším zákonem je svobodná a neobmezená vůle lidská. V politice žádá, aby individuum bylo osvobozeno od společenské organisace. Stát jako výplod společenské smlouvy nemá jiného účelu, než aby se staral o dodržování smluv a bezpečnost občanů. V národohospodářství jest jeho ideálem úplná svoboda výroby a volnost soutěže. Tento systém byl přijat a praktikován všemi vládami. Avšak přílišnou svobodou individua zavinil výrobní krizi, která ubila střední stav a rozmnožila řady proletariátu. Svým náboženským liberalismem oloupil lidstvo o víru a navykl je rozmařilosti, ale požadavků jeho po požitcích nemohl splnit. Tím upravil cestu k socialismu.

Nelze proto vinit socialismus z dnešních zbědovaných sociálních poměrů, poněvadž právě z nich vznikl a snaží se je odstranit, avšak používá metody nesprávné, která by hospodářský a společenský stav dneška ještě zhoršila. Neboť „základní ideje proletářského socialismu — štěstí mas jako smysl života, nevěra jako duch života — jsou síly rozkladné, které uvádějí lidstvo ještě hlouběji do tmy.“ (W. Sombart.)¹ Tyto dva směry ovládly pak veškeren politický život v každém státě a hlodaly na jeho ústrojí. Katolická politika spala. Dokonce katoličtí politikové se akomodovali protikřesťanským směrům. Ve Francii vznikla škola angerská, která hlásala katolický liberalismus.

Teprve veliký přítel lidstva, sv. Otec Lev XIII., obnovením pravé filosofie tomistické vytvořil svými encyklikami: *Quod apostolici muneris* (1878), *Rerum novarum* (1891), *Graves de communi* (1891), *Diuturnum illud* (1881) a j. katolický směr, jež nazýváme křesťanským solidarismem.² Jeho nauku propagoval nástupce, Pius X. Svým „*Motu proprio*“ ze dne 18. prosince 1903 stanovil pravidla lidové činnosti křesťanské.

Mezi nejčelnější propagátory solidarismu náleží: škola angerská,

¹ Reyl, *Sociologie v politice*, Praha (1924), 395. — ² Slovo „solidarismus“ zavedl s úspěchem do sociologie P. Jindřich Pesch S. J. ve svém díle „*Lehrbuch der Nationalökonomie*“ Freiburg in Breisgau (1905). Dříve se užívalo názvu „křesť. socialismus“ nebo „křesť. demokracie“. Avšak je lépe, neužívatí těchto výrazů, poněvadž se tím uvádí zmatek mezi lid.

jež po vydání nedocenitelné encykliky „Rerum novarum“ a po odsouzení katolického liberalismu ekonomickým kongresem v Padově 1896, horlivě pracovala na poli katolické politiky, a škola lutyšská (Association Catholique) v Belgii. V Německu byli hlavními pracovníky: biskup Vil. Ketteler, Viktor Cathrein S. J., Jindřich Pesch S. J. a j.; v Rakousku Alb. Weiss O. P., Biederlack S. J., profesor na universitě v Innomostí. V Anglii předchůdci solidarismu byli t. zv. ethičtí socialisté Thomas Carlyle a John Ruskin. Teprve po vydání vzácné encykliky „Rerum novarum“ začíná i zde uvědomělý křesťanský solidarismus. Kardinálové Manning, Vaughan a biskupové angličtí stali se hlavními jeho šířiteli. U nás pracovali na tomto poli dr. Horský, Tomáš Jiroušek, dr. Reyl, prakticky jej provádí Msgr Šrámek.

Tato myšlenka křesťanského solidarismu však není zcela nová. Vždyť, jak praví dr. Reyl ve svém díle „Sociologie v politice“ není solidarismus ničím jiným než „praktickým křesťanstvím ve veřejném životě.“¹ Proto církev sv. uplatňovala ideu solidarity již ve starověku, mnohem více ovšem ve středověku a uplatňovala by ji i v době naší, kdyby nebyla ve své činnosti a snaze o blaho veškerého lidstva neprávem omezována. Vzpomeňme jen, jak moudře provedla těžkou sociální reformu starověku: zrušení otroctví! Jak uchránila tehdejší společnost veliké a zhoubné sociální revoluce a zbavila ji poměrně v krátké době škodlivého sociálního neduhu! Jak naproti tomu rozřešili tentýž sociální problém: vyrovnání hluboké propasti mezi bohatstvím a chudobou — ruští marxisté! Kolik zla odstranila církev zakládáním dobročinných ústavů! Ve středověku pak, kdy vliv církve ve veřejném životě byl mnohem větší nežli v době přítomné, byl také hospodářský a společenský stav států mnohem lepší nežli nyní. Nebylo tíživé sociální otázky, jež dnes ohrožuje každý stát v jeho základech.

Nejzákladnější principy solidarity jsou vzaty z Písma sv., bližší pak z bohatého literárního pokladu sv. Tomáše Aquinského. — Stěžejní zásady, na nichž je vybudován křesťanský solidarismus Andělského učitele, jsou pravým protějškem zásad bořivého socialismu a rozkladného individualismu. Základem jest existence boží a náboženství zjevené, katolické. Společnost jak rodinná tak státní vzniká z přirozené vlohy, kterou Bůh vložil do člověka: „Homo autem *naturaliter animal sociale* est; oportet enim multis, quae per unum solum parari non possunt. Oportet igitur, quod *ex lege divina* instituatur homo... ad alios homines.“² A v komentáři k Aristotelovu spisu „Politica“ prohlašuje sv. Tomáš také stát za instituci nezbytně nutnou a přirozenou: „Sed singuli homines comparantur ad totam civitatem sicut partes hominis ad hominem. Quia sicut manus et pes non potest esse sine homine, ita nec unus homo est per se sibi sufficiens ad vivendum separatus a civitate.“³ Témuž učí dnešní solidarismus a odmítá jak názor individualistický, dle něhož stát vznikl

¹ Reyl o. c. 391. — ² S. c. g. l. 3, c. 128. — De reg. princ. l. I., c. 1. —

³ O. c. l. I. lect. 1

společenskou smlouvou, tak názor socialistický, který hájí v nauce o vzniku státu theorie evoluční, jejímž základem jest dávno již vyvrácená báň Darwinova.

Jako vždy, táže se i zde Andělský učitel po příčině, proč Bůh stvořil člověka jako bytost společenskou, a odpověď nalézá v posvátných knihách Písma sv.: Posledním cílem každého jednotlivce je blažené patření na Boha, kterého člověk dosahuje tím, že zde na zemi Boha poznává, v něho věří, doufá a jej miluje. Avšak dvě veliké překážky staví se lidem na cestě k Bohu: starosti o věci časné a slabost lidského rozumu, jenž nepoznává jako rozum andělský pravdy a zdroje veškeré pravdy — Boha intuitivně, nýbrž úsudkem.¹ Proto Bůh stvořil člověka jako bytost sociální, aby lidé, společně žijíce, navzájem si pomáhali odstraňovati překážky ve snaze o poslední cíl. „Finis divinae legis est,“ učí kníže theologů, „ut homo Deo adhaereat. *Juvatur autem homo in hoc ex alio*, tam quantum ad cognitionem quam etiam quantum ad effectum; juvant enim se homines mutuo in cognitionem veritatis et unus alium provocat ad bonum et retrahit a malo; unde dicitur „Ferrum ferro exacuitur et homo exacuit faciem amici sui“ (Prov. XXVII., 17); et „Melius est duos esse simul quam unum; habent enim emolumentum societatis suae; si unus ceciderit, ab altero fulciatur... Et si quispiam praevaluerit contra unum, duo resistunt ei (Eccle IV., 9—12)“²

V těchto slovech je zároveň obsažen poslední a nejvyšší účel státu, o němž mluví sv. Tomáš na jiném místě výslovně: „Sed quia homo... ad ulteriorem finem ordinatur, qui consistit in fruitione divina, oportet eundem finem esse multitudinis, qui est hominis unius.“³ Jak vznešená a člověka opravdu důstojná to nauka proti nízké nauce socialistů, kteří, jak frivolně prohlásil Aug. Bebel, „*ponechávají nebe andělům a vrabcům*“;⁴ a jejichž cíl je téže hodnoty jako cíl zvířat — pozemský požitek! Kdyby se jejich názor o účelu státu důsledně a ode všech provedl, stal by se život na světě nesnesitelným břemenem. Jeden druhého by utlačoval a ubíjel bez bázně, že bude potrestán věčným, nejvyšším spravedlivým Soudcem. Ze společnosti zmizela by spravedlnost a tím více ovšem láska a zavládlo by bezmezné sobectví. Stejně nepřijatelný je názor liberalistický, jenž rovněž jako socialismus nezná vyššího cíle státu, než aby negativně podporoval *hmotné blaho* jednotlivců. Rozdíl mezi oběma záleží pouze v tom, že socialismus zaměnil osobní egoismus individualistů za egoismus státní (altruismus). Avšak katoličtí politikové prohlašují se sv. Tomášem za nejvyšší účel státu rozšíření království božího na zemi. Politika není jím cílem, nýbrž prostředkem k cíli, aby umožnila pastorační a přivedla lidi k Ježíši Kristu. „Celá politika křesťanská,

¹ S. c. g. I. 3, c. 129. — ² Ib. c. 128. — Charles Perin, velezasloužilý belgický ekonom, udává ještě jeden důvod: „Die menschliche Gesellschaft... ist nur eine Nachbildung jener ewigen Gemeinschaft, worin... die drei göttlichen Personen leben.“ „Über den Reichtum in der christl. Gesellschaft“ překlad od J. Weizenhofera 1. (1866) 34 sq u Pesche o. c. 362. — ³ De reg. princ. I. I., c. 14. — ⁴ „Unsere Ziele“ 38, u Cathreina (Beneše) „Socialismus“ Praha (1899) 132.

praví na př. P. Skácel, je obsažena ve slovech: „Hleďte nejprve království božího a vše ostatní bude vám přidáno.“¹

Ale nepřátelé katolického směru využívají právě tohoto momentu a prohlašují náboženství křesťanské a tím i křesťanskou politiku „za fantastické uskutečnění lidské bytosti“ — „za opium lidu“. Věří, že „zrušení náboženství jakožto illusorního štěstí lidu (t. j. odstranění snahy po posledním cíli státu) je požadavkem jeho skutečného štěstí“.² Proto prý „se snaží osvoboditi svědomí od náboženských strašidel“.³ Jak velice se klamou, poznáváme z dalších slov Andělského učitele: „Rex legem igitur divinam edoctus ad hoc praeceptum studium debet intendere, qualiter multitudo sibi subdita bene vivat... Ad bonam autem unius hominis vitam duo requiruntur: unum principale, quod est operatio secundum virtutem: aliud vero secundarium et quasi instrumentale sc. corporalium bonorum sufficientia: quorum usus est necessarius ad actum virtutis“.⁴ Tedy i katolický stát pokládá péči o hmotné blaho za svou hlavní povinnost, jenže nevidí v něm nejvyšší účel, nýbrž nutný prostředek k účelu, k mravnímu životu a k věčné blaženosti.

A poněvadž k věčné blaženosti jsme povoláni všichni, proto stát má povinnost dopomáhati všem k tomuto cíli, pečovati o blaho všech lidí a nejen snad o blaho určité společenské třídy. Krásně mluví o této věci Andělský učitel. Ve známém svém spisku „De regimine principum“ probírá v hl. 12. otázku „Quid sit regis officium“ a praví, že vláda králova nad poddanými je jakousi analogií vlády Boha nad světem a vlády rozumu nad ostatními mohutnostmi člověka. Poté pokračuje: „Hoc igitur officium rex suscepisse cognoscat, ut sit in regno sicut in corpore anima et sicut Deus in mundo. Quae si diligenter recogitet ex altero iustitiae in eo zelus accenditur, dum considerat ad hoc se positum ut loco Dei iudicium regno exerceat; ex altero vero mansuetudinis et clementiae lenitatem acquirit, dum reputat singulos, qui suo subsunt regimini, sicut propria membra.“ Odtud nazývá se náš politický směr křesťanskou demokracií, jak dosvědčuje P. Pesch: „Diese christliche Demokratie unterscheidet sich wesentlich von der politischen Demokratie. Sie fordert keine politische Herrschaft, keine bestimmte Staats- und Regierungsform. Für sie ist Demokratie eine solche Sozialordnung, innerhalb welche alle zum Wohle der unteren Klassen zusammenwirken.“⁵

Proto individuum nesmí pozbyti ve společnosti svých práv, ba právě naopak, je povinností státu chrániti práva jednotlivcova a práva rodinná — především *soukromé právo vlastnické*, jež dle nauky knížete theologů jest nejen dovolené, nýbrž i *nutné*.⁶ Toto právo vlastnické

¹ Skácel: Politika podle katolických zásad. Praha (1926) 34. — ² Z „Deutsch-Französische Jahrbücher“ vyd. od Rugea Marxe (Paříž, 1844) 71; u Cathreina o. c. 131. — ³ Engels „Ursprung der Familie des Privateigentums u. des Staates (1896) 575; u Catherina o. c. 132. — ⁴ De reg. princ. l. c. — ⁵ Pesch o. c. 358. — ⁶ 2-2, q 66, a 2.: Sv. Tomáš udává tři důvody, pro něž je nutné soukromé vlastnictví: a) aby nebyla ubita snaha po práci a zisku, který je nutnou podmínkou blahobytu; b) aby nenastal chaos ve společnosti při společném spravování statků; c) aby se zachoval mír ve společnosti.

není však absolutní, jak neprávem hlásají kapitalisté. Ve dvou případech stává se každý soukromý majetek společným vlastnictvím: v případě krajní nouze a při přebytku. Přejde-li někdo bez vlastní viny na mizinu a octne se v takové situaci, že je v nebezpečí ztráty života a není-li již jiné pomoci, v takovém případě, praví sv. Tomáš, může si vzít na prvním místě, kamkoliv přijde, co potřebuje k zachování života — ne však více!¹ Aby však takové případy nenastaly, mají majetní povinnost podporovati chudé. Kdyby se bohatí řídili zásadou Andělského učitele „quantum ad hoc (sc. usum rerum suarum) non debet homo habere res exteriores ut proprias, sed ut communes, ut scilicet *de facili aliquis eas communicet in necessitate aliorum*”, nebylo by ani žebráků, zmizelo by mnoho sociální bíd!

Podobně musí ustoupiti práva jednotlivcova, kde nastává kolise správy společnosti, neboť „bonum multitudinis est majus quam bonum unius qui est de multitudine.”² Tím chrání solidarismus Andělského učitele stát obou zhoubných extrémů, z nichž jeden je majetkem socialismu, druhý individualismu. Zničení soukromého vlastnictví a soukromé iniciativy — dodává P. Pesch³ — bylo by smrtí pro národ a pro lidstvo. Absolutní svoboda opět v získávání a disponování majetkem vede k utlačování slabých. Proto solidarismus omezuje soukromou činnost a svobodu v národohospodářství jen tam, kde by celku škodila, a pobádá k činnosti, kde lenost, sobectví nebo apatie brání šíření se společného dobra. Avšak toto ustoupení blahu společnému není jednostrannou, nespravedlivě požadovanou obětí na individuu, poněvadž jednotlivec dostává od společnosti vždy více než jí dává. Bez ní nemohl by úspěšně a plně rozvinouti svou činnost, své síly a své schopnosti.⁴

A jako člověk nutně musí žíti ve společnosti, tak zase společnost musí býti řízena k svému cíli vnitřním principem,⁵ jenž dle nauky Andělského učitele je v podstatě původu božského. Tot první bod, v němž se uchyluje moderní solidarismus křesťanský od solidarismu sv. Tomáše. Avšak rozdíl mezi oběma je pouze *theoretický*, *nikoliv praktický*. Učit tvůrce moderního solidarismu, Lev XIII., ve svém okružním listě „Immortale Dei” (1885): „Všechna moc (tedy nejen podstatná) vychází z Boha.” Kdežto sv. Tomáš má poněkud odchylný názor. V jeho době — ve 13. století — nebyla tato otázka o původu státní moci akutní.

Proto také Andělský Učitel nikde o ní výslovně nepojednává. Přece však z různých míst,⁶ kde se alespoň dotýká této otázky, lze

¹ Ib. a 7. — ² 2-2, q 39, a 2, ad 2^m. — ³ Pesch o. c. 386-387. — ⁴ Ib. 373. Sv. Tomáš uvádí důvod ještě pádnější. „Qui quaerit bonum commune multitudinis, ex consequenti etiam quaerit bonum suum propter duo: primo quidem quia bonum proprium non potest esse sine bono communi... secundo quia bonadis positio partium accipitur secundum habitudinem ad totum.” 2-2, q 47, a 10, ad 2^m. — ⁵ Multis enim existentibus hominibus et unoquoque id, quod est sibi congruum providente, multitudo in diversa dispergetur, nisi etiam esset aliquis de eo, quod ad bonum multitudinis pertinet curam habens; sicut et corpus.... deflueret, nisi esset aliqua vis regativa communis in corpore, quae ad bonum commune omnium mem brorum intenderet. De reg. princ. l. 1., c. 1. — ⁶ 2-2, q 67, a 1, 2^m; 1-2, q 96, a 5, 0; Job 8, lect. 1, me^o; Rom. 13, lect 1, prin^o a j.

sestaviti jeho názor. Kníže theologů pozoruje státní moc s trojího hlediska: uvažuje o její podstatě, o způsobu nabývání, o jejím užívání a stanoví: podstata státní moci je všeobecně a vždy původu božského — ne však její nabývání a užívání. A praví-li dokonce, — a to na více místech¹ — že autorita státní, která své moci zneužívá, zasluhuje, aby jí pozbyla, neschvaluje tím revoluce nebo zavraždění tyрана, nýbrž právě naopak. Zákonitý panovník má býti odstraněn teprve tehdy, stala-li se jeho vláda nesnesitelnou, ale nikdy ne násilím, nýbrž *vždy cestou práva*. „Videtur autem contra tyrannorum saevitiam non privata praesumptione aliquorum, sed auctoritate publica esse procedendum.“² Je-li však právní postup proti němu nemožný, poněvadž dle ústavy nepřisluší ani lidu ani nikomu vyššímu (na př. papeži) voliti panovníka a stanoviti způsob jeho vlády, má se celá záležitost zústaviti Bohu, Králi všech králů, kterýž jistě poskytne pomoci v pravý čas.³ Dospívá tedy Andělský učitel k témuž závěru jako papež Lev XIII., jenž praví: „Stane-li se někdy, že knížata užívají veřejné moci bez rozvážení a nad míru, nedovoluje nauka katolické církve jí se zprotivovati, aby pokoj pořádku víc a více se neporušoval a společnosti z toho ještě větší škoda nevzešla.“ (enc. „Quod Apostolici muneris“.) (Příště dokončení.)

SMRT FILOSOFY.

Památce † P. Cyr. Ježe T. J.

*Svou rukou mrazivou mu sáhla v skráň,
již rozpaloval v spekulaci žár,
a v led ji proměnila její dlaň;
mu v mozku ustal myšlenkový var,
z čar logických vznik neurčitý tvar;
což nedomyslí, marně hledal cíl?
Snad na cestě jej zasáh' smrti spár
a nezdar vyleptal mu svěžest z žil;
či odešel, než zcela pochopil?*

*On dávno přesně domyšleno měl
a u cíle svůj celý život byl;
v svém nitru k němu vždy a opět spěl;
v té hodině, když prchal zbytek sil,
on nebyl nepřipraven, jedna z chvil
to byla, v které mozek pracoval,
však hrud' též vřela, v srdce žár se lil.
To byla poslední už z jeho chval,
jež Bohu rozumem i srdcem vzdal.*

F.

¹ I-2, q 2, a 4, 2^m; 2-2, q 65, a 3, 1^m. — ² De reg. princ. l. 1. c 6. — ³ ib.: Quodsi omnino contra tyrannum auxilium humanum haberi non potest, recurrendum est ad regem omnium Deum, qui est adiutor im opportunitatibus et tribulatione.

Agr.

Aby měli život věčný...

Předneseno v misijním kroužku.

Úkolem pozemského života Syna Božího bylo, jak sám vyznává ve své velekněžské modlitbě, dáti všem lidem dobré vůle věčný život, aby poznali jediného pravého Boha a jeho nestvořeného, soupodstatného Syna, aby byli v dokonalé jednotě s Bohem, jako je Otec v Synu a Syn v Otci, aby vyvolení Boží byli v lásce nestvořené, nevýslovné, v lásce Otce věčného, v lásce, jíž Otec miluje Syna a Syn Otce. A jak lze vyčisti z evangelií, neuplynulo jediného dne, v němž by Kristus Pán zapomněl na své poslání. Ano, denně plnil je s Božskou opravdovostí! Hledal, co bylo zahynulo — lidské duše. Denně sytil je chlebem svatého slova, denně je napájel Boží milostí a otvíral jim krátkozraké oči, zaslepené sebeláskou, a zvedal je k tajemnému štěstí Lásky sestupující s nebe — k Lásce všemocného, milosrdného, dobrotivého Otce.

Pro svou činnost na zemi měl však určeny jen asi tři roky. Jako člověk musil umříti a opustiti sotva započaté dílo, dílo dalekosáhlé, světové, trvající až do konce světa. Bylo nutno, aby je zabezpečil všem budoucím věkům — dáti mu pokračovatele. Poněvadž Moudrost Boží uznala, aby lidé lidmi byli zachraňováni, a také proto Syn Boží stal se člověkem, zvolil Spasitel za své nástupce křehké lidi, které si ovšem musil pracně vychovati.

Kristus Pán bral apoštoly s sebou na všechny své misijní cesty a učil je slovem i příkladem. Učil je znáti Otce nebeského, jeho lásku a spravedlnost, učil je naději a lásce v Něho, učil je znáti svůj poměr k Otci a učil je znáti i jejich poměr k Bohu a k sobě navzájem. Ukázal jim na hodnotu a krásu nesmrtelných duší, roznítil v nich lásku a horlivost o tyto duše a dal jim pravidla, jak mají tyto „ryby“ lovit.

Než ke zdaru díla, pro které Pán Ježíš vyvolil apoštoly — k dílu nadpřirozenému — nestačily jejich lidské síly. Bylo nutno opatřiti je mocí a silou přiměřenou cíli — Božskou pomocí — velkou milostí pomáhající, s níž by pak spolupůsobili. Ke zdaru započatého díla bylo Spasiteli ještě mnoho podstoupiti — dáti se zničiti na Kalvarii.

Krvavá oběť Beránka Božího, v níž vyvrcholily oběti Jeho pozemského života, stala se pokladem, jenž stačil na výkupné synů Adamových ze zajetí a na cestu do vlasti. Nikdo nebyl vyloučen. Každý mohl se svěsti do Království Božího na účet nebeského Krále, který ve své velikomyslnosti šel ještě tak daleko, že nečekal, aby si přišli pro vstupenku, ale poručil svým apoštolům, aby roznášeli tyto vstupenky po celém světě a nabízeli je bez rozdílu každému. Aby pak apoštolé v přetěžkém úkolu neochabovali, sám s nimi stále byl a posiloval je skrze Ducha svatého.

Kolik to obětí! Spočte je někdo? Jak velice musí Ježíši Kristu záležeti na tom, aby všichni měli život věčný!

Těžká, tvrdá, obětiplná povinnost přiváděti duše do Království nebeského neváže jen biskupy a kněze, ale stejně je uložena laikům

příkazem lásky k bližnímu. Z povinnosti lásky křesťané-laici mají býti pomocníky apoštolátu biskupů a kněží, mají přiložiti ruce ke sv. misijnímu dílu, protože majíce víru pravou, stali se šťastnými údy Kristovými, šťastnými dědici Království Božího, mají se starati, aby i jejich bratři i sestry, ať jsou kdekoliv na světě, dověděli se o evangeliu a aby zajásali radostí v blaženém království věčné lásky.

Jistě nekřesťanské srdce měl by ten, jenž by neslyšel úpěnlivého volání bratra — pohana, jenž prosí s oním Macedoňanem, který se zjevil sv. Pavlovi na jeho druhé apoštolské cestě v Troadě: „Pojď k nám do Macedonie a pomoz nám.“ — Kolik tu bolu a touhy! Kdo by odolal jeho nářku:

„Vy žijete tak šťastně ve slunečním světle pravé víry, my bloudíme bez útěchy duševní nocí.

Vy požíváte zlaté svobody křesťanského zákona, mravů a ideí, my nosíme na těle i na duchu těžké otrocké okovy.

Vy jste tak bohatí tisícerym požehnáním nebes, u nás je vše kletba, vina a smrt.

Vy čerpáte v nadbytku z pramenů Spasitele, zatím co naše duše mají velký hlad.

Vy pozvedáte v radostné naději zrak nad bolest a hrob k nebeskému domovu, ach, a my? Nemáme naděje! — Ubozí v životě, ještě ubožejší jsme ve smrti. —

A přeci i my jsme nesmrtelní; i my jsme vykoupeni sv. krví Ježíšovou; jsme určeni pro nebeskou slávu a nosíme srdce v prsou jako vy, plni touhy po štěstí a blaženosti!

Jedině od vás, šťastní křesťané, může nám přijíti pomoc! Nuže, pospěšte, zachraňte nás!^(*)

Jako sv. Pavel vydal se ihned na cestu do Macedonie, aby splnil prosbu pohana a rozkaz svého Mistra, tak každému křesťanu je nutno neodmítnouti podobné prosby, neboť aspoň z vděčnosti za své štěstí má něčím přispěti k rozšíření Království Božího.

Každý dle svých sil a schopností může se účastniti sv. misijního díla buď obětí sebe sama, nebo obětí modlitby anebo obětí hmotných prostředků podle toho, ke které ho volá dobrý Pastýř.

Je možno, aby duše, jež aspoň trochu chápe lásku dobrého Pastýře — svého ženicha, lásku tak čistou a obětavou, zůstala tvrdou, necitelnou?

Je možno, aby miláček miláčku a tu vlastně — služebník svému pánu, který vše podnikl, aby se stal schopným přátelství svého tvora, odepřel vyplniti přání, aby se s ním dal do práce, zvláště když vidí, že nebeský Král čeká, že chce se rozdělit o práci na vinici, že z lásky nechce sám nic začít, ba, že chce jemu dáti i své zásluhy, jen aby ho viděl šťastného?

Zajisté každý, kdo jen trochu pochopil hlubiny těchto svatých vzájemných vztahů, dychtí po okamžiku, kdy bude moci dokázati skutkem lásku ke svému Bohu, Stvořiteli, k Lásce věčné! ... Ano, pravý, vděčný služebník Boží nebude skoupě počítati své oběti. Volá-li ho

*) P. H. Fischer : Jesu letzter Wille.

Pán: „Pojď za mnou!“ nebo dí-li zdráhajícímu se a otálejícímu: „Nech, ať mrtví pochovají své mrtvé, ty však jdi a zvěstuj království Boží!“ půjde za Místrem a s radostí přinese mu v oběť svůj vlastní život. A s nemensší oddaností a láskou splní vůli Spasitelovu ti, jimž praví: „Hle, žeň je sice hojná, ale dělníků málo. Proste Pána žní, by poslal dělníky na žeň svou.“ Každý bude se snažiti co nejúžeji se spojit se srdcem Syna Božího, aby vyprosil na Otci nebeském dostatek horlivých kněží a misionářů, aby na ně strhl požehnání nebes a tak aby dokázal, jak si váží svaté víry. Kdo pak má statky pozemské, přidá na misie něco z nich. Tak jedna oběť doplňuje druhou a společně dosahují velikého cíle — zdaru apoštolátu, který Kristus Pán svěřil rozkazem apoštolům a jejich nástupcům.

My bohoslovci, připravující se hlavně na pastorační duši, které jsou už pod praporem Kristovým, musíme si důkladně uvědomiti tento nutný, potřebný vztah apoštolátu biskupů a kněží s apoštolátem laickým a musíme si zapamatovati, že nám jednou připadne velká zodpovědnost za laický apoštolát, za to, jak duše nám svěřené účastnily se díla šíření víry, ať už v zámoří nebo doma. Na nás jednou bude, bychom jim podali důkladného poučení o jejich misijní práci, abychom je poučili o jejich svaté povinnosti lásky k těm, kteří dosud Krista nepoznali nebo špatně, bude na nás, abychom jim to stále připomínali a přiměli je k účinné pomoci. Proto naší povinností je, abychom si závčas získali pořádné vědomosti i z tohoto oboru. Nesmíme ani my počítati oběti, které tím na nás doléhají. Je to pro Krista Pána, pro Jeho dílo!

Chceme-li, aby druzí pracovali, pracujme i my, aby všichni měli život věčný!...

Alois Boček:

TYS MILOVAL.

*Hledal jsem lékaře
chirurga duší
a našel jsem na stupních oltáře
Boha Člověka.*

*Srdce bolestmi rozryté měl
na dlani perforované
květ se mu krvavý chvěl
v tepech se rozvíral a zase stahoval
Pane Tys mně uzdravil
a já tak málo Ti děkoval
Tolikrát květ jsem Ti na dlani zkrvavil
Tys nevyčítal
Tys netrestal
Tys miloval*

Hrst vzpomínek na Svatou zemi.

Pro katolíka všech věků a národů byla a znamená Svatá země místo nejpamátnější. Ona stala se středem zájmů zvláště věřící Evropy. Ač za 19 století doznala v mnohém ohledu značných změn, můžeme přece říci, že nese stopy dob minulých ve zvycích, způsobu života a snad v podobnosti řeči t. j. semitské. Jest to vlastně jedna velká zřícenina, v níž se matně odráží obraz původní.

Letos bylo mi dopřáno s poutní výpravou navštívit místa svatá. — Nebudu vypisovati dojmy, jaké na mne učinilo moře. V jeho objetí je tak klidno a ticho; kol rozkládají se jen modrosinné vlny. Člověk zde nejlépe tuší přítomnost velikosti Boží, ale tím více si uvědomuje svou bezmocnost. Připadáme si malou republikou, jejíž osud řídí Bůh. Tam jsme viděli také moc myšlenky katolické, když oltář a oběť mše sv. spojuje věřící v jednu rodinu v Kristu, ať je to Čech, Ital, Angličan, Syr, pán nebo prostý lodník. Po celé dny zpestřujeme si nečinnost četbou a jinou zábavou. Moře působí na organismus lidský a seslabuje jej. Tím také ona větší náchylnost k nemoci. Většina poutníků těžko zvyká na národní jídla italská, v nichž převládají rajska jablíčka a napolo upravené masité pokrmy, připravované na oleji. Jinak je dnes méně cestovních obtíží a nebezpečí, než jaké měli poutníci let dřívějších. Ale rádi jsme po 4½ denní zdlouhavé jízdě pozdravili pevninu asijskou.

Brzo před svítáním nám z dále kyne věž františkánského kostela, jakoby symbol upevněného křesťanství, kolem pak kupí se minarety mešit a střechy vyšších domů, ovšem ploché, po levé straně pak výstavný Tell Aviv, židovská kolonie sionistů. Sotva loď přistane, spousty čilých arabských obchodníků přímo se vrhají na loď, aby nám nabízeli své zboží. Kupující však nesmí se dát ošidit. Bez smlouvání neradno co kupovat. K naší poutní výpravě hlásí se náš krajan z diecése olomoucké, vicerektor hospice Sv. rodiny, dp. Kleveta, jehož bratr, bohoslovec s jinými dvěma z Brna je v našem středu. Pan vicerektor nám nabídl laskavě své služby jako vůdce. Zásluhou jeho dostalo se nám mnoho vzácných poznatků, které učinily pouť velmi poučnou. Průvodem spějeme do chrámu vzdáti díky za ochranu Boží. Nasedáme do aut k cestě do Jerusalema. Podél silnice bujně rostou kaktusy, které dosahují výše člověka. Bujná réva a banány s citrovníky kol Jaffy svědčí o úrodnosti půdy; bohužel, nedostatek vláhy umožňuje vegetaci jen kolem pramenů, jako v Jerichu, Ain Karim a v německých i židovských koloniích v Galileji kolem Táboru.

Jerusalém, město svaté, chová v sobě pro nás mnoho posvátného; vždyť zde dokonáno bylo dílo naší spásy. První naše kroky vedou k Božímu hrobu. Nelze vylíčiti dojmů prvního okamžiku. Vpravdě vyplnila se slova Písma sv. „a bude hrob Jeho slavný“, jak děje se do dnešního dne. Srdce jásá radostí a v duši rozprostírá se nebeský klid. Hle, toto vše musil Kristus trpěti, aby vešel do

slávy své a připravil nám své království! Stojíme u základu naší Církve, u pramene naší víry, jak praví sv. apoštol Pavel (I. Kor. XV., 12-22). Slavíme zde druhé velikonoce, slavnější než dosud; jejich dohrou je nedělní zájezd do Emaus. Celý chrám Božího hrobu zůstal nám nadále častým milým zastaveníčkem; zde jsme v modlitbách vysílali k Bohu své díky i prosby. Jiné místo nám velmi drahé je Kalvarie, na níž byla dokonána oběť nejsvětější. Mimoděk tane mi na mysli: „I tebe jedenkrát povolám, i tobě dám kalich krve své a tělo své, abys je dával ubohým jako pokrm pro život věčný a hlásal Písma o mně, jako světlo pro duši. Kež bys vždy měl oba tyto stoly, plné dobrého a vzácného pokrmu!“ — Je zajisté vroucím přáním každého kněze, sloužiti na Kalvarii oběť nekrvavou a naší velkou touhou z té oběti Beránka Božího přijímati. Líbáme s vroucností chladný kámen na místě Kříže a rty naše šeptají prosbu: „Odpust' nám naše viny... skrze své přehořké umučení!“ Kalvarie svým významem úzce souvisí s večeradlem sionským. Jak by se zde neotevřela srdce lidská a nedala na sebe působit dojmy tohoto místa umučení, oné bolestné chvíle našeho vykoupení, při níž pukala sama skála? Ať má Řím svou starobylost a proslulé náměstí Svatopetrské se zahradami vatikánskými; Svátá země je posvěcena krví Ježíše Krista a kdyby nemluvili lidé, bude mluvití kamení místo nich. Čím by byl Řím bez městečka Betléma, bez hory olivetské a kalvarské?

V dobách předkřížáckých byla svatá místa oddělena a uzavřena celkem do tří menších chrámů, jež v sobě spojuje nynější chrám, postavený v době křížácké. Různá význačná místa v chrámě Božího hrobu jsou nad nebo pod niveau kaple Božího hrobu; Kalvarie je asi 4 m nad ní, kaple sv. Heleny asi 6 m pod ní a kaple Nalezení sv. kříže ještě hlouběji pod povrchem. Chrám má své památky, jako kámen Pomazání, sloup bičování Páně, jehož jedna část je v Římě, a meč Bohumíra Buillonského, jímž jsou dosud pasováni rytíři Božího hrobu. Přes to však působí celek chrámu dojmem opuštění a zanedbanosti. Vážnou příčinou je nesvornost a žárlivost čtyř církví křesťanských, z níž těží pátá náboženská společnost, mohamedáni, kteří mají právo otevírati a zavíratí chrám, a toto právo vykonávají s přesnou bezohledností. Běda tomu, kdo by se opozdil! musí zůstatí ve chrámě.

Nové dojmy — tentokráte smutné — skýtá nám křížová cesta, kterou konají františkáni každý pátek ve 3 hod., a my tentokráte po nich jdeme kajícně po stopách Božího Beránka, jenž nevinně trpěl za vykoupení lidstva dle slov Isaiáše proroka: „Obětován jest Kristus proto, že sám chtěl a neotevřel úst svých, jako ovce k zabíjení veden a jako Beránek před tím, kterýž Ho stříhá, oněmí a neotevře úst svých.“ Zde vizme, jakou bolest On trpí! Věru, jako by k nám volal, jako tehdy k apoštolům svým: „Budete mi svědky v Jerusalemě a po všem Judsku a Samařsku a až do končin země.“ Již sama zastavení svou nepatrnou vzdáleností dávají nám tušiti vyčerpání a ztýrání Syna Božího. Jeho krvavou obětí na Kalvarii naplněno a ukončeno vše, co spadalo do Zákona Starého a odsouzen

ten zkostnatělý fariseismus, který se utápěl v detailech, ducha Zákona však se stranil a jej pomíjel. Tvrdošíjné židovství, jež kame-
novalo proroky, bylo konečně s jeviště dějin smeteno a zatlačeno
až ke Zdi nářků, byvši 40 let po pádu Jerusalema vypuzeno z míst
pro ně nejposvátnějších, jimž dnes vládne půlměsíc, jako jest náměstí
chrámové v Jerusalemě a hroby patriarchů v Hebroně.

Místa posvěcená krví Kristovou, kam je dnešní tradice klade,
neshodují se s původními úplně, neboť od těch dob mnoho bouří
přestalo Svaté město; byloť několikrát zbořeno do základů. Dnešní
Jerusalem leží o několik metrů výše, jak svědčí původní dlažba
nádvoří, ukazující se u sester sionských vedle oblouku Ecce Homo.
Nejstarší domy ve městě, charakteristické střídavými pásmy červe-
ných a bílých kvádrů, sahají svým vznikem do doby Mameluků
(13. až 14. století). Dnes komise pro starožitnosti bedlivě bdí, aby
se na vzhledu města ničeho neměnilo. Katolíků je v Jerusalemě velmi
málo, jen asi 5.000 proti 60.000—70.000 mohamedánů a 20.000 židů.
Zajímavá a široká je zde činnost misijní, kterou mohou provádět
jen arabské sestry křesťanky, ježto cizí muž do domácnosti nemá
přístupu. Žena zaujímá dodnes ve společnosti místo podřadné. Mo-
hamedánské ženy ještě chodí v závojích, třebaž je v jiných zemích
pod vlivem kultury evropské odložily. Divně kontrastují na peri-
ferii — do města nemůže povoz pro úzké brány městské a ulice — ka-
ravany velbloudů v čele s oslem, na němž sedí Arab, s přepych-
ovými automobily. Starobylý ráz zachovalo si údolí Kedron na východní
straně náměstí chrámového. Pokryto je po obou stranách hroby
mohamedánských a židovských nebožtíků, očekávajících zde své
vzkříšení a poslední soud, který sem lokalisují. Na jeho západní
straně, tedy při náměstí chrámovém, zachovány jsou zbytky hradeb
z doby královské a z dob Kristových a na straně východní pod
horou Olivetskou rodinné hroby židovské, z nichž pozoruhodný je
t. zv. hrob Absolona, nezdárného syna Davidova. Tímto údolím
veden byl Ježíš ze zahrady Getsemanské v onu noc, kdy byl zrazen
učedníkem. Na místě, kde se Kristus krví potil, stojí basilika, zbu-
dovaná na základech starého chrámu z doby byzantské, jenž zde
byl nedávno objeven. Jeho dlažba je částečně zachována ve chrámu
novém. Duše téměř ještě cítí tíseň a bol, který tu prožíval Kristus
před 19 sty lety.

Jerusalem je střediskem, z něhož konáme kratší výpravy do
okolí, jako k Jerichu, k Mrtvému moři, do Ain Karim (sv. Jan na
horách) a do Betléma. Jest velmi krásné, když se zapějí evangelické
chvalozpěvy na místech, v nichž vznikly, nebo k nimž mají vztah,
jako „Benedictus...” a „Magnificat...” v Ain Karin, písně vánoční
v Betlémě, velikonoční u Božího hrobu a postní na Kalvarii. Zvláště
z Betléma jsme si odnesli mocné dojmy, jež budou nás hřáti po
všecky vánoce. Velmi nemile však se nás dotýká na tomto místě,
že právě tam, kde zněl onen chvalozpěv „Gloria in excelsis Deo
et pax hominibus bonae voluntatis”, je tak málo pokoje a dobré
vůle, což ukazuje ozbrojený anglický policista u místa narození Páně.
Nejsou také neznámy boje posledních let mezi mnichy františkány

a Řeky. Zde musí člověk mnohé příliš krásné a pohádkové názory opravit. Místo narození Ježíškova, jak svědčí nápis „Hic de Maria Virgine Christus natus est“, je majetkem latiníků, nyní jej však mají Řekové. Kdo zná nyní trochu poměry palestinské po stránce náboženské a právní, rád udělí velkopáteční almužnu pro strážce Sv. země, již svědomití, obětaví a neohrožení františkáni v plné míře zasluhují.

Poutník mohl shlédnouti ještě mnoho míst jako Tábor, Nazaret, Kafarnaum, jezero Genezaretské i Karmel, mariánské poutní místo, ale nejvíce dojmů v nás zanechalo přece jenom Svaté město. Únava naše byla veliká, ale vzpomínka, že Kristus tolikráte tudy chodil při tehdejších způsobu cestování a bezpečnosti (podobenství o milosrdném Samaritánovi), je nám velikou posilou a útěchou. Velmi se divíme, proč právě tak nepatrnou a tak krutě osudem stíhanou zemi si vyvolil, aby zde přinesl za nás oběť čistou a zjednal nám milost, jíž jsme prvním hříchem ztratili. Věru ani dosti nechápeme ceny díla vykupitelského, kterou bylo položit za duši lidskou. Dá-li Bůh, znovu budeme spěchat na místa, kde Kristus nám tak výmluvným způsobem ukázal svou lásku. Ač Ho dnešní moderní církve, společnosti a různé myšlenkové proudy neuznávají, nikterak to neubírá na Jeho vznešenosti a velikosti! Jako Bůh nepotřebuje toho všeho, nad to je příliš povýšen!

Kristus kraluje a kralovati bude věčně!...

Alois Boček:

Mrtví se vracejí...

*Mrtví se vracejí, řadami táhnou,
noci jsme nad nimi probděli v slzách.
Mrtvo — kde sloupy rukou se vztáhnou.
V rose a mlhách —
k modlitbám zesnulých hlavy se hříží
nad žertvy plamenem voskových svící...*

*Pouta si trhají z očí a z lící,
k jednomu zástupy valí se kříži.*

*Domov jim nedaly drtivé stěny.
Obdélník modrého nebe,
kde slunce rozráží oblaků pěny
nedostali...*

*Chlad vane z nich, podivně zebe,
do duše mrazí.
Těžce se na čela mraky chmur věsí,
v tmách lekařských svědomí děsí...*

*Mrtví se vracejí,
cestu si modlitbou razí.*

Vl. Radvan:

Kněz — oběť — láska...

Motto: Jaké to nesmírné štěstí,
býti povolán k úřadu kněžskému!
(Dějiny duše od sv. Terezie Ježíškovy.)

Kněz! Co vznešenosti v tom slově! Kdyby kněz plně pochopil, jak vznešené místo svatému kněžství vykazala Láska Boží, zda by mohl litovat, že se zřekl lásky k pomíjivosti?

Kněz obětuje Bohu! Je obětníkem Božím...

Co jí má srdce i rozum více než oběť? Oběť dovede obměkčit i zatvrdelce! Oběť dovede celým světem otrásti! Ježíš Kristus, Ideál oběti, opustil nebeské sídlo a sestoupil do chudobných jesliček. A proto již vzpomínka na tuto oběť dovede i nitro čišící chladem rozehráti a zavlažiti jako požehnaná rosa. Sám vesmír září neobyčejné hvězdy ohlásil příchod Obětníka, který svět obrátí...!

Jedinou obětí byl pozemský život Pána Ježíše — od chudobných jesliček po vrchol svůj — Kalvarii! K ní upírají se zraky celého světa...! Vesmír sám upravil scenerii pro vrcholné drama. — Slunce zbledlo, neboť na kříži umíral Ten, jenž byl „Světlo světa“...

Slepota lidí chtěla zabít Boha! Na smrti Beránka Božího máme vinu i my! Vždyť za hříšníky Ježíš Kristus krev prolil! Či my nehřešíme? Oběť Pána Ježíše neuznáváme! Či není to oběť, když zaměňuje Ježíš Kristus královský trůn za potupný kříž? A my jsme tak pyšní, že o oběť Jeho nestojíme!

To vše věděl Ježíš Kristus již tehdy v Getsemane! Proto se krví potil... Čím však větší oběť, tím větší vítězství! Vždyť ten potupný kříž stal se symbolem vítězství...!

Ježíš Kristus posvětil důstojnost obětníka — a chce míti obětníky i nás, milí bratři... Chce nás mít kněžími...

Věčný Velekněz požaduje od nás srdce k obětem připravené! Srdce svá spojme v řetěz, jehož ani žár zloby nerozbortí! Nedejme vzniknout požáru vášně! Je sice požár cosi mocného, je hrůzně krásný! Když však pohasne, jak truchlo, jaká poušť... Budme si bratry! Nad mrtvolou nenávisti, sobectví — stavme věčný chrám lásky... Zbraní modlitby vybojujme si kus nebe na zemi! Zmocněme se podílu z Království čisté lásky! Nebudou zkráceni spravedliví na onom světě a říše její se nezmenší! Vše nejlepší v nevycerpateľných zdrojích chová Říše lásky... Budme si bratry! Srdce svá spojme v řetěz, jehož ani žár zloby nerozbortí!

Všechny oběti z lásky k Pánu Bohu! K obětem připravuje srdce dokonale láska. Žijme v srdcích lásky žár! Zapalme ohně lásky na hradbách srdcí, ať nepřítel ví, že nespí strážcové Sionu!

Žijme v srdcích ohně lásky! Žijme je, ať nepohasnou!

Žijme je Chlebem Živým...

Chléb Živý lásku blednoucí posiluje!

Chléb Živý mocnou lásku při síle udržuje!

Sycení duší Svatou Hostií — jedno potřebné? — Unum necessarium!

Dvanáste výročie našej samostatnosti.

Tisíce srdc zaplápolalo hlbokou láskou a radostou, keď zpoza čiernav sa vynorila zlatoskvúca zora, vykúpaná krvou borcov-hrdinov, zvestujúca jaro nového národného života. Tým očakávaným dňom bol 28. október roku 1918 — uskutočnenie vrúcnych túžob našich pevcov i buditel'ov. Teraz pri milej spomienke na tú šťastnú chvíľu chvejúce sa rty nemôžu vysloviť radosť, jakou má prekypovať srdce každého roduverného Slováka a Čecha.

V tejto zvlášť vhodnej príležitosti, keď celý národ jása pri spomienke na dni národného zmŕtvýchvstania, nezaškodí aspoň na okamih v myšlienkach zalietnuť do minulosti a pripomenúť si smutné pomery ujarmeného národa, jeho pevnú vieru v lepšie časy, ktorou otužoval svoje ztýrané srdcia a konečne dobu jeho vzkriesenia.

Ešte len dvanásť rokov preletelo ponad širo-širé nivy našej vlasti od tej doby, čo náš ľud úpel pod jarmom neprajnej cudzoty. Cez tol'ké storočia bol utláčaný a zneuznávaný! Jeho sladká materčina — dar Boží —, ktorú sťa drahocennú perlu dedičstvo otcov mu zachovalo, nesmela hlaholiť po mestách, ale musela sa skrývať po najodľahlejších kútoch. Len kedy - tedy vyšľahly malé plamienky — povzbudenia ku národnému životu. Maďarizácia pod silným tlakom širila sa všade: nielen v školách a úradoch, ale bohužiaľ i v kostoloch. Ba čo viac, učitelia v školách zatajovali pred deťmi minulosť Slovákov, alebo radšej ju prekrucovali, aby tým viac vynikla minulosť Maďarov. Ký div, že náš ľud nesmel ani len spomínať na dobu, keď prvý lúč svätej pravdy zažiaril v srdciach jeho predkov. Bol to krutý jeho úděl! Mnohým sa už nazdávalo, že tá utýraná Slovač už klesne pod tiažou tol'kých útrap. Ale mýlili sa, lebo ľud biedami bol zocelený a vierou v lepšiu budúcnosť bol posilnený v utrpení. Ťažké pomery životné a kultúrne volaly už do neba o pomoc, o pravdu, o spravodlivosť. A tá pomoc shora i prišla jako ju predzvestoval náš veľký básnik Ján Botto slovami Jánošíkovými:

„No príde, bo prísť musí ten bohatier Boží
čo pravdu pošliapanú na oltár vyloží.
No príde, bo prísť musí ten veľký deň súdu
a za stôl si zasadne pravda môjho ľudu!“

Nastal deň súdu — svetová vojna, akej podobnej pod slunkom nebolo. V tej ťažkej dobe, keď nad celou Európou krúžily čierne mračná nepokoju, keď sa rozhodovalo o osude i nášho národa, odchádzali z vlasti verní synovia rodu, aby za hranicami pomáhali kriesiť pravdu. A Všemohúci žehnal ich práci. Ten, ktorého večné slová pravdy už naši vierozvestovia vliali do srdc našich predkov, nedopustil, aby zem, skropená ich krvou, bola i naďalej gniavená a otročená, nedovolil, aby i ďalej krivda a nepravosť slávily triumfy nad očividnou pravdou a prísnu spravodlivosťou. A pri tomto súde obstál náš národ skvele, pretože v srdciach veľikášov, rozhodujúcich o osud ríš žiaril jas pravdy a spravodlivosti. Otras svetovej vojny zo základov vyvrátil a zlomil moc Habsburgov a z trosiek ich panstva — ríše rak. uh. sa zrodily nové štáty; medzi nimi i naša republika. Kol'ko bolo treba práce, kol'ko námah, kým prvý raz ná-

rodné zástavy zaviaty v oslobodenej vlasti. Nastala doba, keď sa splnily slová M. Sládkovičova:

„A čašu blenu, ktorú vrah nám dáva,
vyprázdni on sám v príležitý čas.“

Usmialo sa na nás šťastie — zrodila sa nám drahá slobodienka. Po dlhých storočiach krívd a bied jásali sme radostou, že konečne môžeme v bratrskom objatí svorne pracovať v jednom štáte — svorne veslovať po búrnom mori ku brehu večnosti. Zdálo sa nám, že dopodrobna sa uskutočnily významné slová nášho pevcu S. Chalupku:

„Dá Boh, udre tá hodina svatá,
kde dávna kľatba bude z nás odkliata
a na večný mier brat bratovi ruku podá.“

Ale bohužiaľ nestalo sa tak. Lebo „večné naše sváry, ktoré složily Slávu - mať na máry“ (S. Chalupka), ešte dosiaľ nezriekly sa úplne svojho podryvného úkolu medzi rodnými bratmi Slováckmi a Čechmi. A tu sa otviera brána ku vážnemu a smelému kroku na poli unionizmu. Na nás mladých záleží, či a kedy skloníme pyšnú hlavu nesváru. Veď naším úkolom je vytrvale pracovať a prinášať obeť na oltár cirkvi a vlasti. Ale naša práca na „národa roli dedičnej“ bude len vtedy korunovaná zdarom, keď budeme pracovať ruka v ruku — brat s bratom. Však koho nemôže slučovať páska viery? — ani rečou a narodnosťou sa veľ'a od seba nelyšíme. Nás aspoň katolíkov nemá čo deliť: ani „praeiudicia“ politické ani nie sú medzi nami žiadne nepreklenuté priepasti. My často prekážky medzi seba kladieme sami, namýšľajúc si to, čo vôbec nejestvuje. Smernice našej spolupráce „pietati et scientiae“ (vytknuté osv. p. biskupom dr. Jantauschom na bohosloveckom sjazde v Trnave) majú nás len utvrdzovať v dobrých snahách. Aspoň medzi bohoslovcami má byť spolupráca a to čo najužšia. Ideálne smýšľajúcemu mladíkovi nemá chybovať bratská láska, svornosť, láska ku pravde, porozumenie a pod. Hl'a, to sú hlavné znaky spolupráce. Pravda, často sa pritom chybuje. Veď „errare humanum est“ — to musí mať každý na zreteli. Iste veľ'a treba uznať, viacej odpúšťať, čo najmenej zovšeobecňovať. Nutné je pritom vzájomné poznanie sa, vzájomná podpora, výmena názorov, doznanie pravdy atď, atď — a potom po „nedorozumení“ nezostane ani stopa. Pamätajme si dobre, že „čo Prozreteľnosť spojila, človek nech to nerozlučuje.“ Sme len lodičkou uprostred rozzúrených vl'n morských, ktorá sama je zmietaná vetriskami — vnútornými nepokojmi. Bratia, utišujte tie vetriská, miernite nepokoje, haste iskiery nespokojnosti, ktoré metá medzi nás nepriateľská ruka! Bratia, neoddial'ujte stisknutie podávanej ruky! Preč s ľahostajnosťou! Len v jednotnom a skalopevnom šiku môžeme ľahko a určite čeliť zúrny útokom nepriateľov cirkvi i vlasti. Vodkyňou a mocnou vzpruhou v spolupráci má nám byť heslo neohrozeného zastáncu kresťanstva sv. Augustina: „In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas.“ Svedomitou prácou, svornou spoluprácou najlepšie oslavíme dvanáste výročie našej samostatnosti.

Kiež by duch sv. Cyrilla a Methoda, slovanských apoštolov, utužoval nás vo vďačnej práci po sbratrení! *M. J. Slavský.*

Z N A Š E H O R U C H U

Bohoslovci ve školním roce 1930-1931.

	I. roč.		II. roč.		III. roč.		IV. roč.		V. roč.		Celkem			Celk.		Loni
	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	V cizině	Všech + Řád. kler.		Všech
Brno	32	3	14	3	13	3	15	3	—	—	74	12	1	87	10	68
Č. Budějovice	9	6	9	2	5	2	5	2	—	—	28	12	3	43	—	34
Hradec Král.	18	11	10	6	4	2	2	1	6	4	40	24	5	69	5	48
Litoměřice	1	16	3	7	1	11	1	10	—	14	6	58	5	69	2	60
Olomouc	48	7	39	16	30	8	29	19	—	—	146	50	—	196	2	187
Praha	12	16	14	3	4	2	4	8	—	2	34	31	9	74	37	58
Vidnava	2	6	1	3	1	3	—	1	—	—	4	13	—	17	20*	27
											332	200	23	555	56	482

Bohoslovci na Slovensku a Podkarpatské Rusi.

	I. roč.		II. roč.		III. roč.		IV. roč.		V. roč.		Celkem			Všech		
	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	V cizině	Jiné nár.	Letos	Loni
Bán. Bystrica	14	1	6	—	3	—	2	—	—	—	25	1	5	2	33	15
Košice	10	1	2	3	2	1	1	2	—	—	15	7	6	—	28	32
Nitra	23	—	8	—	6	—	3	—	—	—	40	—	16	—	56	—
Rožnava	5	—	3	4	1	2	—	—	—	1	9	7	4	—	20	12
Spiš. Kapitola	9	—	9	—	3	—	3	—	8	—	32	—	6	1	39	32
Trnava	22	5	14	4	13	5	4	5	3	6	56	25	15	6*	96	84
Prešov	8	—	7	—	8	—	7	—	—	—	—	—	—	—	30	32
Užhorod	29	—	20	—	19	—	12	—	—	—	—	—	10	—	90	63
											177	40	62	3	392	270

Poznámky ke statistice:

Brno: V Římě (v diagramu uvedeno pod rubrikou „V cizině”) studuje 1 bohosl.; z řádových kleriků jsou 4 těšitelé, 1 eucharistián, 2 praemonstrati a 3 augustiniáni.

České Budějovice: V Římě studují 2 bohoslovci, v Innsbrucku 1 bohoslovec.

Hradec Králové: V Římě studuje 5 bohoslovců; řádoví klerici: 3 praemonstrati a 2 z kongregace Pallotínů.

Litoměřice: Z bohoslovců v cizině 3 studují v Římě a 2 v Innsbrucku.

Olomouc: 2 klerici jsou z řádu Německých rytířů. Kromě toho studuje na fakultě 7 Slováků a 4 Rusíni.

Praha: V Římě studuje 9 bohoslovců. Řádoví klerici na české fakultě: 1 benediktin, 5 praemonstrátů, 7 křížovníků, 2 maltézští, 1 kapucín, na německé: 4 praemonstrati, 7 cisterciáků, 4 křížovníci, 2 benediktini, 1 augustinián, 1 maltézský, 2 z kongregace sv. Michaela. Kromě toho studuje na české fakultě 13 Slováků (z nich 2 františkáni), 4 Maďaři (z nich 2 františkáni, 1 benediktin), 1 Rusín, 1 Američan a 2 jiní posluchači a jeden řádný posluchač na fakultě německé.

Vidnava: * bohoslovci polští (v rubrice: Řádoví klerici). Nezapočítáni jsou 3 říšští Němci.

Bánská Bystrica: Z bohoslovců na jiných fakultách (v diagramu rubrika „V cizině”) studuje v Římě 1, v Strassburgu 3 a v Praze 1. Jiné národnosti: 2 Němci.

Košice: Do počtu bohoslovců je započítáno 5 bohoslovců z apošt. administratury v Užhorodě. V cizině studují: 3 bohoslovci v Innsbrucku. V Praze studují 2 bohoslovci, v Olomouci 1.

Nitra: Z bohoslovců v cizině studuje 5 bohoslovců v Římě, 4 v Strassburgu; v Praze studují 4 bohoslovci a v Olomouci 3. Všichni jinde studující jsou Slováci.

Rožnava: Z bohoslovců v cizině studuje 1 v Římě, 1 v Innsbrucku a 2 v Strassburgu.

Spišská Kapitola: Z bohoslovců v cizině studují 2 v Římě, 2 v Innsbrucku a v Praze 2 bohoslovci.

Trnava: V cizině studují: 2 bohoslovci v Římě, 4 v Innsbrucku a 2 v Strassburgu. V Praze studuje 5 bohoslovců a v Olomouci 2. * (rubrika „Jin. nár.”) 6 kleriků z kongregace těšitelů.

Prešov: Z celkového počtu bohoslovců je 27 Rusínů, 1 Američan, 1 Chorvat a 1 Maďar.

Užhorod: Z celkového počtu bohoslovců je 42 Rusínů, 11 Slováků, 14 Maďarů, 13 Američanů. Bohoslovci v cizině: 3 studují v Římě, 4 v Strassburgu, 1 v Innsbrucku a 2 ve Lvově.

Organisační kurs bohoslovců v Novém Bydžově.

Od 30. června do 4. července 1930 byl pořádán v Novém Bydžově horlivým a známým pracovníkem mezi mládeží, vldp. profesorem Mádlem, organisační kurs. Zúčastnili se ho bohoslovci ze všech českých seminářů. Z Moravy a Slovenska byli přítomni delegáti. Kurs byl zahájen hudebně-pěveckou akademií na svátek sv. Petra a Pavla a řadou proslovů v pondělí 30. června.

Vlastní přednášky byly zahájeny 30. června samým svolavatelem. Skvělé a jedinečné jeho přednášky byly vyslechnuty ode všech účastníků s naprostou pozorností.

V pondělí přišla na řadu themata: Proti spolku spolek. — Jak se katolický spolek zakládá. — Účel spolku - spása duší. — Kněz ve spolku - spása duší. — Kněz ve spolku - duše v těle. — Kněz organisátor a farní celek.

V úterý: Kristus Pán - organisátor sv. apoštolů. — Zodpovědné funkce euchar. rytířů. — Členstvo a kostel. — Duchovní rádce a předsesta. — Sjednocení katolických spolků knězem.

Ve středu: Duchovní výživa spolku. — Pomocný učitelský sbor duch. rádce. — Rozšíření organisační sítě ve farnosti a okrese. — Spolkové místnosti - vedení knih (ukázky). — Duch katol. zábav.

Ve čtvrtek: Radosti a strasti kněze organisátora. — Knihovna - tisk. — Dětská besídka. — Drobné a praktické doslovy.

K tomu praktické náměty podal rovněž vzácný host, generální duchovní rádce SKM v Čechách, vldp. P. Ad. Pelikán S. J., dále rektor budějovického semináře Msgre Melka, vicerektor hradeckého semináře dr. Josef Buryšek. Kurs svou vzácnou přítomností poctili dr. Beran, profesor pastorálky na theolog. fak. v Praze, vldp. P. Alf. Daňha, duchov. rádce ÚKSČs. a řada jiných důstojných pánů z okolí. Pozdravné přípisy došly od ministra m. s. dr. Noska, od bisk. konsistoře z Litoměřic a od „Růže Sušilovy“ z Brna. Účastníci si prohlédli významné budovy Nov. Bydžova a k soše Matky Boží na náměstí položili rukou Msgra Melky kytici. Po ukončení kursu byl uspořádán společný výlet na „Venturku“. Sjezd vyzněl mohutně, což mělo odezvu i v denním tisku.

V pátek čtvrtého července se účastníci rozjížděli, zanechávající dobrý dojem v Bydžově a odnášející si posilu i chuť k práci pro duchovní obrození národa ideou svatováclavskou.

F., H. Kr.

Bohoslovecký sjezd na Velehradě.

(16.—18. července 1930.)

Centrum unionismu — Velehrad každoročně hostí po několik dní československé bohoslovce. Ve svatováclavském miléniovém roce se konal bohoslovecký sjezd v metropoli republiky; proto letos jeli

bohoslovci načerpat nového povzbuzení a nové chuti k práci opět k hrobu sv. apoštola Metoděje.

Již před velikonocemi rozeslala Stojanova literární jednota dotazy některým seminářům stran sjezdu. Potom byly poslány všem seminářům pozvánky a programy sjezdu. Katolická veřejnost a kněžstvo zvěděla o velehradské pouti bohoslovců z oznámení v Našinci, Pražském večerníku a Lidu, ve Slováckých novinách a j. Výsledek příprav byl vskutku potěšující. Dopolední a odpolední vlaky dne 16. července přivázely na staroměstské nádraží bohoslovce i jejich příznivce. Přes sto bohoslovců a asi deset kněží vítala velehradská Cyrilka, kde letos po prvé zahájena byla pout staroslověnskou pobožností podle východního obřadu, kterou s nevšední ochotou vykonal O. Vasyl Bourgeois T. J. vých. ritu, doprovázen pěveckým sborem velehradských noviců. Tato odchylka od tradičního programu velehradských bohosloveckých pobožností je jistě v duchu přání sv. Otce, abychom cenili východní liturgii tak jako liturgii římskou. Po tklivém vzývání Panny Marie a sv. slovanských apoštolů hnul se průvod za hlaholu velehradských zvonů a za zpěvu písně „Ejhle svatý Velehrad už září“ k basilice, před jejímž portálem očekával nás rektor papežské koleje dr. Habeš s asistencí. Ve velechrámu pozdravil kněžský dorost P. Lepka úchvatně krásnou promluvou, rýsuje program nejen sjezdu, ale i bohoslovecké práce. Po svátostném požehnání jsme vykonali pietní vzpomínku za řorganísátora velehradských sjezdů, dra A. C. Stojana, při níž o kněžské víře, naději a lásce podle vzoru Stojanova vroucně promluvil P. Šuránek, spirituál z Olomouce.

Za zpěvu svatováclavského chorálu odebrali se účastníci sjezdu do Slovanské dvorany, kde předseda Stojanovy literární jednoty olomoucké sjezd zahájil. Předsedou sjezdu byl zvolen univ. prof. dr. Fr. Cinek, který sjezdové jednání ihned převzal. Do čestného předsednictva byli zvoleni: prof. dr. K. Večeřa z Brna, dr. Habeš, rektor velehradské koleje, p. děkan Tománek, P. spirituál Šuránek a příznivci bohoslovců p. arcib. rada Al. Viceník a P. Jar. Izák.

Hluboká slova dra Habeše i srdečný proslov p. děkana Tománka vyvolaly bouřlivý potlesk. Holdovací telegramy byly odeslány J. M. ndp. arcibiskupovi dru L. Prečanovi a J. M. ndp. biskupovi Kupkovi. Z Olomouce se sjezdu zúčastnilo asi 70 bohoslovců; z Brna byla potěšující účast: 36. Za slovenské bohoslovce pozdravil sjezd ctp. Zaňát z Trnavy, za Jirsíkovu jednotu z Čes. Budějovic ctp. Vojáček. Pražská Růže Sušilova zaslala sjezdu obšírný pozdrav. Vroucí slova boh. Zaňáta o svornosti a jednotě mezi slovanským a českým dorostem kněžským vzbudila nadšenou odezvu, která byla plně rozvedena předsedou brněnské Růže Sušilovy, ctp. Chroustem, v myšlence o bratrské lásce slovanských apoštolů a svornosti bohoslovců československých. Nadšený potlesk se ozval po přečtení pozdravného přípisu p. ministra Šrámka a univ. prof. kanovníka Kachníka. Doslovem předsedy dra Cinka byla schůze před večerí skončena.

Zpěvní akademie ve 20 hodin zahájená, přivábila mnoho hostů. Strídavě účinkovaly oba moravské bohoslovecké sbory. Z bohatého programu (Mozart: Ave verum corpus, Dvořák: Biblické písně, Foerster: Hnědá brázda, Polní cestou, Křížkovský: Odvedeného prosba, Janáček: Bříza, Šuhajku švarný, Polášek: Mrtvý, Martínek: Ave Maria, Vaněk: Modlitba za zbloudilé lidstvo) některá čísla musela býti opakována. Po akademii byl ukončen první den sjezdu stojanovskou večerní pobožností v basilice.

Sedmnáctého července ráno měl sjezdové kázání novosvěcenec P. Dominik Vicenec, slavnou mši sv. celebroidal odstupující předseda Stojanovy literární jednoty P. Dolanský, za asistence býv. předsedy Růže Sušilovy P. Buše a P. Vinklárka.

O půl 9. hodině zahájil předseda dr. Cinek plenární schůzi ve Slovanském sále. Přivítal zástupce Ústředí katolického studentstva profes. Svozila z Orlové a profes. Borovičku z Lipníka a milého přítele bohoslovců dra Arnošta Dostála z Hradčovic. Za nadšeného potlesku byli všichni tři zvoleni do čestného předsednictva. Prof. Svozil ve zdravici sjezdu apeloval na bohoslovce, aby nyní i později jako kněží byli duchovními rádci studentů. Předseda dr. Cinek představuje nato prvního řečníka O. V. Bourgeois T. J. a načrtává stručně jeho životopis. Narodil se v Paříži 1887. Studia filosofická a theologická konal v anglických kolejích v Canterbury, Jersey, Hastings, kde vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. Šest let byl profesorem přírodních věd. Na pozvání zvěčnělého arcibiskupa Stojana zúčastnil se roku 1921 unionistického kongresu velehradského. Nadchnuv se pro myšlenku unie, přestoupil s dovolením sv. Stolice roku 1924 na východní rítus. Dvě léta byl misionářem v Polsku a od roku 1927 je na Velehradě, odkud podniká misionářské zájezdy na Podkarpatskou Rus. Byli jsme zvědaví, co nám řekne. Podav definici a rozbor unie a unionistické otázky, zavádí nás daleko na východ, aby nám ukázal jiný ráz orientální kultury. Dějinně stopuje před našimi zraky rozdíl východních tradic náboženských, politických, kulturních. Za staršího starověku patřily k „Orientu“ kraje babylonské, perské, sarmatské a východně odtud. Již tehdy se projevoval jiný ráz této kultury. Řekové pod Alexandrem Velikým podtínají této kultuře kořen a budují t. zv. kulturu helenistickou. Tehdy byli Řekové počítáni ke kultuře západní. Po rozdělení říše římské stala se krajina Řeky obývaná centrem východní říše; tím znenáhla zapadala do sfér rozličných kultur východních, až konečně se strany Západu nabyla jména a rázu kultury východní. — Není zde možno podati všechny myšlenky a zdůvodnění thesů skvělé řeči. O. Vasil mluvil latinsky a rusky, částečně i česky, ale my jsme dobře rozuměli nadšení, které sálalo z jeho očí. — Předseda vřele P. Bourgeoisovi poděkoval, poukázav na tklivý fakt, že francouzský kněz, jenž z lásky k našim východním bratrům se stal unionistickým misionářem, vybízí československý dorost katolický, aby pro unii pracoval. Do živé debaty zasáhli dr. Habeš a dr. Dostál. Onen poukazem na nedostatek unie — nezájem, či lépe, malý zájem východních církví; latinská církev nemůže sama unii provést bez do-

hody s východem; tento praktickou poznámkou o unijní práci ve farnosti a o unii mezi farářem a kaplanem.

Nato povstává P. Buš, aby věnoval pietní vzpomínku zemřelému předsedovi ÚKSČs., JUC. Grulichovi. Shromáždění se pomodlilo za něho vroucí Otčenáš. Dr. Cinek vítá prof. dra Michalského z Prostějova; účastníci jej zvolili do čestného předsednictva.

Následuje druhá přednáška o encyklice „Divini illius Magistri” o výchově mládeže. Brněnským bohoslovcům patří plný dík, že se postarali o skutečně časovou věc. Řečník dr. Večeřa podal myšlenkový rozbor poslední encykliky Pia XI., které si ihned povšimly protestantské společnosti IWCA a IMCA. Téma bylo tím časovější, že se připravoval překlad této encykliky v Matici Cyrilometodějské.¹ Praktické zahrocení vyvolalo debatu u předsednického stolu. V poslední době zapěli olomoučtí bohoslovci v basilice slavné Angelus Domini.

Odpoledne promluvil o sv. Augustinu s nadšením prof. Michalský. Po zevrubném vylíčení jeho života a obrácení ukázal na význam tohoto doctora gratiae a úctu, jíž se těšil, jak svědčí ikonografie jeho již ze 7. a 8. st. Abychom vyznali, že jsme členy téže církve, pomodlili jsme se na posvátném místě velehradském apoštolské kredo.

Před referátem o organizačním kursu bohoslovců v Nov. Bydžově přečetl předseda pozdravný dopis P. Mádleho, okresního duch. rádce SKM na Novobydžovsku. O kursu referoval delegát Stojanovy literární jednoty, bohoslovec Fr. Hamrala. Účelem kursu nebylo jen vzájemné poznání bohoslovců, nýbrž na prvním místě výchova budoucích duchovních rádců katolických spolků, (myslilo se nejvíce na SKM, na Moravě nevalně rozšířené). Duší kursu byl P. Mádle a P. Pelikán T. J. Ltos to byl jakýsi první ročník organizační. S potleskem byl v Nov. Bydžově přijat návrh, aby další „ročníky” byly zase v Nov. Bydžově. Při vhodnějším datu kursu zúčastní se v hojnějším počtu i bohoslovci moravští.²

Tímto referátem byly plenární schůze zakončeny a zasedala jen sekce o reorganizaci Musea. Všeobecně se čekalo, že olomoučtí bohoslovci projeví svůj nesouhlas s vedením Musea. Očekávání bylo úplně zklamáno, hlavně myšlenkovou nejasností olomouckého referenta a poukazem brněnského předsedy, že z Olomouce dochází málo příspěvků. Devise, že bude-li se více přispívati do Musea hlavně články z „duchovního mládí” — jak nazval referent články z duchovní a náboženské literatury — aspoň tolik, aby si redaktor mohl vybrati vhodnější statě, byla potvrzením brněnského stanoviska. Dejž Bůh, aby tato konference o Museu měla *praktický* výsledek!

Ještě ráno, v pátek, sešli se účastníci v Cyrilce na řeckokatolické liturgii, kterou sloužil zmíněný již P. Bourgeois. S posvěcenými dary (ot’ pust) a opakující se úchvatnou modlitbu „Gospodi, pomiluj“, odcházeli bohoslovci z Velehradu. Kéž slova řečníků a kazatelů nezapadnou na skálu!

Fr. Hamrala, Ol.

¹ Dosud na skladě Mat. C. M., Olomouc, Wilsonovo nám. 16.

² Odkazují na referát o kursu v tomto čísle Musea.

O KNĚŽÍCH JEŽÍŠOVÝCH.

„... sluhové, jež svrchovaná Dobrota nazývá Kristy svými, ti mají býti anděly a ne lidmi; a jsou také anděly, nezbaví-li se tohoto světla; a přímo mají úřad andělský. Anděl slouží každému rozmanitě, jak jej Bůh ustanovil; a jsou nám dáni na ochranu jeho dobrotou; tak kněží ustanovení v mystickém těle svaté Cirkve, aby nám přisluhovali Tělem a Krví ukřižovaného Krista... Tato Krev má býti a jest rozdělena od těch, kteří mají pravé světlo, se sladkým ohněm lásky, s hladem po cti Boží a spáse duší, které Bůh vám dal strážiti, aby jich vlk pekelný nepodával. Takoví chutnají plody ctností dávající život Milosti, jichž skýtá strom pravé a dokonale lásky...”

Sv. Kateřina Sienská, Listy.

Skrytý apoštolát.

Bylo to v adventě. Mladý Ketteler udělal státnici a snil nyní o hodnostech, věhlasu, penězích a vůbec o pozicích, které mu chystal svět. — Přiblížil se večer a tma vkrádala se pomalu do světničky šťastného jinocha.

Tu spatřil náhle nad sebou v zářném oblaku postavu Božského Spasitele, který ukazoval na svoje srdce, před nímž prosebně spínala ruce prostá řeholní sestra. Z úst božského zjevu zaslechl prý tato slova: „Tato sestra se za tebe stále modlí!“ Postava a rysy obličeje modlící se řeholnice vtiskly se mu tak hluboce do paměti, že si je po celý život zapamatoval. Tento zjev, který si nedovedl nikterak vysvětliti, oťrásl mladým a ctižádostivým juristou tak, že se cele zasvětil službě boží. — —

Čtyřicet let uplynulo a z mladého Kettelera stal se proslulý biskup, přítel dělnictva. Jedenkrát navštívil svého přítele, biskupa v jihoněmeckém městě. Druhého dne celebroid v kapli ženského kláštera. Při sv. přijímání, k němuž přistoupily všechny sestry, utkvěl najednou zrak biskupův na tvá-

ři poslední sestry. Bledost obličeje a jemné chvění rukou prozrazovaly rozčilení a překvapení. — Po snídani odešli oba biskupové do jídelny, kde měly býti některé sestry vznešenému hostu představeny. Biskup promluvil s každou několik slov a na konec se otázel, zda to jsou všechny. Představená ihned poznala, že chybí sestra, která byla právě zaměstnána ve stáji. Byla hned povolána. Rozpačitě a plaše blížila se řeholnice k biskupovi.

„Znáte mne?“ otázel se ji biskup, když ostatní sestry odešly.

„Nikoli,“ odvětila klidně.

„Modlila jste se někdy za mne, nebo obětovala jste za mne některé dobré skutky?“

„Nejsem si vědoma něčeho podobného, poněvadž vás neznám. Vášše Milosti!“

Po krátké pomlčce pokračoval biskup:

„Kterou pobožnost pěstujete nejraději, sestro Zito?“

„Pobožnost k božskému Srdci Páně.“

„Zajisté zastáváte nejtěžší práce v tomto klášteře!“ podotkl biskup zase jakoby mimochodem.

„Oh, nikoliv, biskupská Milosti,“ odpovídala sestra poněkud živěji, „avšak nemohu zapřít, že je mně někdy ona práce protivnou, poněvadž nejsem dosud dosti pokornou...“

Tu se však náhle odmlčela, jakoby chtěla něco zatajiti, co již již chtěla říci.

„A co děláte, když na vás takové myšlenky přijdou?“

Tu pozvedla sestra své oči, ve kterých byla tichá prosba, aby ji odpovédi ušetřil.

Ale biskup pravil klidně a vážně: „Sestro, netáži se vás ze zvědavosti, mluvte!“

„Zvykla jsem si, chopiti se ráda a nadšeně všeho toho, co mě stojí přemáhání; ano, dělám to pak z lásky k Bož. Srdci a obětuji pak za jednu duši, která toho obzvláště potřebuje. Komu milý Pán Bůh za to chce být milostiv, to jsem zcela přenechala jeho svatě vůli. Také adorační hodinu, kterou konám večer od 8—9, obětuji na tento úmysl.“

„A jak jste přišla na myšlenku obětovat všemchny své zásluhy za duši úplně neznámou?“

„Když jsem byla ještě školačkou, učil nás pan farář, že je nutno modlit se hodně také za ty, kteří jsou v nebezpečí ztráty své věčné spásy. Poněvadž však Pán Bůh sám nejlépe ví, kdo toho obzvláště potřebuje, proto že je nejvhodnější dáti svoje zásluhy Bož. srdci Páně k dispozici. Podle této rady jsem se řídila a jsem přesvědčena, že Bůh takovou duši již najde.“

Dověděv se pak ještě den a rok narození reholnice, biskup rozmluvu skončil a sestru propustil. —

Nyní stojí u okna hluboce zadumán a přemýšlí. Je na něm viděti dojetí a rozechvění, neboť slzy řinou se mu pomalu z očí. — Ano, byl dojat onou heroickou obětavostí a při tom tak vzácnou skromností této prosté sestry, která ani nevěděla, jak veliký skutek vykonala.

Po návratu pravil hodnostář svému příteli: „Nyní jsem nalezl duši, které děkuji za své obrácení, povolání a vytrvání v něm. Je to ta poslední sestra v klášteře. Nemohu dosti Bohu za Jeho milosrdenství děkovati, neboť právě v den, kdy ona spatřila světlo světa, nastalo moje obrácení a Tvůrce vyslyšel její modlitby již tenkrát, věda o všech jejích skutcích a modlitbách.“ (Podle něm. podává —id—.)

Encyklika „Grande munus“.

V posledních desetiletích na obou stranách, v církvi katolické i v církvi pravoslavné, se hojně pracuje. Výrazem toho jsou četné kongresy a v době mezikongresové kursy. Poslední byl pořádán v Praze v roce svato-václavském; jeho Acta (conventus Pragensis pro studiis orientalibus) vyšla nákladem Akademie velehradské v Olomouci 1930. Autority přednášející dokazují vysokou úroveň přednášek. Biskup Dr. d'Herbigny: De idea catholicitatis, Dr. Frant. Grivec: Východní pojem církve. — Ukazuje příčiny, které způsobily odchýlné nazírání na církve na východě. Dr. Spáčil: Pravoslaví a princip jednoty církevní, Dr. Vilinskij: O ruské náboženskosti atd. Pro studujícího východní otázku jsou Acta častí encyrydion-u unionistické vědy.

Celý tento ruch unionistický pod vůdcovstvím ACM je podnícen encyklikou „Grande munus“, vydanou 30. září 1880 od sv. Otce Lva XIII. Láskou Metodějovou vyznává sv. Otec svou lásku k Slovanům, která obepíná všechny, Čechy, Srby, Poláky i Rusy. Zavádí povinný svátek sv. Cyrila a Metoděje pro celou církev „k napomáhání národům slovanským“, o jejichž zachování a spásu jest velice starostliv. Sv. Otec děkuje Bohu, že se mu naskytuje vhodná příležitost, aby se mohl zavděčiti národům slovanským přispěním k společ-

nému jejich užitku. „Všemožně budeme usilovati, aby národové jména slovanského dostatečnou zásobou kněží a biskupů byli opatřeni (česká kolej — „ad decus utilitatemque inclyti Bohemiae regni“, zřízení hierarchie pro Bosnu a Hercegovinu), aby ve vyznávání pravé víry, v poslušnosti pravé církve Ježíše Krista byli utvrzováni a zkušeností více poznávali, jaká síla všeho dobrého od církve katol. na společenství domácí i na všechny řády ostatní splývá.“ — Kéž by si toho byli vědomi mnozí vůdcové! Lev XIII. klade důraz na to, že Konstantin Řek, apoštol Slovanů, je pochován v Římě po boku sv. papeže Klimenta — Východ i západ se scházejí v Římě, aby čekali na Učitele. Slované již tehdy na poděkování vypravili k Lvu XIII. poselstvo, jemuž veliký papež pravil: „Až svornost u víře s veškerými právy států opět bude obnovena, potom možno v největší důvěře očekávali šíření víry po celém světě, neboť dle soudu Božího jsou Slovanům uchystány zvláštní a vynikající úkoly v životěездеjším.“

Po vydání encykliky začíná nová orientace k slov. východu, již Lev XIII. určuje dalšími listy: „Orientalium dignitas“, Praeclara gratulationis.

Nynější sv. Otec věrně postupuje ve šlépějích svého předchůdce; svědčí o tom velká pozornost, kterou věnuje Kongregaci pro církev východní, Papežskému východnímu ústavu, Ruské koleji sv. Terezie Ježíškovy, svědčí o tom encyklika „Rerum orientalium“, „Mortalium animos“. Práce pokračuje, neboť papež Slovanů vyprošuje požehnání.

K.

Chvála hymnů.

„Mládi hymnů! Nemožno na ně myslet bez pohnutí. Závidíme Augustinovi, že je slyšel v jejich panenské svěžesti. Ty krásné písně, které se tolik věků budou vznášeti a dosud se

nesou klenbami katedrál, dávaly se v let po prvé. Nemůžeme připustiti myšlenky, že by jim jednou křídla sklesla a ony umlkly. A ožiji-li jednou ve slávě těla lidská, která jsou chrámem Ducha svatého, tu chce se nám s Dátem věřiti, že hymny, chrámy slova, jsou rovněž nesmrtelné a že zní budou i na věčnosti. Dušičky v setmělých údolích očístce jistě zpívají dále *Te lucis ante terminum*, tak jako v hvězdných kruzích, kde blahoslavení krouží bez konce, na věky se vznášejí jásavé zvuky *Magnificat*.

I na ty, kteří pozbyli víry, působí hymny neodolatelně. „Kdybys věděl,“ praví Renan, „jaký půvab barbarští kouzelníci vložili do těch zpěvů!... Jen je slyšet, a srdce se rozplývá“. Také v Augustinovi, který ještě neměl víry, srdce se rozplývalo, když je slyšel: „Jak jsem plakal, Bože můj, při tvých hymnech, při tvých písních! Jak mne povznášel sladký hlas tvé církve! Vnikal v uši mé a pravda se šířila v mém srdci a vzlet mé zbožnosti stával se mohutnějším a slzy mi kanuly a bylo mi tak blaže.“

(L. Bertrand: Sv. Augustin.)

Zajímavý kulturní úkaz.

„Lidové listy“ přetiskly z „Osservatore Romano“ noticku tohoto znění: „V kněžském semináři v Paříži studuje letos 112 kandidátů kněžství, kteří před tím byli zaměstnáni v postaveních, jež slibují skvělou kariéru světskou: 1 plukovník, 1 velitel praporu, 6 kapitánů, 12 nadporučíků, 26 poručíků, 4 důstojníci námořní, 5 polytechniků, 5 inženýrů, 3 šlechtici, 2 spisovatelé, 6 advokátů, 1 finanční inspektor, 1 ředitel velkého obchodního domu, 33 různých jiných úředníků, 2 členové spolku — revolučního. „Osservatore Romano“, který přináší tuto zprávu, k ní dodává: Jest to výkvět inteligence a srdce, jenž se zcela zasvěcuje Bohu, v době,

kdy mládež má jiné myšlenky. Tito mají dle Prozřetelnosti Boží připravovali návrat Kristův do světa.“ —
Je viděti, že kulturní práce fran-

couzských katolíků nese již ovoce. Je takovýto zjev možný u nás? — Není.
— A proč?! — — —

Sk.

* NOVÉ KNIHY *

Konst. Miklík: PEKAŘŮV SV. JAN NEPOMUCKÝ. V Praze 1930. Nákladem spolku „Život“. — R. 1921 vydal prof. Jos. Pekař „Tři kapitoly o sv. Janu Nepomuckém“, hlavně jako odpověď na stať Herbenovy. Katolíci Pekařovu knížku přijali vesměs s povděkem, ačkoliv liberalismus Pekařův diktoval mu některé názory, jež nejsou vlastně méně zhoubné než nájezdy Herbenovy: Dogmata neodolala by ostří moderní skepse, nimbus sv. Jana je legendou, teprve budoucnost uvidí pravé náboženství očistěné ode všech legend a omylů. Že však neodmítá příkře svatojanského kultu, toho příčinou je přikrost a zaslepenost pokrokových positivistických historiků, „kteří v historické práci spatřují nejvhodnější prostředek k dokumentování svých nehezkých a stranických nápadů“ a jeho filosofie dějin, která prohlašuje dominujícím prvek nacionální. Miklík v hluboké stati zírá do širší světových: Destilátem různých dějinných faktorů je veskerenstvo svobodných vůlí; tento faktor ovšem nepůsobí jednosměrně, není možno tedy z něho vyčíst budoucnost. Vůle je svobodná; jsou tedy dějiny ohromným jevištěm, kde střídají se zásluha, zločin a trest. Trestem je každá revoluce, válka i spravedlivá. Tento princip odměny a trestu vyzývá rozhodně k aktivitě a utvrzuje vědomí odpovědnosti. A tím jsme už vyřkli samotný smysl dějin, který není jiný než staré Ciceronovo „Historia est magistra vitae“.

Smrt Nepomukovu staví Miklík výše než Husovu, neboť tato byla smrtí před očima davů, za ideu bludnou, oně předcházelo mučení; byla to smrt za povinnost a skrytá. Dílo, v němž autor jemnou dialektikou rozbírá Pekařovy these, vrátí katolíkům pevné stanovisko v otázce svatojanské, neotřesené ani mámvou písničkou nacionálního liberalismu. Šp.

SVĚTOVÁ VÁLKA A NAŠE REVOLUCE. Vzpomínky a úvahy z bojů za svobodu národa. Napsal *Dr. Eduard Beneš*. 1928-29. I-III. Čin a Orbis v Praze.

V řadě publikací, jež osvětlují a hodnotí

československý odboj a vznik nového státu, nemalou důležitost má kniha Benešova. Dokumentární ceny jí dodává ten fakt, že autor její byl nejbližším spolupracovníkem T. G. Masaryka a sekretářem Čsl. národní rady v Paříži.

Československý odboj motivuje autor jako důsledek demokratisace Evropy. Vzdůst myšlenky národní, idea sebeurčení vedou k boji malých národů ve střední Evropě o samostatnost. Celá zahraniční akce má ze začátku jen charakter propagační. Teprve ustavením centrální organizace „Národní rady čsl.“ začíná vojenská akce. Zahraniční akce postupuje v souhlasu s domácím odbojem: Československu se dostává mezinárodního uznání. Osvozený stát čekají první boje o Slovensko, hranice hist. zemí.

Autor na mnohých místech je hodně skoupý a neobyčejně kriticky naladěný na katolíky. Vytýká Vatikánu amorální neutralitu. Vatikán však při své neutralitě, již musil zachovat pro nepolitický svůj charakter, vždy dovedl jednati spravedlivě, jak tomu svědčí konsistorní řeč sv. Otce 22. I. 1915, v níž odsoudil německé ukrutnosti v Belgii, jednání o konkordát s král. vládou srbskou v době, kdy okupovalo Rakousko většinu Srbska atd. Vatikán také se poctivě snažil zabránit válce a prostředkovat mír, jak svědčí Jan Carrère. Ze stejných ohledů vynechal autor zmínku, jak zastupoval čsl. národ v Paray le Monial; upírá též jako Václav Klofáč (v Českém Slově, 28. X. 1928), že jednání ženevského zúčastnil se též dr. Hruban, ač tento dokázal svou účast dokumentárně v Našinci 7. XI. 1928.

Díl třetí je sbírka památných dokumentů naší revoluce. jp.

H. Wickham Steed: TŘICET LET NOVINÁŘEM. Dva díly. Nákl. „Orbis“ Praha. — Kniha známého anglického publicisty H. Wickhama Steeda: Třicet let novinářem, je úžasným kaleidoskopem evropské politiky a diplomacie, jak před světovou válkou, tak i v ní i po ní. Je tu osvětlena politika všech evropských

zemí i U. S. A., tak jak ji představovali jednotliví státníci. Po přečtení této knihy teprve učiníme si náležitou představu, kdo to vlastně Steed je a co znamenal pro naše národní osvobození, poněvadž s jeho jménem setkáváme se na četných stránkách Masarykovy Světové revoluce a v Benešově knize: Světová válka a naše revoluce. Pro pochopení Steedova stanoviska k vatikánské diplomacii je nutno připomenouti, že Steed je anglický protestantský liberál. Sk.

Dr. Josef Macůrek: RUMUNSKO VE SVÉ MINULOSTI I PŘÍTOMNOSTI. Nákladem „Orbis“ Praha. — Mladý znalec blízkého východu a speciálně Rumunska, dr. Josef Macůrek, vydal letos v nakladatelství „Orbis“ svou knihu o Rumunsku. Autor, který zná Rumunsko dobře z autopsie i z celé řady patřičné literatury, pojednává v tomto spise o celém životě Rumunska. Krátce na začátku knihy zaznamenal minulé i přítomné dějiny Rumunska; v dalších oddílech této knihy jsou kapitoly o rumunské ústavě, literatuře, umění, školství i náboženských poměrech Rumunska. Poslední část knihy je část hospodářská a kapitola o dějinách československo-rumunských styků. Kniha dr. Macůrka je jedinou knihou svého druhu u nás. Je věcně a přehledně informativní, takže každý, kdo potřebuje se poučit v nějaké věci, týkající se Rumunska, najde v této knize trest své otázky. Sk.

Dr. Jos. Kratochvíl: MEDITACE VĚKŮ. Díl III. Náklad. Barvič a Novotný, Brno. 1930.

Jasně a velmi přístupně vyličený jsou dějiny novověké filosofie do konce osmáctého století. Charakteristické známky této doby: naprostá svoboda myšlení, antropocentrismus, subjektivnost obráží se v jednotlivých jejich fázích: odklonu od scholastiky, renaissanční skepsi, intelektualismu, empirismu a j. Dílo je cenné tím, že jednotlivá období charakterizuje, poukazuje na jejich nedostatky, nalézá jejich souvislost a příčiny, což dobře orientuje čtenáře a ukazuje mu cestu k pravdě. K. —

Dr. Jan Bartoš: KDO JEST JAROSLAV DURYCH? Nakladatel Jos. Nývlt, Kralupy n. Vlt. 1930. — Známy propagátor díla Jaroslava Durycha, v kratičké souhrnné studii jasně a výstižně ukazuje na hlavní linie Durychova díla. Tato brožurka má obzvláště význam pro studenty jako celková informace o význačném našem básníkovi. Sk.

Z POLSKÉHO PARNASU. Vybral a přeložil Jan Karník. Vydal Kuncíř 1930.

Myslelo se už obligátně, že není katolických básníků — básníků srdcem a jazykem. A hle! Ti, kterým obluda pokroku řičela své placet proto, že dovedou lhát a vymýšlet nestvůry, práchnivěji jako shnilé modly, zatím co druzí, kterými se pohrdalo, jsou ve své mlčelivosti tak pevní.

„Mezi nimi šli stavitelé tvého chrámu. Ti jediní ze všech poznávali se znameními...“ (O. Březina)

Stavitelé silní, hrající na nástroje slyšitelné jen šlechtickým duším. Několik z nich jsme poznali ve výboru Jana Karníka. Jsou to nejlepší básníci dnešního Polska: Marya Konopnická, Lucyan Rydel, Jan Kaspro-wicz, Leop. Staff, Emil Zegadłowicz a Julian Tuwim. Málokde jsme měli příležitost setkat se s nimi v českém překladě. Tlumočí je sice dobře někteří na př. O. F. Babler, Eisner, ale chyběl nám celek, přehled. A tu máme celý výbor! Překlady se sice leccos dá vytknout co se týče rytmu, rýmů a výběrů slov (uměna, hruš a pod.), ale za to básně samy a překlad mnohých je tak krásný, že se musí stydět ten, kdo jich nezná, zvláště krásného předzpěvu ke „kvetoucí ratolesti“ od Staffa, toho „snů i krásy vyznavače“, anebo těch překrásných Zegadłowiczových „Divizen“. Nikoho nenechají lhostejným, poznáte ihned, že jste kdesi jinde ze světa všedních zklamání a slabostí, že jste „v chrámě“ krásy a milosti, pocítíte, jak se vám oči otevírají, jako zrcadla, jež dlouho byla zamžená a nyní jsou čistá a oživená. Uvidíte najednou tajemství slov a pochopíte, že „jedna je života cesta zakletí do věčna slov“, pochopíte krásu verše: smutek můj je strniskem s ohně šerým dýmem. Není možno, aby se nelíbily básně Zegadłowiczovy, jehož metafory jsou tak příbuzné veršům Březinovým.

Je to dobrá kniha a jen to nás rmoutí, že je jen jedna, ale aspoň to nás může potěšit, že dokud bude katolická Církev, dotud budou básníci a bude jich stále víc.

„Od milionů přicházejících své město obležené vidíme.
A stále noví z věků hrnou se...“ (O. Březina) j. l.

LISTY SV. KATEŘINY SIENSKÉ. Nově přeložil dr. Josef Vašica. Nákladem B. Kočího v Praze 1930.

„Není dobrým rytíř, který se nezkouší na poli bitevním: tak i vaše duše ať se zkouší v bitvě mnoha trápení... Bez poznání sebe a Boha nelze nám dojíti dobra. ...Neboť čeho nevidíme, toho nelze nám znáti; čeho neznáme, toho nemilujeme;

čeho nemilujeme, za to nemůžeme býti vděční a uznali k svému Tvůrci... Jest nám tudíž potřebí světla..."

Jak a kde je najdeme? Jak jest nám žítí, abychom účastni jsouce milosti největší Dobroty, setkali se jednou s Ježíšem Kristem ukřižovaným a se sladkou Marií? Čtete listy sv. Kateřiny Sienské, plné křesťanské lásky a hluboké pokory, a poznáte, jak nutno žít, aby život náš byl životem opravdu lidským, jak se sluší na dítky Boží. Kk.

V. *Svatohor*: BOŽETĚCH. Trilogie života. V. Kotrba v Praze. 1930.

V kratičké recenzi oceniti dílo opravdu hodnotné není věci snadnou. Proto pokusím se podati jen několik myšlenek, jak při četbě tohoto díla za sebou následovaly.

Jest to zdařilá diagnosa nemoci XX. století, a autor neváhá udělat mnohdy nelibostný řez. Akutní morální a náboženské problémy dneška jsou podány formou tak originální a poutavou, že dovedou upoutat každého čtenáře, zvláště inteligenta. To platí o prvním dílu trilogie nazvaném: „Můj svět“. V II. a III. díle: „Můj očistec“ a „Moje nebe“ jest obdivuhodná fantasmie a obratnost slohová, již autor vystihuje a přesně determinuje všechnysvé myšlenky. Jezřejmé, že spisovatel ovládá dokonale filosofii i teologii. S láskou a nadšením psané dílo musí mít odezvu v každém ideálním a šlechetném srdci, jemuž náboženství není věci lhostejnou. Je to kniha velmi vzácná v dnešní literatuře, přeplněná z valné části hmotářstvem. —id—

Th. Dr. Bohumil Spáčil T. J.: ŽIVOT KRISTA PÁNA podle čtyř evangelii. I. díl. Nákladem knihkup. Gustav Franci, Praha 1930. — Na knižním trhu objevilo se neveliké dílo literatury ascetické, jednající v I. dílu o skrytém životě Krista Pána, se stručným návodem k rozjímání pro kněze. Bylo by velmi žádoucné, aby takových knih měla česká literatura více. Dílko je časové, látka k rozjímání podávána je buď jako úryvek z jednoho evangelia nebo jako harmonie více evangelii s důležitějšími poznámkami. Ovšem meditace pracovány jsou pro kněze, kteří chtějí dojít vyššího stupně v životě duchovním. Což nepotřebují nových sil kněží, kteří neúnavně pracují na vinici Páně? Ti, kteří touží po novém způsobu rozjímání, jistě s radostí uvítají i další čtyři díly, jednající o učitelské činnosti Páně, o Jeho umučení a oslavení. Kéž by se těšilo dílo opravdovému zájmu a pozornosti kněží i bohoslovců! L. N.—

ŽIVOT BL. HROZNATY. Boží bojovníci 8. Vydal Lad. Kuncíř v Praze 1930. Život blaženého Hroznatý, patrona české země, jak jej podává legenda, sepsaná asi 40 let po jeho smrti v klášteře tepelském, „nemá třpytů a barev, jimiž prozářeny bývají legendy svatých. Jeho cesta je řadou dějů střízlivých. Nebe nemá pro něj přímého slova..." Krásná perlička duchovní literatury, vynesená z hlubin středověké askese.

Durych Jar.: NADĚJE KATOLICTVÍ V ZEMÍCH ČESKÝCH. Vydal L. Kuncíř.

Stojíme před sčítáním lidu a jsme právem zvědaví, zda počet katolíků vzroste nebo se zmenší. Nezapírejme si, že číslo přírůstku nebo úbytku spravedlivě zhodnotí naši práci v minulých 10 letech a veřejně katolíkům ukáže správnost nebo slabiny jejich činnosti. Ať už to dopadne tak nebo onak, nesluší katolíkům zoufati, ale s nadějí pracovati dále. A tu Durych ukazuje, v čem jest naděje katolictví a jaký způsob práce jest nejúčinnější.

Jest jisto, že svým názorem vyvolá bouři odporu u těch, kteří pracují světskými prostředky, ale radost u těch, kteří věří v duchovní vítězství Církve a také v tomto smyslu jednají. Nutno přiznat, že není dosud jednoty v názoru, zejména u kněží, co víc prospívá Církvi, zda politika či víra. Pravíme: víra, tedy vše, co s tím theologicky souvisí.

Doporučujeme přečíst si knihu všem katolíkům, těm, kteří vedou politicky náš katolický lid, všem kněžím, zvláště kněžím politicky činným — ne že bychom jejich práci zavrhovali a neuznávali, ale aby se zamyslili nad svou činností a ji spravedlivě sami posoudili a dle toho jinam svou činnost obrátili, aby mohli říci se sv. Pavlem: ne forte in vacuum currerem, auf currissem (Gal. II., 2). If.

TY A ON. — NA CESTU ŽIVOTEM. Birnbaum, Brtnice 1930. — V nakladatelství Jos. Birnbauma v Brtnici vyšly dvě knihy, jež svoji látkou vyplnily citelnou mezeru v naší české katol. literatuře. Proti literárnímu jedu, hubícímu mravnost naší mládeže, nutno dáti protijed. To činí zmíněné nakladatelství vydáváním překladů spisů znamenitého znalce duše mládeže P. Hardy Schilgena T. J. Ve všech svých spisích autor mluví tak přesvědčivě, že budi v mladých hrudích zápal pro svatou věc ctností a sílu k boji proti nástrahám pokušení. Již dříve postaralo se nakladatelství o dobrou knihu pro mládež školní vydáním Schilgena: „Mladí hrdinové“, pro jinochy „Ty a ona“ a pro snoubence „Ve

službách Stvořitelových.“ Nyní dává do rukou dívek knihu téhož autora „Ty a on“ a překlad díla vynikajícího polského vůdce mladých duší, jesuity P. Jana Urbana: „Na cestu životem.“ Obě knihy jsou znamenitá díla a pro jejich mravně výchovný význam nelze jich ani dostatečně oceniti. Knihy ty doporučujeme všem kněžím-vychovatelům a prosíme, aby ve spolcích i ve styku s mládeží mimo spolky snažili se pokud možno o největší jejich rozšíření. E. V.

Annie Vivanti: BĚDA PŘEMOŽENÝM! Román. II. vydání. Vydal V. Kotrba v Praze 1930. — První válečný román, který neokrašluje činy vojsk ústředních mocností, jako dosavadní překlady, ale ličí válku tak, jakou skutečně byla, při čemž autorka s pravým ženským citem pro ušlechtilost vyhýbá se všem sprostotám, které naplňují stránky všech ostatních románů válečných. Italská básnička vložila do románu svou ženskou duši; zdá se, jako by všechna ta ukrutenství a násilí, páchaná germánskou soldateskou na hrdinkách svého románu, plně prožívala. Toto dílo je jediným z předních válečných románů, které dosahují nejvyšší umělecké hodnoty.

Dominik Pecka: ASSUNTA. Román. Vydala Družina liter. a uměl. v Olomouci 1930. — Četba nové beletristické knihy Peckovy je opravdovou rozkoší duše, vnímavé pro krásu ctnosti, hrdinství a oběti. Hrdinka z učitelky stává se pokornou služebnicí Ježíšovou v rouchu milosrdné sestry. Myšlenka obětování vrcholí v krásné pointě: sestra Marie Assunta odevzdává křehký, bělostně čistý květ svého mladého života do sladké náruče nebeského Snoubence.

Kar. Dostál Lutinov: KVĚTINY. Lyrika. Vydala Družina liter. a uměl. v Olomouci

1930. — Posmrtná sbírka moravského básníka. Je v ní mnoho čísel milých a něžných; některé básně hrají opravdu nejrožkošnějšími barvami přírodní květeny. Lutinov setkal mezi květinami a osudy lidskými stříbrné pavučiny, které často hluboce dojmají duši lyricky naladěnou.

W. Wiesen: LAICKÝ APOŠTOL. Sestry Neposkv. Poč. P. Marie v Přerově. — Ctihodné sestry velice prospěly katolické akci vydáním této milé knížky. Způsobem katechismových otázek a odpovědí vzdělává se čtenář na praktického katolika, jenž obohacen jsa vědomostmi takto získanými, může být farář pravou rukou v duchovní správě. Doporučujeme k horlivému rozšiřování. E. V.

Dr. J. Klug: DIE TIEFEN DER SEELE. Moralphyschologische Studien. 4. vermehrte Auflage. Verlag Ferdinand Schöningh, Paderborn. 453 Seiten. Preis M. 8'50. —

Poznatí záhady duše, jest nezbytností nejen pro vychovatele a duchovní vůdce, ale i pro ty, kteří pečují o vlastní vzdělání. Výbornou pomůckou k tomu je tato kniha. Psána je se stanoviska katolické morálky. Zcela mimořádně cenné jsou mnohé příklady a analýsy různých lidských typů, což velmi názorně jest ukázáno na význačných osobnostech dějinných. Jednotlivé kapitoly postupně probírají duševní strukturu a její typy. Dále poukazují na temné mocnosti duše (dědičné zatížení — genius a démon...) atd.

Bohatý jmenný a věcný rejstřík, vysvětlení technických termínů a cizích slov umožňuje a usnadňuje četbu i neakademikovi.

Je to jedna z velmi dobrých knih tohoto druhu, se stanoviska katolického světového názoru. Bohatost a psychologická hloubka této knihy upoutají i jinak smýšlejícího čtenáře. Vřele doporučujeme.

Nejd. p. biskup dr. P. Jantusch, apoštolský administr. trnavský, vyhlásil na bohosloveckom sjezde v Trnave dňa 5. VIII. t. r. pre všetkých bohoslovcov sloven. a českých, aj pre vysokoškolákov-laikov

SÚBEH

na tieto tri témata:

1. *Prečo a ako sa máme Česi a Slováci vzájomne milovať?*
2. *Bohoslovec ako vlastenec.*
3. *Styky slovenských kňazov s českými kňazmi v minulosti.*

Rozmery: 16 strojom písaných strán. Termín do 31. marca 1931. Odmena: prvá cena každého tématu po 300 Kčs, druhá cena po 200 Kčs. (Spolu na súbeh venuje 1500 Kčs.)

KNIHY REDAKCI ZASLANÉ:

(mimo recensované)

Podíl DĚDICTVÍ SVATOJANSKÉHO na rok 1930:

Jsou to tyto tři knihy: 1. „Apoštol Indiánů P. de Smet“, napsal J. Kinzig, přeložil Ant. Sehnal, dřevoryty ozdobil Arnošt Hrabal; 2. „Bud — anebo“, napsal Robert Mäder, přeložil dr. Ant. Bořek Dohalský; 3. „Bible České“ (lidové vydání) část první, obsahující první dvě knihy Mojžíšovy, přeložil dr. Jan Hejčl. Cena těchto knih jest 15 Kč. Členové „Dědictví“ obdrží je zdarma. Každý člen jest však povinen při vybírání podílu v příslušném knihkupectví zaplatiti ve prospěch „Dědictví“ 2 Kč a knihkupci za vydání 50 hal. Vklad člena obnáší jednou pro vždy 80 Kč. Mimo podíl vyšlo štědrostí J. M. nejd. pana svět. biskupa dr. Jana Sedláka čtvrté vydání *Tomáše Kempenského* „Čtvero knih o následování Krista“. Velecenná tato kniha v překrásné úpravě prodává se ve prospěch „Dědictví“ za 14 Kč, váz. za 28 Kč, se zlatou ořízkou za 38 Kč a ve skvostné vazbě kožené za 47 Kč. Přihlášky členů a objednávky knih přijímá ředitelství „Dědictví Svatojanského“ v Praze IV., Vikářská ulice.

G. FRANCL, Praha I., Melantrichova 536:

Josef Hronek: „Svatý Augustin“. Cena 3 Kč. Menší práce o slavném veleduchu Církve je dobrou příručkou informativní. Vřele doporučujeme. — Karel Plácer T. J.: „Duchovní obnova pro laiky“. 84 stran, kart. 5 Kč. Výborná knížka duchovní četby při exerciciích laiků. Vřele doporučujeme tohoto fichtého a nevíravého apoštola moderní pastore. — Th. Dr. J. Beran: „Psychologie a zpovědnice“. 68 stran. Cena 7.50 Kč. Recensi příště.

EDICE ISMAËL, Veselí, p. Čepí u Pardubic:

Jefř. Lipanský: „Plujeme k zemi svých snů“. — Týž: „Jiří Karásek ze Lvovic“. — René Bazin: „Charles de Foucauld“. — Referáty příště. — Gedeon, věstník edice, č. 3., 4. a 5.

LADISLAV KUNCÍŘ, Praha II., Voršilská 3:

„Kuncířova ročenka 1930.“ Poučný pohled do dílny našeho čilého nakladatele. — Jar. Durych: „Sedmikráska“. — Týž: „Obrazy“. — Emil Zegadłowicz: „Hodina před jitřní“. — Referáty příště.

NAKLADATELSTVÍ „VYCHOV. LISTŮ“:

Dr. Josef Kratochvíl: „Novoscholasticism“. Dějinný přehled novoscholastického hnutí. — Doporučujeme tento informativní spisek.

ČESKOSLOV. AKC. TISKÁRNA, Praha II., Karlovo nám 5-6:

„Malý kalendář pro mládež 1931“. Cena 5 Kč. — „Rodina“, sbírka lid. románů a povídek, seš. 14-20.: Al. Dostál: „Vlnami života“. — „Raná setba“, knihovna pro mládež, rok 1930, seš. 1-10.; roč. VIII., seš. 1.: Jón Svensson: „Na Skipalónu“. — Cena seš. 1.50 Kč. — A. B. Seidlová: „Malá domácnost čsl. hospodyňky“.

EDICE „MÍR V NÁRODĚ“, Třebíč:

M. Sadovská: „Církev a výchova“. Cena 3 Kč.

OBČANSKÁ TISKÁRNA, Brno, Starobrněnská:

Dr. Jos. Toman: „Censury a zpovědnice“. Str. 78. Cena 8 Kč.

MUSEUM ČASOPIS SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ

Vychází každý druhý měsíc ve školním roce. S církevním schválením. Vydává svým nákladem Růžka Sušilova, literární jednota brněnských bohoslovců. — Redaktor Antonín Chroust. — Adresa redakce i administrace: Brno, Antonínská 1. — Předplatné na 62. ročník 10 Kč pro bohoslovce a studující, 15 Kč pro ostatní odběratele.

OBSAH ČÍS. 2.:

*Tomáš Kempenský: Ve sladkém jásoťu... — -O-: Proč přišel Syn Boží na svět... — *Alois Boček: Bože! — Jaroslav Neumann: K dějinám svátku Neposkvrněného Početí Panny Marie. — *Jan Horák: Modlitba. — Jan Jaroš C. Ss. R.: Křesťanský solidarismus v nauce sv. Tomáše Aquinského. — Jan Honců: Potkalo nás královské štěstí. — Jan Podveský: Kde v údolí ku řece hora má sklon... — *Alois Boček: Rekviem. — -id-: Sv. Pavel ve svých listech. — Jos. Mastylak C. Ss. R.: Bůh ve stvoření nekonečný. — Z našeho ruchu. — Rozhledy. — Nové knihy.

LISTARNA REDAKCE:

Všem, kteří se přičinili jakýmkoliv způsobem o rozšíření „Musea“, srdečně děkujeme upřímným křesťanským „Zaplať Pán Bůh!“ — Bohoslovci v Lublani (A. Duhovník): Za zaslané knihy Družby sv. Mohorja a zejména za „Československi slovar“ a „Učbenik češkega jezika“ — prisrčna hvala! Vánoční pozdrav! — Bohoslovci v Záhřebu: Děkujeme za informace i za zaslanou knihu „Proletetne oluje“, k jejímuž vydání vám upřímně gratulujeme. Srdečné pozdravení! — Řím: Za příspěvky děkujeme; básně jsou slabší. Pošlete zase něco! Posíláme Vám upřímný vánoční pozdrav z vlasti.

Všem svým P. T. přispívatelům, čtenářům i odběratelům přejeme radostné svátky vánoční a šťastný Nový rok!

Uzávěrka 3. čísla bude přesně 7. února 1931.

Z ADMINISTRACE:

Do celého nákladu tohoto čísla jsou přiloženy složenky. P. T. odběratele prosíme, aby jich použili k zaslání předplatného na ročník 62. a doplatného za ročníky minulé. Snažně žádáme, abyste nám neztěžovali práci! — Nenuťte nás k stálému upomínání nedoplatky a k vyhotovování poštovních příkazů!

K LASKAVÉMU POVŠIMNUTÍ:

Celestin Amati, kanovník u sv. Klimenta ve Velletri v Římě, chystá o sv. Klimentu, papeži, třetím nástupci sv. Petra na stolci apoštolském (tento není totožný se sv. Klimentem, biskupem bulharským!) — publikaci při příležitosti a památce jedenáctistého výročí nálezů ostatků sv. Klimenta sv. Cyrilem a chce získati několik podrobnějších přesných zpráv: 1. Na kdy připadá přesně jedenáctisté výročí nálezů ostatků svatého Klimenta? Tillemont a někteří jiní kritikové kladou je do roku 850. Je to datum spolehlivé? (Podle našich čes. pramenů je dnem nálezů 30. 1. 861; bude tomu tedy 1070 let.) — 2. Knihovník Anastasius mluví v jednom dopise, zaslaném Gauderiku, biskupu velletrijskému, o předneseném kázání (sermo declamatorius), jež přednesl ve stejném znění sv. Cyril v řečtině a jímž opěvuje shora zmíněné ostatky a praví, že existuje také ještě ve staroslovanské verzi. Je možno dostati onu verzi onoho kázání v latině? — 3. Jsou u vás nějaké obrazy sv. Klimenta papeže a je možno dostati jejich kopie, fotografie nebo dřevoryty (štočky)? — 4. Jsou u vás kostely ke cti sv. Klimenta? — 5. Jsou v Československu nějaké devotionalie ke cti sv. Klimenta a kde zvláště?

Prosím P. T. čtenáře „Musea“, aby si neobtěžovali podati „Matici svatoklimentské“ (Brno, Plošná č. 2) zprávu k uvedeným otázkám. — drs.

Tiskem Jana Muchy ve Velkém Meziříčí.

M * U * S * E * U * M

ROČ. LXII. * V BRNĚ V PROSINCI 1930. * ČÍS. 2.

Tomáš Kempenský:

VE SLADKÉM JÁSOTU...

(Canticum XC.)

*Ve sladkém jásotu
zpívejte Pánu
našeho srdce ples
Pánu v jesličkách.
Hle září jak jas slunce
v matčiných loktech.
Proto důstojně,
proto důstojně
zaplesá srdce každé
v písni rozjásané.*

*Ó malý Ježíšku,
umdlévám pro Tě,
obvesel srdce mé,
Ty dítě přemilé.
Oh, pomoc svou podej mi
Ty dítě přeslavné.
Přimkni mě k sobě,
přimkni mě k sobě
v Království Otce Svého,
Ty náš Králi slávy.*

*Kde šumí a jásá
kypící sláva,
tam prýští andělů
plesání nová.
Vždyť zvučí v královské síni
veselost jásavá.
Hle přesvatá,
hle přesvatá
přítomnost Krista nasytí
všech srdce blažená.*

*Maria, naděje,
dej Panno vznešená,
bídne at nás nezamítne
svaté dětátko Tvé.
Naši duši omyj z hříchů,
ó chvályhodná krásu.
Život nám už dej,
život nám už dej
a našim dědictvím buď
odpočinek věčný.*

Přeložil Jan Dokulil.

—O—, Řim:

Proč přišel Syn Boží na svět...

(Několik myšlenek sv. Augustina.)

Myslím, že nebude nevhodným, připomenouti několik myšlenek sv. Augustina, týkajících se vtělení Syna Božího a tak přípravě duši slovy velkého učitele církevního na svátky vánoční, milostmi tak bohaté.

Rozvedeme si myšlenku, proč Kristus, druhá božská osoba, přišel na tento bídný svět.

Sv. Augustin správně chápe slova sv. Matouše I, 21, když jen opakuje svými slovy hlavní důvod příchodu Páně. Evangelista praví: „*Ipsa enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum*“. A sv. Augustin: „*Ideo enim venit Christus homo, ut solveret peccata hominum*“. To je tedy hlavní důvod: zničení hřích lidí, hříchy vzít na bedra svá. K Bohu jsme nemohli, neboť veliká překážka hříchu nám bránila. Kristus Pán měl překážku odvaliti a připraviti nám tak volný přístup k Božímu trůnu.

Mohlo však již lidstvo spět k touze své nejvyšší? Nevíte, že hřích, i když je odstraněn, nechává následky: oslabuje vůli? Ano, lidstvo by i tak zůstalo slabé i po zničení hříchu. Slyšme však sílu Boží, kterou nás On posilnil, v slovech sv. biskupa hipponského: „*Ut enim fieret fortis infirmitas, infirma facta est fortitudo*.“ Fortis infirmitas! Lidská křehkost se měla stát silnou a přece Bůh nechtěl odstraniti materii, tělesnost, která podle křesťanské filosofie je jedinou příčinou rozkladu ve světě fysickém a ne sice jedinou, ale mocnou silou i rozkladu mravního! A přece, tento zdánlivý — ale do očí bijící protiklad, byl vyvážen jinou „nemožností“, jíž člověk nemůže pochopiti, a o které právem píše sv. Tomáš Aquinský, že „mezi díly Božími nejvíce přesahuje rozum“, která je však Bohu všemohoucímu možnou — infirma fortitudo. Bůh — fortitudo oblékl se naší slabostí. Dobře, lakonicky, jsi to napsal, Augustine!

Jsi již silen, člověče, jdi po cestě k Pánu! Ještě váháš? Co ti ještě chybí? Od hříchu jsi osvobozen, sílu máš — co ti chybí? — Neumíš svých předností používat. Avšak „*Deus factus est homo ut hominem sequendo, quod potes, ad Deum pervenias, quod non poteris*“. Již se nemůžeš vymlouvat, že nemůžeš Boha následovati — Boha, jenž jest pouhý duch. Půjdeš za Synem Člověka. To již půjdeš snadno. Co vidíš na něm, dělej a přijdeš jistě a bezpečně k Bohu.

Již tyto tři důvody by nám jistě stačily. Než sv. Augustinovi posud nestačily. Chtěl víc, chtěl nám ukázat na onu sílu, kterou nás spojil vtělený Syn Boží s Hospodinem. Tu podivnou sílu Augustin sám na sobě poznal a jí se poddal.

Proč tedy přišel Kristus na svět? *Ad hoc venit Christus, ut te, qui sub lege eras, redimeret, ut iam non sis sub lege, sed sub gratia.*

Mohl jinak své důvody, jimiž ozřejmuje příčiny příchodu Spasitelova na svět, korunovati *Doctor gratiae*? —

Poznámka. Myšlenky vybrány z augustinského výboru od Tonna-Barhet, str. 727—728.

Alois Boček:

BOŽE!

Jak žebrák u veřejí

Ty srdce prosíš

o kus lože

Bože

*

Dej

ať paprsky je rozehřejí

Tvé neskonalé Lásky věčné

Dej

ať modlitba rozlomí ulice

a bulváry ať pokoří se vděčně

Dej

ať lidstvo zrodí světice

jež modlitbu by silaly ve Tvé lože

Učin

z srdcí našich jesle

Bože

K dějinám svátku Neposkvrněného Početí Panny Marie.

8. prosince slavíme svátek a památku slavnostního prohlášení Neposkvrněného početí Panny Marie za článek víry. Málokterý článek víry má takové dějiny, jako právě tento.

Zalétněme v duchu nejen v onen okamžik, kdy 8. prosince 1854 bylo papežem Piem IX. bulou „Ineffabilis Deus“ Neposkvrněné početí P. Marie za článek víry slavnostně prohlášeno a lidem nadšeně uvítáno, zalétněme dále do doby vývoje až k jeho počátku.

Církev slaví svátek svatých v den jejich úmrtí, který je dnem jejich narozenin, neboť se toho dne narodili pro nebe. Dvě výjimky činila hned od počátku, slavíc svátek Narození Páně a Narození sv. Jana Křtitele a za doby sv. Augustina († 430) i Narození P. Marie. Později se ujalo slaviti památku jejího početí, neboť člověk počíná býti ne narozením, nýbrž již početím, to jest dobou, kdy lidský zárodek jest oživen rozumnou duší, stvořenou a vlitou od Boha. Toto oživení se děje podle názoru moderní fysiologie v témže okamžiku, ve kterém rodiče plodí onen tělesný zárodek. Svátek tento se nazýval nejprve „Početí sv. Anny“ a slavil se 9. prosince. Nyní se nazývá tento svátek Neposkvrněné početí P. Marie. Rozoznáváme totiž početí činné (P. Maria počala Krista Pána) a početí trpné (P. Maria byla počata). Slavíme tedy trpné početí P. Marie a přidáváme slovo Neposkvrněné, aby se naznačilo, že P. Maria neměla při početí poskvrny dědičného hříchu. K tomuto názoru docházeli ctitelé P. Marie, uvažující nejen o její bezhříšnosti, nýbrž i svatosti a důstojnosti jako Matky Boží.

Svátek se slavil již počátkem VII. století a to nejen ve smyslu jako Narození sv. Jana Křt., který narodiv se v dědičném hříchu, byl již v lůně své matky ještě před narozením od dědičného hříchu očistěn a posvěcen, ale z tehdejších kázání a obřadů je patrné, že samo početí P. Marie se oslavilo jako svaté. Svátek byl velmi rozšířen, neboť jej nalézáme již v obřadech starých rozkolných a bludařských sekt.

Původně slaven na východě, přechází záhy i na západ. Na západě našel přijetí v klášteřích a byl slaven již v IX. století v místech, která měla čilý obchodní styk s východem (Sicilie, Neapol). V Anglii a Irsku jej zavedli již asi v X. století angličtí mniši, kteří jej poznali v římských a jihoitalských klášteřích řeckého východního obřadu. Po přestávce za normandského vpádu (1066) obnoven a rozšířen svátek hlavně zásluhou Anselma, opata kláštera sv. Edmunda (1125) a jeho žáků. Od nich bylo Neposkvrněné početí vykládáno již v našem smyslu, totiž o prvopočáteční čistotě P. Marie.

Ale svátek Neposkvrněného početí čekala zkouška. Svátek se mocně šířil v XII. století i do Francie, kde v klášteře lyonském byl zřízen oltář Neposkvrněného početí a konány při něm slavnosti na počest tohoto tajemství. Tu však vystupuje sv. Bernard z Clairvaux, jinak nejoddanější ctitel P. Marie, který však Neposkvrněné početí jinak pojímal, a proto ostrým listem (1240) vytýká kanovníkům lyonským, že zavedli ve svém chrámě svátek Neposkvrněného početí, tenkrát prý ještě ve Francii neznámý, novotu, již církev nezná, a to o své vlastní újmě, bez svolení a schválení Apošt. Stolice.

Vzniká proslulý učený spor, který však nemá vlivu na úctu křesťanského lidu. Spor přejímají hlavně scholastikové, opírajíce se o autoritu člena svého řádu, sv. Tomáše Akv., největšího a nejslavnějšího bohovědce té doby († 1274), který, jak se zdá, podle tehdejších bohovědných názorů soudil o Neposkvrněném početí nepříznivě. Hlavní nesnáz spočívala v tom, jak srovnati naprostou čistotu P. Marie s učením církve o všeobecnosti dědičného hříchu a o všeobecné potřebě vykoupení. Tu však vystupuje Františkán Duns Skotus († 1308) a řeší obtížnou otázku opravdu šťastným způsobem. Otázku všeobecnosti dědičného hříchu řeší takto: Upozorňuje na podstatu dědičného hříchu, který tkví v duši, ne v těle, a hlásá, že Panna Maria pro svoji důstojnost Matky Boží jedinečnou výsadou Boží se stává výjimkou ze všeobecného zákona o dědičném hříchu. Její duše, dříve a lépe vykoupená, oživuje její tělo. To se děje pro zásluhy Krista Pána, Spasitele lidského pokolení, a P. Maria je tedy také, ovšem lepším způsobem vykoupěna. Kdyby nebylo této výsady, této milosti Bohem pro zásluhy Krista Pána jí udělené, byla by podlehla zákonu dědičného hříchu, jakož mu vlastně, pocházejíc z pokolení Adamova, podlehala.

Věc vysvětlena, bohovědci přijímají toto šťastné vyřešení, svátek vítězně postupuje a šíří se ve všech zemích. Jen dominikáni z řádové zaujatosti trvají ještě na svém odporu, ale konečně i oni opouštějí své neudržitelné stanovisko a dnes jsou nejoddanějšími ctiteli tohoto tajemství.

Celý svět přejímá Neposkvrněné početí P. Marie jako vzácný dar s nebes, jako odkaz křesťanského Podání a staví jej za nejvznešenější symbol a nedostižný ideál mravní čistoty a to dnes, kdy se nechce vědět nic o hříchu vůbec, neohroženě a nesmlouvavě vztyčuje P. Marii jako výjimku ze zákona o všeobecnosti dědičného hříchu, a třebas by bylo toto učení, podobně jako celé učení Krista Pána, podle slov sv. Pavla (I Kor. 23, 24) „pohanům pošetilostí, těm však, kteří jsou povolání“, to jest křesťanům, značí učení o Neposkvrněném početí Panny Marie „Boží moc a Boží moudrost“.

My volíme Neposkvrněné početí P. Marie, zvláště v Mariánských družinách, za svůj znak, za své heslo, za svůj ideál! Kéž jsme si toho plně vědomi, kéž důstojně se k tomu hlásíme a kéž svým mravním životem svoji víru a úctu k Neposkvrněnému početí Panny Marie vždy osvědčujeme!

Jan Horák:

MODLITBA.

„duše má je zahalena
v mraky tíží hluchých.“
Neznámý.

*Bledé svíce modliteb před prahem srdce ať vždy planou
rozkvetlých proseb tiché vůně ať se nerozvanou
přes pouště čekání v něž bolest semena slz sází*

*Už rozvlní vlny touhy mé a v loďku lásky vsedni
vždyť pod klenbami srdce mého věnce písni hoří
a ženy z dále v duhy ty své ruce krví znamenane noří*

*Můj Bože, svěťice své srdce jako holubice Tobě přinášeji
a srdce jejich svítí v úbělích Tvých dlaní — blesky drahokamů
a já nemám chudý čeho poskytnout Mu*

*Můj Bože prosby mé ať kleknou v tichých slovech
nad těžkými dny mými ať o smilování pláčí
a mračna těžká která duši tlačí ať mění se ve sladkost v našich plodech*

Jan Jaroš C. Ss. R., Obořiště:

Křesťanský solidarismus v nauce sv. Tomáše Aquinského.

Dokončení.

Druhý bod, v němž se nepatrně lišíme od nauky sv. Tomáše je názor na vládní formy. Veliký znatel sociálních poměrů, papež Lev XIII. prohlásil nejednou ve svých encyklikách (Diuturnum illud, Immortale Dei) každou formu vládní za dovolenou a oprávněnou, je-li jen spravedlivá. A od svého názoru neustoupil ani tehdy, když třetí francouzská republika zaujala k církvi stanovisko rozhodně nepřátelské a vyslovila ono pověstné heslo „Le clericalisme voilà l'ennemi!“ (Klerikalismus — toť nepřítel!) V dopise „Au milieu des sollicitudes“ (16. února 1892), zaslaném pařížskému kardinálu Guibertovi, příkře odsuzuje jednání francouzské vlády, ale znova potvrzuje oprávněnost jakékoli formy vládní: „Mnoho vlád politických se vystřídalo ve Francii za tohoto století... císařství, monarchie, republiky... Můžeme tvrditi, že každá z těchto forem je dobrá, pokud ovšem jde přímo k svému cíli t. j. k dobru společnému, pro něž je společenská autorita ustanovena... konečně můžeme připojiti, že relativně ta neb ona forma může míti přednost, pokud se hodí lépe k povaze a mravům toho neb onoho národa... katolíci... mají plnou svobodu dávati přednost kterékoli vládní formě

před jinou.¹ Podobně Andělský učitel *připouští všechny tehdy známé formy vládní*. Rozeznává — abychom mluvili jeho slovy — vládu spravedlivou a nespravedlivou. K první čítá monarchii, aristokracii a republiku, k druhé: tyranii, oligarchii a demokracii.² V otázce však, která z prvních je nejlepší, *dává přednost ideální samovládě*.³ Ale zvrhne-li se monarchie ve svou zrudu — tyranii — způsobí státu největší a nejhroznější neštěstí, jaké jej jen může stihnout.⁴

Než ať je již vláda jakákoli, musí vždy býti spravedlivá t. j. nesmí hledati dobra svého, nýbrž pečovati o dobro lidu. Avšak ke společnému blahu musí spolupracovati všichni: vláda i poddaní. „Je tudíž přiměřeno řádu, jež ustanovil Bůh, že jsou ve společnosti lidské knížata a poddaní, zaměstnavatelé a dělníci, bohatí a chudí, učení a nevědomí, vznešení a lid prostý, jimž všem spojeným poutem lásky jest se *vzájemně podporovati*, aby dospěli svého cíle v nebi a na zemi hmotné a mravní spokojenosti“,⁵ prohlašuje sv. Otec Pius X.

Sv. Tomáš stanoví hlavní zákony, jimiž lze tuto ideální spolupráci realizovati, při čemž má stále na zřeteli poslední cíl člověka. Aby společnost dostála svému úkolu, musí se snažiti na prvním místě o *mír* mezi občany. Neboť jak si budou občané navzájem pomáhati na cestě k Bohu: brániti se proti nepřátelům a ulehčovati si starosti o časné potřeby, bude-li mezi nimi vládnouti svár a nepřátelství? Místo aby společnost člověka k Bohu vedla, bude jej od něho odváděti. „Pace enim et concordia sublata per contentiones et pugnas oportet inquietari mentem hominis et sic ab motu in Deum impedi.“⁶ Proto Pius X. nařídil katolickým spisovatelům, aby hájíce věc proletariátu a chudých, chránili se používati mluvy, jež by mohla vnuknouti lidu odpor k vyšším třídám společnosti. „Ať si vzpomenou, že Kristus chce sjednotiti všechny lidi vzájemným poutem lásky, jež je náplní spravedlnosti a jež požaduje, by se pracovalo pro dobro vespolečné.“⁷ Proto též katolická politika hledí všechny spory stavů a států vyjednati cestou smírnou. A není třeba se obávati, že tím nedosáhne nikdo svého cíle. Anglické dělnictvo spojilo se v organizace a vyžadovalo svých práv cestou zákonitou a vydobylo si svého práva dříve než dělníci francouzští všemi svými deklaracemi a revolucemi.⁸

„Conservatur autem pax et concordia“ pokračuje Andělský učitel „*per justitiam*, quae consistit in hoc, quod unicuique reddantur et conserventur, quae sibi debentur. Cum enim naturaliter unaquaelibet res bonum suum velit acquirere et conservare, sequitur ex

¹ Divers Gouvernements politiques se sont succédés en France dans le cours de ce siècle... Empires, Monarchies, Républiques... on peut affirmer que chacune d'elles est bonne, pourvu qu'elle sache marcher droit à sa fin, c'est-à-dire, le bien commun, pour lequel l'autorité sociale est constituée... il convient d'ajouter finalement, qu'à un point de vue relatif, telle ou telle forme peut être préférable, comme s'adaptant mieux au caractère de telle ou telle nation... les catholiques... ont pleine liberté de préférer une forme de gouvernement à l'autre.“ — ² De reg. princ. l. 1, c. 1. — ³ ib. c. 2. — ⁴ ib. c. 3. — ⁵ Motu proprio, bod 3. — ⁶ S. c. g. l. 3, c. 129 a na jiném místě praví sv. Tomáš „Qua (sc. pace) remota socialis vitae perit utilitas, quinimo multitudo dissentiens sibi ipsi fitonerosa.“ De reg. princ. l. 1, c. 2. — ⁷ Motu proprio, bod 19. — ⁸ Pesch o. c. 390.

necessitate discordia voluntatum, ubi unus hoc alterum privet; ex quo ulterius procedunt contentiones et pugnae.”¹ Totéž žádá moderní solidarismus. „Jedním z předních snah křesťanského solidarismu jest provedení sociální spravedlnosti jakožto nezbytného pilíře společenského zřízení.“² A požaduje spravedlnost v celém jejím rozsahu, nejen spravedlnost směnnou, která stačí ve státě individualistickém, avšak zbavuje jednotlivce ohledu na celek a celek péče o jedince, nýbrž také podílnou (spravedlivé ukládání břemen a udílení práv a odměn) a spravedlnost zákonnou, která určuje v jednotlivých případech, čím je jednatel povinen celku.

Avšak spravedlnost sama nestačí, neboť „per justitiam sufficienter ...providetur, ut unus alteri non inferat impedimentum, non autem ad hoc quod uni ab aliis inferatur auxilium in his, quibus indiget... Oportuit igitur ad hoc quod se invicem homines adjuvant, etiam *praeceptum mutuae dilectionis* hominibus superinduci.“³ Mimo to je nutně třeba lásky ve společnosti, poněvadž ona působí, že zákony spravedlnosti jsou věrně, horlivě, ba s radostí plněny. S Andělským učitelem souhlasí plně moderní politikové křesťanští. „Ohne die Liebe bleibt jede Gesellschaft immer nur ein Torso,“ praví na př. Herrman Rösler.⁴ Ano prohlašují, že „solidarismus není žádnou novou hospodářskou soustavou... nýbrž *reformně činorodou mravní ideou*... skýtající sociální politice hledisko, s něhož dlužno posuzovati podmínky sociálního blaha národa a voliti vhodné prostředky k jeho dosažení.“⁵

A poněvadž *láska křesťanská*, jak učí Andělský učitel, *jest universální*: vztahuje se nejen na ty, s nimiž jsme nějak spřízněni (na příslušníky téhož stavu nebo téhož národa), nýbrž na všechny lidi, na cizince, ano i na nepřátele,⁶ proto žádá křesťanská politika trojí solidarity, jejíž vzájemný poměr krásně znázorňují tři soustředné kruhy: solidarismus stavovský mezi příslušníky téhož společenského stavu, v němž jednotlivci hledí uhájiti bezprostředně svých zájmů a proto v přední řadě musí lnouti k sobě; solidarismus sociálně-právní mezi příslušníky téhož státu, kteří s ohledu na společné blaho společnosti zavazují se mravním poutem souručenství; konečně solidarismus všelidský, jenž zavrhuje přepjatý hypernacionalismus a šovinismus a spatřuje ve všech lidech bratry. Láska a spravedlnost jsou tedy stěžejními normami, jimiž dlužno řešiti v lidstvu spory národů a států, ve státech pak spory stavů a jednotlivců (sociální otázku).

Avšak všechny zákony společnosti, byť byly sebe spravedlivější a důmyslnější, nedosáhnou nikdy svého cíle — reformy nezdravých společenských poměrů a rozmnožení společného blahobytu — budou-li zbaveny vnitřního ducha, kterým je víra v Boha, věčného a nejvyššího spravedlivého odplatitele, důvěra a láska k němu.

¹ S. c. g.: l. c. — ² Reyl o. c. 387. — ³ S. c. g.: l. c. — ⁴ Rösler, Über die Grundlehren der von Adam Smith begründeten Volkswirtschaftstheorie, [1871²] u Pesche o. c. 372. — ⁵ Reyl o. c. 391. — ⁶ Facit autem aliquid amplius dilectio... quod instigat ad subveniendum illis..., cum quibus nulla est nobis in vita coniunctio; imo etiam... qui contrarii nobis sunt; ib.

Bez tohoto motivu pozbývají své síly, bývají šmahem přestupovány, společnost se rozkládá a hyne. Naopak zase praví sv. Tomáš: „Lex exterior non fuit neccessarium quod propter eos (sc. qui sibi ipsi sunt lex, habentes charitatem Dei et proximi) poneretur, sed propter illos, qui ex se ipsis non inclinatur ad bonum... quia isti *inclinantur ex seipsis ad justitiam faciendam, etiam sine lege*.“¹ Zde vězí jedna z hlavních příčin, proč oba směry: liberalismus a socialismus nemohou ve svých reformních snahách dojíti kýžených úspěchů. Zapomínají, že také ethickými zásadami a ne pouhou technikou lze život lidský uspokojivě uspořádati. Naproti tomu katolický solidarismus provádí reformu vnější i vnitřní. Je přesvědčen, že společnost bude tím dokonalejší, čím více bude mít dobrých křesťanů. „In einem schlechten sozialen Milieu“, tvrdí P. Pesch, „das den fundamentalsten Forderungen der Gerechtigkeit widerspricht, sind die Aussichten auf eine sittliche Hebung der Massen wahrhaft gering.“²

Než kdo je ten, jenž dodává vnějším zákonům oné vnitřní síly a prokazuje tím společnosti nedocenitelné služby? Toť zákon boží,³ o jehož zachovávání pečuje církev Kristova — církev katolická. Jest proto velikou škodou národa, nežije-li s ní v přátelském poměru neb dokonce ji omezuje v její blahodárné činnosti a nedopřává jí svobody, jež jí dle práva přísluší. Neboť je rovněž jako stát ve svém oboru suverénní.

Andělský učitel tvrdí ještě více: „Sic enim ei, ad quem finis ultimi cura pertinet (sc. Romano Pontifici) subdi debent illi, ad quos pertinet cura antecedentium finium (sc. reges) et eius imperio dirigi.“⁴ Za našich dob taková theorie vzbudila by jistě bouři odporu a nevole. Avšak otažme se dějin, zda uškodila národům tato kontrola panovníků! A co nám odpoví? Jakmile prohlásily jednotlivé státy svou nezávislost na papeži, propadly neblahému despotismu, jež vystřídal sobecký individualismus a po něm utopie socialistická.

Proto církev katolická „nabízí i dnes svou spoluúčast při uskutečňování státního cíle, jenž záleží ve zvýšení mravních a rozumových hodnot, které jsou nesporně základem národního blahobytu,“⁵ ale nikomu se nevztahuje a také neslibuje národům ráje na zemi. Neboť „*sunt tria*,“ praví kníže theologů, „*quibus bonum publicum permanere non sinitur*. Quorum unum est... quia non sunt homines ad eadem officia peragenda aequaliter idonei. Aliud... impedimentum... in perversitate voluntatum consistit, dum vel sunt desides ad ea peragenda, quae requirit respublica vel insuper sunt paci multitudinis noxii... Tertium... ab exteriori causatur, dum per incursum hostium pax dissolvitur.“⁶ Je tudíž třeba k upevnění státního blaha, aby se

¹ ib. c. 128. — ² Pesch o. c. 389. — ³ Praeter legem naturalem et humanam necessarium fuit ad directionem humanae vitae habere legem divinam et hoc propter quattuor ratione: poněvadž zákon lidský a) není schopen dovést lidstvo k poslednímu nadpřirozenému cíli; b) může zblouditi a dáti příkazy morálně závadné; c) nemůže potrestati všech provinění; d) jeho přikázání týkají se jen vnějších úkonů, kdežto zákon Boží pořádá vnějšek i nitro člověka. 1-2, q 91, a. 4 c. — ⁴ De reg. princ. l. 1, c. 14. — ⁵ Reyl o. c. 402. — ⁶ De reg. princ. l. 1, c. 15.

národ a jeho vládce úsilně snažili, brániti se proti vnějším i vnitřním nepřátelům a aby se starali o volbu spravedlivých a schopných správců.¹

My s obnovitelem filosofie tomistické, Lvem XIII. přidáváme ještě jeden prostředek, jenž je k získání a udržení blaha národů nejen prospěšný, nýbrž též nutný: *návrat k filosofii sv. Tomáše*. Věříme, že „společnost rodinná, ano i občanská, na níž všichni pozorujeme, v jakém nebezpečí záhuby v důsledku převrácených domněnek vězí, zajisté by trvala ve větším míru a bezpečnosti, kdyby v akademiích a ve školách byla vykládána nauka... již obsahují knihy sv. Tomáše.“ (Enc. „Aeterni Patris“.)

Potkalo nás královské štěstí.

Ježíškovi se přišli do Betléma poklonit mudrci z Východu a přinesli mu dary: zlato, kadidlo a myrhu.

Ríká se také, že to byli králové. A králové, jak víme, nejezdí a zejména dříve nejezdili nikam sami, nýbrž s celou družinou. Můžeme tedy věřiti s naším milým Jakubem Demlem, že ani tito králové se nevydali na tak dalekou cestu sami, ale že s nimi přijela do Betléma i jejich družina: vysocí hodnostáři, někteří jejich příbuzní, jejich nejlepší přátelé, úředníci, komorníci, kuchaři, řemeslníci, velbloudi, koně, osli, mezkové, psi, opěřenci a jiný dobytek. Že v té karavaně byli asi také kněží, učenci, obchodníci, taškáři, židovští lichváři, ženy a děti.*

Když přišla tato pestrá směsice lidí k domku, kde tehdy dlela Panna Maria s Ježíškem, utvořili kolem domku hlučný tábor: hodnostáři a úředníci hlasitě debatovali, obchodníci a lichváři se hádali, pěvci zpívali, ženy tančily, děti výskaly, kuchyňské nářadí a zbraně řinčely, velbloudi hladově řvali, koně ržáli, osli hýkali a psi štěkali.

Králové však, vešedše do domu, našli dítě s Marií, matkou jeho a padše, klaněli se jemu a otevřevše poklady své, obětovali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu. Bylo tam tak mílo u Ježíška, u jeho srdéčka, jež roztepala nesmírná láska a u Marie, tiché matky jeho! A mír tam byl a ticho; tlumený hluk, který sem z tábora stěnami pronikal, králové neslyšeli.

To všecko se stalo tenkrát, když byl ještě jeden domeček, ve kterém zůstával Ježíšek se svou Matkou. Od té doby, co Kristus Pán byl ukřižován, vstal z hrobu a vstoupil na nebesa, od té doby, co začal rozdávat v Církvi, vyrostlo mnoho, velmi mnoho takových domů na zemi a počet králů, obětujících své dary, se rozmnožil.

A my jsme také oněmi králi. Nám také zazářila hvězda a přivedla nás do jednoho z těch domů ticha, velebnosti a nekonečných milostí. My jsme také opustili hlučný tábor. My jsme také našli Ježíška a ještě menšího než oni králové od východu, ale se srdcem, tlukoucím stejně

¹ ib.

* „Na hlubinu“, r. V. č. 2: čl. „Není teď a přece je teď.“

velikou láskou. A Maria, matka jeho, je u něho také. A plní hlasů, které nám zvěstovaly slávu jeho, padáme před ním na kolena a obětujeme mu zlato své lásky, kadidlo svých modliteb a myrhu svých sebezapírání.

Jsou maličké ty naše dary: nepatrné zrnko zlata a ještě špinavého a promíšeného cizími horninami, jen kousíček kadidla, slabě vonícího a jen kapka myrhy, špatně chránící od hniloby. Maličké jsou naše dárky, že se někdy musíme stydět, když je klademe do rukou Panny Marie.

Ale ona je tak dobrá, že se za nás přimluví a Ježíšek je tak plný lásky, že, budeme-li o to upřímně prosit, požehná svou všemohoucí rukou naše drobký a my na konec budeme obětovat čisté, ryzí zlato, veliký kus zlata jako koňská hlava a plnou truhlici kadidla, jehož vůni se nevyrovná vůně všech květů země a velikou nádobu myrhy, která bezpečně zachrání od hniloby nejen naši duši, ale i mnoho duší jiných.

Potom ovšem naše ruce budou již slabé. Tíhu svých darů neuneseme a plni nejvyšší radosti klesneme pod svými dary.

Bratři, potkalo nás velké štěstí, štěstí králů, opustivších hlučící tábor a obětujících v tichu své dary Ježíškovi...

Jan Honců, Řím.

Jan Podveský:

„Kde v údolí ku řece hora má sklon...”

(Několik vzpomínek a dojmů z pouti do Lurd.)

Vzpomínky! Jsou jak hravé vlnky na večerní hladině hlubokého jezera. Jedna jen nesměle zašeptá a skromně plyne dále, jiná však vyhoupne se nad tichou hladinu, zaleskne se v nehrějícím paprsku bledého měsíce a vzdálených hvězd a zanechá stopu v naší duši.

Vzpomínky! Jsou jak tiché luční květy za vlahých letních dnů. Jedny velmi pěkné, jiné méně a nevoní všechny. A příběhne-li bezstarostné dítě, neb kdo jiný, aby uvil sobě kytku, hledá a trhá jen ty nejpěknější květy — — —

Když byla vyhlášena letošní pout do Lurd, ani ve snu mi nenapadlo, že se jí také zúčastním. Jednoho dne však přišel do našeho alumnátu dp. rada Jan Kolísek a zeptal se mne, zda-li bych nechtěl jeti do Lurd jako člen poutní kapely. Rychle jsem přisvědčil a s upřímnou radostí člověka, na něhož se zase jednou usmálo štěstí, počal jsem přemýšlet o vzdálených přípravách na tuto dalekou cestu.

Zapadlo do říše minulosti několik měsíců a přišla chvíle, kdy my, šťastní poutníci z Moravy, klečeli jsme v chrámě sv. Michala v Brně a prosili o ochranu Nejvyššího a Jeho milou Matku. Bylo to 8. srpna. Odtud společně odešli jsme na nádraží. Slunce vesele se na nás smálo a svými zlatými paprsky doprovodilo nás až k začouzené budově brněnského nádraží. Náš rychlík již čekal. Lokomotiva zhluboka dýkala, jakoby chtěla nabrati zásoby dechu na ty tisíce kilometrů, jimiž jí bylo poručeno projeti. Na peroně za-

hrála hudba hymnu papežskou, československou a francouzskou. Potom nastalo hlučné stěhování zavazadel, hledání míst a krátké loučení. Já nemaje se s kým loučiti, uložil jsem své zavazadlo a otevřeným oknem vozu hleděl jsem na pobíhající davy. Pojednou slyším na peroně volati mé jméno. Rychle vyběhnu z vozu, zavolám „zde!“ a již u mne stál p. regens našeho alumnátu. Otcovsky starostlivým tónem mi praví: „Šetřte se, ať si nevyfoukáte plíce! A zde máte na přilepšenou,“ a podává mi stokorunu. A já, místo abych napřed slušně řekl, že nechci a potom si ji vzal, napřed jsem ji vzal a potom teprve řekl — že nechci. A než jsem mohl poděkovati, pan regens zmizel. To bylo první milé překvapení na cestě do Lurd. Potom vlak několikrátě zapískal, zazněl povel „nasedat!“ a vlak za tklivé melodie Lurdské písně začal první kroky k dalekému cíli. Těžko říci, či oči při odjezdu z brněnského nádraží slzely více, zda naše, jež vlak nesl, nebo těch dobrých lidí, kteří nám přišli dáti „s Bohem“ a kteří na nás nyní mávali a volali: „Pomodlete se tam také za nás!“

V Praze na Wilsonově nádraží byli jsme s jásotem přivítáni, pražská část vlaku připojena k našemu, zahrány hymny a vlak rychlým tempem uháněl přes Plzeň a Mariánské Lázně k hranicím. K večeru projížděli jsme již městy německými.

Města v Německu překvapila nás nejen svou výstavností, ale hlavně čistotou. Zajímavým městem pro svůj starobylý ráz je Norimberk. Domy tohoto města jsou stavěny umělecky vyřezávanými a vkusně zdobenými štíty do ulice, takže působí zvláštním, ale pohádkově pěkným dojmem. Do Stuttgartu, hlavního města Württemberska, přijeli jsme v noci, takže jsme viděli jen moře světél, jimiž je Stuttgart bohatě a skoro symetricky osvětlen. K ránu nesl nás vlak krásným údolím rýnským. Šumné vlny Rýnu bujně narážely o mohutné břehy, nad nimiž majestátně vypínal se Schwarzwald a v mlhavé dáli před námi rýsovaly se Vogesy. Zdálo se mi, jakoby z těch do sebe prudce narážejících vln rýnských vycházely teskné tóny odvážně pyšné, ale marné písně „Wacht am Rhein“.

Strassbourg, hlavní město bývalého Elzaska-Lotrinska, učinil na mne mohutný dojem. Je to bohaté a výstavné město (200.000 obyvatel) s památnou katedrálou, stavěnou již v 11. století. Odtud uháněl vlak západním směrem přes Saverne, Nancy, minul pevnost Verdun, o kterou si Němci rozbili hlavu a přes smutně z války památné Châlons sur Marne mířil k slavnému historickému městu Remeši s překrásnou gotickou katedrálou, které si světová válka tak nemilosrdně vyžádala za obět.

Téměř celé město bylo Němci zničeno, skoro všichni obyvatelé z města prchli. Hrdinný kardinál Luçon, stařec 82letý, neopustil však svou katedrálu ani za dnů největších hrůz válečných, kdy byla zničena i jeho residence.

O tom, jak zde Němci řádili, vykládal poutníkům československým v katedrále shromážděným dne 22. srpna 1924, s kazatelnou sám p. kardinál Luçon (zemřel teprve letos v květnu) tyto podrobnosti:

Němci vtrhli 4. září 1914 do Remeše a zůstali zde 8 dní. Naše (francouzské) vítězství na Marňě způsobilo i vyklizení Remeše 13. září. Ale z pevnosti La Pompele, vzdálené odtud 8 km, kterou Němci opanovali, vrhali plamenné střely na město, aby je zapálili. (Při tom se p. kardinálu draly slzy z očí.) 18. září vrhli ohromnou pumu na levou věž katedrály, obstavenou dřevěným lešením. Lešení vzplálo a prudký oheň rozšířil se na fasádu. Oheň nemohl býti uhašen, poněvadž vodovod byl poškozen. Hořící lešení se shroutilo na sochy nesmírné ceny. Mnohým pozurázelo hlavy a rozdrtilo detailní ozdoby. Téhož dne vrhli tři ohnivé pumy na střechu, které zapálily kroví. Střecha, pokrytá olověnými deskami, se roztavila a olovo teklo po klenbě a dolů na sochy. Toto roztavené olovo padalo pak rozpukanou klenbou ve ztuhlých krūpějích jako „ztuhlé slzy remešské katedrály...“

Mimo to nařídil nepřítel svoje děla do okolí katedrály, takže i toto se vzňalo. Oheň, trvající půl druhé hodiny, byl tak hrozný, že se zdálo, jakoby se ztrácel teprve v oblacích. Celé vnitřní město bylo zasaženo tímto obrovským požárem. V katedrále zničil nejen střechu a krov, nýbrž i tak zvané „andělské průčelí“, kde byla socha Anděla Strážce, která byla rovněž zničena. V hlavní lodi i příční křížové pronikly střely střechou a zničily mnoho památek, zvláště památné hodiny, hrající o vánocích, velikonocích a sv. Duchu příslušné hymny. Zničeny též zvony, denně volající věřící k Bohu...

Roku 1917 vrhali Němci na katedrálu nejtěžší kalibry čtyřmetrákové ze vzdálenosti 15—20 km. Nejstrašnější palba byla ve čtvrtek 6. dubna, pak 19., 20., 21., a 24. dubna. Vždy trvala pět čtvrtí hodiny. Klenba chrámová neodolala těmto strašným nárazům a jako hora kamení sesula se na hlavní oltář, který byl rozbit na padrtě. Též velepamátná křtitelnice, u níž byl pokřtěn první křesťanský král francký Chlodvik. Děsné střely dopadaly pravidelně po šesti minutách. Celkem bylo vrženo na katedrálu 70 pum, vážících každá 4—4½ q. Všechny klenby přední lodi se zřítily, všech šest zvonů žárem se roztavilo.

Při tomto bombardování jsem neopustil katedrály. Bydlil jsem ve sklepe, několik metrů od katedrály. Katedrála, zbavená ozdob, uměleckých barevných oken (jedno 12 metrů v průměru), zbavená střechy, stropu, byla vystavena veškeré nepohodě, která v díle zkázy pokračovala; a usídlili se tam havrani a kavky...

Když pak se svými věrnými ovečkami (ze 116 tisíc jich zde zůstalo 800), kterým jsem skýtal podporu duchovní i hmotnou, shlédl jsem na tuto svoji odumírající katedrálu, se slzami jsem zvolal: „Ó, vy všichni, kteří jdete cestou, pozorujte a vizte, zda je bolest vaše jako bolest má!“ (A hlas J. Eminence se chvěl, oči vlhly velikým duševním pohnutím.) A přece jsem sem chodíval, abych nabyl opět síly a důvěry. A ta mne nezklamala...

Město samo stihl týž osud. Němci vrhali denně na ně 8, 12 až 25 tisíc střel a po celou dobu války na dva miliony střel! Ze 14 tisíc domů zůstalo jen 14 bez pohromy, 1400 nebylo schopno opravy, 13 tisíc bylo buď úplně, buď částečně zničeno. (Tuto řeč

uverejnil dr. Alois Kolísek v Poutní knížce 10. národní pouti do Lurd.

Tento hrdinný kardinál byl též vyznamenán čsl. válečným křížem, jež mu osobně odevzdal r. 1919 náš p. ministr zahraničí dr. Beneš.

Pomodlivše se v této velebné, dnes již zase opravené katedrále, zahráli jsme před jejím nádherným portálem Marseillesu. Také na nádraží zahrála naše hudba několik českých pochodů a polek, jež se Francouzům velmi líbily. Potom uháněl s námi náš železný oř k největšímu městu na evropském kontinentu — k Paříži.

Tušili jsme, že nás Paříž překvapí. Ale musím přiznati, že nás svou rozlohou i výstavností přímo ohromila. Avšak pohlížeje na Paříž z Eiffelovy věže (300 m vysoká), poznali jsme, jak mnoho záleží na poloze města. Když jsme si vzpomněli na naši Prahu, Prahu s Hradčany a Vyšehradem, radostně jsme mohli říci, že tato stolo vitá, oko unavující rovina, i když je na ni 82 tisíc domů a 4½ milionů duší, ani zdaleka se nevyrovná naší krásné, stověžaté Praze. Z nejvýznačnějších budov vyniká stará, v nádherné franc. gotice stavěná katedrála „Notre-Dame de Paris“, mramorový chrám „Sacré-Coeur“, v němž zasvětil se národ francouzský Božskému Srdci Páně, palác „Trocadero“, v němž je museum, „Vítězná brána Napoleona“, světoznámá universita „Sorbonna“, „Invalidovna“ s hrobkou Napoleona, zhotovenou z jediného kusu sibiřského mramoru. Smutným faktem je, že má Paříž velmi málo kostelů, ale úžasné mnoho kin a kaváren. Z Paříže zajeli jsme ještě na vycházkových autobusech do bývalého sídla francouzských králů, Versailles. Nádherné sály přepychového královského zámku chovají v sobě nesmírné množství uměleckých památek všeho druhu.

Čtvrtého dne odjížděli jsme z Paříže, abychom jeli do pravého opaku tohoto moderního Babylonu — tichého, malou sveticí posvěceného města, Lisieux. Už cestou a zvláště, když jsme stanuli v Lisieux, vybledly snadno rušivé dojmy hlučného velkoměsta a vzpomínali jsme sv. Terezie Ježíškovy. S posvátnou úctou a tichou modlitbou na rtech navštívili jsme kapli, v níž odpočívá světi ce, jež „chce se snažiti v nebi, aby dobře činila na zemi...“ Navštívili jsme také domek, v němž tato něžná květinka prožila svá dětská léta i hřbitov, na němž byla sv. Terezie Ježíškova původně pochována.

A když vlak nesl nás romantickou krajinou k Bordeaux a dále k Bayonnu, již netrpělivě jsme hleděli pootevřeným oknem, kdo první z nás uvidí moře. Teprve nejslavnější mořské lázně Francie, Biarritz, darovalo nám kouzelný pohled na nedozírné dálky Atlantického oceánu. Viděl jsem moře poprvé, ale nezapomenu na ně nikdy! Mnozí z nás se nespokojili jen díváním na tyto nekonečné plochy modrých, věčně hučících vod, ale také se v nich okoupali. Ještě navečer opustili jsme Biarritz a elektrická lokomotiva francouzská vezla nás romantickou krajinou po úpatích obrovských pyrenejských velikánů, jichž temena jsou pokryta věčným sněhem.

Teprve k půlnoci (12. srpna) byli jsme u cíle své daleké cesty, v městečku, jež je touhou všech ctitelů mariánských a cílem

mnoha milionů zbožných poutníků, kde již tolik lidí zázračným způsobem obdrželo od Neposkvrněné zdraví duševní i tělesné.

Lurdy! Mají jen 10.000 obyv., ale často až 100.000 návštěvníků denně. Na oné skále, v níž je posvátná jeskyně, v níž zjevilo se „Neposkvrněné Početí“, je postavena gotická basilika, sestávající ze tří kostelů nad sebou. Těžko vylíčiti dojmy, jež prožívala naše duše, když klečeli jsme u této jeskyně, která viděla zástupy všech národů světa a slyšela Magnificat vděčnosti nemocných i umírajících, kteří přišli sem prositi o uzdravení.

Na toto posvátné místo přichvátało nyní 630 Čechoslováků.

Zapomněli jsme všichni, že jsme unaveni dlouhým cestováním, poklekli jsme u nohou Matky Boží a pozdravili jsme ji nejkrásnější naší mariánskou písní: „Tisíckrát pozdravujeme Tebe“. Potom společně jsme ji poprosili, aby odpustila nám a celému národu československému, jeho nevděk a nevěru. Hodiny a hodiny klečeli jsme u bílé sochy Panny Marie, která je sice z drahého mramoru, ale nám se zdálo, že ožila, že opustila ten chladný mramor, přistoupila k nám, každého mile přivítala, když jsme si jí postěžovali, vlídně nás potěšila a když jsme k ní šeptali modlitbu za své rodiče, přátele a ty, kteří žádali nás o modlitbu, řekla nám, že nás slyší — — —

Tři dojmy vryly se v Lurdech do mé duše, aby nikdy nevymizely z mých vzpomínek; a čím dále do šeré minulosti odcházejí ty pohádkové chvíle, tím raději na ně vzpomínám. Je to předně odpolední eucharistický průvod. Náš pan biskup nese Krista Krále, tisíce věrných duší ho doprovází a chválí. Kolem celého nádvoří před basilikou leží na nosítkách sta a sta nemocných a netrpělivě očekávají příchodu Všemohoucího. Vždyť často právě při eucharistickém průvodu stávají se uzdravení. Konečně Kristus přichází mezi nemocné. Ti s vrcholným napětím očekávají chvíle, kdy jim bude žehnati, neboť žehná každého z nich zvlášť. Jedni leží nehnutě na nosítkách dále, neboť nemohou již poroučeti svému tělu. Jiní však se snaží alespoň na tento okamžik sednouti, neb i kleknouti a s rukama křečovitě sepjatýma, chvějícím se hlasem volají: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou! Pane, chceš-li, můžeš mne uzdravit!“ — — —

Pravou pohádkou byly večerní světelné průvody. Když se setmí, na vrcholku nedaleké hory Pic de Jer zazáří do dálných temnot velký kříž ze samých elektrických žárovek; toť znamení, že průvod začíná. Potom se řadí národ za národem, Italové, Francouzi, Čechoslováci, Němci, Belgičané, Angličané a j. Každý jednotlivec nese hořící svíci a všichni pějí Lurdskou píseň; každý národ ve svém jazyku, ale nápěv je jednotný. Po průvodě zařadí se zástupové na náměstí před basilikou, kdež je sv. požehnání. Dojemně krásný je moment, kdy kněz žehná Nejsvětějším davy. Rázem padá toto desetitisícové moře světél k zemi — na kolena a absolutní ticho je přerušováno jen čistým a jasným zvukem zvonku.

Po sv. požehnání zaintonoval kněz chorální „Credo“ a ústa všech ticců slavnostně vyznala: „Patrem omnipotentem...“ (Fran-

couzi i Italové umějí chorál.) Pojednou moře světél se zase níží, to věřící velebně pějí „...et incarnatus est...“ A toto jest třetí trvalý květ v zahradě mých vzpomínek, jež mi darovaly Lurdy...

Jako krásný sen uplynuly čtyři dny našeho duchovního štěstí v Lurdech a 19. srpna naposled jsme poklekli u Neposkvrněné, abychom se s ní rozloučili a požádali o ochranu na zpáteční cestě do vlasti. Měli jsme spatřiti ještě Nevers, kde je pochována blah. Bernadetta Soubirous a snad ještě světlejší místo než jsou Lurdy, Paray le Monial, jež samo Božské Srdce Páně poctilo svým zjevením.

Jen v málokterém oku neleskla se slza smutku, když řadili jsme se u posvátné jeskyně a odcházeli na nádraží. A smutek šel s námi i na lurdské nádraží. To když viděl náš obětavý, výborný duchovní vůdce, dr. Al. Kolísek, přišel za námi „muzikanty“ a vesele řekl: „Pánové, zahrajte nějakou tu českou polku, ať usušíte ty slzičky!“ Vzali jsme nástroje, usušili napřed svoje slzy a potom zahráli. Pak vlak několikrátě zapískal, vsedli jsme do vlaku a když se rozjížděl, zahráli jsme:

„Kde v údolí ku řece hora má sklon...”

Alois Boček:

REKVIEM.

*Na pláni půlnočních šelestů
pohřbil jsem noc
smutnou a slzavou nevěstu
do rakve ticha a hladových přitní
Rekviem
zpíval déšť na nebi třpytivých hvězd
řeka
s javory tnoucích se cest
S nocí
já pohřbil jsem slzy a slova
abych jich nevzbudil znova
nevzkřísil nikdy víc
Rekviem
zpívaly haluze borovic
(bizarní postavy kostnatých mužů
na skalách)
Slunce se rozstřelo krvavé
v dálavách
jako bok zjitřený Krista*

*Pohřbil jsem noc
rozžal jsem den
duše je čistá*

Sv. Pavel ve svých listech.

Před starobylostou gotickou katedrálou stojí mladý muž a zkoumavým okem prohlíží si tuto nebetyčnou stavbu. Na jeho tváři však nepozorujeme oné vnitřní radosti a uspokojení, jaké má člověk, jemuž se podařilo proniknouti do tajů pravdy a krásy. To slovo obdivu, jež mu uklouzne, zní tak chladně a jakoby nuceně. On nerozumí; on ztratil souvislost a ani tradice není s to, aby mu vrátila správné chápání a nazírání na dílo z dob dávno minulých. Pohodlné, přímé linie, prázdné a prakticky umísťované plochy *jakoby* stěsnaly ducha do svých širokých forem a bránily každému vzletu.

Tak mi připadá mnohý student, jenž po prvé bere do rukou listy sv. Pavla. Jen velmi zvolna a pracně vpravuje se do studia těchto listů; musí totiž nejdříve vymaniti se z toho začarovaného kruhu hmoty a obrniti se trpělivostí a vytrvalostí, spojenou ovšem s dobrou vůlí. — Snad se to bude zdáti upřílišněným a nepravdivým, ale duch dnešní doby opravňuje mne k tomuto tvrzení. — Tyto obtíže však zdaleka nevyrovňají se oné duchovní radosti a uspokojení, jakou pocítí každý po přečtení těchto listů.

Mmoží snažili se oceniti tyto listy a jejich posudek vyzní vždy téměř v panegyrikon. Tak na př. Pavel Wernle píše: „V Novém Zákoně odrážejí se listy Pavlovy ostře od všech ostatních spisů nejen svou převyšující myšlenkovou hloubkou, nýbrž především svým stylem. Vycítíme z nich jasněji než ze všech ostatních spisů, že spisovatel je hledající, bojující muž — muž, který je přemožen něčím zcela velikým, avšak má mimořádnou snahu, toto tak vyjádřiti, jak to v něm samém žije. (Kdo ho ještě nezná, měl by čísti ona místa, v nichž píše o sobě.) Mají ovšem tyto listy v sobě něco zvláště těžkopádného následkem nesmírného vnitřního rozčilení, hned na to však, náhle vytryskne to z jeho srdce jako proud štěstí a radosti. Neboť při vši námaze po vhodném výrazu, dovede o sobě a o svých vnitřních hnutích tak podivuhodně mluvit, jako nikdo jiný po něm až Augustin. Nevyslovitelné, nedefinovatelné nálady (dovede) tak líčiti, že ve čtenáři dále mocně působí.“ — Sv. Pavel je psychologem. On — veliký, dovede se sklánět k malým, jako učitel který sestupuje se své katedry, aby přátelsky hovořil se svými žáky. Měl zvláštní dar sympatie (tak to vystihl kardinál Newmann). To znamená cítiti sympatii a vnukati ji: první ji v sobě znamenati a v druhém ji buditi. Nyní jasněji pochopíme sympatie všech těch velkých mužů, kteří si sv. Pavla oblíbili a ho obdivovali. Ve svých listech podává ne pouze suchopárnou a těžkou nauku, nýbrž i kus svého srdce a života.

„Dovede rozezvučeti ty nejjemnější struny citu a jest právě tak silný v dialektickém vedení myšlenek, jako řezavé debatě, pro i proti. Užívá mnohdy i básnických výrazů, jak je nalézáme u Aischyla a Pindara.“*

* E. Curtius.

Zde právě máme nejlepší příležitost poznati „všechny vlohy Apoštolovy přímou sebekázní očistěné a ušlechťené; všechny ty skvostné dary ducha i srdce, jež byly mnohými zjeveními povýšeny a upevněny“.

Není to proto anarchonismem vracíme-li se dnes k listům Pavlovým, nýbrž krokem ku pravdě. Ba myslím, že právě dnes by donesly tyto listy mnohé duši, šťvané pochybnostmi a nedůvěrou, onoho toužebného klidu a štěstí. Vždyť srdce zrovna ožívuje a okřívá při těch mocných projevech nezlomné víry, pevné naděje ve věčnou odplatu, spojení s Kristem a plamenné lásky k Bohu a bližnímu. Láska to je, která mu diktuje tyto listy, láska to je, na kterou složil nejkrásnější hymnus a která zapaluje i srdce čtenářů.

Kdo se chce přesvědčiti o nesmírné hloubce myšlenek Pavlových a dosud ho nestudoval, ať sáhne k homiliím sv. Jana Zlatoustého, ke komentáři k listu sv. Pavla k Římanům. Užasne nad duchaplným obsahem jednotlivých veršů a dovede teprve potom správně oceniti tyto literární skvosty Písma Svatého. Jsem pevně přesvědčen, že sv. Pavel stane se pak miláčkem každého ušlechtilého charakteru.

Končím slovy sv. Jana Zlat.: „Přál bych si spatřiti prach onoho srdce, jež plným právem možno nazvati srdcem okruhu zemského, pramenem nezměrného požehnání, počátkem a obsahem našeho (pravého) života... Tak velké bylo toto srdce, že objímalo celá města a národy... Vždyť praví sám: „Naše srdce se rozšířilo...“ To srdce, jež bylo vznešenější než nebe, větší než-li země, jasnější nad paprsek sluneční, plamenější než oheň, pevnější než diamant... Srdce Pavlovo, které bylo srdcem Kristovým, tabulí Ducha Sv., knihou milostí! Přál bych si zlíbati prach toho srdce, jež bylo uschopněno milovati Ježíše Krista tak, jak Ho nemilovalo žádné jiné, které pohrdalo smrtí i peklem, rozplývalo se však, když vidělo slzy bratří...“

Kéž praktickým výsledkem studia a meditace listů Pavlových je žhavá láska ke Kristu Ježíši a našim bratrům, bez níž bychom se jako kněží úplně minuli cílem! —id—

Jan Mastylak C. Ss. R., Obořiště:

Bůh ve stvoření nekonečný.

Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele...

Tisíckrát ponořil se člověk do moře minulosti světa, a nezahlédl dna. „Hmota je věčná, není stvoření!“¹ — to je hvězda, již zažehl, aby ozářila modernistům záhadu počátků, jež Písmo sv. vyjadřuje slovy: „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi“. Dech Slunce nesmí

¹ „Wir Naturforscher sagen, die Materie ist da; aus nichts wird nichts; infolge dessen ist die Materie ewig; eine Schöpfung für die Materie können wir nicht annehmen.“ (Plate, Ultramont. Weltanschauung und moderne Lebenskunde [1907] 55.)

zaváti do nebeské atmosféry atomy pohodlných vod rozumových.¹ A my víme, že hmota není věčná. Je stvořena v čase.² S jasnými vedluchy lidstva kloníme hlavy v říši stvoření před Stvořitelem, Jediným, Všemohoucím, Nekonečným.

Přímého pojmu o stvoření nemáme. Chce-li rozum konečný změřiti pravdy veškerenstva, nedivíme se, že popírá stvoření. Stvoření jest nekonečné — *productio rei ex nihilo sui et subiecti*.

Každá činnost předpokládá svůj předmět, jenž nemůže býti leč skrze stvoření. Toto je nejvznešenější akt, na nějž vystačí jen Stvořitel, Všemohoucí, bez předpokladu pasivního předmětu — *nihilum subiecti*. Není tu *actio transiens*.

A přece stvoření nemůže býti činností pouze immanentní. Vzniká řád reality, rozdílné od Tvůrce. Kdo pochopí, že Bůh, jediný nesmírný, dokonalostmi soběstačný, v předvečer časů učinil bytost mimo sebe? Od Boha činnost začínala, u Něho doznívala, On byl vším: On sebe poznával a miloval. Jak mohl tedy produkovati novou entitu, když žil nekonečným immanentismem? Nepochopitelné! Zde odkázáni jsme na nekonečnost Boží. Musíme uznati tento přetok činu božského, abychom vysvětlili tajemství Nejsvětější Trojice a obhájili jednoduchost a nezměnitelnost Boží.³ Jest to příliš těžký diktát rozumu? Snad nesklonil se nikdy hrdý duch k víře ve vyšší moc? Nepochopili jsme, že ne člověk jest měřítkem všeho na nebi a na zemi? „Wenn einmal einer an Gott glaubt, dann ist für ihn das große Hindernis zum Offenbarungsglauben überhaupt beseitigt: der stolze, selbstgenügsame Geist“.⁴

Jest tedy stvoření se stanoviska formálního činností immanentní, se stanoviska virtuálního transeuntní.

Tvůrčí moc jest nekonečná, protože kon stvoření jest nejuni-versálnější. Vztahuje se na vše, co vystupuje v svět existence. „*Inter omnes autem effectus universalissimum est ipsum esse*.“⁵ Bytost nedokonalá projevuje akce jednotvárné. Čím větší bohatství formalit působnost obepíná, tím výše podmět vystupuje po stupních dokonalosti. Jestli stvoření reality jest činností nad veškerý soubor forem, nejuni-versálnější, jest hledati příčinu jeho v Nejdokonalejším. Nejdokonalejší není nikterak konečno, které může býti předstiženo. Myslící duše spočine v moci nekonečné, pokoří se před Původcem vesmíru v hluboké adoraci, jaká náleží Jedinému.

„Postoj trochu, protři oko tmavé!“ „*Nonne considerata universa pulchritudine mundi huius tamquam una voce species ipsa re-*

¹ Du Bois-Reymond problému vyřešiti u věčné hmoty nemůže, u Stvořitele nechce; „da ein supernaturalistischer Anstoß in unsere Begriffswelt nicht paßt (!)“. Die sieben Welträtsel⁶ [1907] 83.

² Dr. Konst. Gutberlet, Gott und die Schöpfung [1910] 95-106; Later. IV. C. Firmiter; Vatican. Sessio 3, C. 1.

³ Dr. Konst. Gutberlet, Das Unendliche [1878] 143.

⁴ Kard. J. H. Newmann, Christentum I, [Freiburg 1923] 38; Stimmen der Zeit, B. 107 [1924] str. 174.

⁵ S. Th. I. q. 45. a. 5.

spondet: Non me ego feci sed Deus...¹ Jestliže sv. Augustin ideami křesťanského ohňostroje v harmonii přírody ozářil obraz půvabu Božího, vizme my účinek Všemohoucnosti v molekule hmoty! Čím větší propast dělí možnost od skutečnosti, tím větší moc musí zasáhnouti v úkon realizace. Hmota — a každá bytost stvořená — pokud neexistuje, nemá subjektivní potenciality; vzdálenost od uskutečnění jest nekonečná,² kterou může zvládnouti jen moc všemohoucí, nekonečná, Boží.

Stvoření je stigmatem moci božské, vyhrazené Nejvyšší Bytosti. Řekne-li kdo,³ že i tvorové mohou dáti existenci „ex nihilo sui et subiecti“, pak nezbyvá, než agnostickým gestem umlčeti lidský rozum. Tvor není nekonečný. Či máme upíratí člověku výsadu, že jasně poznává nad ontologickými kategoriemi svrchovaný Princip? Má náš duch ve své nedostatečnosti kloniti se před něčím, co není Bůh, stejně jako před věčným Životem? Podmíněnou abalienitu zahanbuje nezkalený resultát svatého Tomáše: „... creatio est propria actio solius Dei.“⁴

Nic nám nebrání uznati možnost bezmezné řady tvorů. Bůh působí, kolik chce: „eius velle est eius agere“.⁵ Vůle Boží sahá, kam dostupuje Boží poznání. Poznání Boží objímá nekonečný výměr bytí.⁶ Může tedy Bůh dáti vznik veškerému bytí úkonem vůle, a to jediným, neboť jediným aktem vůle může obsáhnouti celou říši entit.

Kdo však může učiniti veškero bytí, a to i jediným úkonem, jest Všemohoucí, Nekonečný. —

Užaslým duchem a silou víry padněme před Bohem, Nekonečným, Tříkrátvatým, a volnou duší — ve víru strastí — odrážeti se bude pokorná prosba k Stvořiteli:

„Buď vůle Tvá! Ta vůle již se koří
nebeské dvorstvo, světlem oděné,
ta vůle, nebe, která nebem tvoří
a blahem plní duchy zvýšené,
jak anděly a silami tam všemi
v žádoucí říši Tvé jest slavena,
tak, Otče, zde od dítek Tvých na zemi
jen poznána a vroucně plněna
buď věčně vůle Tvá!“

(Ze smíšených básní Fr. Lad. Čelakovského.)

¹ Sv. Augustin, Enerratio in Ps. 144. n. 13; P. L. XXXVII, 1879.

² Dr. Konst. Gutberlet, Das Unendliche 147-152.

³ Durandus, In sent. I. II. dist. 1. q. 4.

⁴ S. Th. I. q. 45. a. 5.

⁵ C. Gent. lib. II. c. 3.

⁶ Dr. Gutberlet, Das Unendliche 25-31.

Z N A Š E H O R U C H U

Sjezdování slov. bohoslovců v Trnavě (5. srpna 1930).

Do rámce jubilejních oslav 60letí největšího slovenského spolku katolického „Sv. Vojtěcha“ zařadili slovenští bohoslovci svůj sjezd „Svazu slovenských a podkarpatoruských řím. a gr. kat. bohoslovcov.“ Již dlouho před sjezdem vyjednávali s bohosloveckými jednotami českými a moravskými o účast a ochotně zařadili do programu přednášku ctp. V. Skalníka z Brna „Možnost spolupráce českých a slovenských bohoslovců za dnešních poměrů.“

Početné delegace českých bohoslovců (Praha 6, Brno 5, Hradec Králové 2, Budějovice 1) přijely do Trnavy již během oslav spol. sv. Vojtěcha, jichž se též zúčastnili. Předporada 4 .VII. byla velmi přátelská a přinesla pěkné náměty. V den sjezdu sloužil J. M. biskup dr. Kmeřko mši svatou v 9 h. Ve dvoraně spolku svatovojtěšského zahájil též jmenovaný pan biskup sjezd za přítomnosti J. M. dr. Jantausche, biskupa trnavského, a četných hostů. Jak projevy obou njdpp. biskupů, tak též mnohé projevy bohosloveckých zástupců, zejména slovenských bohoslovců z Innsbrucku, svědčily, že osou všeho jednání je otázka spolupráce, jež byla vyzdvížena jako nejakutnější věc doby jak po stránce náboženské, tak i po stránce státní. Po polední přestávce promluvil prof. dr. Körper o úkolu bohoslovce v dnešním kulturně-náboženském životě. Jeho myšlenky byly velmi nadšeně přijaty. Povstává J. M. dr. Jantausch a z opravdového zájmu o snahy bohoslovců vypisuje soutěž o ceny. Podrobnosti byly uveřejněny v 1. čísle „Musea“. Jenom ceny jsou změněny: první cena — 600 Kč, druhá cena — 400 Kč. Práce nechť jsou zaslány přímo J. M. biskupu Jantauschovi do Trnavy do 31. března 1931.

Potom přednáší ctp. V. Skalník. Když se rozvinula debata o uskutečnění myšlenky spolupráce a všichni velmi nadšeně ji akceptovali, tu zasáhly do debaty též zástupci Ů. S. K. Š., kteří ji svedli na pole studentských vztahů a z otázky spolupráce Slováků-bohoslovců v stavovském „Museu“ — jež nikterak nerušila poměr bohosloveckých jednot slovenských jako organizačních složek Ů. S. K. Š. k tomuto ústředí — udělali zásadní otázku poměru Ů. K. S. Čs. k Ů. S. K. Š. Tak byla tedy naděje, že tento sjezd uskuteční opravdovou a upřímnou spolupráci, znovu oddálena. Doufáme, že slovenští bohoslovci se budou pevně snažit, aby tedy, jak bylo na konec zdůrazněno, došlo co nejdříve k vyřešení poměru obou stud. Ústředí.

Přijetí českých bohoslov. delegací bylo velmi pěkné a opravdu bratrské. Zdá se, že tyto osobní styky jsou nejlepší cestou k opravdovému sblížení.

jp.

Jednatelská zpráva Růže Sušilovy v Praze za rok 1929/30.

Rok 1929/30 byl pro naši jednotu klidným obdobím tiché a radostné práce, ve které nám svým spolupůsobením a milou účastí pomáhali bratři ze Slovenska a z Podkarpatské Rusi.

Uplynulý rok byl zvláště památným pro naši knihovnu, neboť bylo tomu v březnu t. r. 100 let, co k ní prvé skromné začátky položil nadšený, ale zneuznaný vlastenec J. K. Škoda, který po svém pohnutém, smutném životě byl českými učiteli uložen do mateřského klínu posvátného Vyšehradu.

Činnost naší jednoty v uplynulém roce spočívala v pořádání schůzí a v péči o knihovnu a čítárnu. Od 43. valné hromady bylo 11 schůzí výborových a 12 členských. Na valné hromadě, konané 26. května 1929, zvolen tento výbor: předseda Karel Nykodým, jednatel Fr. Ryba, pokladník František Burian, knihovník Karel Metyš, zapisovatel J. Fiala. 13. října po abdikaci Metyšově zvolen knihovníkem Frant. Tlapa a koadjutorem Michal Horvát.

Přehled členských schůzí:

2. června 1929 volba zástupců na valnou hromadu Ú. K. S. Čsl. (Ryba, Metyš), volba zástupce do Ú. K. S. Čsl. (Karel Nykodým) a informace pro svatováclavský bohoslovecký sjezd. 13. října předseda ve své srdečné řeči podal krátce historii R. S. a vysvětlil dnešní její význam pro bohoslovce. Národní svátek oslaven schůzí 28. října, na níž slavnostní řeč pronesl univ. prof. dr. Jos. Beran. Za Slováky promluvil Juraj Maciak. 17. listopadu J. C. Kebrle přednášel o provençalské literatuře, z jejíž poesie některé ukázky v překladu vzorně přednesl kol. Fr. Tlapa. 24. listopadu P. Jan Merell konal přednášku se světelnými obrazy o sv. faráři arsském. 5. prosince pořádala R. S. mikulášskou zábavu, o jejíž zdar nejvíce se zasloužil náš milý knihovník 12. ledna 1930 dr. Krus T. J. výstižně načrtl pastorační na pražské periferii. 26. ledna univ. prof. dr. Jar. Beneš ve své krásné přednášce nás blíže seznámil se zjevem konnersreuthským. 9. února profesor Pechuška v poutavém proslovu nastínil vhodné směrnice pro sblížovací práci se slovanským východem. 16. února vřele k nám promlouval o sv. Otci Piu XI. univ. prof. Msgre dr. Alois Kudrnovský. Zmíněné sté výročí založení knihovny oslaveno schůzí 16. března, kde univ. prof. dr. Josef Beran probíral zajímavě její dějiny. Poslední přednášku v R. S. měl 2. dubna profesor Arnošt Žizka O. S. B. z Ameriky, v níž nám přiblížil současné poměry ve Spoj. St. Severoamerických. Přednáška byla doprovázena světelnými obrázky.

24. května zvoleno předsednické terno: Ryba, Chmela, Burian a stanoveno datum valné hromady na den 9. června, kde zvolen výbor: předseda František Burian, jednatel Jan Fiala, pokladník František Matějček, knihovník František Tlapa, zapisovatel František Vágner a koadjutor Juraj Maciak. Třebaže jsme disponovali velmi malým obnosem, přece na knihovnu a čítárnu bylo mnoho věnováno. Koupěno 12 nových knih za 261.30 Kč, 10 knih bylo darováno (1 věnoval dp. Ant. L. Stříž, spirituál arcib. semináře, 2 edice Krystal a 7 knihkupectví G. Franci v Praze). Vyvázáno 20 knih za 235.50 Kč. Časopisů se odebíralo 21. Členů bylo 41.

Kéž i nadále Růže Sušilova blahodárně působí na srdce českých bohoslovců, aby z našeho semináře vycházeli jako kněží nadšení pro Krista a cílící s vlastí!

Fr. Ryba, jednatel.

Zpráva o činnosti lit. krúžku sv. Jána Zlatoústeho v Košiciach za rok 1929/30.

Už zase uletel jeden rok výcviku dobrovoľníkov Kráľa lásky vo zbrani duchovnej.

Ako hospodár, ktorý s prežehnaním sa, s hlbokým, vieryplným vzdychom kladie ruku na pluh a začína takto obrábať svoju rolíčku, podobne i náš samovzdelávajúci krúžok týmto krásnym spôsobom začal pracovať na roli samovzdelávania.

Rok uletel...

Pozrime sa nazpäť a pozorujme aspoň z vŕačej perspektívy vyorané brázdy na poli ducha nie preto, aby sme prestali, ale aby nás táto maličká, non cenná práca povzbudila ku ďalšiemu, intenzívnejšiemu napredovaniu.

Činnosť krúžku smerovala hlavne ku vnútornému upevneniu. Pekné pokroky však urobil krúžok i v pozitívnej činnosti, ktorá sa vyčerpala vo dvoch slávnostných akadémiách, v šiestich riadnych shromáždeniach a vo dvoch výborových schodzkách.

Prvá slávnostná akadémia bola z príležitosti Veľkého dňa, dňa Slobody. Slávnostnú reč mal predseda K. Cirbus. Mužský sbor zaspieval: Bedřich Smetana: „Sláva tobě“, dir. br. M. Duľa. Vlastnú básen predniesol br. J. Švec: „Ku 28. októbru“. Br. J. Lengyel huslista predniesol: Fr. Chopin: „Sonáta E-moll“, Eugen Hubay: „Plaines arabes“. Na konci zase zaspieval sbor: „Bože čos' ráčil“. — Druhá akadémia bola usporiadaná na 50ročné kňazské jubileum slávne panujúceho sv. Otca Pia XI., za prítomnosti osv. pána biskupa a viacerých hodnostárov mesta Košíc. Spevokol zaspieval od Bedřicha Smetanu: „Slávnostní sbor“, pod dir. br. M. Duľa. Prednášku na téma: „Päťdesiatročné kňazské jubileum sv. Otca Pia XI.“, mal predseda K. Cirbus. Zdarilé duo na husle: Fr. Mazas: „Étude G-Dur pour deux violons“, predniesli br. J. Lengyel a A. Kravianský. Okrasou programu bol prednes vlastnej básni br. J. Šveca: „Svätému Otcovi.“ Na koniec sbor zaspieval „Věno“ od B. Smetanu.

Na riadnych shromáždeniach odznely nasledujúce prednášky: „Libertas indifferentiae, libertas voluntatis“, br. J. Lengyel; „O potrebe spolkov v cirkvi“, br. A. Kravianský; „Jedon obraz zo života Cigánov“, br. M. Ruzska; „Duch sv. Tomáša žiada, aby kresťan-katolík bojoval za kat. školy“, br. J. Prokop; „Druhá ači Štúrova odluka“, br. J. Kišiday; „L'udské poznanie“, br. J. Nemec; „Matica slovenská v rokoch národného utrpenia“, br. M. Duľa; „Kňazstvo a včelárstvo“, br. G. Kalász; „Láska k prírode“ (preklad), br. Št. Ambrózy.

Toto je prehľad v hlavných rysoch malého obdobia prípravy na boj „za Boha a Národ“, na boj ku chráneniu vzácného pokladu „dedictva otcov“. Výsledok hoci ešte neuspokojujúci je dôkazom toho, že krúžok rozopína svoje krídla a čím ďalej, zdvíha sa vyššie a vyššie do zdravých sfér samovzdelávania.

*Jur Kišiday,
zapisovateľ.*

* ROZHLEDY *

Ku konci svatoaugustinského roku.

Letoší rok možno plným právem nazvatí rokem svatoaugustinským, neboť Církev slavila v něm památné jubileum 1500. výročí smrti sv. Aurelia Augustina, velkého západního Učitele církevního. Půldruhého tisíce let je tomu, co Pán povolal jeho oddanou duši k sobě. Duši člověka, jenž z hříšníka a světáka stal se kajícím a posléze světcem. A od těch dob památka jeho nepobledla, nýbrž rostla a zářila leskem ze století do století oslnivějším. Svatý Augustin stal se všelidským, neboť hřešící a Boha hledající duši byl nejbližší. — — —

Je tedy samozřejmo, že jeho letoší veliké jubileum nalezlo veliký ohlas v celém světě. Kulturní Evropa vzdala sv. Augustinovi svůj vděčný hold. Svatý otec Pius XI. svým velekněžským slovem ocenil jeho význam v encyklice, v níž doporučil Augustina znova celému světu. Katolická Francie osobou konvertity Bertranda poklonila se tomuto světcovi. A druhý slavný konvertita, nositel Nobelovy ceny, Ital G. Papini vzdal ve své knize chválu nesmrtelným Vyznáním. I v Německu vyšla celá řada spisů k tomuto jubileu.

A co u nás? Co přinesl svatoaugustinský rok u nás? Známý překladatel Fr. Odvalil přeložil již zmíněnou knihu L. Bertranda: Svatý Augustin. Josef Hronek vydal informační knížečku o životě a díle sv. Augustina. Dr. Marie Baušová vybrala tresť myšlenek sv. Augustina z jeho životního díla: De civitate Dei — a uvila z nich pěknou ky-

tičku v knížce: Myšlenky sv. Augustina o dějinách, společnosti a státu ve spise „O městě Božím.“

Toto jsou veškeré knižní plody svatoaugustinského jubilea u nás. Mimo tyto knihy byla napsána řada článků a statí do různých revuí a časopisů. Ale tyto nemají trvalou cenu, protože záhy upadnou v zapomnutí. — Dále byla pořádána celá řada oslav a akademií na počest tohoto světce. Nejvýznačnější podnik tohoto druhu uspořádala Lidová akademie v Brně uspořádáním akademie, na níž přednášel dr. Kratochvil. Posledním svatoaugustinským podnikem tohoto roku byla sv.-augustinská akademie a universitní extense Cyrillo-metodějské fakulty v Olomouci. I bohoslovci oslavili akademiemi sv. Augustina. Brněnští bohoslovci pořádali přímo svatoaugustinskou akademii a olomoučtí bohoslovci vložili do programu bohosloveckého sjezdu na Velehradě rovněž přednášku o sv. Augustinovi, kterou měl dr. Michalský. — Překrásný, úctyhodný čin vykonali brněnští Augustiniáni, kteří v srpnu po celý týden konali krásné slavnosti a na věčnou paměť tohoto jubilea položili základní kámen ke stavbě chrámu v nové brněnské čtvrti: Úřednické čtvrti.

Početně by těchto oslav nebylo málo, ale nemají trvalé ceny. Pro budoucnost míti bude cenu hlavně postavení nového chrámu a těch několik knih. Knižní trh zklamal; nepřinesl očekávaného ovoce. A vůbec příklady ze Svatých Otců jsou Achillovou patou českého katolicismu. Na příklad ze sv. Augustina máme přeloženy jeho „Vy-

znání", O městě Božím" a několik drobných věcí. K dostání na knihkupeckém trhu jsou však pouze „Vyznání“, protože hlavní dílo sv. Augustina „De civitate Dei“ (O městě Božím), přetlumočené do češtiny L. Čelakovským, není již k dostání a pak překlad je již příliš archaický. Není překladatelů, není knihkupců, či není kupujících? Tato otázka měla by se z povolaných míst zodpovědět. Sk.

Perla duchovní hudby.

Doba vánoční, obestřená kouzlem koled a pastýřských mší, přímo nutí aspoň několika slovy vzpomenouti nejznámější a nejstarší „České mše pastorální“ a jejího autora, jehož 115. výročí tragické smrti spadá do letošního roku.

Jak. Jan Ryba, rožmitálský kantor, vynikající na svou dobu mimořádným vzděláním a proniknutý duchem vlasteneckým, milující vášnivě svůj jazyk a českou literaturu a při tom člověk hluboce věřící, náleží mezi naše nejvýznačnější české buditele, s nimiž měl hojně písemné i osobní styky. Je to jedna z typických postav a povah českých kantorů, jak nám je mistrně líčí ve svých spisech Rais, Němcová a jiní. Žil v době národu českému krajně nepřiznivě, v době národního útisku, kdy nebylo téměř naděje na jeho vzkříšení a vzrůst, kdy české umění bylo v začátcích, zatím co sousední národové prožívali dobu rozkvětu a honosili se největšími klasiky. A v takových poměrech komponuje Ryba svou nejznámější „Českou mši pastorální“, v níž uplatnil plně svého českého ducha, přiblíživ se co nejtěsněji lidové poesii a lidové písni. Nadšeně vypráví o jejím účinku při prvním provedení J. Š. Baar v „Paní komisarce“ a Jirásek ve své kronice

„U nás“. Možno ji nazvatí vele-dilem chrámové hudby u nás, které vytvořil Ryba v poměrech velmi tísnivých a trudných, jež ho však nedovedly sraziti s jeho umělecké tvůrčí výše. Nebylo jejím posláním jen buditi city náboženské a pozvedati srdce lidská k Bohu, ona také vlévala v těžkých dobách v utlačované duše, nedůvěřující ve vzrůst českého národa, tolik naděje a síly. Stala se majetkem nejen probouzejícího se, nýbrž zůstala majetkem i proboudivšího se národa, neboť i přes množství starších i moderních skladeb vánočních zachovala si svou svěžest i své kouzlo a dostává se jí konečně po více než 100 letech plného ocenění tím, že vychází v úplné úpravě tiskem — zásluhou koleje redemptoristů v Obořišti. La.

Nové učení?

Pražský arcibiskup dr. Kordač vyjádřil se letos o nejaktuálnější otázce dneška o poměru kapitalismu k dělnictvu. Jeho projev vzbudil širokou odezvu v tisku našem i v zahraničním. Povšimli si ho nejen katolíci, ale i strany a lidé, stojící na opačném názoru světovém. A možno říci, že byl přijat i s jakýmsi porozuměním. V době všeobecného zmatku a bezradnosti ukazoval naprosto jistě cestu k lepšímu. I protivníci to vycitili a je nutno s podivem konstatovati, že zdálo se jim to čímsi novým, dosud neslýchaným. V době úzkosti a očekávání budoucích pohrom jsou lidská srdce nakloněna vyslechnouti s pozorností i to, proč by jindy měla jen trpný úsměšek. A přece projev arcibiskupův nebyl ničím novým. Je to pouze učení již 2000 let staré, učení Církve římsko-katolické, hlásané svatými Otci, církevními učiteli, a vším kněžstvem stále a stále s kazatelen. Catholica

non leguntur et non audiuntur. Katolické věci se nečtou a neslyší se. To se zřejmě ukázalo u nás při při tomto projevu.

Je proto nutno právě Kristovo učení vnést k nim, hlásati je na patřičných místech a seznamovati s ním. Je třeba nových, moderních apoštolů. Je třeba lidí a typu kněží, jaký vykreslil německý spisovatel Herwig ve svém: Sankt Sebastian

vom Weding. Naše doba volá po nich, žádá jich, hledá jich. Ti obnoví tvářnost země. Náš Spasitel Ježíš Kristus dal pro srdce lidská spolehlivý návod ke štěstí — a tím je osmero blahoslavenství. Širé krajiny zeměkoule uzrály ke žni a Pán volá: „Žeň sice hojná, ale dělníků málo, prostě proto Pána žně...“ Prostě a modlete se o kněze-apostoly.
Sk.

* NOVÉ KNIHY *

Emil Zegadlowicz: HODINA PŘED JITŘNÍ. Román. Přeložil F. Bicek. Vydal L. Kuncir 1930. Básník se dívá do minulosti na mládí své, které rostlo jako v pohádkách mezi svými hračkami, jež mluvily, mezi květinami a ptáky, již hráli mu do snů, na mládí, které se hrálo přírodě zrovna na prsou. — Malý Mikuláš velice miloval otce a láska k němu byla pokladnicí, z níž tolikrát vybíral bohatství zlatými klíči svých otázek. Jeho matka, studená a rázná jako Angličanka, dala mu tušit ještě jiný svět, cizí a nebezpečný, neboť přítulnost a důvěrnost věcí je zmrazena chladným pohledem rozumu. Toho světa se bál. Ještě štěstí, že způsobilá matka přijížděla jen někdy na návštěvu na odlehlý venkovský statek, kde Mikuláš se svým otcem byli tolik spokojeni. Kdyby býval neměl lásky, kterou hladil ve svých snech vše, co ho obklopovalo, kvítečka, lípu, slepici, i vůni jasmínu, oheň a usměvavé ráno, vonný vřes, sklep i ozvěny, bylo by jeho mládí ztraceno jako ta čekanka na suchoparu. Kde by se býval naučil modlit, aby tím unikl hrubosti družných a dravě červených sobeckých tet? a městu? Mikuláš byl básníkem a tedy světu se nemohl líbiti.

Neznám jiné knihy, která by byla něžnější a upřímnější básni útlého mládí. jl.

Jakub Deml: ŠLÉPĚJE XV. V Tasově v září 1930. — Šlépěje XV. — jak pestrá mosaika z různých příhod, událostí osobních i veřejných, ze snů i z dojmů při četbě knih — a přece vše jest stmeleno v jeden obraz jednou snahou — touhou po pravdě, spravedlnosti a kráse; neboť tyto ctnosti jsou za našich dnů ve veřejnosti téměř

neznámy. Je potřeba čistého a hlubokého pohledu, statečné mysli a moci slova, aby krása a pravda byla objevena ve věcech nejvšednějších aby byla přibíta na pranýř nespravedlnost i zloba, kterou jiní tak snadno v běhu událostí nepostřehnou. A Jakub Deml také ovládá své slovo. A že má hluboký pohled, proto dovede také vykouzlit obraz slovy jako Otokar Nejedlý barvami (str. 101.). A že má čistou duši — že je básníkem, dovede zazpívat překrásná slova bratrské lásky (str. 92—93). A že je statečné mysli, řekne veřejně to, co by se jiný neodvážil, poněvadž láska k pravdě a k lidem jest větší než osobní ohledy. Ovšem Jakub Deml klade požadavek na čtenáře, aby dovedl jednotlivosti spojovati, najít společnou myšlenku a vytvořit jednotný obraz; proto také jest odkládán mnohdy bez porozumění těmi, jimž pohodlí je na daleko více. Na štěstí — uznání Jakuba Demla na těchto nezávisí.

II.

R. H. Benson: NEVIDITELNÉ SVĚTLO. Přeložil A. Striž. Vydal Kuncir 1930. — „Bůh se nedívá na podobu lidskou,“ praví Tomáš Kemp. Ač tajemství života dává poznání mnohému člověku, přece vždycky jiným způsobem. A ty, čím čistší srdce máš, tím spíše můžeš „svět uvidět v zrnku pískovém a nebe v divokém květu“ (Blake). Mnoho věcí vás uchopí za srdce, věci na pohled všedních: ale není v tom tajemství? na př. stříbrné, staré náčiní, když v kryptě nocí blýská jako ztlavající svíce? Benson píše o knězi, jenž nadsmyslnými postřehy chápe to světlo neviditelné. Zapisuje nám jemně a anglicky taktně několik vypravování starého kněze o podiv-

ných viděních, o strašidelném rytíři, o Pan-
ně Marii, která těšivala osiřelé dítě a p.
Ze všeho je cítit tajemný dech legend i kou-
zlo pohádek. Slova Bensonova zachvějí se
v srdci, pohnou vašim podvědomím. *jl.*

*Gertrud von Le Fort: ROUŠKA VE-
RONIKY. Román. Vydal Ladislav Kuncíř
1930.*

Podmínkou každé konverse je spolupů-
sobení milosti Boží. Hymnem na její su-
verenitu je tento román, psaný ve formě
autobiografie. Na půdu Říma, jenž byl již
svědkem tolika konversí, vždyť s jeho du-
chovou krásou se musí vyrovnat i posi-
tivistická duše moderního člověka, do pro-
středí, v němž se střikají vlivy antiky a ka-
tolicí, je zasazen duchovní vývoj sensi-
tivní dívky. Počíná v oblasti krásna; avšak
esetství samo nepřivede nikoho do Církve
— příkladem je babička hrdinky, vzor do-
konale antické harmonie, jež ovšem mizí
v okamžiku smrti. Podobně básník Enzio,
ježž křesťanský Řím přivede jen k prahu
Církve. Její brány otevírá jen Milost, jež
však žádá úplné odevzdání; odmítnuta —
zvrací se v kletbu. Dokladem jest duchovní
boj tetý Eldegardy, jehož zobrazení vypl-
ňuje nejdramatičtější stránky románu. Ji-
nak děj plyne klidně; záleží spíše v udá-
lostech vnitřního života a je protkán re-
flexemi a visemi Věčného Města, vyhýbaje
se nízkým vášním a všednosti života. To
vše, podáno s delikátní psychologii, staví
román na čestné místo i mezi předními
výtvory nové katolické literatury. —r—

*Dr. Jos. Krlin: NÁVRAT VZDĚLAN-
CŮ. I. díl. Vyšlo v knihách „Života“ ná-
kladem autorovým, Praha-Vršovice. —
Zatím máme v ruce první díl vzácné kni-
hy o konvertitech, které nám slibuje dáti
mnoho. „Boj člověka o Boha je nejtěžší,
který zná svět“, praví dr. Krlin v úvodě.
Bolestná pout vzdělaných a učených du-
chů od tmy, mátoch a tápavého bloudění
k Pravdě, Světlu a Jistotě je svědectvím,
že Nadpřirozeno, tak zlobně a zákeřně
rvané ze srdcí lidských, působí svou moc-
nou milostí i vedle a proti vůli odboj-
ných a nepoddajných, a že Bůh ukazuje
velmi zřetelně a jasně, kam třeba obrá-
titi směr lidského života a kde jediné
nutno hledati spásy: ve svaté a neomylně
učící Církvi. A potom obrácení a návrat
ke staré víře je jistě působivým příkladem
a v tomto smyslu i jakýmsi druhem apoš-
tolátu, neboť „konverse je vždy čímsi
znepokojujícím. Víra katolická není lho-
stejnou věcí; jest přímým a osobním
ohrožováním bezpečností toho, který jí*

nesdílí. Neboť, je-li náhodou pravda, co věří
Petr, který konečně jest člověkem jako já,
a který četl tytéž knihy, musí z toho Pavel
vyvozovati důsledky, které mu nejsou
nikterak příjemné“. (H. Massis.) První díl
jest věnován konvertitům francouzským,
jichž jest mezi spisovateli mnoho. Jme-
nuje jenom několik nejvýznačnějších:
Bourget, Coppée, Venillot, Barbey d'
Aurevilly, Huysmans, Brunetière, Péguy,
Lotte Claudel, Jammes. Ti všichni po-
znali světlo pravdy a snažili se jeho papr-
sky svěsti i do duší jiných. Kniha Kr-
línova, pěkně vypravená, zasluhuje si
opravdu hojného rozšíření.

*René Bazin: KAREL FONCAULD —
BADATEL O MAROKU, POUSTEVNÍK
SAHARSKÝ. Přeložil Jetřich Lipanský. Ná-
kladem edice Izmael, Veselí, pošta Čepí
(Čechy).*

Slavný francouzský spisovatel René Ba-
zin, člen francouzské akademie, napsal zna-
menitý životopis výrazné soustavy K. Fon-
caulda, vědce-badatele, který na své cestě
z praktického ateisty stane se konečně
hapistou. Je málo tak krásných knih u nás
přeložených a bohužel ležících v nepovšim-
nutí. To už zdá se, že je osud krásného
v Čechách. A proto nutno je takového kni-
hy znovu a znovu doporučovat, ba co více
— vnucovat. Překlad je jemný a plyný, ú-
prava vzorná. Kupte a čtěte tuto knihu a
širte o ní známost. *Sk.*

P. Lhande T. J.: „MÉ DÍTĚ KNĚZEM“.
Ze vzpomínek matčiných. Přeložily a vy-
daly sestry Nep. Poč. P. Marie v Přerově. —
Je to román kněžského povolání, v němž
matka provádí nás výsekem života svého
dítěte a líčí výstižně krizi víry a lásky mla-
dého studenta v kritické době dospívání, již
překonává zásluhou své sestry řeholnice,
která se obětuje Bohu ve smír, a vrací se
do náruče Boží, již se vzdává úplně —
stane se knězem a misionářem. Děj umís-
těn je ve zbožném a jadrném kraji baskic-
kém, jenž dal církvi mnohé a vynikající
kněze. Kniha psána je velmi poutavě, s
plným pochopením a hluboce psycholog-
icky a možno ji vřele doporučiti. *La.*

*POSLEDNÍ SLOVA SV. TEREZIE JE-
ŽÍŠKOVY. Vydaly Školské Sestry O. S. F.
Praha-Vinohrady, Korunní 4. R. 1930.*

Ctihodná Matka Anežka od Ježíše, se-
stra sv. Terezie, zaznamenává zde hluboké
myšlenky svěťice v posledních pěti měsících
jejího bolestného i radostného utrpení. Je
to od prvního projevu nebeské radosti a
úcty Kněžny máje nepřetržitá řada zářivých

jiskérek, jež ji odlétaly se rtů a ze srdce čistou láskou překypujícího. Ty všechny sousředují se v mocný plamen lásky, jenž pomalu stravuje tělo a vrcholí v posledních slovech umírající světice: „Můj Bože... já... Tě... miluji!“ Je to duchovní závěť Kristu Pánu milé služebnice všem jejím ctitelům. Připojeny jsou modlitby, složené světicí. Vřele doporučujeme. „Leo.“

Hans Eschelbach: ZA NÍM! Román z doby Krista Pána. Druhé vydání. 1930. Tiskem a nákladem Občanské tiskárny v Brně.

Touha, více vědět o životě Pána Ježíše a znáti prostředí, v němž Ježíš Nazaretský pozemský život prožíval, je od těch křesťanských dob, jež jsou již časům pozemského života Božského Mistra vzdálenější — živelná. O tom též svědčí řada pokusů, podati obraz tehdejšího života ve formě povídek, románů. „Za ním“ může se směle zařadit mezi nejzdařilejší a nejkrásnější toho druhu. Životnost děje, svatí svědkové a jiní současníci Jeho nám z Písma svatého známí upoutávají čtenáře tak, že nerad knihu odkládá, rozechvřen v duši a s pevnější vůlí, kráčet za Kristem s křížem na Kalvarii. Za Ním šla století na Kalvarii se svými kříži, za ním chceme jít i my! Za Ním, všechna století do konce světa! VI. R.

Jeřich Lipanský: PLUJEME K ZEMI SVÝCH SNŮ. Edice Izmael, Veselí, p. Čepí u Pardubic. 1930.

Kratičké, lehce nahozené prosy cestopisné. Mají velkou přednost před obvyklými cestopisy české literatury: nejsou totiž psány stereotypní cestopiseckou šablonou, která čtenáře, milovného pravdy a krásna, znudí a již se obyčejně stává, že se knihy takového druhu znechucují. Jsou to tklivá vypravování snivého básníka, který putuje k hrobu Kristovu, oddán Boží Prozřetelnosti, jež vede jeho kroky místy neznámými, zapomenutými, opomíjenými, zdánlivě bezvýznamnými a všedními. Ale vyprávěč těchto dojmů v osobě samotářského poutníka objevuje na těchto skrytých a neznámých místech mnoho nové, nikým nedotčené, skoro panenské krásy, promítané do jeho tužeb a snů. „Nejkrásnější z naší cesty jest to, co se nikdy neuskuteční: naše představy a chvíle snění, s matnou předtuchou klamu...“ Dojmy z cest, jež jsou v této knize zachyceny zcela novým, původním a svérázným způsobem, byly hluboké, protože neočekávaně silně a mocně zmocnily se duše vnímavé a přístupné, vstou-

pily do jejích oblastí krásna, veply do říše představ a tužeb, našly šlechticky vznesené knížectví předtuch a snů. Neboť „dobrodružství, která jsme prožili proti své vůli a bezděky, bývají daleko zajímavější než ta, jež by snad mohla býti předmětem naší touhy...“

Je radostno čísti tuto knihu, plnou výsostné krásy, čistého půvabu a milého, radost a štěstí vyvolávajícího kouzla, jež nalézáme na př. ve větách:

„Všechno pro nás nabývá jiného významu, pomyslíme-li jen na věčnost. Její vše prozařující paprsek kmitne tu a tam na věcech, jež jako bychom zřeli naposled, ale na ničem neulpí...“

„V životě jsou promíseny světlo s tmou a sny snad navždy zůstanou tajemným pozadím našeho života, neproniknutelným a nevyzkoumatelným. Přibližují nás trochu k onomu pomezí tmy a světla, k němuž spějeme, k oblastem tajemna, jež od věků vábí lidská srdce...“

Delikátní dřevoryty, jimiž je provázena úprava knihy, dodávají jí ceny a hodnoty tím větší.

SLOVANSKÉ LEGENDY. Uspořádal a přeložil *Otto F. Babler*. Samotišky pod Svatým kopečkem 1930.

Otto F. Babler — pilná včelička, sbírající, neúnavně na krásných meduplných květinách slovanských luhů — vytvořil nám už celou malou a velmi pěknou knihovničku slovanských básníků a spisovatelů. Jsme vděčni čilému překladateli a vydavateli, že nás seznamuje s krásnými, tak domácně vonícími květy slovanského písemnictví; prospívá tím veliké myšlence slovanské vzájemnosti a pospolitosti více než snad leckdo z nás může tušiti a souditi. Třetí knížka lidové mystiky „Slovanské legendy“ (Hlasů sv. XII.) to jenom znovu potvrzuje. Dobrá, upřímná, šlechetná a zbožná. svými kořeny zcela v křesťanství vrostlá duše slovanského lidu, s citlivostí magnetické střílky jeví se právě v těchto prostých lidových legendách nejvýrazněji a nejpravdivěji. A kromě toho — mnohá z těchto legend mívá v sobě obyčejně i zdravé křesťanské jádro mravní (v přílohné sbírce na př. legenda „Podivný kmoť“). Pěkná úprava zevní kouzlo a krásu Bablerových knížek jenom ještě zvyšuje. Přátelům a milovníkům dobré knihy a zvláště dobré knihy slovanské — upřímně doporučujeme.

Karol A. Medvecký: SLOVENSKÝ PREVRAT. Vydal Spolek sv. Vojtěcha v Trnave 1930: I. II. (dosud!)

Historie národního odboje čs. a vzniku

samosvatného státu bude dlouho ještě vděčnou a zajímavou látkou, jež svou výjimečností v střizlivém toku dějin, romantičností, jež ji obepíná, láká mnohé k zpracování.

Z české strany vyšlo již několik monografií, jež však se kryly před povinností objektivního soudce formou osobních pamětí. Ze slovenské strany nevyšlo kromě menších prací nic zvláštního: až letos k oslavě svého 60letí vydal spolek sv. Vojtěcha pozoruhodný „Slovenský prevrat“. Dílo překvapí již svou formou: je to jakási kolektivní práce, již její ředitel výborně zladil. Tento způsob, při němž nejširší počet účastníků převratu podává své výpovědi, postřehy a mínění, působí, že před zraky vzrůstá široký komplex dějů v nejvýraznější plastice. Nevýhodou ovšem je, že nevystupuje tolik individualita autoru, že obraz není podán v ryzí jednoduše s příslušnou ideologickou motivací. Ale autor správně volil formu, neboť dnes jmenovitě na Slovensku jsou mnohé události hodně temné — diskutuje se o nich čas od času i v novinách — máme ještě krátký odstup od děje a tak tato forma je nejobjektivnější. — K obsahu se vrátíme při recenzi III. a IV. dílu. — Upozorňujeme však již hned na toto dílo, jež by nemělo chybět v knihovně žádného Čecha-inteligen-ta. Když čsl. vzájemnost, tož skutkem! *jp.*

Al. Musil: V POSVÁTNÉM HEDŽASU. Praha 1929. Nákl. Českomoravských podniků tisk. a vydavat. Str. 304 s 92 obrazy v textu i na přílohách.

Krásně vypravený a pěkně ilustrovaný cestopis od slavného a známého Al. Musila, cestovatele po krajích a zemích východních. Tentokrát nás zavádí cestopisec do Arabie, do poutního místa Mohamedánů. Zajímavě líčí ráz krajiny, lidu a ostatní poměry; sociální, hospodářské, náboženské, společenské, státní, vplétaje do tohoto pestrého líčení i zkratky historické, biblické o určitých místech a předmětech, jakož i zajímavé úkazy a vlastnosti faunnější rázovitě přírody. Milovníkům krásných cestopisů poskytne kniha jistě poučení i milého pobavení. „Leo“.

Jeřich Lipanský: JIŘÍ KARÁSEK ZE LVQVIC. Essay. Edice Izmael, Veselí, p. Čepí. 1929.

V nerozsažné sice knize, ale hutnými slovy je posouzena práce, život a význam Jiřího Karáska. Autor seznamuje s básníkem, jenž byl tak přisný k sobě, jenž utkal své sbírky ze vzpomínek a snů, jenž hledal nepochopené a zašlapané, a jenž přece věří v život i v obrodu národa, ač povrchním pozorováním se jeví jako pesimista.

Spisovatel postupuje od šlechtického původu básníka k jeho životu, k počátkům básnické tvorby, k jejímu charakteru, všimá si prózy a připomíná nedostatky jeho dramatu, zdůrazňuje jeho nesfrannou činnost kritickou a ukazuje na jeho lásku k renesančnímu katolicismu a na jeho účtu k světcům. Snaží se vyzvednouti osobnost Karáskovu, člověka, jenž je rozpoltněn mezi pomiječností pozemské lásky a věčnými pravdami, a jehož duše není ukojena všedností života. Básníka ma-jestátní odloučenost budi u nás obdiv. — Z práce Lipanského číší sympatie ke Karáskovi a tichá výzva, aby nebyl tak pomíjen, ježto mu nebylo rozuměno. *Sa.*

Dr. Josef Doležal: ŘÍM—MOSKVA. 7 kniha Života. Tiskem Československé akciové tiskárny v Praze.

Řím—Moskva dva duchovní světy, svět řádu — svět revoluce, Řím hlásající učení Ježíše Krista — Moskva chrlicí nejhnusnější sprostá rouhání proti Bohu, Řím — hlásající víru — Moskva ateismus, to jsou dva prvky, které v dnešní době bojují proti sobě boj na život a na smrt. To katolictví vstoupilo v nový boj, tak velice podobný jeho zápasu při jeho zrození proti pohanství. Útok započal, hřmot zbraní hřmí ovzduším a krev mučedníků teče v proudech. Umírají pravoslavní mučedníci, ale také katolíci a svět katolický vyzván k modlitbám svým římským Veleknězem modlí se za lepší příští ruského národa. — Toto všechno zachytil a přesně a odborně vyložil Dr. Doležal ve své knize. Je to kniha stále časová, nutná ke čtení každému katolíku, jemuž otázky dneška leží na srdci. Doporučujeme. *Sk.*

Dr. T. Toth: PROLJETNE OLUJE. (Jarní bouře.) Přeložil a vydal Zbor duchovne mladeži Zagrebačke.

Záhřebští bohoslovci konají vydáním této knihy v srbochorvatském překladu dílo apoštolské: chtějí dáti do rukou mládeži, především mládeži studující, příručku, jež by ji provázela všemi jejími boji a vždy jí ukazovala cestu, jak řešit ty drobné, leč pro život a budoucnost národa významné problémy jejího denního života. Autor probírá všechny otázky způsobem věčným, slovem živým; zájem čtenáře podporují ilustrace L. R. Martona — bylo by velmi dobré, přeložit některé věci biskupa Totha, autora velmi známého a na př. i v Německu velmi oblíbeného, do češtiny. Snad by prof. dr. Jaroslav Hruban mohl některé věci, které má přeloženy vydati tiskem? Či není nakladatele? *jp.*

Jaroslav Durych: SEDMIKRÁSKA. III. vyd. Vydal Ladislav Kuncíř v Praze 1930. —

Je to krásné dílo literatury. Zní štěstím, radostí, zármutkem, něžností, zklamáním, marností lidského snažení. Jásá hymnem na krásu a mládí. Zavdělí se mladým, toužícím zakotvit srdcem v čistém štěstí blažené lásky, jež neposkvrněna ve své svatosti je branou či ohlasem lásky věčné.

Aby se krása mládí v čistých a svěžích radostech duše zaskvívala tím skvělejším rouchem, jsou, řekl bych — pohádkově nastíněny i přednosti a krása tělesná v čistotné lícní blaživých výstřelků milenců, nepřekračujících hranice dovoleného.

Čteno bez přestávek a překážek, nebo jak se říká, jedním dechem, může být neporušeným obrazem putování za štěstím, jemuž zavalují cestu omyly z nerozvážnosti a neukázněnosti, způsobené neutlumitelnou touhou po lásce. Za vpravdě krásným, vpravdě prospěšným a tím také dobrým, třeba jíti s úsilím, ba i přes překážky!

VI. R.

Dr. Josef Pekař: ŽIŽKA A JEHO DOBA. III. díl (Vesmír, Praha). —

Dílo, které si dovede získat sympatie. Rozvíjí obraz všeho historicky významného dějství českého, v letech, jež objímají táborsko-žitkovské období válek husitských, jejichž ideou je mravní přerod soudobé společnosti v duchu bible. Dobrou přípravu na revoluci nachází Pekař již v době Karlově, kdy nastává blahobyť. Příprava vlastní je v celé slabé vládě Václavově, kdy šlechta může zkoušet své síly na sousedu.

Výchova velitele Žižky má několik stadií: jako záškodníka — je velitelem lapků, jako bojovníka armády velikého slohu — bitvy v Polsku, revolucionáře a pak řádného vůdce, vůdce geniálního, který zastupuje český národ v trojhvězdí nikdy neporažených vojevůdců. Pekařův Žižka je osobnost — gotiky, je plodem duchovní bouře, již nepodobné nebylo nejen nikdy na české půdě, ale které, co se týče hloubky a pathosu, se nevyrovnala žádná v středověké Evropě. Co je konečně novověký protestantismus německý? Slabým stínem nadšení o „obnovu“ zákona Božího. Pekařův Žižka není Tomkův nadšený patriot český, který bojuje nejen v upřímném zápalu náboženském za zákon boží, ale i cílevědomě o obecné dobro, pevný řád, o obnovení moci královské. Není to demokrat Palackého, nenávidějící panstvo feudální, bojující proto proti Němcům nejen jako vlastenec, ale i pro jejich přídržování se práva kastovního.

Žižka i Táboři považují stavovské roz-

dělení za řád samozřejmý, přirozený. Bratrstvo vystupuje před našima očima přísně rozděleno podle hierarchie stavovské. Žižka není vyznavač umírněných zásad, nýbrž vůdce, hrdina revoluce, jež ohněm a mečem chtěla připodobnit život křesťanstva rozkazu a vůli Kristově (ne však správně pochopené). Je to tribun násilného převratu, který cestou chorobně-náboženské exaltace, již rády tohoto světa jsou ničím, jsou-li poznány jako hříšníci, je povznesen na vůdce. Žižka byl bojovník boží. Fanatickými kazateli je vychován v mínění, že je nástrojem božím, který má vymýtit vše co je hříšným dílem pýchy a marnosti světské; ovšem podle subjektivního mínění. Máme-li toto na mysli, snadno porozumíme jeho vandalismu, jímž ničí vše co vynikalo velikostí, krásou nebo učenou domýšlivostí tohoto světa. Spojuje se však u něho s brutálností dobré srdce, snadno je přístupný laskavému slovu domluvy. Ziskává si lásky svých bojovníků. „Pán všemohoucí rač tě zachovati své chvále i k prospěchu věrným obcem“.

Pekař v mnohém se kloní k názoru Palackého. Litovati jest, že tento veliký bojovník se dal do služeb věci pochybné. ff.

A. A. Brusilov: VZPOMÍNKY NA SVĚTOVOU VÁLKU A VLASTNÍ ŽIVOTOPIS. Nákladem Čin-Orbis. Praha.

Mezi memoirovou literaturou význačných osobností po světové válce mají i vzpomínky generála A. A. Brusilova význačné postavení. První část obsahuje vylíčení strategické operace ruských vojsk, která mají cenu zvláště tam, kde gen. Brusilov poukazuje na příčiny katastrofy ruské fronty. Pro poznání carského Ruska je důležitá i další partie Vzpomínek, poněvadž je tu jasně a s velkou znalostí podán výklad pro pochopení nutnosti březnové i listopadové ruské revoluce. Kniha je důležitá zvláště v této době, protože každý čtenář, nedokonale obeznámený s vývojem poměrů v Rusku, může po přečtení pochopiti pravý stav ruských událostí přítomné doby.

Sk.

Frant. Dohnal: STUDIE A PROFILY. Vydala Družina literární a umělecká v Olomouci 1930.

I ve světě egoismu, shonu a boje žijí lidé odlišní od mas. Fundament jejich duše jest naplněn něčím vyšším, ale ani jim není dopřáno mýjeti to, co hýbá většinou, ani oni nejsou ušleřeni úrovně soudobého života. Probíjejí se těžce sice ale stoupají přece po stupních období a vývoje ve svém životě k dokonalosti. Hrdinové a trpící je jejich nitro.

Dánský konvertita Johannes Jørgensen, jenž žije v době brandesianismu, a je ze světa, jemuž není nic morálního a nic nemorálního, s nesmírnými obtížemi, ale s plamennou touhou po poznání, štěstí a pravdě přichází k Bohu, on, který jako hoch volal a plakal k hvězdám. Moderní pohan přichází vstříc Světlu.

Björnstjerne Björnson, norský protestant, od mládí nakloněný k přemýšlení, hluboce vlastenecky citící, chce napravit shnilou společnost a řešením problémů povznést literaturu, na jejímž obzoru tuší bouři očisty. Ač odmítá dogmata, je blízek katolicismu.

Život Mickiewiczův je naplněn láskou, jež má tři stadia, tři stupně k dokonalosti: lásku k ženě, vlasti a Bohu. Přechod je vyplněn bezměrným utrpením, jež očisťuje a tříbí.

Studie Dohnalovy jsou skvělým obrazem psychologického postupu myslící a vnímavé duše. Jsou psány s láskou a pochopením k nitru, k bolu i radosti lidské. Jsou důkazem důkladné znalosti uvedených básníků; jsou povzbuzením k ocenění duše genia, jsou dobrou informací k poznání těchto tří básníků. Jsou psány kriticky, ale s pochopením k okolnostem životním a s pietou. Jsou dokladem živé víry a žhavé lásky k Bohu, k Pravdě v duších velkých. Sa.

Dr. Josef Beran: PSYCHOLOGIE A ZPOVĚDNICE. (Cyrilomethodějské knihkupectví Gustav Francel, Praha). — Jak nadpis ukazuje, odpovídá dílo moderním směrům, vše psychologicky vysvětlí a zdůvodní. Zpověď odůvodněna výroky lékařů — psychiatrů. Aby usnadnil duch, vedení rozebírá autor jednotlivé letory, jejich známky, schopnosti poznávací, snáživost, vliv prostředí. Ve druhé části pojednává, jak použití moderní vědy psychol. ve zpovědnici — individualisováním, neboť šablonovitost nevychová, nezdokonaluje. Kniha přináší mnoho nových vědomostí o psychoanalýze, ale množstvím citátů stává se dosti těžkopádnou. K

P. Frant. Žák T. J.: PÁN JEŽÍŠ KRISTUS. Díl I.: Jeho osoba. Náklad. Slezské lidové tiskárny v Opavě. První díl pojednává o osobě Pána Ježíše. Vlastním úvahám je předestlána delší stať o zázraku a evangeliích, poněvadž zázraky potvrzoval Pán Ježíš své božské poslání. Úvahy přihlížejí k moderním námitkám a možno jich tedy dobře použít ke kázáním a přednáškám. Již se těšíme na díly další; podrobnější referát o celém díle přineseme po jejich vyjití. — t —

CHLĚB ŽIVOTA A DUŠE DÍTĚTE. Napsal K. Jeřábek, katecheta. V Lišni 1930. Cena 12 Kč.

„Vše ztroskotá, bude-li dále Ježíš svátostný opomíjen a větší účinek připisován lidskému slovu než síle a moci vtěleného slova Božího, přicházejícího ve způsobě sv. Hostie do duše dítěte...“ Takových vroucích myšlenek o spasitelném Prostředku zachrany dítek pro život věčný je v knize nespočetně. Co znamená časné a časté sv. přijímání pro svatě kněžství, o tom mluví vedle četných jiných i tento příklad: Stát Louisiana v Americe býval odkázán na evropské kněze. Jakmile však tam zavedli časné a časté sv. přijímání, zvýšil se počet kandidátů kněžského stavu o 400%. Kniha přinese požehnání tomu, kdo ji s láskou přijme a o ovoce požehnání postará se Ten, jenž řekl: „Nechte dítek a nebraňte jim přijít ke mně; neboť takových jest království nebeské.“ Mat. 19, 14.

vl. r.

X. Walenty Odymalski: OBLEŽENIA JASNEJ GORY CZESTOCHOVSKIEJ. Kraków 1930. Nákladem Pol. Akad. Umiejetnosci.

Jako Homer dávno ve středověku, tak ještě v nedávném století si libovali ve dlouhých eposech válečných. Podobně v této básni o 12 zpěvech se vypráví o bojích mezi švédským vojskem a polskými obhájci Jasné Hory. Krásné je líčení, jak obleženým pomáhají modlitby žen k Panně Marii, jejíž obraz mají na hoře v klášteře. Je to skladba ze 17. století, ale má hezké příběhy, na př. o zázračném zachránění malého dítěte, o tajemném velikánovi, jenž pomáhá Polákům a pod. Čtenáře potěší čist o opravdové víře a naději, kterou měli obležení k Panně Marii. Jen kdyby ten epos nebyl tak dlouhý! jl.

PRACE KOMISJI HISTORJI SZTUKI Tom V. Zesz. 1. Kraków 1930. Naklad Pol. Akad. Umiejetnosci.

Historickým způsobem jsou probírány a studovány Rembrandtovy obrazy z galerie Stan. Augusta. Všechny portréty jsou ve sborníku reprodukovány a to velice šťastně, rovněž historicky je nám podána pozemská pouť „modlitewniku královej bonny ve Wilanowie“. Ze 7 překrásných obrazů poznáme ihned, jak drahá jest tato památka ze 16. st. Ještě mnoho jiných cených příspěvků historických je v obsahu. Celkem je reprodukováno 120 obrazů. Velmi krásné a vkusné je vypravení knihy. jl.

Valerij S. Vilinský: K SLOVANSKÉ OTÁZCE. Tři koncepce slovanské vzájemnosti. Václav Petr, Praha 1930.

Světová válka hluboko zasáhla do osudu Slovanstva, změnila jejich závislost od cizích nadvlád v samostatnost. Tím se vyřešily mnohé otázky předválečného programu slovanského, jenž byl charakteru především revolučního. Touhy nesvobodných Slovanů většinou byly splněny: převratem došla slovanská myšlenka ráz konstruktivní, státotvorný. Ovšem při tom třeba si uvědomiti dvě okolnosti: zásah západu do otázky slovanské a vyřazení Ruska. Problém státotvorné politiky slovanské je tedy obtížný: ideově dosud byl řešen trojím způsobem od tří proudů: katolického, demokratického a tradičního. Autor bystře analyzuje všechny tyto tři názory, dotýká se jmenovitě studie dra Beneše a odpovídá dra Kramáře a formuluje závěr, že katolický a demokratický proud souhlasí ve formě a konstatuje, že jsou tato pojmání slovanství oporou státní slovanské politiky.

Kniha, jež je psána velmi svižně ukazuje na autorovu pronikavou znalost otázky a vzácnou svědomitost: ač Rus, ukazuje, že rusofilský směr je fakticky jen historickou reminiscencí, jež nemá dnes již plného oprávnění. Doporučujeme! *jp.*

BIBLICKÁ DĚJEPRAVA pro národní školy. Napsal Ant. Špale. S 48 obrázky Marie Urbanové-Zahradnické. Cena 15 Kč. V Praze 1930. Nakladatel A. Neubert, knihkupec.

Poutavě vypráví autor dějiny zjevení Božího, připojuje odborný výklad a různé poznámky, aniž by tím nějak přerušil proud vyprávění, s biblickým textem, takže zrnku pravdy kyne uložení v dobrou půdu k jistě úrodě. Něčím v tomto případě zcela novým jsou vkusné kresby naši české umělkyně, jež výstižně doplňují text a ilustrují biblického ducha, závodíce s vyprávěním ve snaze vzdělati rozum, zúšlechtit cit a vůli, rozvíti ke křesťanskému hrdinství.

Vkusná úprava otevírá knize cestu nejen do duše dítěte ale svůj požehnaný vliv uplatní i v srdcích dospělých. Doporučeníhodná pro školní vyučování, užitečná i milá jako spasitelná četba vůbec, nemůže tato kniha nepotěšit toho, kdo vezme ji do rukou, aby z ní čerpal vodu živou. *VI. R.*

C. M. Mohr: LICHT DER EINSAMEN. Freiburg im Breisgau 1930, Herder. Na křesťana vedoucího duchov. život číhá ve veřejném životě ďábel, toužící zvláště mu urvatí ctnost nejkrásnější — čistotu. Na počtu a posilu všem v tomto boji s ďáblem napsal vídeňský salvatorian sbírku rozjímání. Od sv. Josefa skrze Marii ke Kristu, to jest základní motiv celé sbírky. Na nich ukazuje autor krásu a vznešenost čistoty a velikost odměny v panickém spojení s Kristem. Rozjímání jednoduchá, při tom však neobyčejně působivá, jsou takřka utkána z citátů Pisma sv., kde ctnosti Matky Boží září jako drahokamy. Každé samo o sobě jest celkem, ale vzájemně do sebe zapadají a možno jich použít i při kázáních mariánských. Jsou psány němčinou jasnou a srozumitelnou, lehko přístupnou. S dobrým vědomím můžeme doporučiti všem, kdo milují a zachovávají čistotu — ne z povinnosti, ale pro radost a štěstí, jaké jest v ní skryto. *If.*

P. Augustin Lehmkuhl T. J.: DIE HEILIGE FASTEN UND OSTERZEIT im betrachtenden Gebet. Herder, Freiburg 1930. — Myslím, že páté vydání této knihy je dostatečným doporučením tohoto opravdu cenného díla. Zvláště pro duchovní má tato kniha velký význam, neboť tam nalezne každý dokonalý vzor meditace. Myšlenky známého moralisty dovedou upoutat a potěšit. Pěkná němčina a forma jsou jen dalším doporučením. Vnitřní ceně úplně odpovídá vnější bezvadná úprava Herderova. —id—.

P. Dr. Bern. Goebel O. M. Cap.: KATHOLISCHE APOLOGETIK. Herder Verlag, Freiburg 1930. — „Katholische Apologetik“ je v prvé řadě knihou učebnou a proto ta logická stavba důkazů a účelné rozčlenění látky. Zvláště bohatá literatura, uvedená před jednotlivými stáťmi umožňuje důkladnější prostudování jednotlivých otázek. Autor si všímá jen základních problémů, ale za to se vši důkladností. Pro svoji vědeckou přesnost při provádění důkazů je kniha dobrou pomůckou pracovníkům na periferiích velkoměst a vyučování konverťáků. Za takovou knihu jsme autorovi vděční a přejeme jí hojněho rozšíření. *yn—*

ZMĚNA SÚBEHU.

První cena 600 Kčs, druhá cena 400 Kčs (celkem 1000 Kčs); ostatní podmínky nezměněny. Práce zašlete do 31. března 1931 přímo J. M. biskupu dr. Jantauschovi do Trnavy.

KNIHY REDAKCI ZASLANÉ

(mimo recensované):

GUSTAV FRANCL, Praha I., Melantrichova 536:

P. Huber T. J.: Následování svatých. Přeložil J. M. Černý, T. J., 730 stran. Spisovatel P. Max Huber, T. J. byl velmi kritickým spirituálem, který bezohledně stíhal všechnu nejasnost, povrchnost a všechno přepínání v asketické literatuře. Jako ovoce své bohaté zkušenosti vydal toto dílo, které se dožilo dobrého českého překladu. První část je rázu povšechného o svatých a jejich životopisech, správných a pochybených; druhá část rozebírá nauku o následování svatých více teoreticky, kdežto třetí část je čistě praktická: v čem možno svaté následovat a v čem jich následovat nelze. V této třetí části tkví síla a obdivuhodná kritičnost celé knihy. Čtenář rozšíří svůj obzor a začne si teprve svatých vážit, poněvadž jim začíná rozumět. Aby kniha stala se co nejprístupnější byla její cena prodejní snížena na pouhých Kč 30— (z Kč 42—).

Msgr. Ant. Pagani: Ctihodná služebnice Boží Alžběta Canori Mora, vzor křesťanské manželky a matky. Přeložil P. Jan Černý T. J., 510 stran. Tato kniha vyšla původně v italské řeči. P. Černý byl touto knihou tak nadšen, že pořídil a vydal tento český překlad. Kniha, vydaná vlastním nákladem, zůstala skoro nepovšimnuta, ač zasluhuje velké pozornosti a je neobyčejně časová. Kolik žen trápí se dnes nad nevěrností svých manželů, kolik žen sténá pod břemenem nešťastného manželství, kolik opuštěných žen hledá dnes, kde by našlo útěchu a a mravní oporu, když vše se borí v lidské společnosti! Zde je kniha, která věrně líčí život římské dámy na sklonku 18. a počátkem 19. století, která žila v nešťastném manželství, hrdině plnila své manželské a mateřské povinnosti a při tom se posvětila umírajíc jako zralá světice. Proces beatifikační již značně pokročil, za nedlouho bude asi povýšena na oltář a stane se patronkou nešťastných manželek. Kniha se čte jako román. Není to však román, je to věrná skutečnost. Kniha je plna též hluboké mystiky a poskytuje vhled do neobyčejného bohatství duchovního života. Tato dáma obrátila nevěrného muže svou životní obětí, nedožila se toho však na zemi. Manžel advokát dr. Mora vzpomíná se teprve po smrti své hrdinné ženy, stává se dokonce kajícím řeholníkem a knězem a umírá příkladnou smrtí. Aby kniha stala se co nejprístupnější, byla její cena prodejní snížena na pouhých Kč 24— (z Kč 36—).

SV. EUCHARISTIE, Brodek u Nezamyslic:

Alfons Pryč: Jak žije Ježíš Kristus v Nejsvětější Svátosti. Dvanáct eucharistických promluv. (1. Žije tu podobně jako v Palestině. 2. Žije tu zvláštním životem svátostným. 3. Žije tu jako Bůh a člověk. 4. Žije tu podobně jako v Betlémě. 5. Žije tu podobně jako ve vyhnanství v Egyptě. 6. Žije tu podobně jako v Nazaretě. 7. Žije tu jako božský přítel dítek. 8. Žije tu jako dobrý pastýř. 9. Žije tu jako božský Lékař duší. 10. Žije tu nepoznán a neuznán. 11. Žije tu jako božský Král náš. 12. Žije tu se svým oslaveným člověčenstvím.) Stran 46, cena 4 Kč. Vřele doporučujeme.

VÁCLAV KOTRBA, Praha II., Pštrosova 200:

Vzdělávací knihovna katolická, n. ř. sv. VIII., sešit 1—3: *Anicia Manlia Severina Boethia*: O útěše filosofie knih patero. Přeložil dr. Felix Hanoušek. Cena seš. 2 Kč. — Ludmila, roč. XXXI., sv. 5.: *K. Ullrich*: Osudná volba. *Nina Svobobodová*: Madonna bílých narcisů. Překl. na roč. 15 Kč.

MUSEUM ČASOPIS SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ

Vychází každý druhý měsíc ve školním roce. S církevním schválením. Vydává svým nákladem Růžka Sušilova, literární jednota brněnských boboslovců. — Redaktor Antonín Chroust. — Adresa redakce i administrace: Brno, Antonínská 1. — Předplatné na 62. ročník 10 Kč pro boboslovce a studující, 15 Kč pro ostatní odběratele.

OBSAH ČÍS. 3.:

*Fr. Št. Šrahůlek S. D. S.: Kde láska je... — Ant. Krajča C. Ss. R.: Významní obhájci prostřednictví Mariina. — Sv. Augustin: Modlitba k Ježíši. — *Alfred Tennyson: Předvečer sv. Anežky. — Frant. Matějček: Vzpomínka. — Carolus Girbus: O kráse. — *Al. Boček: Melodie večera. — Václav Skalník: O díle dra Aloise Langa. — Tomáš Kempenský: O lásce ke Kristu a o nenávisti ke světu. — Z našeho ruchu. — Rozhledy. — Nové knihy.

Uzávěrka 4. čísla bude 4. dubna,

Z ADMINISTRACE:

P. T. odběratele, kteří dosud neposlali doplatné a předplatné prosíme, aby tak laskavě učinili. Složenky byly přiloženy k 2. číslu. Račte nám hlásiti zavčas změnu své adresy; je to v zájmu Vašem a nám tím usnadníte práci!

Duchovní rádcové katolických spolků často hledají v různých příručkách pokyny, návody a praktické náměty, jak vésti mládež ve spolcích, aby bylo docíleno co největších úspěchů v ohledu nábožensky výchovném a vzdělávacím. Pěknou a praktickou knihu vydal známý pracovník mezi katolickou mládeží na Novobydžovsku, P. Josef Mádle: KNĚZ ORGANISÁTOR. Příručka je pro každého kněze naprosto nepostradatelnou, má-li býti ušetřen spousty zbytečně zmařeného času a promarněné práce, neboť kniha Mádleho vyrostla po mnohaletých zkušenostech kněze-pracovníka v katol. spolcích a jest knězi nejlepším a nejspolehlivějším vodítkem. První vydání knihy o 216 stranách, bylo rozebráno ve dvou měsících. Přihlášky na 2. vydání přijímá už nyní „Růžka Sušilova“, liter. jednota čes. boboslovců, Brno, Antonínská 1.

ČASOPISY REDAKCI ZASÍLANÉ:

Akord, Anděl Strážný, Anežka-Ludmila-Václav, Apoštolát sv. Cyrilla a Methoděje, Argus (revue-revue), Biebel und Liturgie (Rakousko), Bl. Jan Bosko (věstník českého salesiánského díla), Blagovestnik, Bogoljub (Lublaň, Jugoslavie), Bogoslovni Vestnik (Lublaň), Bulletin international de l'Académie Polonaise des sciences et des lettres (Krakov, Polsko), Budoucnost, Centralnaja Evropa, Česko-slovák Student Life (Lisle, Amerika), Cyril, Čas (Lublaň), Časopis Katolického Duchovenstva, Časopis Národního Musea, Časopis Společnosti přátel starožitnosti čsl. v Praze, Den, Děšť Růží, Dětský Svět (s přílohou Malý Zpravodaj Dětského Světa), Dobryj Pastyr (Stanislavov, Polsko), Dorost, Duchovný Pastier (příloha Katolických Kázni), Filosofická Revue, Gedeon, Hlas (St. Louis, Amerika), Hlas malého Petříka, Hlasy Svatohostýnské, Hlasy z katolických misii, Hlídka, Hrvatska Prosvjeta (Záhřeb, Jugoslavie), Hrvatska Straža (Záhřeb), Christianin (Vilno, Polsko), Irénikon (Amay-sur-Meuse, Belgie), Jitro, Katolické Kázne, Kraljevstvo Božje (Lublaň), Křiž (Záhřeb), Křesťanská Žena, Křiž-Maria (s přílohou Přítel Dítěk), Kultura, Kuncirovy Noviny, Květy Lásky, Literární Rozhledy, Na Hlubinu, Náš Domov, Náš Věstník (bibliografie, Francie), Náš Východ, Naše kniha, Naše Omladina, Naše řeč, Našinec, Neděle, Neuland (Rakousko), Nový Národ, Od Karlova mostu, Ochrana, Orel, Pax, Poesie, Poutník Jerusalemský, Právo, Priateľ Dietok, Przedświt (Vloclavěk, Polsko), Przegląd Katolicki (Varšava, Polsko), Přehled, Přítel Opuštěných, Půtník, Ráj (Videň), Rodina a škola, Rozvoj, Ruch Slowianski (Lvov, Polsko), Růžka Lurdská, der Seelsorger (Rakousko), Selka, Selské Hlasy, Serafinský Prapor, Serafinsky Svet, Slawische Rundschau, Slovák, Slovenec (s týdním přílohou Ilustrirani Slovenec, Lublaň), Směrnice, Sociální Rozhledy, Stráž, Sv. Eucharistie, Světá Rodina, Sv. Vojtěch, Šťastná Rodina, Škola B. Srdce Páně, Tatranský Orol, Theologisch-praktische Quartalschrift (Rakousko), Včela Moravská, Ve službách Královny, Venkovské Noviny, Věstník Díla šíření víry, Věstník Jednot duchovenstva brněnské a olomoucké, Věstník katolického duchovenstva, Věstník katol. učitelstva čsl., Věstník Ústřední Jednoty, Vinice Páně, Vlast, Vychovatel (s přílohou Věstník Katechetský), Vychovatelské Listy, Westöstlicher Weg (Kaffern u Vratislavi, Německo), Zsvěcení, Zprávy katol. škol. rady na Slovensku, Život.

M * U * S * E * U * M

ROČ. LXII. * V BRNĚ V ÚNORU 1931. * ČÍS. 3.

KDE LÁSKA JE...

*Pastýři dobrý, pospíchám k Tobě,
tam, kde Tvá láska ve svatém stanu,
k Hostii čisté, v níž Ty se kryješ,
Beránku, k Tobě láskou nechť vzplanu!*

*Bělostný chlebe, pokrme rajský,
nasyť mou duši, napoj mě v žízni;
neviny liljí kráslí mé žití,
když svět mě láká, bolest když trýzní!*

*Srdce mé vroucně k Tvému se vine,
uděl mu, Pane, uděl mu síly!
Tys mojí spásou, záchranou v boji,
bouřemi mládí přived' mne k cíli!*

*Knězem být Tvojm, oltáře sluhou:
k Bohu vždy vésti stísněný lid,
sypati růže, kde rostlo hloží,
do srdce vlévat nadzemský klid!*

*Blahem se chvěji, ukrytý Bože,
patřím-li s věrou na oltář Tvůj...
Miláčku duši, pokyn' jen vlídně,
srdce mé čeká na pokyn Tvůj!*

*Mám-li jen Tebe, duše má jásá,
nitro mé plní nebeský taj;
může-li býti většího blaha:
tvoru když Tvůrce svůj skýtá ráj?*

*Až jednou vstoupím k oltáři Tvému
a k Tobě vznesu hostii ctnou;
ó žehnej, Pane, oběti mojí,
Ty budeš mým — a duše má Tvou!*

Fr. Št. Šrahůlek S. D. S., Řím.

Významní obhájci prostřednictví Mariina.

Jednou z předností Panny Marie, o nichž nejčastěji mluví katolická tradice, jest beze sporu její mateřské prostřednictví. A právě v této otázce zvláště sněm efeský, jehož 1500 leté výročí letos slavíme, měl velký význam. Otcové shromáždění na tomto sněmu prohlásili nejen božské materství P. Marie za článek víry, ale ve svých řečích krásně vyjádřili též víru v prostřednictví Matky Boží, která v jádru existovala v církvi od nejstarších dob. Jejich svědectví byla znem hořčičným, které vzrostlo během několika staletí v mohutný strom, přinášející přebohaté ovoce. Bude proto s velkým prospěchem obnovati na oslavu letošního slavného jubilea tohoto památného sněmu toto skrovné pojednání o význačnějších hlasatelích a obhájcích prostřednictví P. Marie od nejstarších dob až po naše časy. Pro větší jasnost a přehled možno celou tu dobu rozdělit na tři periody:

- 1) dobu patristickou (v širším slova smyslu),
- 2) dobu theologů starších,
- 3) dobu theologů a spisovatelů novějších.

I.

První hlasatelé nauky o prostřednictví P. Marie nacházíme ve II. stol. po Kr. Jsou to žáci ze školy Janovy, sv. Justin a Irenej.¹ Sv. Irenej, biskup lyonský (od r. 177) a slavný mučedník († 202) velmi krásně a duchaplně dokazuje, že nejbl. P. Maria je „universo generi humano causa salutis.“² Ano, výslovně nazývá P. Marii „Advocata Evae“ a dodává: „Quemadmodum astrictum est morti genus humanum per virginem, salvatur per Virginem.“³ Jak vhodně vystižen je slovy těmi všeobecný prostřednický charakter přímlyvy P. Marie! Neboť jako „přímlyvkyně Evina“ jest přímlyvkyní všech, protože Eva jako pramáteř všech uzavírá v sobě a představuje všechny lidi. Tak vykládají toto místo všichni katoličtí vydavatelé a vykladaelé spisů Ireneových. Na př. Fr. Fenardentius praví: „Hic evidentissimum est priscos Patres et martyres proxime ab ipsis apostolorum temporibus, Deiparam Virginem invocasse caeterisque ut implorarent auctores fuisse; qua in re profecto Apostolos, quorum auditores fuerant, doctores habuerunt... Virginem itaque piissimus Martyr et doctissimus hic Antistes, decenter Advocatam Evae aliorumque proinde peccatorum rectissime nominat; cui magno consensu subscripserunt quotquot de pietate christiana ab eius aetate sancte pureque senserunt“;⁴ pak uvádí různé doklady. Podobně, ač méně

¹ Viz pojednání od J. Bovera S. J.: „S. Irenaeus Lugdunensis, universalis mediationis B. Mariae V. egregius propugnator“ Anal. Sacra Tarrac. 1 (1925) 227-241.

² Adv. Haer. I. III. c. 22. n. 4 M. G. 7, 938-59. — ³ ib. I. V. c. 19, 1 M. G. 7, 1175.

⁴ In Iren. I. c. 1806.

jasně a zřetelně než sv. Irenej, vyslovuje se sv. Justin, rovněž slavný mučedník († 167).¹

K nim druží se ještě jeden známý apologeta Tertullián († 220), u něhož „quot paene verba, tot sententiae“, jak řekl již Vincenc Lerinský. Praví mimo jiné: „In virginem adhuc Evam irrepserat verbum aedificatorium mortis; in virginem aeque introducendum erat Dei verbum extructorium vitae: ut quod per eiusmodi sexum abierat in perditionem, per eundem sexum redigeretur in salutem...“²

Právě uvedená svědectví jsou velmi důležitá, protože ukazují zřetelně, že představa o P. Marii jako Nové Evě a o jejím významu v ekonomii spásy byla v Církvi sv. již od nejstarších dob, ano, že její kořeny sahají až do doby apoštolské.³

V těchto svědectvích je vyjádřena víra všech tří nejstarších patriarchátů, jež uvedení svědkové zastupují. Sv. Justin je svědek pro Antiochii, Tertullián (z Afriky) pro Alexandrii a sv. Irenej pro Řím; neboť dlouho dlel v Římě, aby se tam obeznámil se všemi podáními církve.⁴

Nelze se tedy diviti, že tato paralela Maria-Eva stala se základem a principem veškeré mariologie a zvláště nauky o prostřednictví P. Marie v době patristické. Shledáváme se s ní u všech sv. Otců, kteří něco o P. Marii napsali.⁵

Jako dalšího svědka⁶ sluší uvést Origenova odpůrce sv. Metodě, který na sklonku III. stol. osvěcoval Církev svou vědou i ctnostmi. Nejprve byl biskupem olympským v Lycii, pak tyrským ve Fenicii. Zemřel kol r. 312 jako mučedník. Má ve svých spisech mnoho, co pravdu všeobecného prostřednictví nejsv. Panny dosti jasně vyjadřuje. Na př. v řeči o Simeonovi a Anně, praví o Matce Boží, že každý hříšník, který se obrátí k této novozákonní Arše s prosbou o pomoc, bude uzdraven od neduhu hříchu. „Neminem repellit, neminem abominatur. Impertitur sanitates: non participat aliquid noxium... Sunt haec novae gratiae munera.“⁷

Ve stol. IV. objevuje se známá velká chloubka církve syrské, sv. Efrém Syrský, který si získal u svých tak velké slávy pro svou svatost a učenost, že maronité ve svém církevním officiu jej nazývají: „Spiritus Sancti cithara, Ecclesiae columna, totius orbis Doctor et Syrorum Propheta.“ Zemřel 373.⁸ Čteme-li jeho úchvatný a str-

¹ Dial. c. Tryph. 100 M. G. 6, 709-10. — ² De carne Christi, 17 ML. 2, 782.

³ Dokazují to i nejstarší zachované liturgie. Na př. v prastaré liturgii etiopské, kterou někteří přičítali sv. Markovi; neb jiní dokonce apoštolu sv. Matouši, v jedné oraci výslovně je P. Maria nazývána „Mediatrix vere ante Dominum nostrum Jesum Christum“ (Sum. aur. IX, 1452 neb X, 605). Jiná svědectví z různých liturgií viz v díle: „Bibliotheca veterum Patrum.“ — ⁴ Cf. M. G. 7, 849. — ⁵ Krásně rozepisují se o tom: Th. Livins C. Ss. R., Die allersel. Jungfrau bei den Vätern der ersten 6 Jahrh. (ed. F. Prinz) Trier (1901) 51-89, J. Bover, La mediación universal de la „Segunda Eva“ en la tradición patristica: Est. Ecl. 2 (1923) 321-350, F. Hein. Schüth, Mediatrix (Innsbruck) (1925) 73 a násl. — ⁶ V III. stol. žil též sv. Řehoř Divotvůrce († 265-70), první biskup neo-caesarejský. Jemu byly přičítány homilie „In Annun. Dei-parae“, v nichž je prostřednictví Mariino nádherně a jasně vyjádřeno. Dnes se o jejich pravosti pochybuje. — ⁷ M. G. 18., 350. — ⁸ Téhož roku ukončil svou strastiplnou pozemskou pouť slavný patriarcha alexandrijský sv. Aťanáš. V jeho spisech se nalézá skvostná homilie o Zvěstování, která tak výstižně kreslí obraz Prostřednice všech milostí. Bohužel autor je neznámý. (M. G. 28, 938).

hující Magnificat o Prostřednici naší spásy a všech ostatních milostí, zdá se nám, že v této věci překonal i nesmrtelného pěvce mariánského XII. stol. sv. Bernarda. Jak často pozdravuje nejbl. P. Marii jako „*Dei et hominum Mediatrix optima, totius terrarum orbis Conciliatrix efficacissima, Salus universorum Christianorum, Fons gratiae et totius consolationis...*”¹

Na západě v této době našlo prostřednictví P. Marie výtečného opěvovatele v prvním ze čtyř velkých učitelů západních, sv. Ambroži, arcibiskupu milánském († 397), který svou osobností náleží k nejvelkolepějším charakterům křesťanského starověku.² Základem jeho nauky o všeobecném prostřednictví je stará nauka o „Nové Evě”. Proto vyzývá všechny: „*Excipite itaque ex hac Moabitude olla gratiae coelestis unguentum nec vereamini ne deficiat: quod exinanitum est, et plus redundat...*”³

Krásné svědectví o prostřednictví „Nové Evy” vydává též sv. Epifanius, biskup salaminský na Cypru († 403), jehož život oživovala stále neúnavná horlivost pro orthodoxii.⁴

K němu pojí se též patriarcha cařihradský, sv. Jan Chrysostom († 407), největší řečník na východě a na západě po sv. Augustinovi. Jeho základní these je stejná jako u předchůdců: „*Pro Eva Maria.*”⁵ P. Marii nazývá výslovně „*Mediatrix hominum.*”⁶

Než vraťme se opět na západ, dříve než věnujeme pozornost Otcům sněmu efeského. Mezi hlasateli prostřednictví nejsvětější Panny nechybí ani „*Doctor in exponendis Scripturis maximus*” a nejučenější ze všech Otců církevních, sv. Jeroným († 420). Jest i v této věci věrným dítkem své doby: „*Mors per Evam, vita per Mariam.*”⁷ V jiném listě dí: „*Talibus namque decebat Virginem oppignerari muneribus, ut esset gratia plena, quae dedit coelis gloriam, terris Dominum pacemque refudit, fidem gentibus, finem vitiis, vitae ordinem, moribus disciplinam.*”⁸ A dále: „*Vere plena (gratia), per quam largo Sancti Spiritus imbre superfusa est omnis creatura... Ac per hoc quidquid maledictionis infusum est per Evam, totum abstulit benedictio Mariae.*”⁹ S ním souhlasí i jeho přítel sv. Augustin († 430), největší z církevních Otců křesťanského starověku, v němž krásně se harmonisuje tvůrčí síla Tertulliánova s církevním duchem Cypriánovým, dialektická obratnost Aristotelova s ideálním vzletem Platonovým. Myšlenka „*lisdem gradibus, quibus perierat humana natura a Domino Jesu Christo reparata est... Per feminam mors, per feminam vita; per Evam interitus, per Mariam salus*”¹⁰ opakuje se u něho velmi často v různých variantech. Proto nazývá

¹ De laud. S. Genitricis; neb Or. ad Deiparam. Systematicky jeho nauku o prostřednictví zpracoval opět Bover, Eph. theol. Lov. 4 (1927) 161-179. — ² Viz Bover, La mediación universal de Maria segun San Ambrosio, Greg. 5 (1924) 25-45. ³ De inst. virg. c. 12 n. 83 M. L. 16, 340. — ⁴ Haer. 78 n. 18 M. G. 42, 730. Hom. in laud. Deiparae, kde P. Maria nazývána „*Mediatrix*” není zaručeným jeho dílem. — ⁵ Hom. in S. Pascha 2. M. G. 52, 768. — ⁶ Sum. aur. IX. 1452. — ⁷ Ep. 22 ad Eustoch. n. 21 ML. 22, 408. — ⁸ Ep. IX. 5 Ad Paulam et Eust. M. L. 30, 130. — ⁹ Ib. 131. Tento list sv. Jeroným psal původně řecky. Později přeložen do latiny. Další list (De Assump. B. V. Mariae), obsahující krásná svědectví o prostřednictví, je pochybný. — ¹⁰ De Symb. ad Catech. c. 4 M. L. 40, 655.

P. Marii výstižně „*Scalae coeli*“ a dodává: „*Ascende securus, qui desideras coelum.*“¹

Kolem r. 430 zesnul v Pánu též bl. Nilus, opat, který z cařihradského prefekta zároveň se svým synem Theodulem stal se pokorným mnichem a mimo jiné hlasatelem Mariina prostřednictví.² To platí též o sv. Hesychiovi, knězi jerusalemském, o němž činí zmínku sv. Cyril v životopise sv. Euthymia.³

Velký význam pro naši otázku měl, jak již v úvodě řečeno, sněm efeský, který 22. června 431 v památném prvním sezení odsoudil učení Nestoriovo a prohlásil za článek víry boží mateřství nejbl. P. Marie. Jaké bylo smýšlení Otců sněmu v naší otázce, možno poznati aspoň z těchto malých ukázek. Papeže na sněmu zastupoval a celý sněm řídil sv. Cyril Alexandrijský († 444). Velký tento učitel Církve a patriarcha alexandrijský v řeči, konané na tomto sněmu v přítomnosti všech biskupů a věřícího lidu, pln nadšení pozdravuje Rodičku Boží: „*Salve a nobis Deipara Maria, venerandus totius orbis Thesaurus... Salve, per quam Sancta Trinitas glorificatur et adoratur..., per quam Coelum exultat; per quam Angeli et Archangeli laetantur; per quam daemones fugantur... per quam prolapsa creatura in coelum assumitur... per quam toto terrarum orbe fundatae sunt Ecclesiae...*“⁴ Jiný účastník sněmu sv. Proklus, biskup Cyzický a později patriarcha cařihradský († 447), ve své slavné řeči, korunované úplnou porážkou Nestoriovou, nazývá Bohorodičku mimo jiné velmi výstižně „*Dei ad homines unicus pons.*“⁵ Výtečným pomocníkem sv. Cyrilla na tomto sněmu byl též sv. Theodotus Ancyránský, biskup v Gallatii († 446). Proti Nestoriovi měl zde tři znamenité homilie o chválách Rodičky Boží, které měl již dříve v Ancyře. Všecky tři jsou zároveň krásným chvalozpěvem na Prostřednici všech milostí, „*bonorum Conciliatricem.*“⁶ Podobně i Basil, biskup ze Seleucie († 458) pozdravuje Matku Syna Božího: „*Ave, gratia plena, Dei hominumque Sequestra constituta.*“⁷

Není tedy divu, že po tomto sněmu sv. Otcové přímo závodí ve chválách a oslavách naší nebeské Prostřednice. K nim připojují se i ostatní církevní spisovatelé té doby. Proto nelze mi v tak krátkém článku věnovati pozornost všem. Jsem nucen omeziti se jen na význačnější svědky tradice v naší otázce.

První místo mezi nimi zaujímá sv. Petr Chrysolog, arcibiskup ravennský († ca 450), zařazený r. 1729 od Benedikta XIII. mezi učitele církve. Ve svých krátkých, ale v pravdě zlatých řečech má mnoho o prostřednictví Mariině. Vizme aspoň nepatrnou ukázkou. Vykládaje slova andělského pozdravu, volá: „*Ave gratia plena! Haec est gratia, quae dedit coelis gloriam, terris Deum, fidem gen-*

¹ De Symb. ad Catech. c. 6 M. L. 40, 698. V jeho spisech nacházejí se nádherné řeči mariánské, jasně hlásající všeobecné prostřednictví Bohorodičky. Jsou však dílem arcibiskupa arelatského sv. Caesaria († 543), jednoho z největších lidových řečníků církve starolatiné (ML. 39 Appendix). — ² Ep. 266 M. G. 79, 179 a j. — ³ M. G. 93, 1462 a j. Cfr. Sv. Alfons, Glor. Mar. P. I. c. 3 § 2. — ⁴ M. G. 77, 991. — ⁵ M. G. 65, 682. — ⁶ M. G. 77, 1427-28. Cfr. 1394-1395. — ⁷ M. G. 85, 443.

tibus, finem vitiis, vitae ordinem... Hanc gratiam detulit Angelus, accepit Virgo, salutem saeculis redditura."¹

Ze stol. VI. uvádím aspoň dva. Jest to především sv. Eleutherius, biskup z Tournay a mučedník († 532), který překrásně vyličil prostřednictví Nové Evy v řeči o Zvěstování.² Jen o rok jej přežil druhý hlasatel prostřednictví Mariina, biskup z Ruspe v Africe, sv. Fulgens.³

Ve stol. VII. vynikli jako opěvovatelé prostřednictví Královny nebes na východě sv. Modestus⁴ († 631) a sv. Sofronius⁵ († 638), patriarchové jerusalemské, a na západě sv. Ildefons, arcibiskup toledský († 667).⁶

Z VIII. stol. sluší uvést na prvním místě sv. Ondřeje, arcibiskupa z Kréty. Rok jeho úmrtí není jistý. Dle některých zemřel již r. 680, dle jiných 728. Úctě mariánské byl oddán celou duší. Mimo mnohé řeči složil i kanony Triodia, v nichž zřetelně se staví do řad starších oslavovatelů prostřednictví Bohorodičky.⁷

Nemožno též mlčením pominouti sv. Germana, patriarchy cařihradského († 733), kterého Baronius nazývá „*Lucernam ardentem et lucentem Ecclesiae, utpote qui non solum sanctis operibus et fidei catholicae defensione universum illustravit Orientem, sed et scriptis ipsam Ecclesiam Catholicam luce perfudit.*” Ve chválách Prostřednice všech milostí nezná skoro mezí. Ustavičně v různých variantech opakuje se u něho myšlenka: „*Nullus munerum tuorum numerus est. Nullus enim nisi per te, o, Sanctissima, salutem consequitur. Nullus nisi per te, o, Castissima, cui donum indulgeatur.*”⁸

Zvláštní zmínky zasluhuje slavný církevní učitel sv. Jan Damaský, statečný odpůrce nestoriánů, eutyčianů a ikonoklastů († před r. 754). Otcové VII. všeobecného sněmu neváhali o něm napsati: „*Joannis memoria aeterna est.*” Jak hluboké bylo jeho přesvědčení o mateřském prostřednictví P. Marie, nad slunce jasněji hlásají nám jeho spisy. Práví výslovně o P. Marii: „*Tu quoque fons veri luminis et inexhaustus ipsiusmet vitae thesaurus, uberrimaque benedictionis scaturigo, quae cuncta nobis bona conciliasti et attulisti... gratiae flumina... perennemque benedictionem fundis.*”⁹

Dosti značnou řadu hlasatelů Mariina prostřednictví v následujícím století zahajuje opět patriarcha cařihradský sv. Tarasius († 806), jenž pozdravuje nejbl. Pannu Marii: „*Ave, Mediatrix omnium, quae sub coelo sunt.*”¹⁰ Jeho věrným následovníkem je sv. Theodor Studites¹¹ († 826). Překrásná jsou též svědectví ve spisech sv. Josefa Hymnografa¹² († 883) z nichž většina přijata byla do liturgie Církve východní. Zvláštním zjevem X. stol. je císař cařihradský Lev VI. († 911). Ač byl jen laikem, napsal též mnohé homilie. V jedné praví

¹ Serm. 143 M. L. 52, 583; Cfr. Serm. 140 ib. 577 a j. — ² M. L. 65, 98-99.
³ Serm. 36 De cand. Mar. M. L. 65, 899-900. — ⁴ M. G. 86 B, 3291-04. 3302-6.
⁵ Své chvály uložil hlavně v t. zv. „Triodion“, jež bylo přejato do liturgických knih řeckých. M. G. 87, 3943, 3967 a j. — ⁶ Lib. de Virg. c. 12 M. L. 96, 105-8. Krásná svědectví se nacházejí též v knize „De corona Virginis“, jež se dříve přičítala sv. Ildefonsu. — ⁷ MG. 97, 1315; 1426 a j. — ⁸ De Zona, M. G. 98, 379. — ⁹ Hom. I. in Dormit. B. V. M., M. G. 96, 715. — ¹⁰ Hom. in Praesent. D., M. G. 98, 1499.
¹¹ M. G. 99, 722 sq. — ¹² M. G. 105, 1127; 1187 a j.

mimo jiné o P. Marii: „Nihil boni non advenit, Te consulente et nihil mali non aufugit, Te defendente. Omnia per Te concedit, qui creaturarum bono Te in hanc edidit lucem...”¹

Ze stol. XI. uvádím též aspoň několik. Jest to především známý Jan Kyriotes čili Geometra, který pozdravuje Rodičku Boží: „Ave, Domina bonorum omnium... quae omnibus omnia, quibus et quando et quanta et qualia vis, dispensas.”²

Mezi řeckými Otcí je známý zbožný a učený mnich Jakob, o jehož životě však nevíme ničeho. Zasluguje však zmínky jako výtečný obhájce prostřednictví Mariina.³

Na západě vynikl v této době zvláště sv. Petr Damiani, jenž jako kardinál a rádce papežův získal si nesmrtelných zásluh na poli církevním. K nehynoucí koruně slávy věčné povolán byl od Pána r. 1072; mezi učitele Církve připočten r. 1828 od Lva XII. Jak smýšlel v naší otázce, možno poznati z této ukázky: „Fecit in Te”, praví o P. Marii, „magna, qui potens est, et data est Tibi omnis potestas in coelo et in terra... Nihil Tibi impossibile... Quomodo enim illa potestas tuae potentiae poterit obviare, quae de carne Tua carnis suscepit originem? ... In manibus tuis sunt thesauri miseracionum Domini, et sola electa es, cui gratia tanta conceditur... Nam Filius nihil negans honorat Te.”⁴

Století XII. možno nazvati „saeculum aureum“ v dějinách nauky o prostřednictví Matky Boží. A zasloužilo by si vším právem zvláštního samostatného článku. Tak značný zástup vynikajících opěvovatelů Prostřednice všech milostí zde nacházíme!

Na počátku tohoto století dokončil svoji požehnanou dráhu životní slavný arcibiskup kanterburský, sv. Anselm († 1109), jenž byl od Klementa XI. r. 1720 povýšen k hodnosti učitele církevního. Z jeho spisů památné a důležité zvláště pro prostřednictví P. Marie jsou „Orationes ad s. Virg. Mariam.” V jedné z nich volá pln nadšení: „O Sancta, o Benedicta! In necessitatibus nostris adesse digneris, nostrum consilium et Auxilium, quae omnibus es promptior, potentior, efficacior, amabilior, gratiosior et dulcior. Magnifica es in omni sexu, in omni aetate, in omni conditione, in tribubus, populis et linguis. Tu es Luna in medio firmamenti... Lignum vitae in medio paradisi... Terebinthus extendens ramos gratiae et salutis... Per Te, Domina gloriosa, ad Jesum, Filium tuum, mereamur ascendere... Per Te accessum habeamus ad Filium tuum, qui per Te redemit mundum. O benedicta Inventrix gratiae... Domina nostra, Mediatrix nostra, tuo Filio nos comenda...”⁵

Překrásná jsou též slova výtečného opata a později kardinála Goffrida, jenž byl mocnou podporou Urbana II. v boji proti nepřátelům († 1132). Praví o P. Marii: „Piissima apud piissimum Fi-

¹ M. G. 107, 168. Nelze se proto diviti, že tuto nauku nacházíme i ve východních církvích schismatických. Víra v prostřednictví P. Marie byla u křesťanů tak pevná, živá a všeobecná od nejstarších dob, že zůstala u schmatiků i po odštěpení od centra jednoty katolické. — ² Serm. in Deip. An., M. G. 106, 846. — ³ Orat. in Nativ. Deip. n. 20-21. MG. 127, 598. — ⁴ Serm. I. in Nativ. B. M. V. ML. 144, 740. — ⁵ Orat. 54 (olim 53) M. L. 158, 960-61.

lium suum obtinebit, ut nemo illorum pereat, pro quibus semel oraverit... Haec veracissime apud omnipotentem Filium... orando potest, quidquid desiderat..."¹

Výstižného obrazu užívá bl. Amedeus, biskup lausannský, pojednávaje o prostřednictví P. Marie († 1159): „Ramorum suorum mirabili extensione sese ubique terrarum expandit, ut dispersos filios Adae ab aestu, a turbine et a pluvia, umbra desiderabili protegeret, fructuque saluberrimo aleret esurientes."²

Proto volá jiný vynikající oslavovatel Prostřednice milostí, Petr Celleský, opat a pak biskup chartreský († 1187): „Piarum Piissima! Vultum et manus, os et cor, mentem et animam, interiorem et exteriorem ad Te convertimus hominem, post Te pleno ore vociferantes: Salus nostra in manu tua!"³

Nejskvělejší i nejnádhernější pomník postavil však Prostřednici všech milostí ve svých spisech známý opat z Clairvaux, sv. Bernard († 1153), oslňující hvězda na mariánském nebi. Ve chvále P. Marie a zvláště jejího mateřského prostřednictví nepředčil ho nikdo z těch, kdo opěvovali slávu Rodičky Boží. Ti, kteří žili po něm, směle čerpali vždy z jeho bohatých pramenů a pokladů. Svou nauku o prostřednictví Mariině uložil Doctor mellifluus zvláště v památné řeči: „De aquaeductu". Vizme aspoň malou ukázkou: „Altius ergo intueamini, quanto devotionis affectu a nobis eam voluerit honorari, Qui totius boni plenitudinem posuit in Maria, ut proinde, si quid spei in nobis est, si quid gratiae, si quid salutis, ab Ea noverimus redundare."⁴

Hle! Toť malý obrázek významnějších opěvovatelů prostřednictví Matky Boží v prvních dvanácti stoletích!

Pokračování.

MODLITBA K JEŽÍŠI.

„Ty jsi Kristus, otec můj svatý, Bůh můj milostivý, král můj veliký, pastýř můj dobrý, učitel můj jediný, pomocník můj nejlepší, milý můj nejkrásnější, chléb můj živý, kněz můj na věky, vůdce můj do vlasti, světlo moje pravé, sladkost moje svatá, cesta moje přímá, moudrost moje přejasná, prostota moje ryzí, svornost moje pokojná, stráž moje úplná, podíl můj dobrý, spása moje věčná.

Kriste Ježíši, milování hodný Pane, nač jsem miloval, proč jsem si žádal celý svůj život něčeho mimo Tebe, Ježíše, Boha svého? Kde jsem byl, když jsem myslil nebyl s Tebou? Již od této chvíle všechny moje žádosti rozehřívejte se a vylévejte se v Pána Ježíše; běžte, dostit jste se naotálely; chvátejte, kam spějete; hleďte toho, jehož hledáte. Ježíši, Tebe milujž, v Tobě se kochejž, Tobě se podivujž všeliký smysl dobrý, Tvé odpovídající chvále. Bože srdce mého a díle můj, Kriste Ježíši, necht zhyne srdce moje duchu svému a živ jsi Ty ve mně, a necht se rozpálí v duchu mém živé uhlí Tvé lásky a rozhoří se v dokonalý oheň; necht hoří na oltáři srdce mého, žíře v útrokách mých, plá ve skryších duše mé; v den dokonání mého kéž jsem nalezen dokonalým u Tebe... Amen."

Sv. Augustin.

¹ Serm. 8 — M. L. 157, 268. — ² M. L. 188, 1342. — ³ Serm. 74 ML. 202, 868. — ⁴ M. L. 183 441.

Alfred Tennyson:

PŘEDVEČER SV. ANEŽKY.

Na střeše kláštera plá sníh
jak jiskry pod lunou:
můj dech se k nebi jako pára zdvih
a láká duši mou.

Po sněžném trávníku si hrá
stín věží klášterních,
mě blíže vede před Boha,
jenž sídlí v nebesích.

Ó Bože, očišť duši mou
jak zmrzlou oblohu,
neb první vložku sněhovou
na prsou okovu.

Jak před jiskřícím krajem tím
jsou bílé šaty mdlé,
jak z bledých svící zemských stín
zbyl v zemi stříbrné,
tak Beránkovi jeví se
můj duch, jenž k Tobě vzlít',
tak jsem v svém domě na zemi
jak v tom, v němž doufám být.
Ó Bože, rozlom nebese
a v smělém světle hvězd
svou choť si přivíh na prsa,
jež v bílém plášti jest.

Už k bránám zlatým zvedá mě,
v nich blesky všude vrou
a nebes chodby hvězdnaté
své světlo dole strou,
a v hloubky stoupají. Hle z bran
se vlní světla proud,
v němž čeká na mě Pán,
by zažeh duše troud.
Jen svátek dlouhý jediný
všech svátků řady jsou —
jak jas svítící v hlubiny —
hle Ženich s nevěstou!

Převedl J. D.

Vzpomínka.

Poslední lurdské „Zdravas“ zní nám stále ještě v uších a my se bojíme připustiti skutečnost, že již doznívá a že odjíždíme z posvátného místa Mariina snad navždy. Myšlenky víří hlavou, hovor vážne. Zraky stále pátrají v místech, kde již jen mohutný Pic du Jer halí se do šedavých mlh. Ano, opouštíme místo plné posvátného dění, posvátných dojmů.

Avšak s Lurdy nerozlučně jest spíato ještě jiné místo, totiž Nevers. Nezastaviti se tam, nebyla by naše pouť ani úplná. Není skoro možno, aby lurdský poutník netoužil spatřiti tu, již se lurdské události tolik týkaly a která osmnáctkrát patřila tváří v tvář Královně nebes. Klášter neverský, jakoby v zadumání ležící, otvírá často svou bránu zbožným poutníkům, kteří jej na chvíli poněkud vyruší z tichého snění. Snění? Odpusťte mi to slovo, soudil jsem jen dle vnějšího vzhledu. Vstupující dovnitř, jsme vítáni úsměvem Panny Marie Lurdské v dovedně upravené jeskyni. Zase jakoby obraz domova vynořil se před naším překvapeným zrakem, oči spatřivše drahou matičku, září radostí a myšlenky znovu se zatoulají ke skále s posvátnou jeskyní. Mír a klid vane ze všech prostor klášterních a my se domnívali, že to — sen. Již vstupujeme do chrámu, srdce kláštera. V příšeří svatyně zří naše mysl v minulost zapadlé květy pozemského žití, jimž Sluncem byl stále žijící Kristus Pán, který splnil jejich touhu v životě věčném. Tu již obrací se náš duševní zrak ke známé nám již postavě lurdské, k pastýřce v řeholním rouchu, jak zdobí dovednou rukou příbytek Boží. S jakou asi láskou sloužila zde Tomu, jenž jí tak podivuhodně svou přízeň projevil prostřednictvím Své Matky.

Pohled náš utkví na pobočné kapli v pravo. A tu se nám zdá, že myšlenky naše, bloudící v minulosti se konkretisují, neboť před sebou vidíme skutečné tělo blahoslavené Bernardetty, jejíž tvář usmívá se předtuchou blízké blaženosti v náručí Neposkvrněné Panny.

Ta, jež z dojemné pokory a z touhy býti neznámou si zvolila tento klášter a jen nerada dávala se spatřiti přicházejícím návštěvníkům, nyní již klidně přijímá projevy úcty a obdivu, neboť každý ctitel mariánský touží spatřiti též bl. Bernardettu. Jistě navštíví i kapli svatého Josefa, kde s počátku byla blahoslavená pochována. Opodál nás dojemně upoutává bílé stádečko oveček s malou pastýřkou Bernardettou.

Mile nás překvapuje a mocně dojímá, je-li nám dovoleno podívati se do klášterní cely, kde nejdříve nás zaujme oltář se sochou Panny Marie Lurdské; téměř proti dveřím spatřujeme lenošku, která byla úmrtním lůžkem blahoslavené. Zvláštní pozornosti zasluhuje skříň s věcmi, jichž používala. Jest milo nahlédnouti do jejího zápisníčku, při čemž nás naplňuje obdivem velmi drobné a úhledné písmo. Na památku dala nám ještě ctihodná sestra obrázek blahoslavené Bernardetty s dotýkanou látkou. Neradi se loučíme s milým zátiším neverského kláštera, kam přichází ročně sta a sta poutníků, kteří touží

spatřiti místa, která si oblíbila, z nichž své vroucí modlitby vysílala, kde svou zbožnou duši vydechla a kde nyní též odpočívá blahoslavená pastýřka lurdská.

Městečko Nevers působilo na mě zvláštním kouzlem, takže mi ani nepřipadá zvláštní, že právě toto místo zvolila si blahoslavená Bernardetta. Vždyť i nám, kteří jen krátce jsme tam pobyli, obrysy dumavého kláštera častěji vynořují se před našim duševním zrakem, aby znova a znova vyvolaly milé vzpomínky na chvíle, ještě milejší, ztrávené v jeho stínu.

Carolus Cirbus, Košice :

O kráse.

(Estetická úvaha.)

Rozum, ktorý budí úžas svojou veľkosťou, ktorý v miliardách hviezd pátra po tajnostiach, pred najvšeobecnejšími a pred najprimitívnejšími pojmami, musí uznať svoju obmedzenosť.

K tomu, čo cez dlhé storočia chýlostivo chránili ako iskierky vypátranej pravdy, teraz postačuje krátka minútka, aby bolo uvedené v pole neskutočnosti, a aby sa stalo bezcenným to, čo mýlne pokládali za ozajstný spoločný poklad.

Pravda, túto obmedzenosť ľudského rozumu pocítujeme predovšetkým v estetike, kde protirečenia, výstrednosti fantázie, ako sa zdá, dosiahli najväčších svojich rozmerov.

„Niet vedy, ktorá by bola lepšie než estetika, vydaná blúzneniu metafyzikov,“ povedá Veron.

„V ríši filozofie protirečenia nikde nie sú tak veľké ako v estetike. Nikde nenajdeme toľké ničomné povedania, toľko nerozumných, zle užívaných a určených slov ako v estetike...“, píše vynikajúci nemecký estetik Schaller.¹

Ešte aj dnes estetika je ríšou záhad. Mnohí sa snažili a snažia sa preniknúť k nim za účelom aspoň trochu objasniť jej hranice. Čo jeden za pravdu vyhlasuje, to ničí druhý. Isté stanovisko prvého v pochybnosť privádza stanovisko druhého. Určitá čiastka ľudstva dá za pravdu tomu, ostatná onomu.

Zaoberajme sa však pojmom krásy !

Od každého prijatá, všeobecne platná definícia krásy dosiaľ ešte nejestvuje. V našej dobe azda za najlepšiu definíciu krásy pokládajú Kantovu, napriek tomu, že veľký počet estetikov ju zavrhuje ako nesprávnu.

A celkom oprávnene.

Kant² však hovorí o kráse: „Krása je to, čo sa páči všeobecne, nútne, bez pojmov a užitočnosti.“

Jednotlivé poznámky z „Filosofického slovníka“ (vydaného nákladem Matice cyrilometodějskej v Olomouci, 1928-1929) od Ph. Dr. Karla Černockého a Ph. Dr. Jozefa Kratochvila k spomenutým filozofom sú vybrané takmer doslovne.

¹ Julius Schaller, Heglov následovník, žil v 19. storočí. Jeho hlavné diela: „Die Philosophie unserer Zeit, zur Analogie und Erläuterung des Hegel'schen Systems“ (1837); „Der historische Christus und die Philosophie“ (1838) etc. — ² Immanuel Kant (1724—1804), nem. filozof z Královca. Jeho sústava sa nazýva kriticismus. (Fil. slovník).

Naproti tomu ihned sa stavia Baumgarten,¹ ktorý za cieľ krásy kladie záľubu s túžbou spojenú. Kantova definícia krásy nútno vytvára záľubu s túžbou spojenú, kdežto Baumgarten tvrdí práve opak. Podľa jeho mienky krása je „smyslami prijatá dokonalosť“, ktorá — ako sám vraví — najlepšie sa javí v prírode, ktorú za predmet dáva umelcom.

S teoriou sv. Tomáša Akvinského v niečom sa srovnáva i Hume,² ktorý za základ pojmu krásy uznáva záľubu. Dokiaľ však sv. Tomáš k svojej definícii nepripojuje žiadny komentár, naproti tomu Hume takrečeno udáva požiadavky, ktoré má obsahovať pojem krásy.

Ku Platonovmu³ náhľadu približuje sa Hegel,⁴ ktorý tvrdí, že Boh sa nám v podobe krásy predstavuje v prírode a v umení. Teda pojem Boha úplne kryje pojem absolútnej krásy; taktiež Plato hovorí, že najvyššia idea dokonalosti je podstatou krásy. Túto teóriu Plato hlásal predovšetkým vo svojom diele „Hippias minor“. Proti teórii Platonovej už za jeho života mnohí mali námietky; avšak sotva oprávnené.

Pred Platonom túto mienku mal už Anaxagoras,⁵ ktorý za najvyšší stupeň krásy považuje voň, ktorý je najdokonalejší, všemohúci, vševediaci. Teda voň, podľa týchto svojich vlastností nemôže byť iným než pojmom samého Boha, čo však aj sám Anaxagoras tvrdil.

Čo sa týče toho učenia, nútení sme uznať ich pravdivosť, keďže pojem krásy stotožňujú s pojmom božstva, a obidva pojmy za jeden pokládajú. Anaxagoras, Plato, Hegel atď. týmto ešte nedefinovali krásu, ale len jednoducho poukázali na pôvod krásy.

Je síce pravda, že nič nežije a nejestvuje osihotene vo svete; ani ničomu opravdivo nerozumieme, jest-li v ňom pojednávame abstraktne a od prirodzených spojitostí odlúčené, ale krásu ako pojem nemožno pozorovať odlúčené, lež iba v spojitosti s jestvujúcim.

Keď vrchol krásy vidíme v božstve, tým sme ešte nedefinovali pojem krásy, nanajvýš božstvo ako absolútnu krásu. Takýmto rozumkovaním t. j. keď pre pojem krásy takou cestou a spôsobom chceme určiť definíciu, nedôjdeme k cieľu, jediné azda sa dostaneme do zamotanej siete — „circusus vitiosus“.

¹ G. Baumgarten (1714—1762), stúpenec Wolfov; od neho pochádza pojem „estetika“. — Christian Wolf (1679—1754), nem. filozof, ktorý uviedol vo fil. sústavnu filozofiu Leibnitzovu a vytváral nem. filoz. názvoslovie. (Fil. slov.)

² David Hume (1696—1782), anglický empiristický filozof. Jeho diela: „Essays on the principles of morality and natural religion“ (Edinburg 1751); „Elements of criticism“ (London 1762).

³ Platon (428—347), gr. filozof, žiak Sokratov, zakladateľ Akadémie. Jadrom jeho filosofie je nauka o ideách, ktoré značia mocnú túhu ľudstva dosťpíť až k pravzoru vecí a odtiaľ k Bohu. Hlavné jeho spisy sú: Kriton, Laches, Hippias, Protagoras, Symposium, Feidros, Politeia... atď.

⁴ Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770—1831), filozof absolútna. Abs. rozum prejavuje sa v prírode a vracia sa v ducha thes, antithes a synthes. Myslenie a bytie je totožné. Hľása teda abs. idealismus, paulogismus a etický evolucionismus (Fil. slovník.)

⁵ Anaxagoras (508—428 pr. Kr.) z Klazomeny v M. Asii hlásal dualismus. Ako príčinu dejov svetových prijíma od všetkého telesného odchylný, nehmotný princíp, ktorý nazýva Nous, Rozum, Duch svetový. (Fil. slovník.)

Hegel vo vysvetľovaní svojej teorie ešte ďalej ide, keď krásu s pravdou do jednej sústavy kladie: „...krása je badateľným vyjadrením pravdy...“

Schopenhauer¹ v kvantite vôle spatruje krásu, lepšie povedano, v docielenom jej výsledku.

Rodinou teoriou v tomto ohľade so Schopenhauerom je teoria Hemsterhnis², holandského estetika, ktorý krásu vidí v kvantite a v kvalite záľuby. Podľa neho krása je to, čo môže vzbudiť v človekovi v najkratšej dobe najväčšiu a najsilnejšiu myšlienku.

Taine³ sa líši od predošlých spomenutých teórií, keďže totiž nazýva krásu veľkou ideou (myšlienkou) najlepšie vyjadrenú na pr. v umeleckom diele.

Celé serie učenia by sme mohli spomenúť, ktoré zväčša buď sú celkom nesprávne, alebo si protirečia. Sú to: Mendelsshon⁴, Hartmann⁵, Spencer⁶, Veron, Helmholtz⁷ atď. Každý z nich chce svoje názory k sláve priniest, avšak ich teorie sa navzájom tak rečeno ničia.

Myslím, že nebude zbytočnosťou, jest-li spomeniem niekoľko názorov svätých učencov cirkevných, ktorí taktiež pojednávajú o podstate krásy.

Sv. Ambrož⁸ píše: „*Illa est enim vera pulchritudo et in singulis membris esse, quod doceat, et in toto; ut in singulis gratia, in omnibus formae convenientis plenitudo laudetur.*“ (Hexaemeron, Lib. III., cap. 5, n. 21.)

Sv. Bazil (Vazul)⁹ hovorí: „*Pulchrum est, quod in membrorum compositione concinne ac decenter aptatum est, atque efflorescentem habet gratiam.*“ (Podľa Ps. 44.)

¹ Artur Schopenhauer (1788—1860), nemecký filozof, pessimizmu. Jeho hlavný spis „*Die Welt als Wille...*“ hlása, že svet je púhou predstavou človeka, ktorého vnútorná podstata je voľá. Život je utrpenie a tento svet je najhorší zo všetkých možných. Klúd je len v nirvane. (Fil. slovník.) — ² Franz Hemsterhis (1720—1790). Eklektikom bol a odporca Wolfov. — ³ H. Taine (1828—1893), franc. filozof pozitivizmu, kritik a lit. dejepisec. (Fil. slovník.)

⁴ Mojžiš Mendelsshon (1729—1786), nem. osvietenec (aufklärer). Jeho niektoré diela: „*Über die Evidenz in den metaphysischen Wissenschaften*“ (Berlin 1764), „*Briefe über die Empfindungen*“ (Berlin 1755) etc.

⁵ Eduard Hartmann (1842—1906), filozof „nevedomého“. Podstatou sveta je „nevedomé“, ktoré tvorí jak svet fyz. tak i psychický. Pesimismus nútno prekonať vývojovým optimismom. Hlavný jeho spis: „*Philos. des Unbewussten*“, 3. sv. (1859). (Fil. slovník.) — ⁶ Herbert Spencer (1820—1903), angl. sociolog a filozof evoluzionizmu. (Fil. slovník.)

⁷ H. Helmholtz (1821—1885), nem. filozof, stúpenec Kantov, zakladateľ psychologie smyslov a vynálezca zrkadla ku pozorovaniu vnútra oka. Jeho hlavné diela: „*Über das Seten des Menschen*“ (1855), „*Handbuch der psychologischen Optik*“ (1859) atď. (Fil. slovník.)

⁸ Sv. Ambrož (340—397), narodil sa v Trieru, studoval právo v Ríme. Bol vyvolený ľudom za milánskeho miestodržiteľa a kňazstvom za arcibiskupa. Hlavné jeho diela sú: „*De Isaac et anima*“, „*De Abraham*“, „*De bono mortis*“ etc. Dôležitým dielom je „*De officiis ministrorum*“. (Etica.)

⁹ Sv. Vazul (Bazil) (circa 330—379), narodil sa v Capadockej Caesarii. Studoval v Constantinopoli a v Athenách. Ako Caesarejský biskup bol najmocnejším protivníkom Arianovým. Jeho diela obzvlášť: „*Homilie*“, „*Contra Eunomium*“.

Sv. Augustin¹ píše: „Omnis pulchritudinis forma unitas est.“ (Epist. 18). A inde: „Videte, in ipsa multitudine si delectat, nisi unum!“ (Serm. 103, 44). — „Omnis corporum pulchritudo est partium congruentia cum quadam coloris suavitate.“ (De Civ. Dei, Lib. 22, cap. 19). V inom spise vraví: „Nihil est ordinatum, quod non sit pulchrum.“ (De vera relig., cap. 41, n. 77.)

Sv. Tomáš² o kráse hovorí: „Ad pulchritudinem tria requiruntur: Primo quidem integritas sive perfectio: quae enim diminuta sunt, hoc ipso turpia sunt; et debita proportio sive consonantia et iterum claritas. Unde quae habent colorem nitidum, pulchra esse dicuntur.“ (1. q. 39. 8. c.) — „Pulchrum in debita proportione consistit, quia sensus delectatus in rebus debite proportionatis.“ (1. q. 5. 4 ad 1.) — „...ad rationem pulchri seu decori concurrit et claritas et debita proportio.“ (22. q. 145. 2. c.) — „Pulchritudo „consistit in quadam claritate et debita proportione.“ (22. q. 180. 2 ad 3.)

Sv. Bonaventura³ však vraví: „Pulchritudo nihil est aliud, quam aequalitas numerosa, seu quidam partium situs cum coloris suavitate.“ — „Pulchritudo et delectatio non sunt absque proportione.“ (Itinerarium mentis ad Deum, cap. 2).

Z týchto niekoľkých myšlienok môžeme jasne usúdiť, ako chápu krásu títo sv. učenci. Spolu však týmto náčrtom končím vo všeobecnosti názor kat. učencov na krásu.

Čo sa však týče hľadiska, z ktorého chcjú určiť pojem krásy, veru, je veľmi rozmanitý. Podľa tvrdenia niektorých krása je niečím samo v sebe jestvujúcim, a to jedna idea, vôľa, božské zjavenie, pravda atď.; avšak podľa iných súkromých náhl'adov krása je zvláštny pôžitok.

Mnohí pojednávajú o pokroku namiesto toho, aby krásu mohli určiť ako pojem. Sú i takí, ktorí z cieľu krásy chcjú chápať samú krásu. Mnohí z najnovších estetikov hodlajú najst' pôvod krásy v zákonoch fyziologie.

No, hoci ako sa má vec, jednako všeobecne platná definícia krásy je otázkou budúcnosti. Napriek tomu, že minulosť svojou snaživosťou nedala odpoveď na otázku už dávno predloženú, predsa sa pokusila o to; preto tu a tam našla aj nejakú pravdu. Nám, ľuďom dnešnej doby, nezbyv'á teda iné než prijať tú, ktorá je najbližšia pravde, a ktorá sa najlepšie srovnáva so zásadami cirkvi katolíckej. Keď svojím osobným názorom chceme si otvoriť cestu, prijmime definíciu, ktorá sa nám pozdáva za najsprávnejšiu. Avšak

¹ Sv. Augustin Aurelius (354—430), najväčší filozof čias patristických. Hlavné jeho spisy sú: „De vita beata“, „De civitate Dei“, „Confessiones“, „Soliloquia“, „De libero arbitrio“. (Fil. slovník.)

² Sv. Tomáš Akvinský (1225—1274), najväčší zo scholastických theologov a filozofov. Stanovil presnú metodu theol. a filoz. štúdia a vymedzil presné hranice filozofii a theologii. Hlavné jeho spisy: „Summa theologia“, „Summa contra gentes“. Papež Lev XIII. doporučil jeho nauku celému kresťanskému svetu: Obnovená jeho nauka sa volá thomismus, alebo novothomismus aj novoscholasticismus. (Fil. slov.)

³ Sv. Bonaventura (1221—1279), vl. menom Ján Bon. Tidanza, františkánsky filozof a mystik. Najvyšším cieľom vedenia je mystické spojenie s Bohom. Poznanie smyslové osvetľuje len veci prirodzené, kdežto poznanie filozofické veci rozumové, avšak poznanie najvyššie Boha. (Fil. slovník.)

v tom prípade právom žiadame, aby prijatá definícia krásy niesla so sebou zhubné známky, ktoré by nakazily umenie a spolu i spoločnosť ľudskú. Vieme, že pravidlá estetiky sú neprestupnými pravidlami umenia. Jest-li jedno sa mýli, do zkázy vrhá umenie, a umenie nakazí spoločenský život.

Nezabudnime, že pravé umenie ku predu vedie človeka v mravnom živote, avšak, cieľom umenia zlého a nemravného je, „aby čím lepšie sa rozduchovala a rozširovala zvrhlosť.“ (Tolstoj¹.)

Nemravné umenie si splodí takú generáciu, ktorá s pochybným rozumkovaním bude oslavovať smutný stav morálneho nihilizmu. Takáto generácia však sa stane ošklivou ako pokolenie zmije, ktorej každý sa desí; stane sa podobná kloake potkanov, ktorých večerný súmrak vyháňa za zdochnutými korisťami.

Alois Boček :

MELODIE VEČERA

*Z jasmínu na výsluní
vytryskla bolest
krok její duní
předsíní duše
Zalify paprskem slibů a nadějí
s ní vzpomínky jdou
Ty duši rozteskní srdce však nezhřejí*

* * *

*Melodie jich smutná a tklivá
plazí se do srdce uštkne jak had
je věčně mrtvá a je věčně živá
je jako žízeň a je jako hlad*

Z atmosfér tíživých v mozku se zrodí

*Za šera když večer v červáncích usíná
vzpomínky táhnou jak na moře lodi
zase se vracejí když noc den zhasíná*

¹ L. N. Tolstoj (1828—1910), ruský filozof a spisovateľ. (Fil. slov.)

O díle dra Aloise Langa.

Hned na začátku je nutno poznamenati, že spisy tak vynikajícího stylisty a uměleckého portrétisty jako je dr. Al. Lang, v širších kruzích čtenářských jsou téměř úplně neznámy. Langova díla nepřilákala k sobě davy. Jsou příliš krásná a jemná, aby halasný dav pochopil jejich hlubokou, utajenou krásu. Připadají mi jako krásné perly, ponořené hluboko na dně literárního moře. Pravá umělecká díla hrouží se hluboko, až ke dnu, svou přirozenou tíhou; za to ale plevy a smetí literární blyskotá se na hladině a sluní se v přízni davu. A je doopravdy málo lidí, kteří dovedou a mají tu odvahu, aby rozhrnuli mělký, povrchový kal a sáhli po těchto opravdových perlách. Ale jedno je přece podivné: mladá, dorůstající inteligence — studentstvo — ani to jich nezná. Konečně této věci nemusíme se příliš divit, když si uvědomíme, jakým způsobem, s jakou tendencí se dnes přednáší literatura na všech středních školách. V literární rukověti pro střední školu se student s tímto jménem nesetká (a když, tak leda někde vzadu v poznámce), protože autoři těchto rukovětí ve svém „moderním“ rozhledu nedovedou pochopit, že autor, který do české literatury uvedl středověk i křesťanský starověk, znamená v literatuře naší velký zjev. Dra Al. Langa možno přiřaditi v našem písemnictví k těm postavám a zjevům literárním, jako jsou Jaroslav Durych, Jakub Deml a celá edice Josefa Floriana ve Staré Říši. — — —

A nyní několik dat ze života dra A. Langa. Lang narodil se 12. června 1869 v Držovicích u Prostějova na Moravě. Po době snivého dětství vstoupil r. 1880 na kroměřížské gymnasium, na němž též za 8 let maturoval. Po prázdninách nato mladý student Lang rozhodl se vstoupiti do bohosloví. Vstoupil do semináře v Olomouci. V olomouckém semináři je dán první počátek, první základ k jeho budoucím literárním pracím. Byla to právě devadesátá léta minulého století, kdy v bohosloví nastupovala mladá generace kněžská. Prohlížíme-li Museum, časopis, který je dobrým barometrem snah, tužeb a vyspělosti bohoslovců, z těchto let, setkáváme se tu se jmény: Deml, Odvalil, Kašpar, Kratochvíl, Dostál Lutinov a ovšem též Lang. Byly to tenkrátě začátky nové epochy, éry kulturně náboženské u nás. Celou Evropou tehdy vál čerstvý, ranný vítr rozmachu katolictví. V státech západní Evropy buď byl již tak zvaný kulturní boj vybojován nebo dospíval posledního, vítězného stadia. Je tedy přirozené, že tento proud jásavé životnosti zabušil i na vrata českého katolictví. A první, kdo uvítal tento proud, byla mládež. První kvašení tohoto směru můžete pozorovati v Museu. A jako mladý stromek rychle vyrůstá a dere se vzhůru k modré obloze, tak i tyto snahy rostly, sílily a mohutněly. Dnes můžeme pozorovati a hodnotiti jejich ovoce. — — —

Alois Lang nezůstal nedotčen tímto kulturním proudem. Již r. 1891 uveřejňuje v Museu svou studii O neodvislé ethice. To je

první vstup Langův do světa literárního a odtud nastává jeho překrásný vzestup, propracování se a krystalování. Dnes, po časovém odstupu, můžeme směle prohlásiti, že Lang byl jedním z nejlepších spisovatelů, sdružených kol „Nového Života“, kam později přispíval svými hodnotnými studiemi. — Lang byl vysvěcen na kněze r. 1892 a ustanoven katechetou v Mor. Ostravě. V těchto dobách připravoval se pilně k theologickému doktorátu, jehož dosáhl r. 1898. Na to byl ustanoven profesorem na reálném gymnasiu. Příprava na doktorát odvedla jej od práce literární, ale již následujícího roku vidíme jej v „Novém Životě“ — a odtud sláva Langova nepřetržitě až podnes roste. Dnes dr. Lang žije v Králově Poli na odpočinku a jak svědčí jeho statě v Akordu a nejnověji uveřejňovaný překlad Newmanův v revui „Na hlubinu“, je neustále literárně činný. —

A nyní je třeba povšimnouti si samých spisů dr. Aloise Langa. Jsou to následující: Buddhismus — objasnění podstaty buddhismu a nepřímé provedení paralely s křesťanstvím, Náboženský problém Novalisův, Jacopone da Todi - blázen pro Krista, Úvod do německé mystiky, Jindřich Suso, Cherubínský poutník - Angelus Silesius, Otec pouště sv. Jeroným. To jsou vydané knihy Langovy. Mimo ně je ještě řada studií roztroušena po revuích; jejich knižní vydání vyjde u Kuncíře. Jsou to: August Strindberg, Abaelard a Heloisa. Výbor z listů Abaelarda a Heloisy a j. Již z tohoto výčtu je viděti, že tvorba Langova nese se dvojím směrem. Obírá se jednak moderními básníky a spisovateli (Novalis, Strindberg), jednak postavami středověku, po případě i křesťanského starověku. Většina jeho spisů je věnována mystikům, světcům a náboženským spisovatelům těchto dob. Předností všech těchto spisů je, že jsou psány nádherným, bohatým, kypivým slohem, s velikou znalostí psychologickou a s jedinečnou básnickou evokací dobovou. Lang vytváří ve svých knihách portréty úžasně životné a tím je přibližuje k dnešku. Lang nevybírá si postavy mdlé, všední, nýbrž romantické a někdy i bizarní. Jsou to osoby a světci, kteří žili v dobách, kdy se rodila gotika a žhavým náboženským nadšením vzpínala chrámové zdi k nebesům, aby je ve výši, vysoko nad lidskými bédami, pokorně sepjala v lomený oblouk, tak velice podobný rukám, sepjatým k modlitbě.

Jedna z dobrých Langových knih je „Náboženský problém Novalisův“. Novalis je slavný německý básník, jenž se ve svých temných dílech znovu a znovu obíral náboženstvím, duchovním životem a záhrobím. Pověstné jsou jeho „Hymny k Noci“, z nichž nejlepší partie Lang ve své knížce krásně přeložil. Novalis je také první básník z ovzduší racionalistické filosofie na sklonku 18. stol. a v první pol. 19. stol., který poodhalil tmavou clonu ze středověku a ukázal tento v jiném, jasnějším světle. „Středověk nebyl tak temný, jak se mnohým zdá, ale historikové se naň dívali tmavými brejlemi.“ — Neboť „středověk, to byl nesmírný chrám, jehož neuvidíme již, dokud Bůh nepřijde na zemi — modlitebna tak prostranná jako celý Západ a vystavená na deseti stoletích extase, jež dovolují přemýšleti o Deseti Příkázáních Sabaothových. Bylo to vesměrné poklekání v adoraci nebo v hrůze. I rouhači a krvežíznivci byli na kolenou,

protože nebylo možno jinak se chovati v přítomnosti strašlivého, děsného Ukřižovance, jenž měl souditi všechny lidi. — — — Z venčí nebyly než temnoty plné draků a pekelných ceremonií. Doby stály při Smrti Kristově, a slunce se neukázalo.“ (Leon Bloy: Chudá žena.)

Takový je názor na středověk u katol. spisovatele. A k podobnému, ovšem ne tak vyhraněnému názoru přicházel i protestant Novalis. U Novalise působila úcta mariánská. Panně Marii jsou věnovány tyto sloky, rozžhavené láskou k nebeské Paní:

Marie, tebe hledá	Tak mnozí již se chvěli
už srdcí na tisíc,	zde tryzní palčivou,
ruk tisíc se zvedá	jen k tobě obraceli
z mlh života ti vstříc.	při smrti mysl svou.
Jsou tuchou sladkou jati	Tys byla přímlovkyní
a věrou plamennou,	nám v kříži všelikém,
že zdraví se jím vrátí,	k nim chystáme se nyní,
až klesnou v náruč tvou. —	být s nimi věčně chcem. —

(Hymny k Noci, str. 52—53.)

Těmito básněmi Novalis dobyl trvalého práva domovského nejkrásnějšímu květu poesie katolické na protestantském pramenu německém. A tato poesie a kouzlo mariánské přivádí jej blíže ke katolictví. Jeho chmury duševní mizí jako černá mračna za horami, v duši jeho se jasní, povoluje dávná tíseň — — to k duši jeho promlouvá Bůh. „Cítí se opět doma — — — a v zapadlých hlubinách nitra ztichoučka se ozývá něco jako stříbrný zvuk vzdáleného zvonku, jenž vyzvání večerní klekání. Padá na kolena. A v duši jeho zní čarovná melodie staré, dávno a dávno zapomenuté písně předků.

Zřím na staré se malbě skvíti
tvůj líbezný zjev, Maria.
Však žádná nemůž' vyjádřiti,
jak v duši své tě vidím já.
A od té chvíle světa vřava
mě odvanula jako snem
a nevýslovně sladké vstává
na věky nebe v srdci mém. — —

Mariánská poesie to byla, jež otevřela Novalisovi bránu k pokladům středověku. Panna Maria u Novalise je skutečnou Marií našeho Zdravas, nebeskou Královnou, útočištěm zarmoucených. Odtud vede jeho vnitřní cesta nutně ke Kristu. Jak u něho pokračuje vědomí náboženské, je nejlépe viděti ze zápisků jeho Deníku. Tak na př. má zápis:

Dne 27. července 1800.

„Chci radostně se vznést nad bídné nařikání
a smířen s životem jít klidně cestou vpřed.
Jediný okamžik, v němž Bůh se ke mně sklání,
vyváží dlouhá léta běd.“ — — (Str. 119.)

Novalis konečně po svém mlhavém bloudění náboženském dospívá ke Kristu, ale tento v pojetí Novalisově není ani zdaleka Kristem podle chápání katolického; je neurčitý a nevyhraněný. Je to Kristus podle názoru moderního, rozpoltěného člověka. A právě v tom jeví se Novalis předchůdcem dnešního člověka. Význam této studie Langovy tkví v tom, že autor podal výstižně jeho duševní

vývoj a přesnou psychologickou analysou vyšetřil poměr jeho náboženských představ ke katolicismu. Touto prací obohatil naši literaturu, která podobných studií má velmi málo.

Jiná znamenitá studie Langova, bohužel dosud knižně nevydaná, je „August Strindberg“. Lang tu pronikavou analysou rozebírá jeho dílo a ukazuje i na tomto romanopisci bídu moderního člověka, ztrativšího správnou představu o Bohu a spějícího neodvratně do spárů nihilismu. Vrcholný soud o Strindbergovi, který o něm podal Lang, je snad nejlepším objasněním jeho problematického díla, jaké bylo u nás napsáno. Dr. Lang oceňuje je takto: — „Když v letech sedmdesátých se v Augustu Strindbergovi počaly probouzet silné instinkty umělecké, přelámal vesla křesťanské ethiky, připevnil k loďce plachty svobodné myšlenky a směle vyjel z přístavu. Prudké vichry nových ideí zabořily se do plachtoví a loďka hnala se divokými slapy, hlubokými víry a šílenými proudy moderního vývoje. Šťastně projela hroznými sympleadami jako loď Argo. Jenže loď Argo přivezla z nebezpečné plavby zlaté rouno... Loďka Strindbergova sice šťastně projela dlouhým mořem duševních vírů a titanských nárazů rozpěněných vln — ale zlatého rouna nepřivezla... Stojí teď smutně v tiché zátoce bez plachet, bez stožáru. A u kormidla sedí Medea, zlé svědomí. A před časem sesláblý, as padesátiletý stařec Strindberg, pološilený přestálými hrůzami a úžasy, choulí se úzkostně k zlomenému stožáru a vytřeštěnými očima hledí na Medeu. Občas probudí se v jeho žilách dřívější krev, pak vstává se šíleným leskem v oku a chce zpět v tam ty pěnivé víry... Ale není kormidla, není plachet... Zoufale pak tluče hlavou o přelomený stožár a úpí s Oidipem: ó Kithairon, ó Kithairon... A když záchvat minul, choulí se opět tiše ke zlomenému stožáru a mimoděk spíná ruce k modlitbě. A se sepjatýma rukama čeká, že se na vlnách náhle ukáže vznešená postava Kristova, kráčeající volně po hladině, že přijde k němu, vezme ho za ruku a odvede ho odtud daleko. Dříve titan — teď pološilenec. Věstec myšlenky evoluční... Chtěl přes Krista, teď však rozbíjí si lebku o skálu Kristovu — Církev katolickou...“

Pokračování.

Tomáš Kempenský:

O lásce ke Kristu a o nenávisti ke světu.

(Zahrádka růží, hl. XVI.)

ZŮSTAŇTE V LÁSCE MĚ.

Hlas Kristův hlas sladký k poslouchání: prospěšný všem, kdož ho poslechnou. Láska ke Kristu — utěšenost mysli, ráj duše; uzavírá se světu, přemáhá ďábla: uzavírá brány pekla, otevírá nebesa. Láska ke Kristu jest protějškem lásky ke světu: a nic nemají společného, aniž mohou přebývat u jednoho obě zároveň. Láska ke Kristu: vůz Eliášův k nebi stoupající: milování světa: čtyřspřežení ďáblovo, jež vleče tě do pekel. Sebeláska toť sebetupení: zapomenutí na svět nalezení nebe. Více

škodí lichotná řeč domnělého přítele: než přísné pokárání člověkem spravedlivým. Úvaha lstivého nastražuje lsti: mysl spravedlivého řádně dostupuje a prospívá. Nikdo nevyvázne z pohoršení, kdo jinému pohoršení dává. Bůh, vůdce a znatel všech, nestrpí dlouho, aby jeho ovečka bloudila a mečela; buď ji nazpět volá poháněje ji holí strachu: nebo poblížeje na ni láskyplným okem dává jí, aby se vzpamatovala.

Kde mír a svornost: tam Bůh a všechno dobré. Kde svár a různice: tam ďábel a všechno zlé. Kde pokora: tam moudrost. Kde pýcha: tam kořen zloby. Rozdrtí pýchu: a najdeš veliký mír. Kde tvrdá slova: tam týráno je jemné srdce lásky. Kde samota a mlčení: tam klid poustevníků. Kde práce a kázeň: tam prospěch nábožných. Kde smích a rozmařilost: odtud prchá vyplašené zaslíbení. Lenoch a mluvka jen zřídka kdy bývá zkroutěný: zřídka kdy prost přečinu. Kde ochotná poslušnost: tam radostné svědomí. Kde dlouhé klevety: tam nedbalá práce. Kde sobecká vybiřavost: tam nedostatek lásky. Kde rozkvětá učení Kristovo: tam roste spása duše. Kde bratrská svornost: tam sladká píseň. Kde se zachovává střídmost: tam ctnost svornosti déle vydrží. Kde se dbá rozdílu v pokárání cizí viny: tam nikdo si nemůže spravedlivě stěžovati: ani lehkomyšlně horšiti se na představeného. Protož kdosi řekl: všeho s mírou: zdrženlivost jest nejkrásnější ctností. Kde trpělivost: tam veliké vítězství nad nepřítelem. Kam vníká zmatek: odtamtud rychle prchá z domu mír. Uzamkni dveře svých úst: a potěžeš slova svá dříve, než promluvíš. Kde víra a pravda: tam bezpečný útulek míru. Kde lest a ničemnost: tam pošetilé úvahy a jalová rozšafnost. Kde láska: tam Duch Svátý. Kde lehkověrné podezření: tam časté rozhořčení. Kde poznání pravdy: tam potěšení poctivého srdce. Kde vypravování smyslenek: tam se skrývá časté oklamání přátel. Kde pokorné vyznání: tam snadné vyprošení odpuštění. Kde se nedostává pozemské moudrosti: tam jest třeba hojněji vzývati božskou ochranu. Kdokoli zlomyslně obmýšlí nespravedlivé věci: sám špatně skončí. Mír hojný člověku dobročinnému: a k trpělivosti se připravujícimu. Běda bezbožnému pro jeho zlo a ošmetnému pro jeho předstírané dobro: neboť nikomu neškodí jeho ničemnost více než jemu samému. Kde potměšilost, tam lehkovážnost a mnohé neřesti. Dobře bývá člověku spravedlivému a prostému a bezelstnému: neboť jest s ním Bůh, jenž všechny jeho skutky vede pravou cestou. Zdaž někdo snadno uvěří tomu, jenž dané slovo špatně zachovává? Kdo však dané slovo nahrazuje lepším: pravdu slova nepodlamuje.

Potěšitelné jest naslouchati dobrému: avšak chvályhodnější konati je. Nejlepším darem polepšení života. Ovocem dobrého daru: vystříhati se hříchů a prospívati ve ctnostech. Plodem zbožné modlitby: spojití své srdce s Bohem v záru Ducha Svatého. Ten se vroucně modlí: kdo dá výhost vši marnosti. Kdo si představuje obraz Ukřižovaného: ďábelské mátohy rychle zapudí. Nádherné obrazy, jimiž duše vládne: ustavičné připomínky utrpení Páně. Kdo denně přemýšlí o svatých ranách Kristových, bolest ran své duše mírní, čistí je a hojí. Kdo si všech pozemských věcí tak málo váží jako bláta a po cti netouží: čistoty srdce získává: a svobodně může mysli prodlévati u Boha. Ten vzdává Bohu nejvyšší chválu a čest: kdo se hluboce pokořuje: a o svých vadách pečlivě rozvažuje, pro ně nařiká a pláče. Velikým nářkem Božímu sluchu

jest hlas opravdové zkroušenosti, jenž prochází ústy hříšníka. Ať děláš cokoliv dobrého: číň ke chvále Boží. Kdo vlastní ctnost i cizí dobré skutky — ať jsou jakékoliv — prostě a upřímně, čistě a ochotně přináší ke chvále a poctě Boží: přičítaje vše Bohu, nic však svým zásluhám a síle své, avšak všeho se zříká a všeho se zbavuje: důkladně šlape a ničí pýchu, závist a marnou slávu. Neboť o věčnou slávu a čest se olupuje: kdo v sobě jen a nikoliv v Bohu, dobru nejvyšším, se raduje. A proto blahoslavená Panna Maria jásá v přezbožném svém chvalozpěvu nad nejvyššími dary, kterých se jí dostalo, a volá: a duch můj zaplesal v Bohu, Spasiteli mém. Neboť domnívá-li se někdo, že jest něčím, nejsa ničím, sám sebe klame, praví apoštol Pavel. Kterýž do třetího nebe byv vtržen, nebyl z něho vynesén; avšak cokoliv dobrého učinil, učil a napsal, všechno věrně přičítal Bohu, řka: Z Boží milosti jsem, čím jsem.

Přeložil J. D.

Z N A Š E H O R U C H U

K spolupráci českých a slovenských bohoslovců.

Drahi bratia!

Každému účastníkovi tohtoročného bohosloveckého sjazdu v Trnave tkvejú iste v pamäti radostné chvíle, tam zažitú. Shromáždení v peknom počte Česi a Slováci urobili sme zase hodný krok ku predu vo vzájomnom sa poznaní a z neho vyplývajúcej spolupráce. Tešila nás iste všetkých tam prítomných badateľná dobrá vôľa Čechov a Slovákov ku vzájomnej a užšej spolupráci v našej spoločnej vlasti.

Predsá však, ako účastníka sjazdu a nestranného pozorovateľa, zarazila ma smutná skutočnosť známa nám už síce všetkým. A preto chcel by som, pre jej aktuálnosť, na ňu skromno poukázať v našom spoločnom časopise.

Je to ozaj smutná vec — ako poznamenal pri zahájení sjazdu osv. p. biskup Kmeřko, že v dvanástom roku republiky nie sme ešte u spolupráce českých a slovenských bohoslovců, ale vraj chceme ešte len o nej pojednávať. Bratia, z jednej i druhej strany, zamyslime sa dobre nad touto holou pravdou a iste sa zhrozíme. Dva bratské a sebe tak blízka kmene, ako sú Česi a Slováci, nevedia sa ani po 12. roku spoločnej im vlasti porozumieť a sísť sa ku prepotrebnej spoločnej práci! Či není ozaj hroznú? Veď sme si jazykove a povahove tak blízki, že človek si ani nevie dobre vysvetliť ten nesúladi panujúci v našich radoch. Povážme, že sme katolíci a bohoslovci a preto keď už iné nie, aspoň to úzke pojítko katolicizmu, ktoré vie spojiť v lone jednej cirkve toľko rôznych národov, mohlo by nás spojiť v jeden tábor, v jeden bojovný šik! Uvažujme tým skôr, že naši nepriatelia nehladia na malichernosti, pri ktorých my hádzeme flintu do žita, ale svorne pracujú na tom, aby nás mohli zotročiť a pozbaviť všetkých práv.

Rôzne sú ozaj príčiny, ktoré bránia spoločný postup (nebojme sa

toho výrazu) česko-slovenských bohoslovcov. Nože teda nahliadnime hlbšie do nich a uvidíme, že nemôžu nijako ospravedlniť našu doterajšiu netečnosť!

Jedným z hlavných dôvodov našej rozpoltenosti je vraj ešte malé vzájomné sa poznanie. Nechcem povedať, že to není pravda, ale pýtam sa, či je to chyba? Iste len naša, pretože sa ani nestaráme o to, aby sme sa vzájomne poznali. Nás zaujímajú často cudzie pomery a svoje vlastné pri tom zanedbávame. Pre malichernosti, natísnuť nám často osobami, pracujúcimi v prvom rade z osobných záujmov, dáme sa sviesť s pravej cesty a ideme mlčky na jatky, sťa nevinní baránkovia. Dáme si často na seba vplývať živlami katolicizmu neprajnými, ktoré majú potom len radosť z našej roztrieštenosti.

No, poďme však bližšie k tomu sebapoznaniu.

Za starého Rakúska boli Česi a Slováci vládnymi kruhy náročky tak ďaleko od seba oddelovaní jako severný pol od južného. A predsa aj vtedy za režimu nám neprajného vedeli sa shľadať na spoločnej im pôde Slovanstva a často v dobách útisku dovoľávali sa k sebaochrane svojej spolupatričnosti. Prevratom a vybudovaním spoločného štátu sa mali pomery šmahom zmeniť. Ale bohužiaľ zmenilo sa len veľmi málo a to preto, že sebapoznanie položili sme na zlý základ.

Informovaní zväčša len plátkami politických agitátorov nemôže sa veru nijako bližšie spoznať. Naše vzájomné sa nepoznanie vyvolalo už temer nenávisť medzi nami na miesto patričnej bratskej lásky. Teda došli sme už až tak ďaleko, že aj katolícki bratia a k tomu ešte oltárni bratia vedia sa viac nenávidieť, ako ktokolvek iný!

Ako tu odpomôcť, keďže skutočnosť je taká? Iného východiska pre nás není, drahí Bratia, len to, aby sme sa už raz prebudili zo spánku a pustili sa do pozitívnej práce. Najlepším prostriedkom v tomto smere by bola prázdninová výmena bohoslovcov a mladých kňazov, čulé dopisovanie, čít. časopisov, kníh a pod. A tu chcem podotknúť a poukázať bez všetkej zášti, že bratia Česi akosi pokulhávajú za Slovákmi. Slovenský bohoslovec a kňaz je iste odberateľom nejakého českého katol. časopisu a je primerane orientovaný o nab. literature českej. Slovenský bohoslovec má ďalej možnosť poznať českú povahu v osobách svojich profesorov a iných exponovaných osôb zo zemí historických, ktorí na Slovensku pôsobia už 12 rokov. A u Čechov myslím toto všetko chýba. My chápeme dosť dobre, že Česi sú vyspelejší, ako my, a preto sa radšej venujú a zaoberajú vecami im primeranejšími, ale nemôžeme im nijako odpustiť to, že nám často nevenujú ani to minimum, čo by mali nám dať už z bratskej lásky a spolupatričnosti.

Nesmie obstať ani dôvod, že sme dva národy celkom odlišné a že naše záujmy sú diametriálne proti sebe postavené. Dobré, keď aj je medzi nami rozdiel, predsa je niečo, čo nás spojuje a to je katolicizmus a spoločná vlasť. Každý máme svoje dobré a zlé stránky. Bolo by teda žiadúce, aby na tie zlé stránky nehládali, leč usilovali sa osvojiť si tie dobré. Česi majú katolicizmus viac menej intelektuálny, Slováci zase masový a preto, keby sme sa spojili, iste by sme všade viac znamenali, ako rozdvojení a hašteriaci sa.

Nože teda, bratia, uvedomme si, že sme bohoslovci a že budeme v budúcnosti zodpovedať sa za svoje činy. Snažme sa napraviť chyby našich predkov a nie ich ešte zväčšovať. Dokážme už raz, že sme už iná generácia, ktorá chce riešiť problém československý a s ním súvisiaci problém katolícky pravou bratrskou láskou, postavenou na základe spoločnej vlasťi a katolicizmu. Pamätajme, že naši nepriatelia vedia dobre, že len v jednote je sila a preto učme sa od nich.

Uvažujme a spojme sa, kým neni ešte neskoro!

Spoločnej práci česko-slovenských bohoslovcov privolávam mnoho zdaru a božieho požehnania!

Slovák zo Štrasburku.

* R O Z H L E D Y *

O LHOSTEJNOSTI, KŘÍŽI A O RUCE.

Tihu lhostejnosti lidé necítí. Jsou hýčkáni ďáblem a ten jich nenechá pro množství kaleidoskopických potěšení na ni mysliti. Když ďábel nepřijde sám, boje se, aby nebyl třeba pokropen svěcenou vodou, pošle aspoň svého čeledína, furiantství, černopyšství a jak by se všechna stavovská ctnost jmenovala. A to se děje, aniž toho postižený pozoruje, tak poznenáhlu se usazuje jed v srdci. Nakažený lhostejností se nerouhá, neodporuje, ale není také nadšen, „je mu všechno jedno“ a nejčastěji má dlouhou chvíli. Mluvit mu o milosti jest bzučením včely, ani ji neodežene, a když ho nikdo neurazí, bude vždycky přítelem. A poradit mu, aby si vzpomněl na své mládí, když se na něm objeví symptomy té nejhroznější cholery, aby se tím zachránil, dát mu něco číst, aby se pohnulo jeho zakoralé srdce, třeba Helloa nebo Bloya, zvláště toho, protože takový člověk potřebuje, aby kůra jeho srdce byla násilně proražena, toť! Jemu dále stačí devítkorunovka nebo upejpavé povídání Nánynky Kulichovy, k tomu pak trochu omastku náboženským, zbožným brakem. Bylo by to konečně v pořádku, jenom kdyby takový člověk se nepočítal mezi katolíky, aby nechtěl zdraviti, když jde mimo kříž, aby se sám nekřížoval znamenaje se nějakou muří nohou, ne křížem; tím se rouhá, ale chce být také katolíkem a jakým ještě! On chce být vším, chce se vyrovnat i s náboženstvím! Udělá si náboženství své a myslí si, že když už nějaké má, že může lajdácky smekat u křížů, furiantsky se křížovat, rozhazuje svou rukou, jako kdyby odháněl fantomy. Nepochopí, že „není nic bezvýznamného z toho, co se týká kříže“, jak napsal Arnošt Hello. Vysměje se tomu, že by i každý pohyb měl svou plnost, mnohoznačnost a že by v něm byla i uctivost. Nechápe tajemství kříže, neuvědomí si strašné a nejsladší tajemství utrpení. Nařiká nad svým těžkým osudem, ale bojí se přirovnat kříž svého utrpení ke kříži bolestné Spáasy, neboť by se musel stydět a nenaříkal by.

Proč se takový nezastaví v polích před starým zrezavělým kří-

žem? Vždyť ten právě tak zachraňuje — a zachránil jistě už někoho — zachránil stejně jako pozdrav křesťanský nebo požehnání, vyslovované při znamení kříže, ve Jménu Otce i Syna i Ducha Svatého, neboť ta slova sama mají rozpětí kříže. Proč se člověk nezastaví a nelituje? Kdyby se nestyděl! (A ještě: kdyby to uměl!) Svět by se mu vysmál, stejně jako on by se smál každému, kdo by chtěl býti svatým. Svět strašně málo chápe. A je velice pohodlný. Vážně krotit své vášně a krotit své tělo, to se může dělat, dokud je to příjemné a vynese to pověst spravedlivce, ale abys při tom trpěl, to je hříšné spoléhání na milosrdenství Boží. Což kdyby člověk si tím poškodil zdraví? Ctnost všeobecně je nutno doporučovat, ale vybídnout k ní, to ne, to je už příliš přísné. (Mají zde pravdu, neboť „vybídnutí ke ctnosti má samo v sobě cosi příliš přísného“, jak napsal už Hello). Mimo své náboženství chce lhostejný člověk býti moderním a moderní doba je výlupkem lhostejnosti, hrozná svou slizkou nevěrou. Není to jen v tomto století, což nás trochu těší, je to ve všech časech, protože každé století má skomíravou část, která je vždy dobrou moderní. Znakem moderní doby je spokojenost sama se sebou. Nikdo si nepřizná svou malost, nikdo nechce býti lepším, ačkoliv je tolik nutno volat ke Kristu o pomoc a posilu duše. Nemáme-li dar osobní zdatnosti daný od Boha už do kolébky, je hříchem nedovolávat se Krista, aby nás pozvedl. Při tom je nutno být pokorným a uctivým. A musí býti zachován určitý způsob, hlavně skromnost, ne na všechno se vrhnout a pošpinit, ne psát o Nejvyšším všelijak a formou nedůstojnou a myslet si při tom, že to musí být čteno a že autor musí být vážen řka, že píše o předmětě nejuctyhodnějším. Nebyla by to svatokrádež?

Tolik je lhostejnosti s tváří katolika, tolik ztrnutí v nedopracovanosti, tolik vítězství ďáblových! Lhostejnost jest jeho nejzarůčejším poutem. Trpký trest stíhá moderní dobu: zakovanost do lhostejnosti, opuštěnost v zakletí a ušpinění plísni a ztuchlinou. Největším trestem je dopustiti, aby si člověk neseřel sliz s úst a nepřehlédli svůj tířný obzor. Tak hrozný trest je pro moderní panáčky. A takový trest bolí. Ani ne tolik postižené, ti o něm teď ani nevědí, ale ty, kteří ukazují jim svou lásku, své srdce, své rány a nedojdou špetky soucitu, vydáni jsou jedovatě špině, která kape do jejich ran z hříšných prstů diváků.

Nadějí v bidě a neštěstí jest kříž, nadějí v lhostejnosti musí býti jenom kříž. Ruka bude vítězem nad lhostejností. Proto bude vítězem, že ona jest ramenem kříže a kříž jest jejím nejslavnějším gestem. Kříž jest ukryt v tajemné její moci a je neodvolatelným fiat požehnání pro zemi. Ruka je symbolem přízně Boží, v ní skryta štědrost otcova, ona napojena něžností matčinou. Ruce jsou nejzodpovědnější vůli lidské, na ně se může vylít i zlořečení, mohou býti nejsilnějším nástrojem i ďáblovým, proto je nutno je opatrovat, velice je krotiti. Ruce musíme nejdříve žehnat a pak na nich vynucovat co nejvíce znamení svatého kříže. Hledět pochopit jejich tajemství.

Znáte tajemství rukou? Sílu lásky v žehnání, hojnost milosrdenství v darech, mohutnost doufání v sepětí a záchranu duše v práci, slávu ve znameních, jimiž vyznáváme svou viru? Znáte tajemství rukou? Ruce jsou kouzelným proutkem, kterým se lhostejnost roz-bíjí, ruce jsou holi Mojžíšovou.

mir.

Profesor Dr. Jos. Slabý mrtev.

Dohasínal starý rok, když v nemocnici Milosrdných bratří v Praze vydechl naposled profesor biblického studia Starého zákona na bohoslovecké fakultě Karlovy university — Th. a Ph. Dr. Josef Slabý. 29. prosince skončilo jeho dlouhé utrpení a otevřely se před ním brány lepšího života. Zpráva o jeho úmrtí nepřekvapila, ale mnohého zbolela. Měli jsme ho rádi a on nás. S radostí nás vítal, když jsme ho přicházeli do nemocnice navštívit. Trpěl mnoho a návštěvy byly světlými okamžiky, kdy trochu na bolesti zapomínal. „Hoši milí, drazí jak jsem rád, že jste přišli,“ říkával a když jsme odcházeli, vzkazoval pozdrav všem svým žákům. Však je v letošním školním roce viděl v posluchárnách snad jen jednou. Kornatění cev komplikované bolestivou snětí v noze upoutalo jej na lůžko; od října až do konce roku trvalo jeho martyrium.

Jen několik údajů z jeho života a působení. Narodil se 26. března 1869 v Německém Brodě, kde také vystudoval gymnasium. Theologii studoval v Římě, kde byl ordinován a kde také dosáhl doktorátu bohosloví. Po návratu do vlasti byl nějaký čas kaplanem v Ústí n./Orl. a pak se stal profesorem na vojenské reálce ve Fischau. R. 1898 stal se vicerektorem rakouského hospice v Jerusalemě. V době svého pobytu ve Svaté zemi podnikal daleké a odvážné studijní cesty. — Po svém návratu z Palestiny působil více let jako vojenský duchovní v Tridentu. Do té doby spadá jeho povýšení na

doktora filosofie. Z vojenské služby odchází na odpočinek, avšak ne na dlouho. V roce 1911 stává se profesorem biblického studia v Králové Hradci.

V roce 1914 podniká prof. Slabý opět cestu do Svaté země. Zatím vypukla válka a odvážný biblista vrací se koňmo přes Syrii, vydán jsa četným nebezpečím. Po válce byl jmenován profesorem theologické fakulty v Bratislavě. Když pak nedošlo ke zřízení bohoslovecké fakulty, přednášel v Nitře a r. 1922 se stal profesorem pomocných věd biblických a semitských nářečí na Cyrilometodějské fakultě v Olomouci a tam byl na rok 1927-28 zvolen děkanem. Avšak již koncem roku 1927 je povolán na Karlovu universitu, aby se ujal stolice biblického studia Starého zákona.

Profesor Slabý byl činný i literárně. Výsledky jeho studií uloženy jsou v četných důkladných pojednáních i drobnějších článcích, které uveřejňoval zvláště v Časopisu katol. duchovenstva (hlavně v ročnících válečných), v Hlidce (roč. 1919), v Biblische Zeitschrift, v Theol. Quartalschrift (1919).

Samostatně vyšly práce *La creazione nella Letteratura babilonese e nella Bibbia* (Trento 1910) a *Sion a město Davidovo ve světle nejnovějších objevů*. (Vzděl. knihovna katol. 1915). Vědecké činnosti zesnulého dostalo se uznání tím, že byl jmenován členem orientálního ústavu v Praze.

Za krátký čas svého pobytu v hlavním městě získal si dr. Slabý všeobecné obliby. Proto jevil kde-

kdo o něho živý zájem, když ulehl. Než byl převezen do nemocnice, donášel mu každý den dp. spirituál Tělo Páně a celá komunita společně za něho prosila Pána života a smrti. Ani po převezení do nemocnice nebyl náš milý profesor bez stálého spojení s fakultou. Jeho pp. kolegové i posluchači často jej navštěvovali a on vždy projevoval přání, opět přijít mezi ně do semináře. Jiná však byla vůle Boží. Od katedry univerzitní povolán byl před katedru věčného soudce, aby přijal odměnu spravedlivou.

Tichý hřbitov u sv. Matěje na Šárce přijal jej pohostině do své země. Daleko od velkoměstského ruchu odpočívá tu jeho tělo. Jen občas zajdou sem na vycházce bohoslavci, aby udělali křížek na hrobě milovaného učitele. Jak dlouho budou vzpomínati? Snad zapadne časem v paměti lidské místo jeho odpočinku, ale objeví se znovu, až v slavný den Vzkříšení všemohoucí Bůh povolá tělo svého kněze, aby i ono mělo podíl na věčné odměně.

F. B., Praha.

Obrázky z Ruska.

Belgičtí benediktini v Amay-sur-Meuse vydávají znamenitý unionistický časopis „Irénikon“, z jehož posledního čísla podáváme několik zajímavých zpráv. Jsou čerpány z ruského bezbožnického časopisu „Bezbožník u Stanka“ z loňského roku. V závorkách jsou udána čísla tohoto časopisu, z nichž jsou zprávy vzaty.

Známky náboženského života.

Maxim Gorkij, slavný spisovatel a přítel bolševiků, založil po svém návratu do Ruska deník „Naše úspěchy“. V 6. čísle loňského ročníku byl článek, v němž se vysmívá svým hluchým

a zaslepeným dopisovatelům, kteří nevidí úspěchů, které ho přivádějí v nadšení. Mezi uvedenými otázkami jest tato: Opravdu myslíte, že náboženství má ještě své oprávnění? — Ne, nezaniklo ani v SSSR. V továrnách Amo a Dinamo u Moskvy plní náboženské povinnosti nejen dělníci neorganizovaní (sans partí), nýbrž i organizovaní. I komunistka Kramarovaja, jejíž dcera je komsomolkou, má ikonostas. Komsomolky a komunisté továrny Amo zúčastnili se náboženského pohřbu jednoho dělníka. Při práci ve skladišti občan Jašin zpíval žalmy (7). O velikonocích v jedné z nejprůmyslovějších čtvrtí Moskvy nebyly v kostele jen ženy. Kostel byl plný. Byli tam i dělníci se svými dětmi... Dělníci i dělnice navštěvují služby Boží (9). V Nové Usmanji většina mládeže je pod vlivem kněží a sektářů. Kostel je vždy plný mládeže (10). V Bučize stačí prožít jediný svátek, abychom poznali, jak místní život je neuvědomělý a zaostalý. Sotva se rozbřeskuje nový den, již vesnicí hlaholí kostelní zvony. Obyvatelé houfně jdou do chrámu... Mládež jde v čele tohoto zástupu — jsou to totiž zpěváci na kůru (11). V Možakovu nevědí nic o atheismu. Mnoho jich chodí — jako kdysi — do chrámu. Mládež účinkuje na kůru (ib.). Na venkově — dokonce i mezi mládeží — jsou věřící (ib.). Saisonní dělníci, přicházející z venkova, ještě pevně věří v Boha i v peklo (15). Ve vesnici před velkým postem se prosllechlo, že bude zabrán kostel. Lidé se postavili do řady a projevíli přání — naposled se vyzpovídali a přijímali. Celý kraj shromáždil se u kostela. Denně kněží zpovídají a podávají 500 duším (15, 16).

Tyto události, jen namátkou citované ze spousty zpráv, stále uváděných v tisku protináboženském, ukazují, že úspěch dlouhého pronásledování zdaleka není úplný.]

Římský papež.

Sovětský tisk se snažil z počátku umlčet protest svaté Stolice, ale musel konečně v této věci promluvit. Lid brzy pochopil celou důležitost jednání římského papeže, kterého komunisté obviňují, že chtěl jménem měšťáckého kapitalismu organisovati vojenskou křížáckou výpravu proti sovětské Unii. Tak je na př. známé prohlášení jednoho kněze, že podle nařízení papeže římského všechny kostely mají býti otevřeny. Agitace kněží a sektářů se skutečně koncentruje ve snaze, odstraniti hromadný nápor bezvěrců, používajíc k tomu křížácké výpravy kněží i cizinců (7). Organisují pronásledování ruské církve, praví jistý náboženský agitátor, zavírají Boží chrámy, nedovolují věřícím je navštěvovati. Hle, velikonoce se blíží a vy budete všichni pracovati v továrnách — máte nepřerývku. Děti, v kterém státě jste to kdy viděly? Není bezdůvodné, že se nyní římský papež, zástupce Kristův na zemi, stará a modlí za naše hříšníky (ib.). Nebo z dopisu vojákovi: „Modli se za římského papeže, daroval nám svobodu. Zavřeli náš kostel, všechny zahnali do kolchozu, ale papež nařídil režimu antikristovu otevřítí kostely a rozpustit kolchozy. Nyní znovu byl otevřen náš kostel a kolchoz se rozpadl.“ (9). Po poradě, konané jakýmsi bezbožníkem proti Piu XI., jistí dělníci byli zřejmě proti předsedovi porady. Bezbožníci jednomyslně očerňují papeže, že jednal ve prospěch věřících. Jeden z mladých dělníků dokonce to dokázal, vystoupiv z „červeného koutu“ ještě před ukončením schůze. Jiný, již pokročilý věkem, vysvětluje po debatě: Všichni milují moc... zbytečno přití se o papeže. Já jsem dělník a nemiluji také jen mudrování za kamny. Chci stoupati také k moci, chci výše, abych mohl méně pracovati. Podobně je tomu u papeže.

(10). Na poradě nevěřeckých dětí, konané v dubnu a květnu r. 1930 v Moskvě, jeden z mladých delegátů řekl, že v jeho krajině liga vojáků-bezbožníků nechtěla nic podnikati, ačkoliv děti chodily po domech a sjednaly si dostatečný počet podpisů, aby mohl býti zabrán kostel (Antireligioznik, č. 6.).

Protesty sv. Otce nezůstaly bez účinku a prestiž papežství v krajích sovětských je veliká. Msgre d'Herbigny napsal v článku *Revue des Deux Mondes*: Do Říma došly děkovné dopisy, spontánně zaslané ortodoxními Židy nebo moslemíny, kteří mohli hledati pomoc i jinde. Stateční venkované, prosí lidé, psali do Německa s přáním, aby jejich zpráva byla ihned zaslána do Říma. Omezme se jen na citování jednoho z těchto dopisů:

„Jeho Svatosti papeži Piu XI.“

Jménem ruských žen — vdaných, sester a matek, jejichž duše chová vzpomínku na jméno Boží a vždycky je světila, chtěla jsem sdělit, pokud možno nejrychleji, Vaši Svatosti, jaká radost a jaké štěstí naplnilo jejich srdce, když jsme se najednou dověděly, my, trpící a smutné, šťastnou zvěst, že jste vyzval všechny lidi, aby se modlili za orthodoxní, za jejich pohaněnou víru... Svatý Otče! Jsou to pocity tak vznešené, tak hluboké, že jazyk lidský je nedovede vyjádřiti. A já nedovedu svými prostými slovy vyjádřiti nadšení a podiv, který pocíťují srdce, která dobrořečí Vašemu sv. jménu. Pročež, přesvatý Otče, osměluji se vrhnouti se k Vaším nohám aspoň myšlenkami a zvlažiti je svými slzami.

Z hloubi své duše a svého ruského srdce, jménem všech, děkujeme Vám!

Velebíme Vás z toho srdce a z té duše!

Ruská žena.“

Přeložil J. K.

* NOVÉ KNIHY *

Isidor Vondruška: ŽIVOTOPISY SVATÝCH v pořadí církevních dějin. I. díl. Vydal Ladislav Kuncíř v Praze 1930.

Od onoho okamžiku, kdy Absolutno se spojilo s člověčenstvím našim, lidská duše tím více se k němu vzpíná. Světci jsou ti, již v něm zakotvili zcela, byť i po bouřích a oklikách tak rozmanitých, jak rozmanité jsou povahy lidské. Ale „všichni mají jakousi známku, známku téhož Boha. Jejich životy, tak různé, si nikdy neodporují. Jsou připoutány k Dějinám, jsou zamotány v jejich nesčetné zápletky“ (Hello). Světci jsou tepny Kristova mystického těla — Církve. Psáti její dějiny bez nich bylo by zásadním nepochopením. Obrátme myšlenku a neztratí na pravdě; k soustavnému vyličení životů světců jest nejučelnější postup časový.

Toto pojetí životopisů svatých jest nejsilnější stránkou nového díla, jehož první část právě vyšla. Ve čtyřech svazcích chce vyvolati před naše zraky postavy všech světců, již kdy byli v Církvi uctívání, jakési „chronologické martyrologium“. V předmluvě, kde podává definici a genesi světce, vymezuje autor svůj poměr k látce a k metodě chronologické, zde vlastně pragmatické (praktickou stránku uspořádání životopisů dle cír. kalendáře nahradí seznam na konci díla). Následuje 22 kapitol, zahrnujících dobu do 6. stol. (Otcové cír.), jež počínají charakteristikou doby. Světci sem náležející jsou uvedeni zcela zevrubně (dílo obnášne na 5000 jmen), ovšem zhusta mohl býti udán pouze stručný údaj. Jinak však jest každému zjevu věnováno místo úměrné jeho významu.

Obsáhnouti tak značný počet hesel umožňuje autoru metoda, s níž používá pramenů (Eckert, Kulda; Bollandisté, Dominin, Stadler, Bitschman). Vynecháváje málo důležité momenty, přidržuje se jich celkem věrně, místy i formálně (Eckert). Svou osobnost do díla nevnaší, nechce materiálu používat k psychologickým studiím, ovšem také ne k moralisování. Prostým stylem podává fakta sama; jejich řeč jest konečně nejučelnější.

Značnou měrou přispívají k významu díla hlubotiskem provedené reprodukce obrazů svatých, jež slibují býti galerií křesťanského umění malířského všech dob.

x.

Sdělení nakladatelské:

Po vyjití I. svazku „Životopisů svatých“ se zajímají o toto dílo mnozí, kteří o subskripci nevěděli a litují, že nemohli použítí výhod subskripce. Jsme ochotni vyjítí vstříc těmto novým přátelům a povolujeme ještě dále subskripční cenu těm, kteří odeberou I. díl a složí zálohu na IV. díl.

Dr. Josef Miklík: ŽIVOT BL. PANNY MARIE. - Třetí opravené vydání. 1931. Kolej Redemptoristů, Obořiště u Dobrušky, Čechy.

Po velikém úspěchu, kterého toto dílo dosáhlo u českého lidu, odhodlal se spisovatel publikovati nové, opravené vydání. Třetí vydání knihy dokazuje samo její cenu. Spisovatel se vyhnul všem legendám, jimiž opředla zbožná mysl věřících Rodičku Boží a staví na základech historických, jež vyhledal v současných spisech rabínských a v biblických realitách. Čtenář si snadno může učiniti objektivní obraz života Matky Boží i doby, v níž žila. Pro svůj snadný sloh je přístupna lidem prostým, ale i vzdělaní se zájmem si ji přečtou. Pro kněze je dobrou pomůckou pastorační a homiletickou.

Vřele ji doporučujeme a přejeme si, aby pronikla do všech křesťanských rodin.

J. Blesík, C. Ss. R.

V. S. Vilinský: DUCH RUSKÉ CÍRKVE. Vydal L. Kuncíř, Praha.

Duchem ruské církve je uvědomění příslušnosti k oekumenitě, jež se projevuje v různých dobách různým způsobem, orientováním západním nebo východním. I přes svůj svéráz duše ruská je duše evropská.

Rusko je odlišné od Západu, ale v samém Rusku není ustálené náboženské letory. „Rus je schopen hned spustiti se k úrovni Karamazova i Svidrigajlova, hned je podoben Serafinu Sarovskému. Ale jsou tím vinny „asijské“ typy ruské povahy, specifická „ruskost“? Je Rusko odlišné, jsou to však dvě časově rozdílná stadia jednoho procesu kultury, ne odlišný typ. Nejsou správné doměnky filosofů (Duchinskí, Talbod, Rebillé i koncepce Pan-Evropy hr. Goudenhove-Kalegriho), vyjímající Rusko z Evropy a činící je avantgardou Asie. Nesprávné jsou teorie Speranského, Uvarova, Magnického i Danilevského, hlá-

sající: „Evropa je nejen cizí, ale i nepřátelská Rusku, které musí bez lásky a bez nenávisti zůstávat lhostejným k západu a tvořiti své vlastní dílo“ (Str. 26). Nutno je stýkati se s Východem a pak se sám sebou namane závěr prof. Rádla: „Rusko není Orientem, třeba by nám je Rusové sami rádi líčili jako část Asie... Rusko konec konců myslí a žije evropsky (29).“ Jsou pojitka, neboť oba světy se navzájem pronikaly a tvořily synthesesu evropské zbožnosti. Theologie i filosofie Východu je proniknuta katolickými vlivy. Autor nehodlá řešiti problém Východu a Západu, nebo úžeji: problém církve ruské a církve katolické, nýbrž předkládá materiál, aby řešení bylo umožněno. Nastihuje ducha ruské církve, jeho minulost a tradici.

Příroda sama brzdila kulturní vzrůst Ruska svou rozlehlostí. Přece však již před Vladimírem křesťanství zapustilo pevně kořeny, zejména za Jaropolka. Herese, které byly odbyty již v církevním starověku nebo na začátku středověku, vznikají na Rusi v 15.—16. století. Hluboce zasahuje do církevního života idea „Moskva-třetí Řím“, idea, která si vyžádala titul patriarchy pro moskevského metropolitu Joba 1589. Tím je posíláno národní sebevědomí, ale i izolace od ostatního světa. Tato idea ztrácí na svém lesku, když se na trůn dostávají katolíci Dimitrij a Vladislav. Následují styky s Římem, které udržují Moskvu v pravidelném vztahu k Evropě. Přerušeni těchto styků nastane po zvolení Romanovců a nastupuje perioda duchovního konservatismu. Ruská společnost uznala se za jedinou představitelku skutečného náboženství. Veliké trhliny dostává tento názor za patriarchy Nikona 1653, kdy bohoslužebné knihy jsou opravovány Řeky a učenci jihoruskými. Nové proudy hlásají, že Rus je pouhou součástíkou světové církve a nikoliv nejdůležitější a neomylnou. Do tohoto rámce jsou zasazovány práce ruských učenců Iv. Peresvětova, Šimona Polockého, Silv. Medvědeva, významných patriarchů, zápas směru latinského s řeckým. Připravuje se půda na reformy Petrovy, jejichž organická spojitost s minulostí podmínila zdárný rozvoj. Do této doby dlužno klásti vznik směru filoprotestantského, reprezentovaného Teofanem Prokopovičem a posílení filokatolíků v osobě Sť. Javorského a jeho žáků.

Jsme autorovi vděční za jeho historii církve ruské, která mnoho přispívá k poznání duše bratrského národa a tlumočení názorů významných ruských učenců o té otázce. K.

Leon Bloy, NA PRAHU APOKALYPSY
Kuncíř 1930. Přeložil O. A. Tichý.

Bloy poslal do světa tuto svou dceru a věnem jí dal gesto dárce, jenž rozdává ze svých bolestí. Takřka na každé stránce je jedno věnování, ne-li víc. Kniha (deník) je svou jistotou jakoby uklidněna a tím nebezpečná pro každého „svobodomyšlného.“ Bloy přesvědčuje, protože je bojovníkem trpícím, bojovníkem za pravdu, která žije z Tajemství. „Je možno žít bez chleba, bez vína, bez přístřeší, bez lásky, beze štěstí; nelze však žít bez Tajemství. Vymáhá toho lidská přirozenost.“ A Bloy, kdyby nebyl služebníkem toho Tajemství, nebyl by napsal takovéto věnování: Od spisovatele „bez přiznání“, který má trochu „sena v botách“ a který sedá obyčejně „na trní.“ Nebyl by totiž býval chudý. *jl.*

Dr. Jan Michalský: DUCH I NEVĚSTA.
Nákladem autorovým v Prostějově.

Svědectví staré křesťanské literatury jasně kreslí známky církve, těla Kristova, svědčí o zvláštním spojení jejím s Duchem sv., svědčí o svatosti nevěsty Kristovy, o libeznosti církve-panny, o lásce církve-matky, která vede své děti k dokonalosti a učí je ctnostem, z nichž zvláště čistota ostře vyniká uprostřed nemravného pohanství, o úsilí křesťanství, které chce proniknouti všechny složky života, avšak též o hříších v církvi prvotní. V posledních státech přechází autor k otázce misijní, již se stručně dotýká, a k svatosti církve v dnešní době.

Dílo není a nechce býti učeným pojednáním. A tu nechává mluvit místo sebe dokumenty, jeho slova tvoří pozadí, jež jasně a stručně spojuje svědectví přehledně sestavená. Látka je bohatá. Dílo zanechává dojem účty k církvi Kristově. K.—

Fra. Donatus Pfannmüller, O. F. M.: KDYŽ PŘÍŠLA NA SVĚT LÁSKA. II. vydání 1931. Přeložily a vydaly sestry Neposkvrněného Početí P. Marie v Přerově.

Tajemně zmlklou zemi Israele provívala předtucha prorokovaného divotvůrce. Přišel. Naplnil zemi láskou, národu přinesl světlo. Božským zjevem, pokorou obracel spravedlivě k sobě. Strhoval duše, bouřící v nejhlubších záhybech nadšením pro pravdu. — Ale člověk nesnesl dokonalosti vedle svých model. Zkrvaveného, špinavého a zabláceného vlekl ho na kříž, aby se ho zbavil.

„Povržen byl a nejposlednějším z lidí, mužem bolesti, zkušeným v utrpení, před jakým lidé tvář si zastírají...“

praví o něm prorok Isaiáš. Kristus potupený však zvítězil.

Bliže poznat Boha, znamená více ocenit jeho lásku. Takový jest zajisté účel.

knihy. Každému jest přístupná, rozžehne světlo všude. Božská láska, pokora a prostota, jež člověka rozlomují, z ní vane. Vzbudí úctu ke Kristu, duši kolisající přínutí k úvaze. Přiblíží Boha nám a nás Bohu. Bude útěchou trpícím. *Sa.*

R. Plus. T. J.: BŮH V NÁS. II. vydání. Edice smíru v Přerově 1931.

Celý život křesťanský záleží v tom, abychom věrně plnili zásadu: žítí každý okamžik svého života s Ježíšem Kristem! Pocíťovati Ježíše, svého Boha, důvěrného Přitele, Mistra, vždy u nás a v nás (Dr. Périe). Uvědomme si živě, že duše v milosti jest svatostánkem! Toho autor chce docílit svou knihou, která se hodí za rozjímání o vykoupení, o našem vztahu k Bohu, co máme činiti, aby spojení s Bohem se stalo našim pokladem. O veliké oblibě této knížky svědčí druhé vydání.

Vezmi, čti a rozjímej! *K.*

V. Kronus: O TOM, KTERÝ PŘIJÍTI MĚL... Nakladem V. Kotrby v Praze. 1930.

Tyto biblické kresby, v nichž mocně vyniká vznešená postava Vykupitele, připomínají mi roztomilé miniatury, plné barev a světla. Majestát Krále všech králů oslňuje a podmaňuje, božská nauka však ducha pozvedá a rozohňuje, nesmírná dobrota pak cele získává. — Toto vše vylíčeno v jednotlivých povídkách s pietou a vroucností.

Spisovatel uvádí čtenáře do dob nejstarších způsobem poutavým a populárním. Seznamuje nás s poměry tehdejšího světa východního i římského a velmi pěkně líčí také zjevy přírodní.

Charakteristiky některých osob jsou obzvláště výrazné a psychologicky prohloubené; osoba a povaha Jidášova je tak vylíčena, že ostře kontrastuje jak s božským charakterem Ježíšovým tak s upřímnou a bezelstnou povahou prostých apoštolů; rozmařilá Herodiada postavena tu proti přísnému asketovi Janu Křtiteli; dobro proti zlu.

Stručné povídky nabízejí se samy způsobem příjemným a nevťiravým, takže každý, po únavné denní práci, s radostí po nich sáhne.

Dílo odpovídá touze horlivých křesťanů, mítí pokud možno bližší a rozvedenější zprávy o osobě Spasitelově, o Jeho způsobu života v soukromí a mnoha jiných podrobnostech.

Kniha tato může býti dobrou pomůckou k meditaci i k biblickým výkladům školním.

—id—

Th. Dr. Bohumil Spáčil T. J.: ŽIVOT KRISTA PÁNA podle čtyř evangelií. II. díl. Nakladem knihkup. Gustav Francel, Praha 1930.

Svazek II. dílu obsahuje všechny přednosti prvního, ba snad je převyšuje. Rozjímající patří na osobu Kristovu v jeho veřejné činnosti až ke třetí slavnosti velikonoční. Kristus je vzorem svých kněží v modlitbě a práci apoštolské. Pokyny a povzbuzení střídají se s vhodnými výstrahami časovými. Sloh je jemný a ušlechtilý.

Těší a dodává chuti k práci a léčí rány zasazené. Bylo by si přáti, aby knížka se stala průvodcem nejen kněží, ale i katolické inteligence. *L. N.*

Konrád Hock: ČTVERO LETOR. V Přerově 1931. Sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie.

Na pohled nepatrný spisek! Tim více však důležitější, neboť každému i prostému, neučenému člověku povi to nejdůležitější o věci velké váhy v životě lidském — o čtyřech letorách, které ovládají lidské snahy a city. Napřed krátce o letorách povšechně, pak obšírněji o každé zvlášť. Prakticky na vysvětlujících příkladech ukazuje autor vztah mezi letorou a hříchem a radí, jak s různými letorami zacházeti. A to je velmi potřebné k vzájemné lásce mezi dětmi Božími. Touto důležitostí se knížečka doporučuje sama. *Leo.*

Pavla Kytlicová: RODIČE A DĚTI. Díl IV. Cena 30 Kč. V Tasově 1930.

Lehkostí a svěžestí, s jakou Pavla Kytlicová vypravuje v tomto díle, pojí se úplně k svazkům předcházejícím. A třebaže místy zazáří radostná idylka, podaná s jedinečnou jemností (Rudolfek a Baruška) přece celá kniha jest ve znamení smutku a umírání (smrtihlav na obálce). Když vzpomíná tragédie bratrovy, bolest jakoby zadržovala jí hrdlo, ale i přesto vypravování plyne jediným jiskřivým tokem. A je v něm tolik vzácné krásy, že je přijímáme jako osvobození a jsme hrdí, že teď, kdy pojem umění a krásy jest tak znehodnocen, můžeme jako na *pravé umění* upozorniti. *If.*

Jaroslav Durych: OBRAZY. II. vyd. Vydal L. Kuncíř 1930.

Dokonalé básně v proze věnovány hrůze, úzasu, smrti i životu. Několika rysy dovede podat Durych své osoby: buď šťastlivce, kteří přinášejí vzpomínky a obrazy z ráje dávno ztraceného, buď masky živých, plné temnoty a zloby, jako zosobnění pekla. Zachytí tvář země plnou tescnoty, smutku i tmavého světla. Děje se rozrůstají v prostoru — sahají do nezná-

mého světa, občas jimi kmitne spodní tón bolesti a ironie, vzbudí ve vás úžas svou myšlenkou, stavbou, řešením i jedinečností. Důrych zde vsutku tvoří obrazy dosud v naší literatuře nevidané, jak rozměrem, tak stínem i světle. Nutno však připomenouti, že těchto několik poznámek ani zdaleka nestačí pro úplné posouzení a pochopení, neboť každá povídka sama o sobě by potřebovala zvláštního rozboru. *If.*

Dr. Alfred Fuchs: OLTÁŘ A ROTAČKA. Nákladem Sfinx - Janda, Praha.

„Oltář a rotačka“ je první román katol. žurnalisty Alfreda Fuchse. Je to románově zachycená jeho konverse od židovství ke katolicismu. Román tento není literárním ve vlastním slova smyslu, nýbrž je na něm vidět sled žurnalistické reportáže.

Ale tato služba mu naprosto nevádí, ba naopak dodává životnosti, rytmu a zajímavosti. Jeho děj je neobyčejně pestrý a zajímavý. Jsou v něm zachyceny všechny ty stezičky, úskalí, překážky duše jdoucí po cestě, vedoucí k Milosti. Jednu věc snad tato kniha učiní: přesvědčí aspoň lidi u nás o tom, že jeho konverse nebyla kšeftem, ale výsledkem úsilí a touhy rozbolestněné duše po Bohu. *Sk.*

Pierre l'Ermitte: STARÉ DIEVČA. Přeložil „Spolok sv. Pavla Apoštola“ spíšských bohoslovců. Vlastním nákladem. —

Známý francouzský kněz-spisovatel zachytil v tomto románu z pařížského ovzduší obraz života neprovdané dívky. Zklamána neopětovanou láskou „chce se zaobalit do černých záclon smrti a dát všem s Bohem.“ Avšak její „vlastní bol'ast' otvorila její oči na všeobecný bol'ast'.“ Vidí kolem sebe všude jen bídu a strasti. Nezoufá již, ale umiňuje si svou lásku „prenašat na všech v znešené oběti.“ Bůh jí dává v náhradu za vlastní rodinný krb „krby všech chudobných.“ Odmítne i lásku druhého muže, který ji vřele miluje, neboť „cítí nekonečnou potřebu nekonečné lásky“.

Kniha tato, jak praví sám autor, je napsána, aby potěšila mnoho dívek, které se neprovdají, a které nemají být zbaveny pokladu lásky, kterou jim Bůh vštěpil, aby ji učinily prospěšnou. Spíšští bohoslovci obohatili slovenskou literaturu cenným překladem. —*rn—*

J. Lipanský: OZVĚNA VĚKŮ A DNÍ. Barchov-Veseli 1927.

Salzburg, Řím, Terst, Bělehrad, Atheny, Cypr, Beyruth, Svatá země, Egypt a zpět přes Athos — to jest náš cestý spisovatelova. — Účelem pouti, která jest značně svízelná, plná záhudů a neúspěchů, jest poznání křesťanství u jeho pramene, krá-

četi znovu po místech posvátných a v samotě dovolit dojmům, aby zalily duši ovzduším dávné doby. Účast při bohoslužbách, návštěva svatých míst vyvolává vzpomínky — na vlast, na příbuzné; stati cestopisné jsou propleteny reminiscencemi z mládí, šumícími listím pohřebních věnců. Písmo sv. a klášterní knihovny jsou zdrojem úvah a studia. Přísný život v monastýrech a hlavně v řádě trapistů, v jehož klášteře autor delší čas prodlé, přivádějí na obzor duše vážné myšlenky. Rušivě však na básníka působí to, že svatá místa jsou zprofanována zahalečí, těžícemi z jejich lesku a posvátnosti.

Krásy a přitažlivosti tomuto cestopisnému dílku dodává duchovní účast autora na všech momentech cesty; ona extempore, odhalující jeho nitro, působí živostí a jsou dobrou ornamentickou výplní cestopisného líčení. Myšlenka křesťanství zaznívá s každé stránky tohoto spisku. Dejme mu proto přednost před jinými, snad obsáhlejšími, namnoze však suchopárnými, únavnými díly! *Sa.*

DĚJEPIS VÝTVARNÉHO UMĚNÍ V ČECHÁCH. Seš. 10.-11. Piši: *Birnbaum, Cibulka, Matějček a j.* Nákladem Spolku výt. umělců Mánes v Praze.

V 80. letech XIV. stol. dva směry působily a utvářely umění té doby. Domácí: odpor proti rozmáhající se světskosti a snaha po duchov. prohloubení náboženského života a cizí: vliv školy burgundské.

Vlivem těchto proudů nabylo umění velké technické dokonalosti, nemá však mnoho osobnosti vpravdě tvůrčích. Největší dokonalosti dosáhl t. zv. *mistr třeboňský*: jest určován vliv jeho dílny doma i v cizině jak v oboru malby deskové, tak i nástěnné i knižní. Z oboru malby deskové nejzajímavější jsou obrazy Milostné Matky Boží a určen jest jejich původ i prototyp. Na počátku XV. stol. vznikají četné venkovské dílny s dosti obstojnou rutinou kresliřskou, avšak bez větší hloubky výrazové. Malířství nástěnné těžší z výsledků malířství deskového, knižní pak vykazuje i jisté znaky nové a jen tu a tam pozvedá se nad obecný průměr, leč i ono bylo pod vlivem malířství deskového.

Rozvoj těchto končí bouřemi husitskými a jen kraje německé, jako severovýchodní Čechy, měly asi spojení s cizinou. Až teprve po r. 1470 začíná jakýs takýs umělecký styk, ale i přesto zůstalo české umění pouze provinciálním a nedohnalo ostatní Evropy, kterou ovládly zatím již směry jiné. Ke konci XV. stol. vnikají k nám vlivy pozdní německé gotiky školou norimberskou a školy nizozemské. A jistý způsob poznávání a podávání lidské-

ho těla bude bezpochyby vliv škol podunajských, dotčených renaissance italskou.

Takový byl asi průběh v českém umění v letech 1370—1500, jak jej podává tento sešit „Dějepisů“. Vše jest podáno s opravdovou láskou a velikou znalostí; text jest doprovázen asi 70 dokonalými reprodukcemi, takže cena sešitů jest skutečně nepatrná. A nutno zvláště upozornit a zdůraznit, že dějiny výtvar. umění v Čechách jsou vlastně dějinami *církevního umění čes.* a proto tím více možno doporučit všem, kteří jsou hrdi na katolické Čechy středověké.

If.

KÁZÁNÍ PTÁČKŮM. Výbor staří, básní a obrázků. Uspořádal a vlastním nákladem vydal *Antonín Šorm* v Praze 1930.

Sv. František, světec serafinský, Chudáček Boží — pouhá jména, označující osobu z počátku 13. stol. A tato osoba rozvlnila jarní náladu světem, tento skřivánek Boží nadchl básníky i skladatele k vzácné tvorbě; „příroda, vyloučená až dosud z umělecké tvorby, stává se na tomto poli důležitým činitelem.“ Chudý světec rozžehl v oslnivě bílém světle nad hlavami národů nový den poesie, osobnost Chudáčkova stala se geysírem, chrlícím křišťálové proudy lásky. On přichází od Boha k básnickému oslavení přírody, od přírody k velevení Boha. — „Krok za krokem zaznívalo k němu z přírody „Sursum corda“ a naplňovalo ho poznáním Boha, láskou a slávou Boží“, praví Hilarin Felder.

Jubilium Františkova svatořečení vyvolalo vydání těchto studií. Po propracování idee serafinské v dějinách a z dokonalého zvládnutí úžasného množství františkánské literatury vyrůstá Šormův sborník. Františkovo kázání ptáčkům v umbrijské Bevagni našlo ohlas v nejširším okruhu národů, i u nás. Nejprostší a nejgeniálnější projev lásky zve lidstvo, aby okrálo na jejím výsluní. — V účinné studii pokračuje Vilém Bitnar, Svatohor-Bělehrávek a pak je množství příspěvků, českých, překladů z němčiny, francouzštiny a italštiny, jež rýsují něžnost františkánské poesie prostoty. Lásky k přírodě a radostné pojetí života jsou světlou konturou idee serafinské, dobře vydavatelem podané. Plnost čistě krásy v prostém, ale správně pochopeném životě, echo prostínek lásky zaznívá v našich srdcích po přečtení sborníku. *Sa.*

Xaver Dvořák: MODLÍČÍ KNÍŽKA MALÍČKÝCH. Obrázky maloval Rudolf Adámek. Vydalo Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francel v Praze.

Vezměte do ruky tuto knížečku a nemůžete říci, leč: je to hezounká knížka.

Pěkná úprava, celoplátěná vazba, hezounké barevné Jezulátko na přední straně desek. A této úpravy plně zasluhuje obsah. Jsou to modlitbičky pro dítky od našeho kněze-básníka Xavera Dvořáka. K mnohým z nich namaloval akadem. malíř Rudolf Adámek hezounké barevné obrázky. Knižka vám připadá v ruce jako moštylek. Dejte ji do rukou dítek, ať může přinést užitek jejich duším!

V. R.

Alfred de Vigny: SALAŠ. Edice Ismael, Veselí. Přeložil Jos. Tkadlec.

Romantická snění jsou nyní tak nečarová a slavná i kdyby pěkně klokotal — je jenom pro výsměch: doba radia přemohla minesingry. Tím více cizí je vysněná touha po životě snad bukolickém. Alfred de Vigny je romantik hodně subtilní a proto nařiká, jak Poesie je zprofanována, trpce vyčítá vědě její nestoudná chapadla a blouzní po životě na salaši se ženou, která lká „že cestou jdeme, v níž stopy zanikly, — o větev nejistou v svém snění podepřena, plačíc...“

Překlady dalo by se vytknouti mnoho nedopatření.

jl.

Dr. Hubert Havránek: DUŠE HANÉ. Družina literární a umělecká v Olomouci 1930.

„Duše Hané“ jest sbírky 35 feuilletonů, v nichž autor vzpomíná na krásná léta dětství. Kniha obsahuje život jednoho roku, v němž autor zachytil nejvýznamnější slavnosti církevní, důležité události venkovského života hanáckého s jeho způsoby, mravy a zvyky. Věrně vystihl svěrázný typ hanáckého života, jaký býval a jak plynul za jeho mládí v jeho rodišti. V živých barvách vykouznil rázovité postavy Chropyňáků, jejich lásku ke gruntnům, lánům a zvláště ke krásným koním, jež jsou pýchou Hanáka. Ano „duše Hané“ je kus skutečného života, který však bohužel namnoze ustupuje horečnému tempu života moderního.

—ad—

Ivan Pregelj: PETER PAVEL GLAVAR lanšpreški gospod. Týž: BOŽJI MEJNIKI Vyd. Družba sv. Mohorja na Prevaljach, Jugoslavie.

Jsou to dvě krásné a svěrázné slovinské pověsti, podané líbivým, lahodným a poutavým slohem. Značná míra melancholického koloritu je zrovnoměrněna a zrovnována sladce teplou přítulností a měkce něžnou křehkostí. Slovinci, kteří opravdově milují náš národ, projevíli nedávno své potěšení a radostné uspokojení nad překladem Pregljeva Plebanusa Joannesa (vyšlo u Prombergra v Olomouci). Nemohly by býti přeloženy i tyto krásné knihy slovinské?

NOVÉ KNIHY:

P. A. Charrier S. I.: HERZ JESU UND PRIESTERTUM. Herder Freiburg im Breisg. 1930.

Dnes, kdy peklo zuří a všemi prostředky útočí na církev, kdy hlavně kněží stávají se předmětem nenávisť a lží, kněz a bohoslovec jistě s radostí uvítá knihu, která se neobírá nízkými vášněmi světa, ale uvádí duši kněze do mystického života Ježíše Krista, aby byl důstojným rozdavatelem lásky jeho Srdce. A takovou jest výše jmenovaná kniha, přeložená z franctiny. Kniha vyniká hlubokými myšlenkami, střizlivou ascetis i skutečnou dogmatikou. Rozdělena jest na 33 rozjímání ve 3 dílech: Kněz jako zachránce lidstva v duchovních a mravních bídách, Jak se má kněz podobat svému Božskému Mistru a Lásky Ježíšova ke kněžství.

Podf.

Lippert Peter, S. I.: DIE KIRCHE CHRISTI. Herder & Co. Freiburg im Breisgau. 1931.

P. Lippert, známý svou knihou Von Seele zu Seele, přichází opět s dilem ne méně důležitým a dobrým. Lehce, aniž by však propadl povrchnosti, podává obraz církve, jak se jevila v dějinách, všimá si jejího božského založení a celé její vnitřní stavby a poukazuje, jak církev sama jest si dobře vědoma svého poslání. Každý katolik najde zde pěkné poučení a povzbuzení; těm pak, kteří stojí mimo církev a jimž je také kniha určena, bude pádným dokladem a důkazem, že jen církev katolická je pravou církví Kristovou.

Az.

Robert Linhardt: UNSERE IDEALE. Lebenswichtige Kapitel aus der katholischen Ethik. Herder & Co., Freiburg im B. 1930.

Linhardt, kazatel u sv. Kajetána v Mnichově, který chce mluvit nejen k svým posluchačům, ale mikrofonem svých knih, jak praví dr. Gröber, zvěstovat pravdu do celého světa podle slov Písma: In omnem terram exivit sonus eorum, et in fines orbis terrae verba eorum, vydal již své páté dílo. Vyrostlo ze snahy podat modernímu člověku principy katolické etiky. Ve třech hlavních oddílech probírá vztah člověka k jeho vlastní osobě, společnosti a k Bohu. Je to výsledek hlubokého studia odborného, podaný však ne formou suché vědecké práce, nýbrž svěžích, zajímavých essay, jež dovedou upoutat především mladé lidi, jimž kniha je výslovně adresována.

j. p.

KALENDER KATHOLISCHER JUGEND 1931. Herausgegeben von P. Ernst Drouven S. J. Herder. Freiburg im B. 1931.

Vzorná ukázka kalendáře pro katol. mládež: je pracován na základě sociální idee jednotnosti mládeže, pro všechny; dovede také uspokojit každého, studenta i dělníka. Kalendarium originálně sice, ale prakticky vypravené, rozličné tabulky, pravidla, data uspokojí smysl pro praktičnost. Neobvykle bohatě je vypravena část jednáající o otázkách kulturně-náboženských, výchovných, o literatuře, misii, hrách a sportu, technice, o otázkách dívčí mládeže. Dílo o 416 stránkách, asi s pěti sty ilustracemi, v plátně vázané, není za 1'80 M v německých penězích drahé. Doporučujeme k prohlédnutí vydavatelům našich kalendářů.

j. p.

Johann Honnef: DIE BOTSCHAFT DES WORTES GOTTES. II. Reihe. Herder Verlag. Freiburg im Breisgau 1931.

Autor snaží se co nejvíce seznámit a spřátelit lid s Písmem svatým. Texty připojuje výstižně k myšlenkovému chodu liturgie a dává tak zazářit paprskům evangelia do strastí dnešního života. Přeje si, aby znalost a láskou k evangeliu zavládla i na periferii pravé zbožnosti. Mluví názorně a korektně — neunavuje.

P.

KNIHY REDAKCI ZASLANÉ

(mimo recenované):

LAD. KUNCÍŘ, Praha: Kuncířova ročenka 1931. Cena 10 Kč. Kniha, která nejlépe ukazuje, jak hodnotné věci náš katolický nakladatel vydává. — *Dr. František Roubík*: Český rok 1848. Lexikální edice, seš. 1., cena 4'50 Kč. Referát přineseme po vyjítí celého díla.

EDICE IZMAËL: *Josef Tkadlec*, Zahradá v září. Básně. Cena 18'50 Kč.

S. TALLA (Frant. Minařík), Moravské Budějovice: *Frant. Jech*, Místo harmonie a smíření. Meditace na hrobě Otok. Březiny. Cena 5 Kč.

KNIHTISKÁRNA „SNAHA“, Hranice: *P. A. Rodriguez S. J.*, Křesťanská askese. Knihovna pro křesťanskou askesi a duchovní život, roč. II., č. 19. a 20. Významné dílo španělského učitele duchovního života tímto svazkem v překladech dokončené — vřele doporučujeme.

MUSEUM ČASOPIS SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ

Vychází každý druhý měsíc ve školním roce. S církevním schválením. Vydává svým nákladem Růžka Sušilova, literární jednota brněnských bohoslovců. — Redaktor Antonín Chroust. — Adresa redakce i administrace: Brno, Antonínská 1. — Předplatné na 62. ročník 10 Kč pro bohoslovce a studující, 15 Kč pro ostatní odběratele.

OBSAH ČÍS. 4.:

*Edgar Allan Poe: Hymnus. — Mlčení. — Václav Skalník: O dile dra Aloise Langa. — *Fr. Št. Šrahůlek, S. D. S.: Marii. — Ant. Krajča, C. Ss. R.: Významní obháječi prostřednictví Mariina. — Fr. Št. Šrahůlek S. D. S.: U hrobu Rybářova. — *O. Jarmil: Padl jsem před cílem. — Carolus Cirbus: Církev a umenie. — *Jaroměřický: Tajemství noci. — Prokop Švach O. P.: Cíl člověka. — *Alois Boček: Jitro. — Josef Kleveta: Význam koncilu efesského. — Rozhledy. — Nové knihy. — Literatura (na obálce).

LISTARNA REDAKCE:

Bratrské bohoslovecké jednoty prosíme, aby do uzávěrky pátého čísla poslaly nám zprávy o své činnosti za uplynulý školní rok.

Uzávěrka 5. čísla bude 27. května.

OPRAVA:

Do prvního tiskového archu tohoto čísla vloudila se nemilá chyba: na str. 106 poslední textový řádek místo Anne de Quigne zní *Anne de Guigné*.

Z ADMINISTRACE:

P. T. odběratele, kteří dosud neposlali doplatné a předplatné, znovu uctivě prosíme, aby tak laskavě učinili. Složenky byly přiloženy k 2. číslu.

VELEDŮSTOJNÝM PÁNŮM

sdělujeme uctivě, že máme dosud na skladě menší počet výtisků knihy P. Jos. Mádleho: KNĚZ ORGANISÁTOR, která je výborným rádcem a vůdcem ve spolkové činnosti kněží. Kniha krásně vypravená stojí 15 Kč, poštou 16 Kč a zasílá ji Růžka Sušilova, liter. jednota bohoslovců, Brno, Antonínská 1.

ČASOPISY REDAKCI ZASÍLANÉ:

Akord, Anděl Strážný, Anežka-Ludmila-Václav, Apoštolát sv. Cyrilla a Methoděje, Argus (revue-revue), Biebel und Liturgie (Rakousko), Bl. Jan Bosko (věstník českého salesiánského díla), Blagovestník, Blok Bogoljub, (Lublaň, Jugoslavie), Bogoslovni Vestnik (Lublaň), Bulletin international de l'Académie Polonaise des sciences et des lettres (Krakov, Polsko), Budoucnost, Centralnaja Evropa, Czecho-slovak Student Life (Lisle, Amerika), Cyril, Čas (Lublaň), Časopis Katolického Duchaovenstva, Časopis Národního Musea, Časopis Společnosti přátel starožitnosti čl. v Praze, Československá Žena, Den, Děšť Růží, Dětský Svět (s přílohou Malý Zpravodaj Dětského Světa), Dobryj Paslyr (Stanislavov, Polsko), Dorost, Duchovný Pastier (příloha Katolických Kázni), Filosofická Revue, Gedeon, Hlas (St. Louis, Amerika), Hlas malého Petříka, Hlasy Svatohostýnské, Hlasy z katolických misii, Hlidka, Hrvatska Prosvjeta (Záhřeb, Jugoslavie), Hrvatska Straža (Záhřeb), Christianin (Vilno, Polsko), Irénikon (Amay-sur-Meuse, Belgie), Jitro, Katolicke Kázne, Kraljevstvo Božje (Lublaň), Kříž (Záhřeb), Křesťanská Žena, Kříž-Maria (s přílohou Přítel Dítěk), Kultura, Kuncirovy Noviny, Květy Lásky, Lid, Literární Noviny, Literární Rozhledy, Luč (Záhřeb), Mladika (Lublaň), Na Hlubinu, Náš Domov, Náš Věstník (bibliografie, Francie), Náš Východ, Naše kniha, Naše Omladina, Naše řeč, Našinec, Neděle, Neuland (Rakousko), Nový Národ, Občan a škola, Od Karlova mostu, Ochrana, Orel, Pax, Poesie, Poutník Jerusalemský, Právo, Priateľ Dietok, Przedświt (Vlodek, Polsko), Przegląd Katolicki (Varšava, Polsko), Přehled, Přítel Opuštěných, Půtník, Ráj (Viedeň), Rodina a škola, Rozvoj, Ruch Slowianski (Lvov, Polsko), Růžka Lurdská, der Seelsorger (Rakousko), Selka, Selské Hlasy, Serafinské Květy, Serafinský Prapor, Serafinský Svět, Slawische Rundschau, Slovák, Slovenec (s týdenní přílohou Ilustrirani Slovenec, Lublaň), Směrnice, Sociální Rozhledy, Stráž, Sv. Eucharistie, Svätá Rodina, Sv. Vojtěch, Šťastná Rodina, Škola B. Srdce Páně, Tatranský Orol, Theologisch-praktische Quartalsschrift (Rakousko), Včela Moravská, Ve službách Královny, Venkovské Noviny, Věstník Dila šíření víry, Vtar, Věstník Jednot duchovenstva brněnské a olomoucké, Věstník katolického duchovenstva, Věstník katol. učitelstva čl., Věstník Ústřední Jednoty, Vinice Páně, Vlast, Vychovatel (s přílohou Věstník Katechetický), Vychovatelské Listy, Westöstlicher Weg (Katteln u Vratislavy, Německo), Zasvěcení, Zprávy katol. škol. rady na Slovensku, Živoť.

M * U * S * E * U * M

ROČ. LXII. * V BRNĚ V DUBNU 1931. * ČÍS. 4.

Edgar Allan Poe:

HYMNUS.

*Od rána, dnem, až k půlnoci,
Maria, slyšelas zpěv tichnoucí!
Mě ve štěstí i v bolu hřej,
láskou svou stále objímej!
Když úsměv Hór ve třpytu has'
a mrak nestínil nebes krás,
mou duši vedlas láskou svou,
by nebloudila cestou zlou;
Osudu stín — tmavý host —
dých' v Přítomnost i v Minulost...
Skrytým dnům dej zářný jas
i s nadějí, již vznítilas!*

MLČENÍ.

*Jsou věci tělesné — jest něco bez těla,
co dvojí život má, vzor dvojí jsoucnosti,
již dáno od Boha, by prýštěla
ze hmoty i světla, majíc svůj stín, kosti.
Jest dvojí Mlčení — jak moře, břeh —
tělo a duch. A bydlí v pustých zdech
s porostem čerstvých trav; v božích milostech
a lidské vzpomínce a bolných pověstech
rozpouští se jeho děs; jménem „Konec všech”.
Toť ztělesněné Mlčení: neboj se ho!
Vždyť síly kouzla zlého nemá,
však kdyby stín Osudu tisnivého
Tě hrozil zahalit (elf bez jména,
jenž bydlí v samotách, kde kroku lidského
jest stopy nevidět) rci: „Bůh mi pomáhej”.*

Přeložil J. D.

O díle dra Aloise Langa.

Dokončení.

Další výborná kniha Langova je: *Jacopone da Todi* — blázen pro Krista. — Stůž zde na prvním místě Langovo ocenění jeho poesie: „Život Jacoponův jest věru podivuhodný, avšak ještě podivuhodnější jest jeho poesie. Jest žhavá jako ocel do běla rozpálená, dravá jako horská bystřina, divoká jako vzlyk šilencův, pronikavá jako zvuk posaun, ječících v den soudu, něžná jako duše světice, vřelá jako ukolébavka Madonny, ponurá jako vychraptělý hlas kazatele posledních věcí člověka, hluboká jako moudrost starozákonního filosofa, sladká jako modlitba dítěte — — a drsná a fádňá jako noční píseň venkovského flagellanta.“ — Zajímavé jest jeho obrácení od vířivého, světského života k životu náboženskému. *Jacopone da Todi* byl slavný právník a užíval plně rozkoší života. Jedenkrát byl se svou chotí v divadle a tu se přihodilo neštěstí. Dřevěný ochoz divadla, na němž jeho choť stála, se náhle probořil a lidi na něm stojící pochoval ve svých ssutinách. *Jacopone* křísí svou ženu a aby jí umožnil volnější dýchání, roztrhává její šat a k svému nesmírnému překvapení shledal, že pod nádherným šatem jeho choť nosí drsné roucho kajícnice. Po její smrti, která na něho velice působila, vstupuje do kláštera. Jak dokonalé jest jeho obrácení ukazuje Lang na jeho básni:

Hlavou jde mi nová fraška,
zapějí vám píseň šaška...
Dlouho žil jsem světa klamu.
Zhnusil se mi život taký.
Proto zříkám se ho navždy,
cestou novou chci se dát...

Svět se mu zdá býti trhem dryáčníků, kde zvítězí jen ten, „největší kdo hrdlo má“. Dlouho vzdoroval světu, jeho pokušením a na konec se rozhodl, že vykoná „čin bláznovský“.

K hlupcům dám se omezeným,
vstoupím v jejich četné řady.
S nimi v svaté zpozdilosti
šaškovský chci život žít. — —

Opovrhne vědou, sofistickou filosofií, všemi syllogismy, problémy a aforismy; opovrhne antikou i jejími nejvyššími představiteli Sokratem, Platonem a Aristotelem. Pohrdá i oblíbeným svým autorem Ciceronem a jen úpěnlivě prosí:

Spasiteli sladké lásky,
dej mi milost, dej mi sílu,
bych moh' čelit nebezpečí
na cestě, jíž chci se dát. —

Vroucní stále víc a více. Stal se z něho blázen a logik zároveň. Neboť našel Boha a tak se mu oddal, že všechno světské se mu zdálo bláznovským.

A v tom byla i jeho nejvyšší a nejpresnější logika. Zajímavá je i smrt Jacoponova. Umřel — podle legendy — právě ve chvíli, kdy kněz zazpíval v chrámě na půlnoční: Gloria in excelsis Deo. A na jeho hrob dali mu bratři tento pověstný nápis:

Stav se bláznem pro Krista,
pobláznil svět novým uměním
a urval nebe.

Dr. Langovi podařilo se zachytit ve své studii skvěle tuto postavu, tak velmi příbuznou sv. Františku z Assisi, a při tom přece nestrhl s ní ten krásný panenský třpyt legend. I papeže Bonifáce VIII. načrtl v této knize ostrými rysy.

Do řady nejvzácnějších spisů Langových možno též počítati studii: Cherubínský poutník — Angelus Silesius. A. Silesius, vl. j. Jan Scheffer, je zajímavý konvertita ze 17. století. Studoval ve Vratislavi. Náboženství byl luteránského. Na universitě ve Vratislavi dosáhl také 2 doktorátů. Žil právě v době nábožensky velmi rušné, kdy nastávalo třídění duchů. Byla to doba po třicetileté válce. Je to doba, kterou tak znamenitě zachytil Jaroslav Durych ve svém „Bloudění“. Angelus Silesius po přestálých vnitřních krisích konvertuje a stává se konečně knězem. V něm zableskla katolická mystika naposled svou tajemnou září. Většinu jeho proslulých mystických dvojverší Lang přeložil a opatřil úvodní informační studií. Abych ukázal, jak znamenitě jsou přeložena, uvedu jen některá:

Láska zmůže Boha.

Kdo nebe dobýt chce, má práci velmi snadnou:
je láskou oblehne a hradby Boží padnou.

Musíš na kříž.

Kdo v nebi růžemi chceš věnčit svoji skráň,
zde musíš na zemi být trním popíchán.

Jemně propracovaná je jeho studie o středověkém mystikovi Jindřichu Susovi. I tu se podařilo Langovi znamenitě psychologicky zachytiti tuto záhadnou duši. Kreslí jeho snivé, zbožností provanuté dětství, jeho mužná léta, kdy hroznou sebetrýzní probíjí se k jasným hvězdám duchovního života a krásně líčí jeho harmonicky vyladěné stáří.

Nejlepší dosud vydaná kniha Langova je: Otec pouště svatý Jeronym. Lang tu ozřejmil umělecký portret sv. Jeronyma, jeho výbušnou, prudkou povahu a zasadil ji do celého rámce a koloritu dobového. Svatý Jeronym byl současníkem sv. Augustina. A jistě není náhodné, že Lang vybral si toto téma k svému portretu. A pak psal tuto knihu za války, tedy v době, kdy Evropa začínala měnit svou strukturu. Jak je tato naše doba podobná době těchto dvou světců! Tehdy stěhování národů měnilo tvářnost Evropy podobně, jak ji měnila světová válka. A poměry kulturní jsou si skoro na vlas podobny. Tehdejší mravně rozvrácenou společnost zachraňovalo a obrozovalo křesťanství. A z toho, jak se dnes vyvíjejí poměry, je na bíledni, že Evropu zachrání od zkázy zase jen katolicismus.

A právě pro vytvoření si této paralely, tohoto srovnání je zajímavé čísti tuto Langovu knihu.

Langovo dílo je ojedinělý zjev v našem písemnictví. Je jako skalnatý ostrov uprostřed bažiny. Zbahnělá a znemravnělá literatura dneška nemůže jej pohltnout. Je pevné a nerozborné. Přívaly jej jen zesilují. A od šedé, kalné a bahnitě hladiny literatury dneška odráží se svým jasným leskem. Bohužel, je ojedinělý. I o Langově díle platí slova Bezručova: Kdo na moje místo?

Fr. Št. Šrahůlek S. D. S., Řím:

MARIÍ.

*Když jaro snivé líbezně dýše
a luby září lahodou krás,
ó vzlétni, duše, v nadhvězdě výše,
ke Kněžně máje v blankytný jas!*

*Květe ty milý nebeských vlastí,
svou vůni libou opoj i mne;
kalichem tys mi nadzemských slastí,
k tobě mé srdce důvěrně lne!*

*Sluncem tys jasným života mého,
vyléč mé strasti, bolesti zhoj;
s červánky rána, žití vítězného
tvá láska buď mně milostí zdroj!*

*Svítilnou kéž jsem oltáře Páně,
a srdce moje — lilie květ,
jenž žářem růže nechť povždy plane
k oběti čisté za celý svět!*

Ant. Krajča C. Ss. R., Obořiště:

Významní obhájci prostřednictví Mariína.

Pokračování.

II.

Stoletím XIII. začíná druhá perioda obhájců Mariína prostřednictví, sahající až k XVIII. století. Jest to doba theologů scholastických. O účelu této doby praví Melchior Canus: „Scholasticae theologiae munus imprimis est, ut, quae in Scriptura et Traditione abditae continentur, ea quasi e tenebris ad lucem eruere et coordinare at semper sub infallibili auctoritate Ecclesiae docentis.”¹ Bylo tedy

¹ De Locis theol. Lib. VIII. c. 2.

hlavním úkolem scholastiky: pečlivě střežiti, vysvětlovati a hájiti náboženských pravd, obsažených v Písmě sv. a tradici. Tento svůj úkol i v naší otázce splnila opravdu skvěle.

R. 1249 opustil tento svět a odešel do říše věčných krás jeden z největších theologů na universitě pařížské a později i biskup pařížský Vilém z Alverny (Vilém Pařížský). O P. Marii napsal mimo jiné tato krásná slova: „Advocata es et Mediatrix hominum, post Filium tuum Spes unica et Refugium tutissimum miserorum. Officium tuum est mediam Te ponere inter Ipsum Deum et homines.”¹

Z dějin katolické exegese je známý též Hugo de S. Caro († 1263), první kardinál z řádu dominikánského. Mluvě o prostřednictví P. Marie, užívá výstižného obrazu: „Ipsa est navis huius maris, per quam omnes perveniunt ad portum salutis. Item Ipsa est castellum, quod in terra stat quasi refugium omnium...” Pak dodává: „*Et in Hierusalem potestas imperandi et faciendi, quod volo et quos volo introducendi...*”²

Zvláštní zmínky zasluhuje též Richard a S. Laurentio, penitenciář rothomagenský. Ve svém díle „De Laudibus B. Mariae” praví výslovně: „Sicut dicit Filius de Patre, Joan. VI.: Nemo venit ad Patrem nisi per me; sic quodammodo dicere videtur de Matre: Nemo potest venire ad me, nisi Mater mea suis precibus traxerit eum.”³ A jinde: „Quidquid boni dat (Deus) creaturis suis, per manus Matris Virginis vult transire... Propter hoc studendum esset cognitioni Mariae; nam qui Eam cognosceret, Eam diligeret, et amator Eius, Ipsa mediante, omne bonum necessarium in praesenti reciperet a Filio, et vitam aeternam in futuro, cuius arrha sunt gratiae et virtutes.”⁴

Nejvýznačnějšími obhájci nauky o prostřednictví Rodičky Boží jsou však v této době známí veleduchové: sv. Tomáš Aquinský a sv. Bonaventura. Andělský učitel, jehož papež Lev XIII. nazývá „Theologorum princeps, Philosophorum norma, praeclarum Christiani orbis decus, Ecclesiae lumen, scholarum omnium catholicarum coelestis patronus”⁵ uložil svoji nauku o Prostřednici všech milostí zvláště ve dvou spiscích: „Opusculum de salutatione angelica” a „Sermones domin. et festivi.”⁶

¹ De Rhet. div. cap. 18 (Sv. Alfons, Glorie di M. P. I. c. 6. § 2.). — ² Postil. in cap. XXIV. Eccl. Edit. 1621, fol. 216-17 (P. Godts C. Ss. R., De definibilitate mediationis univ. Deiparae, Bruxellis [1904] 361). — ³ Mezi spisy bl. c. Alberta Vel. vyd. z r. 1651 T. XX. Lib. XII. cap. II. p. 352. — ⁴ l. c. Lib. II. cap. III. p. 60. — ⁵ Or. indulg. dit. 13. července 1885. — ⁶ P. H. Merkelbach O. P. vydal o jeho nauce v této věci zvláštní spisek: „Quid senserit S. Thomas de mediatione B. M. Virginis“, Romae, 1924. Jest rozdělen na tři části: 1. S. Thomas explicite tradit, quomodo mediatio B. Virginis non sit concipienda. V této části ukazuje autor dle sv. Tomáše, že vlastní a hlavní Prostředník jest Ježíš Kristus, Maria P. jen druhotná podřízená Prostřednice, která spolupůsobila při vykoupení jen „dispositive et instrumentaliter“, že jen Kristus „de condigno“ zadostiučinil za hříchy lidstva a zjednal milosti, Maria P. jen „de congruo“, že Kristus jest účinnou příčinou milostí, P. Maria jest však závislá a veškeru moc čerpá ze zásluh a milosti Vykupitelovy. 2. S. Thomas tradit certa principia, quibus innitur doctrina mediationis B. V. ut fundamento. Tento základ jest: její mateřství Boží, spolupůsobení při díle vykupitelském a duchovní mateřství vůči vykoupěným. 3. Scriptis S. Thomae praebeantur B. V. mediationis positiva ac formalia testimonia. Na konec praví autor: „Sententionem de B. V. universali mediatione pertinere ad primaevam traditionem Scholae dominicanae et thomistinae eamque esse Doctoris angelici principiis omnino conformem.“

Svědectví sv. Bonaventury o prostřednictví P. Marie náležejí k nejkrásnějším svědectvím katolické tradice.¹ Tento kníže mystiky a učitel serafinský, vyznamenaný purpurem kardinálským, používá nejnádhernějších výrazů, obrazů a přirovnání, aby objasnil tuto útěchuplnou nauku. Často odvolává se též na svaté Otce. Není snad ani jediného významnějšího výroku sv. Bernarda o prostřednictví Rodičky Boží, kterého by neuvedl. Z tohoto jeho hlubokého přesvědčení, že žádná milost nepřichází s nebe leč rukama Marie Panny, vytryskla též pozoruhodná slova o úctě k této neposkvrněné Matce: „Omni hora benedicenda et praedicanda et laudanda et in nostrum auxilium invocanda. In omnibus pressuris respice stellam maris, voca et clama Mariam: quia ipsa est, quae dat in mari viam, et inter fluctus firmissimam semitam. Ipsa est enim anchora, qua navis in mari firmatur; et est navis, qua homo a tentationum fluctibus liberatur. Ille solus ab eius abstineat laudibus, qui eam in tribulatione invocans non fuerit exauditus.”²

Vedle sv. Tomáše († 1274) a sv. Bonaventury († 1274) nejsvětější postavou středověké scholastiky a výtečným obhájcem Mariina prostřednictví jest bl. Albert Veliký († 1280). Náleží mezi největší učence dominikánské. Jak smýšlel o naší otázce ukazují nejlépe tato jeho krásná slova: „B. Virgo proprie dicitur porta coeli; quia per ipsam exivit, quicquid gratiae umquam creatum vel increatum in hunc mundum venit vel venturum fuit: omnium enim bonorum mater est, et mater gratiae, et mater misericordiae... Haec porta omnibus intrare volentibus est pervia.”³

V polovici stol. XIV. líbeznou vůni Krista a Bohorodičky jak životem tak i spisy svými šířil augustiniánský opat bl. Raymund Jordanis, který z pokory nazýval se Idiotou a pod tímto pseudonymem psal též své spisy. Mimo jiné napsal krásný spis „Contemplationes de B. Virgine.” Podstatu své nauky uložil moudrý Idiota v nádherném prologu. Práví zde mimo jiné o P. Marii: „Per Ipsam et in Ipsa et cum Ipsa habet mundus, habuit, et habiturus est omne bonum... Invocata Virgine Maria, invenitur omne bonum... Ipsa est Advocata nostra ad Filium sicut Filius ad Patrem... Thesauraria gratiarum.”

V Čechách v této době nalezlo prostřednictví Panny nejsvětější výtečného opěvovatele ve známém prvním arcibiskupu pražském Arnoštu z Pardubic († 1364). Výslovně nazývá P. Marii „Mediatrice nostra, coniungens nos Deo capiti nostro.”⁴

V XV. stol. vynikla v hájení této nauky především škola mystická. Byl to zvláště nejslavnější theolog této epochy Jan Gerson († 1429), kancléř pařížský, jemuž se dostalo čestného názvu „doctor christianissimus”. Ve svých spisech s velkým nadšením a ohnivostí vysvětluje a obhajuje všechny prvky Mariina prostřednictví. Řeší

¹ Třeba však poznamenati, že jemu dříve přičítané některé spisy mariánské moderní kritika neuznává za autentické. — ² Sermon de Sanctis in com. XXXVIII. ed. Vives T. XIV. p. 112. — ³ Mariale, Quaest. 147. Systematicky zpracoval jeho nauku o prostřednictví P. Marie opět J. Bover S. J. Greg. [1926] 511-548. — ⁴ Mariale, cap. 120. — Jeho mariologii zpracoval Dr. Lenz. Dva cykly májových kázání dle jeho „Mariale“ sestavil Dr. F. Endler (česky vydal J. E. Hladčik).

těž důmyslně i různé námitky, které by se mohly uvést proti této nauce.¹ Památná je jeho řeč na koncilu kostnickém, jehož byl duší. Je to aspoň částečně nádherný hymnus na Prostřednici všech milostí. Hned na počátku své slavnostní řeči praví: „*Adsis invocatus, Domine Jesu, praeclarissime Sol iustitiae... absque te enim praecipiti mersa profundo mens habet... Hoc ne fiat, tu Mediatrix, tu Advocata et Exoratrix nostra suppliciter adeunda es, Virgo gloriosissima, quae tui nominis interpretatione tam illuminata quam illuminatrix diceris...*”²

Nad slunce jasnější jest též svědectví sv. Bernardina Sienského († 1444), jehož řeči jsou opravdovými traktáty theologickými. Praví krásně o Matce Boží: „*A tempore enim, quo concepit Deum in utero suo, quamdam, ut sic dicam, iurisdictionem seu auctoritatem habuit in omni temporali processione Spiritus S., ita, quod nulla creatura aliquam a Deo recipit gratiam virtutis, nisi secundum dispensationem ipsius Virginis Matris.*”³ Jiný jeho výrok zdá se skoro přehnaný; třeba mu však správně rozuměti: „*Omnia dona, virtutes et gratiae Ipsius Spiritus S., quibus vult, quando vult, quomodo vult, et quantum vult, per manus Ipsius (Mariae V.) administrantur.*”⁴

V témže století žil rovněž v řádu františkánském jiný Bernardin, zvaný de Busti, jenž sepsal krásné dílo mariánské, jež nazval: „*Mariale, de singulis festivitatibus B. Virginis, per modum sermonum tractans, omni theologia copiosum*”. Věnoval je papeži Alexandru VI. Řeči, zde obsažené, provanuté vroucí zbožností, tvoří celou mariologii, jíž kazatelé rádi užívali. V nauce o prostřednictví úplně souhlasí se svým výše uvedeným řádovým spolubratrem. Zvláště nádherný a úchvatný je jeho epilóg. Je to 62 plamenných apostrof na Prostřednici všech milostí, vyjadřujících její prostřednický úřad nejlepějšími obrazy.

Nelze též mlčením pominouti svědectví protopatriarchy benátského sv. Vavřince Justiniani († 1455). V jednom ze svých kázání volá: „*Quomodo non est Maria plena gratiae, quae effecta est Mater Dei, paradisi Scala, coeli Janua... Dei et hominum verissima Mediatrix?*”⁵

Nejinak vyjadřuje se jiný vynikající syn slunné Italie a chlouba řádu dominikánského, sv. Antonín, arcibiskup florentský († 1459). Praví ve své Sumě: „*Per B. Mariam exivit de coelis ad nos, quidquid unquam gratiae creatum venit in mundum; inde et dicitur: mater gratiae et mater misericordiae.*”⁶ Jinde dí: „*Oratio Deiparae habet rationem imperii, unde impossibile est eam non exaudiri.*”⁷ Zvláštní pozornosti zasluhují též tato jeho slova: „*Sicut impossibile est quod illi, a quibus Maria oculos suae misericordiae avertit, salventur; ita necessarium quod hi, ad quos convertit oculos suos, pro eis advocans, iustificentur et glorificentur.*”⁸

¹ Jak jasný a vyhraněný byl jeho pojem v této nauce, možno se přesvědčit v pojednání Boverovů: Greg., 1928, str. 242-268. — ² Op. omn. (ed. 1706) T. II., 202 A (dle Bovera l. c. str. 247). — ³ Sermon 6 de Ann. B. V. art. 1. c. 2 (P. Godts l. c. 366). ⁴ Sermon 5 De Nativ. c. 8. — ⁵ Sermon in Ann. B. V. (Sv. Alfons l. c. p. I. c. 5. § 1.). — ⁶ P. 4 t. 15, c. 20 § 12. — ⁷ ib. c. 17. § 4. — ⁸ ib. c. 22. § 9.

Slavného iména dobyt si v této době též známý „Doctor extaticus“ Diviš Kartuzian († 1471). Sepsal množství spisů větších i menších, mezi nimiž vyniká „De laudibus B. V. Mariae“ (lib. IV). Zde praví mimo jiné: „Virgo dici potest mundi Salvatrix propter meritum suae compassionis, qua patienti Filio acerbissime condolendo exelenter promeruit, ut per preces Eius, meritum passionis Christi communicentur hominibus.“¹

Na poli křesťanské askese dobyt si nesmrtelných zásluh v tomto století tak oblíbený Tomáš Hämerken čili Kempenský († 1471). I v naší otázce je věrným dítkem své doby. Stačí jen nahlédnouti do jeho „Sermones ad Novitios“, abychom se o tom přesvědčili.

Ve stol. XVI. věrně krácel ve stopách sv. Otců a starších theologů vynikající arcibiskup valencký z řádu augustiniánů, sv. Tomáš z Villanovy († 1555). Ve svém kázání o rozmnožení chlebě na otázku Páně: „Unde ememus panem, ut manducet hi?“, odpovídá krásně: „Unde Domine? nisi ex isto Cellario gratiarum refertissimo, Virgine Matre tua Maria? Ibi sunt victualia omni genti, omni nationi. Inde Angelus gloriam, iustus inde gratiam, peccator veniam, tristis laetitiam sumit... Emamus ergo hic panes gratiae: pretium sit salutatio Angelica.“² Podobně vyjadřuje se i na jiných místech.

Proto volá zbožný opat benediktinský Ludvík Blossius († 1566): „Per te Domina, vivit orbis terrarum!... Salve veniae, gratiaeque Conciliatrix, optatissima Maria! Tu post unigenitum tuum certa fidelium Salus... Tibi regni coelestis claves, thesaurique commissi sunt.“³

Znamenitým theologem této doby byl žák Hadriana VI. a profesor na universitě lovaňské Jan Neys čili Driedo, kanovník a farář u sv. Jakuba († 1535). Mimo jiné spisy sepsal i učené dílo: „De Regulis et Dogmatibus S. Scripturae“. Zde jasně hlásá naši nauku: „Ipsa (V. Maria) est, per quam Ecclesia habuit, quidquid boni habuit. Hinc sancti Patres non horruerunt appellare Illam Mediatricem nostram...“⁴

Ke konci tohoto století a ve století následujícím planuly na nebi církve učící zářné hvězdy učenosti a svatosti, a to v souhvězdí Tovaryšstva Ježíšova. Hvězdy tyto liší se ovšem navzájem jasností, přece však svými paprsky nádherně osvětlují naši nauku.

Je to předně Jan Maldonat S. J. († 1583), slavný profesor pařížský. Měl takové množství posluchačů (mezi ně náležel i sv. František Saleský), že často byl nucen přednáseti pod širým nebem. Nauku o prostřednictví P. Marie hájí ve svém komentáři k evangeliu sv. Lukáše, odvolávaje se na celou dřívější tradici. („Haec omnium veterum auctorum sententia est.“)

Plamenem vroucí zbožnosti k Rodičce Boží hořel též Alfons Salmeron, jeden z prvních druhů sv. Ignáce. Ač mu bylo teprve 31 let, byl přítomen na sněmu Tridentském jménem apoštolské Stolice. Zemřel v pověsti svatosti r. 1585. Ve svých učených komentářích praví o P. Marii, že Kristus ustanovil ji ve své dobrotě „Mediatricem

¹ De laud. V. lib. 2. a. 23. (Godts I. c. 368). — ² Postill. Evang. in Dom. 4. Quad. ed. De Witte T. I. p. 557 (Godts I. c. 371). — ³ Parad. an. fid. Eudolog. ad Mar. I. — ⁴ De Reg. et Dogm. S. Scrip. Lib. III. c. IV. Edit. 1556 T. I. fol. 126 (Godts 372).

et cooperatrix salutis humani generis et ad quam tamquam ad singularem Advocatam, quae semper pro sua reverentia a Filio exauditur, communi fidei instinctu et devotione omnes fideles tam iusti quam peccatores, ad impetranda omnia bona atque beneficia tam corporalia quam spiritualia, omni tempore et omni loco confidenter accedere debent atque confugere.”¹

Jinou hvězdou nevšedního jasu v tomto souhvězdí jest kardinál František Toletus S. J. († 1596), kterého jeho učitel Dominik Soto nazýval divem. Mezi jinými spisy napsal též komentář k sv. Janu, kde rovněž hlásá nauku o prostřednictví.

Jen o rok přežil jej sv. Petr Kanisius (De Hondt, † 1597), chloubou řádu jezuitského. Nynější sv. Otec Pius XI. prohlásil ho 21. května 1925 za svatého a zároveň zařadil jej do počtu učitelů církevních, což je v dějinách Církve případ jen velmi řídký. Ve svém výtečném spise, obsahujícím celou mariologii, věnoval jednu kapitolu též prostřednictví P. Marie.²

Znamenitým zastáncem této nauky byl i slavný a plodný kazatel této doby Jan Asorius S. J. († 1594).

Komentářem k Apokalypse proslavil se Blažej Viegas S. J. († 1599). Během 16 let mělo toto dílo 11 vydání. Vykládaje hl. 12, praví o P. Marii mimo jiné: „Eius intercessio est veluti collum, per quod a Deo omnes gratiae praesidiaque in homines transfunduntur. Itaque haec Virginis intercessio turris quaedam est Ecclesiae fortissima.”

Z vynikajících jezuitů stol. XVII., kteří hlásali naši nauku, sluší na prvním místě uvést věhlasného jejich generála Klaudia Aquavivu († 1615). Ve svém třetím listě k otcům a bratrům řádu ze dne 19. května 1586 důrazně vybízí všechny k vroucí úctě mariánské. Jako důvod uvádí se sv. Bernardem: „Sic est voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam.” Není se tedy třeba nikterak diviti, že po takovém povzbuzení své hlavy celé tělo Tovaryšstva Ježíšova s velkým nadšením hájilo nauku o prostřednictví Mariině jako svou. R. P. Sommervogel S. J. po 20 letech již mluví v katalogu o 2207 mariánských spisech, sepsaných od jezuitů. Jest proto nemožné věnovati pozornost v tak krátkém článku všem obhájcům učení o prostřednictví P. Marie, jimiž se řád jezuitský v této době honosil. Stačí poukázati aspoň na několik nejvýznamnějších.

Jest to především největší učenec jezuitů František Suarez († 1617). Líbezná vůně něžné a horoucí úcty mariánské, která vane z celého jeho života, prosycuje i jeho theologické spisy. O prostřednictví Rodičky Boží mluví s posvátným zápalem, rozváděje všechny jeho prvky.³

Totéž třeba říci i o sv. kardinálu Bellarminovi. V jednom ze svých kázání praví: „Omnia munera, omnes gratiae, omnes coelestes influxus a Christo tamquam a capite et per Mariam quasi per collum in Ecclesiae corpus descendunt.”⁴

¹ Tom. III., Tract. V, p. 38 A. (Godts I. c. 373). — ² De Maria Virgine incomparabili et Dei Genitrice Sacrosancta, Lib. V. c. XI. — ³ De Incar. Qu. 38. art. 4. Disp. 24. Sect. I. n. 5 ed. Vives T. XIX. p. 336, 337. — ⁴ Conc. 42 de Nativ. (Godts I. c. 380).

Téhož přirovnání užívá též velmi známý, vynikající jesuita Kornelius a Lapide († 1637).¹

K těmto pojí se řada jiných jesuitů jako na př. František Poiré (Poirey, † 1637), Ferdinand Quirinus de Salazar († 1646), Ondřej Píntus Ramirez († 1654), Křištof Vega († 1672), Jan Crasset († 1692).

Avšak nejen v řádě jezuitském, ale i v jiných řádech a kléru světském nacházíme v této době znamenité zastánce této nauky.

Z řádu dominikánského zasluhují zmínky aspoň tři: Justin Miechovienský († 1634), A. Pacincelli († 1660) a Vincenc Contenson († 1674). Slyšme jen ohnivého Contensona: „Administratricem totius Ecclesiae praefecit, et suae auctoritati suffecit, dum Joanni praesenti, et in eius persona toti Ecclesiae dixit: Ecce Mater tua. Quasi aperte diceret: sicut nemo potest salvari nisi per meritum crucis et mortis meae, ita nullus sanguinis illius particeps erit, sine intercessione Matris meae. Ille solus filius dolorum meorum reputabitur, cui Maria Mater erit. Vulnere gratiarum fontes perennes et patentes sunt, sed ad nullos derivabuntur rivi nisi per Mariae canalem et aquaeductum.”²

V duchovní zahrádce sv. Františka v této době poutají náš zrak zvláště dva květy: Jan de Carthagen († 1617), miláček Pavla V. pro svou hlubokou vzdělanost, a Jan De la Haye, královský kazatel pařížský († 1661). První dokazuje v díle „Homiliae catholicae de sacris arcanis Deiparae Mariae et Josephi” správnost této these: „Quotquot salvantur, aut coelestia charismata recipiunt, vel certe a malis liberantur, id totum mediante Virginis intercessione eis divinitus praestatur.”³ Druhý činí podobně ve svém obširném komentáři k Apokalypsi.

V řádě kapucínském vynikl Ludvík František D' Argentan († 1680). Ve zvláště hladině jeho konferencí jasně se odráží záře známých myšlenek sv. Bernarda a Bernardina Sienského.

Z kléru světského sluší připomenouti aspoň dva znamenité obhájce prostřednictví nejsv. Panny. Jest to biskup a učitel církve sv. František Saleský († 1622) a slavný řečník Jakub Bossuet, biskup v Meaux († 1704). Oba ve svých kázáních s nadšením sobě vlastním hlásají tuto nauku.

Z uvedeného je tedy zřejmo, že scholastika svůj úkol v naší otázce stkvěle splnila a připravila tak půdu k největšímu rozkvětu nauky o prostřednictví Rodičky Boží v periodě třetí.

Dokončení příště.

Není snadno si představit, jak živě vycitují nevinné dětské duše přítomnost Páně v Nejsvětější Svátosti, neboť Bůh se zjevuje nevinností a nikoliv vědět. Srdce dětí dobře vychovaných a horlivých jde v nadpřirozeném světle přímo k Ježíši.

Lajeunie, Anne de Quique.

¹ Comment. in Cant. 4, 4. — ² Theologia mentis et cordis Lib. X. Dis. 4. c. 1. Spec. I. Exces. 4 (Godts I. c. 387). — ³ Lib. XIV. Homil. XVII. — Edit. 1618. T. II. p. 689 (Godts 388).

U HROBU RYBÁŘOVA.

Zklamáni vstupujeme do basiliky sv. Petra... „To že má býti onen velechrám, o jehož velikosti jsme si vykouzlili v obrazotvornosti obrysy gigantické?“... To jsou jistě první dojmy každého, kdo po dlouhém toužení patří ze svatopeterského náměstí na tento náhrobek Rybáře — Petra! Pravil jsem, že jsou to dojmy „první“. Meškáme-li totiž delší dobu na této posvátné půdě a prohlédneme-li si bedlivě ve svatyni samé ony obrovské rozměry, pestrým mramorem se lesknoucí stěny, pohlédneme-li vzhůru ke kopuli, na jejímž obvodu zlatem září velepamátná slova: „Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, et portae inferi non praevallebunt adversus eam et tibi dabo claves regni caelorum“ — a jiná slova, o nichž se však obvyčejně málo uvažuje: „Hinc sacerdotii unitas exoritur“ — tu jistě provane naši duši zvláštní záchvěv! A ký div, že samovolně klekáme ke konfesi, k hrobu Petrovu, a necháme před svým zrakem se rozvinout onu velebnou scénu z evangelia, jak Božský Mistr náš zaslibuje u jezera genezaretského Petrovi prvenství cti a pravomoci.

A tu se zdáme sami sobě tak malými a zároveň zase tak velkými! Malými se zdáme sami sobě v poměru k velikosti a majestátnosti tohoto velechrámu. Cit velikosti však nás naplňuje, povážíme-li, že tato basilika je symbolem Církve Kristovy, hrobem, chovajícím tělo prvního papeže, jenž však zde dále žije ve svém nástupci v blízounkém Vatikáně; povážíme-li, že i my jsme dítky této Církve, vystavěné na Petrovi, Církve, pod jejímž mateřským pláštěm se shromažďují národové celého zemského okruhu, že jsme nejen věřícími, nýbrž více-čekateli — kandidáty sv. kněžství, jehož plnost spočívá v Petrovi! Tu rty naše šepťají: credo — věřím — v jednu — svatou — katolickou — apoštolskou církev! Tu chápeme onu velebnou myšlenku kněžské jednoty, která odtud vyvěrá, jednoty, za níž Kristus tak vroucně prosil svého nebeského Otce ve velekněžské modlitbě: „...aby všichni jedno byli!“ Kněží jsou pastýři stáde Kristova; jsou-li pastýři zajedno, celé stáde je jednotno. — A či srdce se při tomto pomýšlení nerozplamení svatou láskou a nadšením, sebevědomím a svatou pýchou, že i my jsme údy této Církve, mystického těla Kristova, jehož duší jest Duch Svatý a jehož viditelnou hlavou jest Rybář — Petr ve svém nástupci?

Jednota království Božího! Ó jak ležela ona na srdci Božskému Spasiteli! V posledních ještě okamžicích k ní nabádá! Jednotou kněžství spojen jest celý zemský okrsek. U oltáře Páně všichni tvoříme jednu rodinu. Vždyť Kristus nezemřel jen za svůj národ, nýbrž „aby shromáždil v jedno také ty dítky Boží, které byly rozptýleny“ (Jan XI., 52). A jak pečovali církevní Otcové o jednotu! Sv. Cyprian praví v knize „De unitate Ecclesiae“: „Hanc unitatem qui non tenet, Dei legem non tenet, non tenet Patris et Filii fidem, vitam non tenet et salutem“.

Tyto city vyjádřil i nynější svatý Otec způsobem, pro nás Slovany velevýznamným, v listu k československému a jugoslávskému episko-

pátu 13. února 1927 při oslavě 1100. narozenin sv. Cyrila: „Oběma (ss. Cyr. a Met.) zajisté tanul na mysli výrok Krista, prosícího po poslední večeři božského Otce, aby všichni učedníci jeho „byli jedno“, a stejně hluboce jim utkvělo v paměti vše, co Východní Otcové napsali o vesměrné jednotě křesťanské církve, proto nechtěli dříve pásť slovanských ovcí, dokud jim tato pastva nebyla odevzdána od nástupců Petrových, kterým bylo veškeré stádo Kristovo od Boha svěřeno. Mimo to vykonali též cestu do Říma; odsud byli poslání s mocí od římského velekněze udělenou, k upevnění a rozšíření Kristova království; ochrana našich předchůdců je ustavičně zastírala; jeden z nich složil řeholní sliby v Římě, krátce před koncem svého života, poctěným tak hojným nářkem občanstva; druhý byl v Římě vysvěcen na biskupa; způsob bohoslužby, který oba zavedli v zemích Kristu získaných, byl zde schválen a potvrzen; jinými přemnohými důkazy velekněžské blahovůle byli povzbuzováni v začatém díle apoštolském: zdaž to vše nestačí, že svatým bratřím nebylo nic přednější, nic jistější a žádoucnější, než aby byli ve svazku co nejtěsnějším s Církví římskou? Proč bychom se tedy divili, že Cyril a Metoděj — které možno nazvat syny Východu, Byzantiny státním příslušenstvím, Řeky národností, Římány posláním, Slovary apoštolskými úspěchy — stali se všechněm vším, aby všechny získali pro jednotu katolické církve?“

PADL JSEM PŘED CÍLEM.

(Za † bohoslovcem Št. Berkou.)

Klesám, klesám, před cílem padám,
u stupňů oltáře hasne mé žití.
v kalichu puklém slza se třpytí
a na rtu jen modlitba tichá
naposled k nebesům vzdychá:
Smiluj se nade mnou, Bože.

Ve stínech smutečních cypřiši,
zmlklých před žhavým polednem,
kdo hlas můj uslyší?
Před cílem padl jsem.
Padlo mé mládí jak zlomený květ,
do dalek odešly práchnivět
bílé mé touhy svatého kněžství,
přivést Krista do středu tisíců bratří mých
a světlo do temnot půlnočních.

Padl jsem před cílem,
slyšíte, bratři, klesl jsem,
kdo z vás mne vyslyší
ve stínech smutečních cypřiši?
Kdo stane na sirém místě,
na kterém s vámi jsem stál?
Kdo z vás má odvahu poskvornit
svatého kněžství ideál?

O. Jarmil.

Cirkev a umenie.

(So zretel'om na prvé storočia.)

Na sklonku antického sveta počína sa obrodienie ľudstva. Na surovom násilí vybudovaná moc ztráca svoje právo na jestovanie a odovzdáva ho dobe vznešenejšej a súcejšej na lepší život.

Zjavila sa hviezda z kmeňa Judského a svojimi papršlekmi pri-nášajúcimi požehnanie, ožiarila celý svet. Z očí ľudstva začal padať tmavý závoj, tkaný z nekonečného počtu hriechov. Rany storočia, ktoré na telo ľudstva zasadila kliadba, počínaly sa hojiť. Povstala nová, nepokazená spoločnosť na rumoch starej, spráchnivelej spoločnosti. Semeno bolo zasiaté... a vyvíňujúci sa zárodok nemohla zničiť dlhá búrka storočí. Horčičné semeno vyrástlo v priestranný strom a vtáci nebeskí našli na ňom miesta pre odpočinok.

A tá malá spoločnosť, ktorú rozširovali apoštolovia, už na úsvite svojho jestovania vzala pod ochranné krídla výtvarné umenie, ktoré zobudila ku novému životu a prispôsobila si ho primerane svojmu cieľu. — A tak mýl'ne je rozumkovanie, keď niekto, považuje kat. Cirkev v prvých storočiach za macochu umenia. — Práve naopak sa majú veci. Cirkev, ako od Boha založená spoločnosť, pozerajúc vždy na svoj vznešený cieľ, zachádzala veľmi opatrne s umením. Bolo jej treba posilniť svoju moc na zemi a len potom mohla napomáhať rozkvetu umenia.

A túto opatrnosť ešte nemôžeme nazvať zlomysel'nosťou! — Opakujem, nesprávna je mienka tých, ktorí tvrdia, že kresťanstvo zaujalo nepriateľské stanovisko proti umeniu, tým, že poukazujú na umieranie antického umenia, na nariadenia počiatocnej Cirkvi, na nepriaznivé stanovisko sv. Otcov a konečne na vymedzené nariadenia snémov.

To všetko je pravda! Avšak pred oči si musíme postaviť aj príčiny, pod vplyvom ktorých snemy údajne vydali nariadenia nepriateľ'sky stojace proti umeniu. Jestli uvažíme okolnosti, presvedčíme sa, že Cirkev nikdy nevytvárala zo svojho kruhu umenie, ba naopak materinsky sa oň starala.

Medzi Cirkvou a umením jestuje a jestovala, istá vnútorná spojitosť. — Kult kat. Cirkvi a jej celý náboženský život vyviera z nadprirodzeného základu. Preto aj od umenia požiaduje, aby takýto základ malo. Nie vrtkavá myseľ a nestála fantázia rodí umelecké diela, ale vytríbený náhl'ad kat. Cirkvi.

Tu sa začína rozdiel, ktorý možno spozorovať medzi antickým a novým kresťanským umením. Antické umenie malo pred očami predovšetkým smyslovú podstatu človeka, — kresťanské umenie oproti tomu berie pred oči duševnú podstatu človeka. Smysel'nú krásu ponecháva Grékom a Rimanom, pre seba si necháva iba nebeskú krásu. Kresťanské umenie nemalo za cieľ dokonalosť predmetu a používalo ju iba za prostriedok vyjadriť nebeské krásy. Viac holdovalo maliarstvu než sohárstvu. Prečo? — to nám najlepšie vysvetli

rozdiel medzi maliarstvom a sohárstvom. A keď to nie, obráťme svoju pozornosť na mytologiu antických národov, a pozrime, aké miesto zaujímali v nej sohy.

Katolícka Cirkev už od najstarších dôb vzala výtvarné umenie do svojej služby a urobila ho nositeľkou vznešených ideí, len preto, aby vyzdvihla krásu svojich náboženských úkonov. Jej snahou bolo účinkovať na duševnú dispozíciu veriacich, pri čom dbala na dokonalú harmoniu v hudbe, dbala o to, aby reč bola živá a obrazná, aby obrazy tvorily čarovný súlad farieb, aby dlátom oživila amorfnu hmotu. Teda snaha — hmotou ukázať na nadprirodzenosť. Tento účinok kat. Cirkvi uznávala od prvopočiatku, čoho dôkazom je umelecké hnutie vnútri Cirkvi už v jej najstarších dobách.

Zárodok kresťanstva nebol ešte dosť silný, takže okrem prenasledovania hrozilo viere aj znečistenie, prípadne nedobre chápaný cieľ sôh a obrazov mohol nebezpečne poraniť čistu duchovnú vieru, modloslužbou. Preto sa nedivme, keď vtedajšie Cirkevné orgány zaujali stanovisko Mojžišovo, ktorého prudké námietky proti modlám onoho času, vyvinuly sa postupne v prísny boj proti figurálnemu umeniu. Avšak, akonáhle prestalo nebezpečie, a mladému kresťanstvu sa otvorila voľná cesta účinkovania, zdánlivý nepriateľ — Cirkev, — stal sa podporovateľom, ba ochrancom umeleckého snaženia.

Tam sú katakomby, kolíska kresťanského umenia, či nie sú dožtatočným dôkazom mojego tvrdenia? Či veľký počet nastenných malieb, nepotvrďuje moju mienku? Ostatne, všetko to najlepšie dokazuje Rossi, najväčší z archeologov, osvedčený znalec katakomb.

Obrazy namalované na steny podzemných labyrintov, poukazujú na veľkého umeleckého ducha, ktorý skôr — neskôr mal striasť so svojich údov okovy a vyslobodiť sa z podzemia, aby si získal už svojou veľkosťou ako aj životaschopnosťou práva ukazovateľa cesty národom, aby vytvorily v budúcnosti opravdivé zázraky... et omnia ad maiorem Dei gloriam.

Mnohí z archeologov tvrdia, že prví kresťania boli rozhodnými nepriateľmi figurálneho umenia. To nezodpovedá skutočnosti. Figurálne umenie len Boha Otca, Ježiša, Ducha sv. a Pannu Mariu nezobrazovalo otvorene. Ako dôkazy poukazujeme na malby najstarších katakomb.

Umenie rozkvitalo, alebo upadávalo podľa primeraných okolností. Za diagram nám slúžia rozhodnutia cirkevných snemov, ktoré účinkovanie umenia buď napomáhali, alebo obmedzovaly.

Prvý snem, ktorý so svojimi nariadeniami zdánlive obmedzil rozkvet umenia, bol elvírsky snem vo Španielsku (r. 306).

Elvírsky snem totiž zakázal na steny kostolov malovať obrazy. Tento prísny rozkaz nie je však nenávisťou, ktorú zdánlive chovala Cirkev proti umeniu, predovšetkým proti malbám. Ani zďaleka! Tá búrka, ktorú bol Dioklecián pripravil kresťanom prinútila snem k tomu, aby odvrátila nebezpečie života veriacich a potupovanie obrazov.

Cirkev nikdy nepodnikla boj proti umeniu, ba keď toho bolo treba, vzala ho rozhodne pod svoju ochranu a smelo hlásala jeho

potrebu a užitočnosť. Príkladom sú nariadenia proti ikonoklastom (obrazoborcom).

Roku 787 bol prečítaný na nicejskom sneme žalobný spis proti ničiteľom obrazov, ktorého niekoľko riadkov citujeme: „Obrazy niesú vynálezom maliarov“, hovorí pôvodca spisu, „lebo ich predmety sú predpísané neprestupnými tradíciami kat. Cirkvi a témata nie maliari majú vymysleť, ale Cirkevní Otcovia... maliarova je iba technika, on len obraz namaluje.“ (Kugler.)

Podobne hovorí snem aj o cieľi náboženského umenia; „...kat. Cirkev, aby pohla každým našim citom, aby nás priviedla k pokaniu a k zachovávaní božských príkazov, a aby nás priviedla na cestu dokonalosti, snaží sa na nás pôsobiť nie len sluchom, ale aj zrakom.“ (Kugler.)

Uvážme prvý citát a prezkúmajme jeho smysel. Tak sa zdá, ako by tieto slová chceli nejakým spôsobom poviazať ruky umelca. — Táto naša zdánlivosť nás neoklame! Umelec sa tu stáva takmer kopírovateľom, ktorý zvečnil iba fantáziu dotyčných cirkevných osôb.

Keď sa však hlbšie nad tým zamyslíme, vtedy to nariadenia Cirkvi, nemôžeme pokladať za nesprávne. Prečo? Odpoveď nie je najťažšia. Urobí tým len hať nestálej fantázii tak, že od umelcov, požiaduje diela úzko súvisiace s duchom Cirkvi, zbaví dielo všetkého nízkeho a svetského. Ukazuje cestu umelcom pre tvorbu a vývin jednotlivých typov tým, že sama udáva najpotrebnejšie podstatné čiary. V tom istom smysle hovorí aj arrasský snem (1025), ktorého rozhodnutia predložím nižšie.

Pozrime teraz druhý citát, bezprostredne plynúci z prvého. Čo hovorí? — Či nie to, čo prvý, keď považuje umenie za úzko súvisiace s Cirkvou. — Čo chce s tou výpoveďou dosiahnuť, keď nie to, aby dušu našu k dobrému, k Bohu a pokániu povzbudila? — A čo má byť cieľom toho umenia, ktorého ochranným anjelom je Cirkev? Či nie to, aby hlásala záujmy Cirkvi?

Teda hoci II. nicejský snem „viaže ruky umelca“, uznajme, že toho príčina nie je v nenávisti. Naopak, snem považuje umenie za potrebné. Cirkev chce učiť umením, chce dať len názorný príklad veriacim, ako to vysvitá z usnesenia arrasského snemu.

„Čomu sa laici nemôžu naučiť čítaním Svätého Písma, to nech vidia na mal'bách“. (Kugler.) Takto znie jedno z uzavretí snemu. Cirkev si teda učenie vytýčila za hlavný cieľ výtvarného umenia. Aby však mohla zadosť urobiť svojmu povolaniu, musí kráčať vždy po správnej ceste. Preto vydáva prísne nicejské pravidlá, ktoré síce viažu ruky umelcom, ale nie na úkor umenia, lež na úkor nestálej, často nízkej prirodzenosti človeka.

O cirkevných Otcoch len to isté povieme, čo o dnešných vysokopostavených cirkevných hodnostároch. Keď videli, že sa umenie nevyvinulo na svoju nútnu výšku kresť. ideálov, keď videli, že viera ešte nie je natol'ko pevná v srdciach veriacich, zúžili vydanými rozkazmi hranice umenia a tým hráni duševný život pred prípadným nebezpečenstvom.

To isté robí aj dnes Cirkev sv., keď berie cirkevné umelecké diela pod prísnu cirkevnú kritiku. Či nemá práva žiadať si to, aby mal'by, sohy atď., ktoré sa beru do služby Cirkvi sv., prenikol čistý náboženský duch, aby zmomenuté predmety boli čisté od svetského ducha. Pozrime si nariadenie Pia X. Či nepatrí ku jeho správne mu jednaniu nariadenie, v ktorom vytvára z kostolov predmety presiaknuté duchom svetským bez akejkol'vek umeleckej ceny?

V katolíckom duchu obrozené umenie vyzdvíhne človeka zo zemskeho prachu, obráti jeho zrak k nebi, hlásať bude, že jedine túžba po Bohu a nebi dá ľudstvu opravdivý pokoj a opravdivú potechu.

Umenie v náručí Cirkvi sv. sa vyvíjalo a bude sa aj naďalej vyvíjať. Umenie, hlavne kresťanské, nemôže rozkvitnúť v duševnom úpadku a tým menej v duchovnej rozorvanosti. — Konečne podotýkame, že jedine Cirkev sv. má moc a právo riadiť kresťanské umenie podľa svojho ducha, keďže sama v sebe je najpeknejším výtvorom Božského Majstra, umelca všetkého.

Jaroměřický:

TAJEMSTVÍ NOCI.

*Ó Věčný tesknota noci se vkrádá do duše mé jež nemá rána
přece však duše má ve svých prostorách etherného těla je zpita
štěstím a šílenou láskou k Tobě*

*Věčný Prameni moudrosti píti z Tebe nektar sladké melancholie
stříbrným zvoněním mystické luny noci je
největší z milostí od Tebe dána
ubohému tvorů planety země jichž echem však nelze
proniknouti v závratných výšinách sněhu a ledu
ó třikrát svatý k Tobě.*

*V měsíčním svitu bledém myšlenky duše mé se
koupaly na rajských luzích
silnými myšlenkami nehmotné touhy mé zalétaly
k bytím nesčíslných světů
žalmista David sní v půlnoci tajemné luny o tisíci
neviditelných světů březích
bledé paprsky luny pronikají do neprostupných
houští šumavských lesů
a s duší mou se spojují k věčnému plození
mystických nocí.*

*Nechť dlíš věčné noci světlo v útrokách duší země
zapust v ní pevné kořeny nevinnosti a zahlad v žilách těla
stálou žádost ohně
spoj v něžném laskání polibcích Tvůrce s duší země
by jednou čistá se dostala do zahrad hudby
krvavé severní záře.*

Cíl člověka.

K nejkrásnějším místům v Sumě Theologie patří začátek Primae Secundae, kde mluví Andělský učitel o posledním cíli člověka. Tuto otázku zpracoval tak důkladně, že opravdu nelze již říci nic nového. Bude tedy tato práce jen krátkým výňatkem myšlenek sv. Tomáše, jakýmsi promítnutím toho, co Doctor universalis tak podrobně zkoumá, jsa si vědom důležitosti toho, co nazýváme posledním cílem člověka.

Ve své kontemplaci kosmu vidí Tomáš tři druhy těch, kteří spějí k cíli. Neživé bytosti mají svůj cíl, tíhnou k němu po staletí tímž způsobem, aniž jej poznávají. O těch praví sv. Tomáš, že jsou spíše taženy k cíli než k němu směřují. Výše stojí živočichové, kteří mají sice poznání, ale jen partikulární, nedovedou poznat vztahů, a tedy ani ne vztahů ke svému cíli. Ti jsou rovněž vedeni k cíli Pořadatelem přírody. Nade všemi těmi stojí člověk, který je pánem svých úkonů, který má poznání universální, jde k svému cíli vědomě a uváženě, v poznání vztahů a prostředků k cíli. — Zastavme se u této nejvyšší třídy bytostí, tíhnoucích k cíli.

Definice Aristotelova, jež praví, že „dobro je to, po čem všechno touží“, je stvrzována úžasnou denní experiencí. Sebemenší uvážený lidský skutek a na pohled třebaš sebevíce tomu odporující má svůj původ v této vrozené touze po dobru. Dobro, toť cílem všeho, proto praví sv. Tomáš, že předmětem dychtivosti je dobro a cíl, což je totéž. Každý činitel jedná za určitým cílem; je tedy účel první příčinou všeho. Bez cíle není činnosti, neboť činnost je pohyb, je to vyjítí z jednoho stanoviska na určité místo, které je ukončením tohoto pohybu. Nikdy bych nešel nikam, kdybych si napřed nestanovil cíl. A i když snad výslovně nemám cíle při své chůzi, je přece v ní obsažen, buď jaksi neuvědoměle, anebo ta chůze je sama cílem, jako na př. procházka. Proto první hybnou silou veškeré činnosti je v mysli pojatý cíl a pak teprve nastává pohyb k jeho dosažení. Každý lidský skutek, vědomý a uvážený, nese na sobě pečeť cíle, který vede člověka, aby jednal v určitém směru. Vždyť příčinou jednání je předmět, k němuž se nese schopnost, z níž vychází jednání. Vůle je původcem jednání, předmět vůle je však dobro a cíl, tedy lidské skutky jsou prováděny účelně.

Kolik dober ve světě, tolik cílů. Nyní je otázka, zda existuje nějaký poslední cíl lidstva. Zde je řeč o absolutně posledním cíli. Je jisto, že lidé mají nesčetně mnoho cílů, ale neméně je zřejmo, že musí existovat poslední cíl, společný celému lidstvu, konečné uklidnění toho věčného shonu, zastavení toho vířivého pohybu. Na to odpovídá sv. Tomáš: Při cílech a při tom, co se děje za cílem, není možno se žádné strany postupovat do nekonečna, avšak jako je něco, od čeho začíná pohyb k cíli, tak také je poslední cíl. Dvojí řád je u cílů, totiž pojetí cíle v mysli a dosažení cíle. Není-li posledního cíle, pro nějž se prostě všechno děje, pak by nebylo na

světě žádné touhy, žádná činnost by nebyla ukončena, žádný záměr proveden a nikdo by nic nezačal pracovat nemaje cíle — což všechno vede k nesmyslu. Tvrdí-li někdo, že on nepotřebuje posledního cíle, že mu stačí státi se na př. veličinou ve vědeckém světě, pak tato touha je pro něj posledním cílem.

To nás vede k dalšímu pátrání. Když tedy musí existovat poslední cíl tužeb celého lidstva, je na snadě další dotaz rozumu, v čem tkví ten poslední cíl. A tu si dává sv. Tomáš práci a probírá jednotlivě všechno to, co lidé pokládají za svůj cíl. Je samozřejmé, že poslední cíl musí být toužebný sám pro sebe, musí všechny touhy tak naplnit, že již nic není, co by se kromě něho mohlo žádati. Všechno touží po dobru. Poslední cíl musí tedy být dokonalé dobro, stačící pro všechny, samo v sobě žádoucí. A bere v úvahu peníze, tu první touhu tolika lidí. Leč rozum chladně a neúprosně odsoudí peníze jako poslední cíl. Poslední cíl je sám v sobě toužebný, peníze však jsou jen nástrojem k zjednání dobra. Všimá si slávy, cti, dobré pověsti, moci, — leč za každým artikulem se objevuje to přímé: *Impossibile est*, jest nemožno, aby v tom spočívala dokonalá blaženost, neboť to vše buď předpokládá blaženost, anebo je to jen jakýsi doprovod blaženosti. Dokonalá blaženost není ani v tělesných dobrech, neboť tělesná dobra musejí být řízena za jiným cílem, protože člověk není tak dokonalý, aby mohl být sám sobě cílem. Vždyť jako lodník nemá za cíl zachování lodi, nýbrž aby tou lodí někam doplul, tak také není posledním cílem člověka zachovat tělo, nýbrž tělo musí být nástrojem pro práci duše. Poslední cíl není v rozkoších tělesných, neboť ty jsou dobré omezenými, částečnými, pomíjivými, kdežto poslední cíl musí být naprosto dokonalý, blaženost trvalá.

A konečně zbývá ještě jedno, věc by snad mnozí rádi kladli poslední cíl. Jsou to dobra duševní. Než ani v těch nemůže spočívat poslední cíl. Neboť dobra duševní jsou rovněž veličiny závislé, nestálé. Poslední cíl musí být dobro stále aktuální; v duši však je tolik možností, což značí nedokonalosti. I když je duše ctnostná, vzdělaná, má přece ještě tolik možnosti k nabývání dalších dokonalostí. Dokonalá blaženost však vylučuje ze svého pojmu jakoukoliv možnost, musí být stále čistou dokonalostí, bez příměsků rušivých prvků.

Jediným a hlavním důvodem, proč tyto všechny jmenované věci nemohou být posledním cílem lidí, je to, že všechny tyto elementy jsou dobré částečnými. V člověku však bouří nesmírná touha po veškerém dobru, po plnosti dobra. To je také nejlepší vysvětlení ruchu a šumotu všech věků. Denní zkušenost očividně potvrzuje tyto pravdy, k nimž rozum dospívá v tiché úvaze.

Kde je tedy poslední cíl člověka, v čem záleží? To nám poví doslovně citovaný závěr sv. Tomáše, jenž se zde jeví jako soudce, pronášející rozsudek nad hýřícím světem, jako chodec na pevné skále, dívající se na tonoucí v bouřlivých vlnách.

„Poněvadž lidskou dychtivost, již jest vůle, nic nemůže uklidnit nebo nasytit kromě universálního dobra, které jest jejím předmětem,

každé dobro stvořené je však částečné, blaženost člověka nemůže spočívat v nějakém stvořeném dobru.” A dále pokračuje: „Jako odpověď musím říci, že je nemožno, aby blaženost lidská byla v nějakém stvořeném dobru. Neboť blaženost je dokonalé dobro, jež úplně upokojuje dychtivost, sice jinak by nebyla posledním cílem, kdyby ještě něco zbylo k toužení. Předmětem pak lidské vůle, jež je lidskou dychtivostí, je všeobecné dobro, tak jako předmětem rozumu je všestranná pravda. Z toho jasně vysvítá, že nic nemůže upokojit lidskou vůli, leč jen všeobecné dobro. To však není v něčem stvořeném, nýbrž toliko v Bohu, neboť každý tvor má dobrotu sdělenou. Proto jediný Bůh může naplnit vůli člověka, jak se praví v žalmu 102: „Jenž dobrý naplňuje tvou touhu”. Tedy jediné v Bohu spočívá lidská blaženost.“¹

Dokonalost každé věci je v její činnosti, v jejím konu. Nemohu říci o někom, že je dokonalý umělec, dokud nevidím, že skutečně dokonale provádí své umění čili dokonalost umělcova není v tom, že může na př. zhotovovat umělecké sochy, nýbrž v tom, že je skutečně zhotovuje. Tak i blaženost lidská, jež je nejvyšší dokonalostí, bude spočívat v činnosti, a to v činnosti vlastní člověku. Na př. dobrý pěvec není dobrý tím, že snad dobře hraje, nýbrž tím, že dobře zpívá. Tak i lidská blaženost bude v činnosti toho, čím se lidé liší od jiných tvorů, a to je duše. Duše pak má dvě hlavní mohutnosti: rozum a vůli. Nyní je otázka, v čem záleží blaženost, zda v uplatnění rozumu či vůle, zda v poznávání nejvyššího Dobra či v jeho milování. Scotus hlásal, že vůle je nejlepší mohutnost, Suarez učil, že blaženost spočívá v rozumu i ve vůli zároveň. Sv. Tomáš rozluštil obě krajnosti střední cestou a řekl, že rozum je svou povahou první mohutností, měla by tedy blaženost být v poznávání Boha. Rozum určuje cestu vůli — vůle jde jen za tím, co rozum označí za dobré. Tak by to mělo býti. Poněvadž však rozum všechno stahuje a tvoří si jen podoby věcí, v nichž vidí svůj předmět, vůle ale naopak se žene za celým dobrem a cele je objímá, spočívá blaženost lidská zde na světě v lásce Boží.

Tak rozum nestranně uvažující dospěje až k Bohu jako ke svému poslednímu cíli. To vše se zjeví nekonečně vznešenější uvažováno ve světle křesťanské nauky. Toto sjednocení s Nejvyšším Dobrem, jež rozum přirozeně pozná jako nutné, uskutečnila Boží Moudrost sdělením svého vnitřního života lidem.

Alois Boček:

JITRO.

*Jitro ze spánku
vzbudila noc
v záři červánků
jak mušku v jantaru
zakletou*

¹ Summa Theol. I-II-Qu. 2, art. VIII.

*Jitro ospalé
nad pestrou paletou
sečí a strží
se rozlétlo*

*Uhání běží
až k řece u lesa
kde mlžné závoje
si prala nebesa
aby je rozstřela
čisté a svěží
aby je rozestřela
čisté a bílé
(jak by v nich nevinnost umřela
v síle
a v plnosti)*

*A jitro běží a běží
Nikde se nehostí
až u hor
jež jako kněží
vášní a zbožní
oblohu střeží*

Josef Kleveta, Olomouc:

Význam koncilu efeského.

Letos uplynulo půldruhého tisíce let od třetího všeobecného církevního sněmu, konaného v Efesu.

Každý ekumenický koncil byl velkou událostí v životě církve, poněvadž vždy byl vyvolán velmi vážnými příčinami a vždy měl velmi důležité poslání. V bouřlivém zmatku bludů a rozkolů, v temnu nejistot byl bezpečným majákem, osvětlujícím pravdu Bohem zjevenou; v dobách klidnějších byl utužením jednoty církve, rozvinutím svatých pravd, všestranným povzbuzením. Dílo, které zde bylo vykonáno, ani do skonání věků neztratí své životní síly a své plodnosti. I náš život sbírá s něho plody, jichž nezasil. Ale často si ani neuvědomujeme velké práce, utrpení i mučednictví, jimiž ony byly vykoupeny. Proto ohlédáme-li se do minulosti na práci svých duchovních předků, konáme svou povinnost vděčnosti a své duši zjednáваме hlubší oceňování duchovních statků zděděných. Jubilejní roky jsou dobrou přirozenou pomůckou, abychom nezapomínali.

Přirovnáme-li životní cestu církve od jejího zrození až do posledních věků k dobyvatelskému tažení, můžeme počítati koncil efeský k vítězstvím, jimiž triumfovalo pravé učení a jednota církve katolické; dvě to životní složky, jimiž církev stojí a jimiž padá, dva odkazy Kristovy, pravda a jednota.

Šlo o stěžejní pravdu víry. Tajemství vtělení druhé Božské osoby bylo napadeno. Kým? Mužem, jenž zaujímal jedno z nejpřed-

nějších vůdčích míst v katolické církvi na východě. Byl to patriarcha cařihradský Nestorius. Símě bludného přinesl ze školy Antiošské od svého učitele Teodora z Mopsuestie do hlavního města východní římské říše, kam jej jako proslulého kazatele povolal r. 428 císař Teodosius II. na stolec patriarchy. Jeho bludné názory se objevily ve sporech o titul Panny Marie.

Nestorius se vši rozhodností zamítal starobylé jmenování Panny Marie Θεοτόκος t. j. Bohorodička. Dle něho jest nesprávné říkati, že Panna Maria porodila Boha a že tedy jest matkou Boží, Bohorodičkou, Θεοτόκος. Jest jen matkou Kristovou, jest Χριστοτόκος. Kristus není v pravém slova smyslu Bohem. Nazývá se tak jen pro své zvláštní spojení s Bohem. Bůh přebýval v Kristu jako ve svém chrámě. A jen pouhý člověk trpěl na kříži, pouhý člověk umřel. Jest nesprávné říkati, že Bůh byl za nás ukřižován. Ježíš z Nazareta a Logos t. j. Slovo, druhá Božská osoba, jsou dvě různé osoby, které spolu žily v jakémisi spojení.

Toto učení vyvolalo v celém křesťanském světě rozruch. Všeobecně se věřilo, že druhá Božská osoba se skutečně vtělila, že se stala člověkem. Věřilo se, že jeden a týž Ježíš Kristus jest pravým člověkem a zároveň Synem Božím, že jest tedy pravý Bůh, druhá Božská osoba. Věřilo se, že ten, který se narodil z Panny Marie, který ležel jako bezmocné dítě v jeslích betlémského chléva a který po třiatřiceti letech byl přibit na kříž — že jest Bůh; že Panna Maria porodila Boha a proto jest Bohorodičkou, Θεοτόκος, že Bůh to byl, který na Golgotě umíral. Byla to víra apoštolů, za níž vykrváceli, byla to víra církve katolické.

Nestorius hájil své učení tvrdošíjně. Ani bouře odporu, kterou vzbudilo nové učení jak mezi kněžími a mnichy, tak mezi ostatními věřícími, ani působení vynikajícího alexandrijského patriarchy Cyrilla, který všemožně usiloval o zamezení bludů a obrácení bloudícího kazatele, ani klatba vyřčená papežem Celestinem I., nic z toho nepřimělo Nestoria, aby se vzdal bludného učení. Nestorius opíral se o přízeň císařského dvora. Doufal v mocnou přichylnost dřívějšího spolužáka Jana, patriarchy Antiošského. Pro své názory získal i některé ze svých podřízených biskupů a z ostatního duchovenstva ty, kteří vyšli ze školy antiošské. Proti svým odpůrcům užíval všech možných prostředků, jež měl po ruce: kladby, exkomunikace, žalářování a pomluv. Byl přesvědčen, že zvítězí. Pomocí svých stoupenců chtěl prosadit své názory i na všeobecném koncilu, který svolal císař za účelem zjednání klidu jak na žádost Nestoriovu tak na žádost mnišstva, jím pronásledovaného. Nestorius doufal ve věc nemožnou. Nezvítězí nepravda v církvi, již Kristus založil jako jedinou oprávněnou držitelku a zachovatelku zjevených pravd, již slíbil: „Brány pekelné jí nepřemohou“.

Sněm, který se sešel po svatodušních svátcích v polovici června v Efesu, reprezentoval celou církev katolickou, poněvadž shromáždění patriarchové a arcibiskupové východu se svými sufragány stáli pod vrchní mocí zástupce Kristova, římského papeže. Svatý otec vyslal na sněm své zástupce, dva biskupy a jednoho kněze, kteří jeho autoritou stvrzovali a podpisovali usnesení sněmu.

Stolec Petrův jako vždy, tak i ve sporu Nestoriově byl nejvyšší rozhodčí instancí ve sporech věroučných i jurisdikčních. Učení Nestoriovo bylo již dříve na synodě římské papežem odsouzeno; úkolem sněmu pouze bylo, formulovati právě učení proti bludům Nestoriovým, zameziti šíření nesprávného učení, a v případě, že Nestorius neodvolá svých bludů, provéstí rozsudek nejvyšší hlavy církve, který byl vynesena již na synodě římské, jehož ale Nestorius, maje na své straně císařský dvůr, nedbal.

Do Efesu se sešlo asi půl třetího sta biskupů východořímské říše. První se dostavil Nestorius se svými šestnácti biskupy a s ozbrojenou družinou, potom patriarcha alexandrijský Cyrill s padesáti svými sufragány egyptskými, Juvenal z Jerusalema, Flavian z Thessaloniky; Memnon, patriarcha efesský, shromáždil 40 svých sufragánů a 12 biskupů z Pamfilie. Patriarcha Antiošský Jan, Nestorioví nakloněný, dostavil se později. Též papežští vyslanci přišli až k druhému zasedání sněmu. Císař Theodosius II. vyslal do Efesu svého zástupce Kandidiana, aby bděl nad zachováváním veřejného pořádku.

První zasedání se konalo 22. června v hlavním chrámě efeském, zasvěceném Bohorodičce. Nestorius přes mnohá zvaní se svými stoupenci se nedostavil. Jemu nakloněný antiošský patriarcha též otálel s příchodem do Efesu. Shromáždění otcové, prozkoumajše doklady Nestoriova učení, schválili Cyrillovu formulaci správné nauky v jeho dvanácti anatematismech, a téhož dne sto devadesát osm biskupů podepsalo rozhodnutí, že Nestorius podle rozhodnutí psaní papeže Celestina jest zbaven biskupské hodnosti a vyloučen z jakéhokoli kněžského společenství. Lid, čekající celý den před chrámem, s jásotem vítal biskupy a s velikou slávou je doprovázel s pochodněmi do jejich příbytků.

Druhé zasedání se konalo 10. července. Dostavili se do něho papežští legáti. Papežův list, jimi přinesený, vyvolal nadšený souhlas. Biskup Firmus prohlásil, že sněm nekonal nic jiného, nežli že provedl papežovo ustanovení, obsažené v dřívějším dopise. Kněz Filip pak závěrečnou řečí zdůrazňoval autoritu stolce Petrova. Předložená ujednání sněmu všichni tři papežští legáti příštího dne schválili a podepsali.

Jednomyslnost všech při zasedání sněmu byla velkolepým zjevem jednoty celé církve katolické. Jednání sněmu vedl patriarcha alexandrijský Cyrill. Byli-li vyslaní biskupové Arkadius, Projektus a kněz Filip úředními, takřka tělesnými zástupci papežovými, byl svatý biskup alexandrijský jeho duchovním zástupcem. Neboť on to byl, který nejrázněji se postavil na obranu pravé víry, on to byl, který nejdříve o všem obšírně zpravil římského biskupa a jej nejvyšší hlava církve ještě před sněmem pověřila za vykonavatele svého rozsudku nad Nestoriem. Svým legátům dal papež pokyn, aby vždy stáli těsně při Cyrillovi a sami se do disputací nevměšovali. Tím bylo tacite Cyrillovi dáno papežovo splnomocnění k vedení sněmu.

Ostatní zasedání, jichž bylo celkem sedm, v jednání úspěšně pokračovala; ale těžší bylo usnesení prováděti. Lež jako jindy i zde užívala lsti a násilí. Strana Nestoriova, čítající 43 biskupů, s patriarchou Janem v čele, utvořila koncil svůj. Ujednání pravoplatného

shromáždění zamítli, viníce Cyrillovy anatematismy z bludů ariánských, eunomianských a apolinaristických. Schváliti Nestoriovo učení se však neodvážili. Majíce ke svým službám vždy ochotného císařova zástupce Kandidiana, přerušili všechno spojení sněmu s hlavním městem a sami podávali císaři zprávy pro pravoplatnou synodu nepřiznivé. Tím se stalo, že císař hned po prvním zasedání sněmovním poslal do Efesu list, prohlašuje usnesení koncilu za neplatné a nařizuje obnoviti všechna jednání. Shromáždění otcové napsali císaři, že Nestoria sesadili plným právem, že jsou si v tomto bodě vědomi své jednoty s římskou stolicí i biskupy africkými. Ale teprve tehdy, až se podařilo spolehlivému muži přestrojenému za žebráka donést v duté holi do Cařihradu jeden Cyrillův dopis o pravém stavu věcí, svítla naděje na obrát. Mnich Dalmatius, který vynikal svatostí života, postavil se v čelo průvodu mnichů, kteří táhli za nábožných zpěvů před císařův palác. Dalmatius, byv připuštěn s ostatními opaty k audienci, sdělil císaři obsah dopisu a dosáhl toho, že směli přijíti do residence vyslanci se synody, aby ústně podali zprávy o jednání sněmu. Vskutku přišli dva egyptští biskupové a dosáhli toho, že v dvoránských kruzích nabylo přesvědčení o spravedlivém odsouzení Nestoriově převahy. Strana Nestoriova, zvláště Comes Irenaeus, se přičiňovala o to, aby své protivníky u císaře osočila, takže nakonec prohlásil císař všechny tři patriarchy, Nestoria, Cyrilla a Memnona za sesazené. Do Efesu byl poslán strážce státních pokladů Jan, aby splnil vůli císařovu a zjednal pokoj. Ten všechny tři patriarchy uvěznil. Konečně se podařilo působením Dalmatia a jiných horlivých katolíků přiměti císaře k tomu, aby věc vyšetřil ústně. Proto povolal s obou stran osm mluvčích do Chalcedonu. Vyslychal je několik dnů a seznav pravý stav věcí, dal svobodu Memnonovi i Cyrillovi, který byl ve svém městě Alexandrii lidem nadšeně uvítán. Nestoriovo sesazení bylo potvrzeno a shromážděným biskupům byl dovolen návrat do vlasti. Po různých jednáních smířil se i antiošský patriarcha Jan s Cyrillem alexandrijským. Tak byl klid v církvi obnoven.

Historie sněmu efesského zde krátce načrtnutá jest dokladem, jak církev střežila zjevenou pravdu víry, Kristův odkaz daný lidstvu, a která se snažila o jednotu, druhý, neméně vzácný odkaz, o nějž prosil Kristus Pán ve velekněžské modlitbě: „Aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě. Aby i oni v nás jedno byli..." Ztrátou tohoto odkazu se pravidelně ztrácí i odkaz druhý. V zápětí rozkolu plíží se nepravda. — Dále ukazuje historie tohoto sněmu, jak neblahé bývá zasahování státní moci do záležitostí čistě církevních. Moc fysická nemá svého místa v říši ducha. Proč velel Kristus Pán Petrovi: „Petře, schovej meč! Kdo s mečem zachází, mečem hyne."? Stát a církev jsou dokonalé společnosti, Bohem stanovené; mají žíti v přátelském poměru, ale každá jen v oblasti své moci; překračování těchto hranic bylo trestáno pohromami. Největší neštěstí východu — rozkol byl vlastně dítkem tohoto hříchu, který, jak se zdá, zapouštěl kořínky na východě již v době koncilu efesského.

* ROZHLEDY *

SVATÍ OTCOVÉ A MODERNÍ ŠKOLSKÉ STUDIUM.

Naše doba se vyznačuje hlavně pokusy. Pokusy — to jest poslední útočiště, když už se neví kudy kam. Moderní výchova jest zkratkou celé současné mentality společnosti, jest paletou pokusů; jednoho horšího nad druhý. Není divu, neboť jak mohou nalézt něco vyhovujícího, když Boha vypořádali ze škol a ze svých srdcí! Marně staví ten, kdo staví bez Boha, ale zlořečený ten, kdo proti Němu staví. Sami si boudrají své teorie. A určitě se může říci: dokud nenabude náboženství ve školách své oprávněné vážnosti, dotud výchova dětí bude planá. Na to se zapomíná, že když se obraznost probouzí, že duch do sebe ssaje nejoprávněnější a nejhlouběji své dojmy. Jednostrannost nutně vede k přesycenosti, četba pohanských autorů, materialistů, musí mládež svádět. Rada, která by vyvedla z bludů, jest prostá i — když málo „časová“: zavést četbu sv. Otců. Vysvětlení už bylo jinde podáno, nás zajímá, jak o tom píše už r. 1854 franc. spisov. Blanc de Sain-Bonnet.*)

„Náš úctyhodný jazyk dlouho zastíral svým pláštěm chřadnutí rozumu a poblouzení, jež zachvátilo lidského ducha. Aniž bychom jmenovali vědu, všechna úsilí literatury byla vynaložena na to, aby jazykem slušným a zvučným byly vyjadřovány ideje plné pomatenosti a nízkosti. Nezastavíme-li se na cestě frází, jestli novou výchovou nevrátíme duchům jejich směr tím, že znovu usídlíme rozum do vesměrné tradice, potomní úsilí politiky budou marna. Nebude se moci již zastaviti všeobecný účinek této spousty vzdělců bez filosofie a bez vzdělání, kteří usazení u zřidel bludu, vlévají jej do žil národa a tlačí ho k jeho pádu. Falešným vychováním škol se šíří látva, která zjaloví nepozorovatelně aristokracii, úřady, vojsko, moc, a poznenáhla prameny kněžstva. Pomatenost, deroucí se v ducha lidského oslabením rozumu a porušující věření prvopočáteční, vtírá se jako mor do lidu. Pýcha jí dodává příchutě, již sládně na rtech třešticího davu; duše víří opojené v kruzích bludu, a vidíme, jak celý národ sestupuje jako Východní říše byzantská v bahno nejhanebnějších pověr.

Jsem té víry, že připojení Otců Církevních k spisovatelům pohanským v studiu latinského jazyka na našich universitách bylo by lékem velmi včasným a velmi moudře předepsaným. Třeba to však činiti s velkou soudností a střídmostí, necpati je do posluchačů do zomrzení, jak často se děje v začátcích. Starověku, nebo aspoň primitivním jazykům, což třeba velmi rozeznávají, jsme arci zavázáni za půvab a dar prostoty, ale nejsme mu zavázáni za rozum. Jest třeba méně studovati staré než jejich jazyk, neboť jejich jazyk jest silnější než oni. Nese v sobě tradiční a ontologický smysl tak povýšený nad jejich vlastní filosofii, že nevíme, jak si vysvětliti, kterak bylo možno vpustiti tolik pošetilostí do této zlaté

*) „Oslabení lidského rozumu.“ Přel. a vydal Josef Florian ve Staré Říši na Moravě. Doporučení hodná kniha.

číše. Jejich filosofie není než jakousi školou dětinskostí, škodlivě působících, že se nemůže duše rozvíti do vyšších oblastí.

Když na sklonku Renaissance literární forma, daná pohanskými spisovateli, přidružila se k duchu křesťanství, zplodila veliké literární století Francie. Pak, když tato literární výučba, sledující svou vlastní metu a oddávající se jedinému pěstění své formy, odloučila se od ducha Církevních Otců, připomeňte si, čím se stala, a k jaké to literatuře za 50 let dospěla! Všechno bylo mrtvo, Víra, Myšlenka i Umění. Noc byla taková, že se dopustilo, aby se inspirace živila mythologiemi...

Poznámek není třeba, neboť spisovatel — byť to psal před 80 lety — viděl do vnitřností i našich potřeb. Bylo by jen toužebno, kdyby aspoň několik málo si dalo od něho poraditi. d.

Encyklika „Rerum Novarum“.

Encykliky papežů podávají národům názory církve, varují, zapřísahají, prikazují. Lev XIII. varoval před katastrofou v době, kdy do rozkvětu přicházel liberalismus a kdy na opačný pól se rozhodně stavěl socialismus, vypracován v teorii Marxe a Engelse. Lev XIII. viděl již v duchu hrozný boj — revoluci, která musí nastati. Varoval před hromaděním majetku v rukou jednotlivců, neboť věděl, že nevznikne ideální společnost silných, ale diktatura peněz i nad těmi „silnými“ jedinci. Varoval v době, kdy bylo ještě kdy, aby bylo zabráněno zproletarisování, kdy bylo ještě kdy, aby si dělník uhájil svá práva. Dnes však, kdy duch křesťanský vymizel ze života jednotlivců a to právě těch, kteří mají moc a kapitál v rukou, se nápravy cestou mírnou sotva docílí, poněvadž peníze mají na většinu lidí demonický vliv. Na druhé straně je dnes bída, hrozná bída, která málokdy jde hlavní ulicí velkoměsta. Svatý Otec na začátku běd pozdvihl svůj varovný hlas ke všem národům, ke všem jedincům, ale nebyl slyšen. Nebyl slyšen tehdy, „ale doba nezeslabila síly jeho projevu, neuškodila jeho časovostí“, praví Benedikt XV. v r. 1919.

Proč je psáno Rerum novarum? Na záchranu stavu dělnického, na

záchranu hmotnou, proti nezaměstnanosti a tím i nouzi, na záchranu duchovní pro zajištění spásy, za kterou je Sv. Otec jako hlava odpověden. Je veden láskou k dělnictvu, aby odvrátil od něho chudobu a otroctví, a ukazuje falešnost zásad socialismu (na př. odstranit soukromé vlastnictví, které je prý původcem zla), které jsou pro ubožáky tak lákavé, poněvadž se zdají řešiti úspěšně dělnickou otázku.

Co je každému člověku nejvlastnější, je jeho práce. Majetek plyne z povahy práce, neboť tato je v majetku jakoby kondensována. Socialisté nelepši postavení dělníka, poněvadž jej zbavují volnosti umísťovati mzdu, olupují jej o naději a možnost, že by si mohl zlepšiti své postavení. Ovšem v teorii je to pěkné. Nemusíme se starati o zítřek, společnost nám dá práci, dá nám stravu všem rovně za stejnou práci. Než této teorii komunistické (dříve socialistické), krásné sice, kterou by snad mohli uskutečnit andělé místo lidí, dnes nikdo nevěří, neboť máme i když skoupé, přece jenom dostatečné zprávy z rus. ráje, kde se dějí pokusy. Někteří nazývají tyto pokusy velkolepými, ale výsledek je jistý — zhoršení postavení. Proč? Nepočítají s lidskou přirozeností, nakloněnou ke zlému a kladou horší pouta jedinci než železný zákon Lassalův. Soukro-

mé vlastnictví má pevné základy v zák. Božím. (V. Mojž. 5, 28). Ne soukromé vlastnictví budiž odstraněno, ale nepoctivost v jeho užívání. Proto každý musí položit ruku k práci. Musí tak činiti dělník, plněním ujednaných povinností, i zaměstnavatel, který nesmí dělníka považovati za zboží, ze kterého smí co nejvíce vytěžit. Největší a nejsvětější povinností zaměstnavatele je dávat každému, co mu dle spravedlnosti náleží. Těžití z cizí bídy je proti právům božským i lidským. Sv. Otec mluví velice důrazně k zaměstnavatelům, kteří, řídicí se liberalismem, mají veliký podíl na bídě dělníka. „Zadržaná mzda dělníka křičí od vás v uši Pána zástupů“ (Jak. 5, 4).

Sociální otázka musí se také řešiti ve světle života nadpřirozeného. Kdyby nebylo života nadpřirozeného, ihned by zmizel pojem mravní povinnosti, celý svět se všemi věcmi stal by se hádankou. Proto bez církve se sociální otázka nerozřeší. Církev je nositelkou zjevené pravdy, ona má pramen síly mravní. „Já jsem zde na to“, praví Lev XIII., „církev je zde na to, aby pomáhala lidem, kde je třeba“. Ačkoli církev, dílo Boží, má za účel spásu duší, dosažení věčného štěstí, přece i v oboru života pozemského skýtá takové výhody, že větších by nemohla poskytovat, kdyby byla založena jedině k účelu, zabezpečiti blaho pozemské. Kde je člověk, tam je i svědomí, a kde je svědomí, tam musí mluvit církev. „Hospodářský život je výsledkem činů lidských a tam musí zasáhnouti církev“ (dr. Vašek). Pouze náboženství je s to, aby zasáhlo zlo až v kořenech — tedy musí býti soc. otázka budována na náboženství, které jedině má dostatečnou sankci pro mravnost. Jinak všechny i nejvelkolepější plány, nejsociálnější instituce nemohou míti úspěchu, poněvadž každá věc má

rub, t. j. své stinné stránky, kterých může býti zneužito.

Sv. Otec vidí však ještě jiné příčiny dnešních zbědačených poměrů: nesprávný pojem státu jak u liberálů (per defectum — stát je pouze ponocným) tak u socialistů (per excessum — stát, společnost lidská je vše; jednotlivec, rodina nemá žádného práva). Tím ukázala hlava církve, že jí nejde o hlas ulice, neboť od prvních i od druhých se jí dostane nenávisti, ale mluví, jak velí Bůh a sekulární poslání církve, zdraví národů. Narazil však svým prohlášením i na překážku, kterou nejméně čekal a tou byli někteří krátkozrací katolíci, kterým se poměry, tak jak byly, líbily, kteří se k provádění programu papežova cítili unaveni. Ti neměli sil, proto ohlásili pasivní resistenci. Sv. Otec zůstal sám s několika věrnými, ale ti to pracovali pilně konferencemi, sjezdy, resolucemi.

Nejeden požadavek encykliky je splněn, je vybojován, ale hlavní požadavek, na kterém má býti budováno ostatní, křesťanská mravnost zůstal opomenut. Panovačnost a kapital na jedné straně, nenávist, bída, spekulace s bídou na druhé straně rostou, propast se prohlubuje. Dá se ještě překlenout? Dá a to láskou, ale ta u lidí mizí s vírou. K.

Obrázky z Ruska.

Mnichové.

V S. S. S. R. jsou ještě řeholníci a řeholnice. Jsou tam pokládáni za vůdce náboženských bouří. Není třeba citovati dlouhou řadu zpráv tohoto druhu, kde protináboženský tisk mnišství a náboženství za takové označuje. Příklad: událost se přihodila v jedné továrně v Moskvě.

O velikonoční noci, dělníci, kteří měli službu, žasli nad neznámým zpěvem:

Christo-os voskre-e-s iz mer-

r-r-tych, smer-r-r-tijn smertj popr-r-rav... (Bezbožník u Stanka, 1930, č. 3.)

Snad nesestoupil Duch sv. na továrnu Mostrikaž? — — — Avšak událost byla mnohem jednodušší. Dělnice Kuricyna, jež pracovala v továrně na hedvábí, bývalá řeholnice, okázale slavila sv. liturgii, majíc za pult svůj stroj. Jisté dělnice, zajímající se o toto nevidané divadlo, přiblížily se ke Kuricyně a pozorují její počínání.

Asi ji poranil stroj, — hle, jak naříká! Musíme jít pro lékařskou pomoc! — Mnoho se najedla!

Dilovedoucí toho oddělení přichází, byv přivolán hlukem. Všichni tam zůstali a přihlížejí s obdivem. „Svěťice“ Kuricyna jim však nevěnuje žádné pozornosti.

Modlí se s očima k nebi obrácenými a slzy zbožnosti jí kanou na hedvábí. Dilovedoucí ji pozoruje a nemůže se zdržeti: Neblázní... pošpiníš všecko hedvábí!

Ale Kuricyna setrvává dále ve svém. Konečně ustane v modlitbě, osušuje svoje slzy a tiše se blíží, aby podle velikonočního zvyku každého políbila. Ohromené a úžaslé dělnice se od ní vzdalují.

25. dubna přišla Kuricyna zkroušeně do továrny a oznámila, že ačkoliv toho velice lituje, přece musí zanechat práce na jeden nebo dva týdny, poněvadž jde - na pouť. Přišla prositi o dovolenou na tuto dobu. Zvědavě se jí táží, jak jí napadla najednou tato myšlenka, a kam že jde.

„Stařec svatého života mne přikazuje, abych šla do poustevny sarovské.“ Poznavše, že tato jeptiška odchází, aby se modlila z rozkazu nějakého kněze, předseda dělnické komise a sekretář komunistické organizace začali ji dokazovati, že její jednání se neshoduje s řádem pracovním, i ta noční produkce a jiné...

Vše marno. Po dlouhém jednání „zuřivá svěťice“ odešla „bez požeňování“ — byla vyloučena z organizace dělnické a zbavena práce.

Divili se, když slyšeli o velikých, dosud existujících náboženských společnostech. Také ve starém klášteře Alekseevskij žije ještě kolem 300 jeptíšek vedle dělníků, na něž mnohdy blahodárně působí (ib., č. 2.). Ve vzdáleném kraji pschuském (sovětská republika Atchazije), kde režim sovětský do konce dubna 1930 ještě nebyl v praxi zaveden, utekli mniši po zabrání svého kláštera do kláštera Novo-Athoského. Pronikli do lesů, káceli stromy, vzdělávali půdu, stavěli cely a kaple, vysazovali zahrady a blahodárně svým vlivem působili i na venkovany. Vládní nařízení z roku 1929 některé rozešlo, přes to však kolem dvou set jich zůstalo. Celé okolí bylo pod vlivem jejich evangelických rad. Školu sovětskou navštěvovalo pouze devět dětí, zatímco mniši jich vyučovali kolem sta. Církevní rada jim poskytovala všechno potřebné, chléb, dřevo a j.

(„Irénikon“, r. 1930).

Jak se daří kněžím v Rusku.

Na zasedání „Ruského ústředního sdružení“ v Paříži byla přednesena zpráva o postavení duchovenstva a církve v Rusku. G. J. Nikanorov uveřejnil tuto zprávu v listě „Vozroždenie.“

Postavení kněžstva je neobyčejně těžké. Kněží jsou bez práv, nemají práva voliti ani práva pracovati, nedostávají vůbec poukázek na chléb a na ostatní pokrmy. Také děti pravoslavných kněží jsou bez práv. Mimo základní školy přípravné nesmějí choditi do žádných škol jiných. Nesmějí pracovati ani sloužiti. Sedláci začali chrániti děti kněží a za to byli vyhnanství. Navesnicích poskytují vý-

živu kněžím sedláci, v městech a továrních krajích dělníci. Tito jsou privilegovanou třídou a proto mohou pomáhati církvi.

Pronásledování církve a duchovenstva se nezmenšilo, jenom způsob pronásledování se změnil. Místo surového násilí vnějšího nastoupilo násilí soudních nařízení a výnosů. Tak byli na př. posláni do vyhnanství kněží, poněvadž nechtěli sezdati komunistu-bezbožníka s věřícím děvčetem, které nechtělo býti oddáno pouze civilně. Přes to však smějí míti kněží v kostelích kázání. V Petrohradě je v každém chrámu několik kněží. Konají náboženské úkony v dvoupatrových kostelích, a slouží každý den mši svatou. Žijí však vně města, neboť je jim zapovězeno žiti blíže než 60 km od města. Přicházejí každého rána a navečer zase odcházejí, nekonají-li ovšem právě noční bohoslužby nebo jiné úkony náboženské.

V Leningradě žije jen metropolita Serafin (Čichačev). Bydlí a má svou kancelář v Novoděvském klášteře. V horním poschodí kláštera bydlejí dělníci, ve spodním několik řeholních sester a metropolita se svou pisárnou. Nějaký čas byl v Leningradě „bohoslovecký institut“ (při estonském kostele), ale úřady jej zavřely. Dva kněží se odebrali do Moskvy a vymohli tam na úřadech dovolení, aby ústav byl opět otevřen. Když však se vrátily do Leningradu, zavřeli je, exportovali do vyhnanství a institut neotevřeli.

Bolševici svými zákony zbavili kněžstvo úplně fysické i právní ochrany. Dělníci jsou naplněni ustavičným běsněním a štvaním proti kněžím, ježto bezbožníci štváli proti kněžím všude: na veřejných shromážděních, v klubech i továrnách. Dělnictvo vyzvalo bezbožníky, aby pozvali kněze na sjezdy a řekli jim přímo do očí jejich provinění. Bezbožníci chopili

se této myšlenky a začali zváti duchovní do svých shromáždění. Ale když nyní před dělnickým davem vystoupili i lidé, kteří znají současně bolševické teorie a bezbožnickou literaturu — kněží ji hodně studují — a kteří při tom znají také evangelium a církevní dějiny a kteří se rázně a neohroženě postavili za své náboženské přesvědčení. — tu byli bezbožničtí agitátoři ohromeni: dělníci vynášeli kněze téměř na rukou z dvoran, v nichž shromáždění zasedala. Konec konců musili za to trpěti zase jen kněží: byli posláni do vyhnanství ne pro svo víru, nýbrž proto, že prý jsou „proti revoluci“. Bezbožníkům pak je od roku 1929 přísně zakázáno zváti kněze do svých shromáždění.

Nicméně není bez zajímavosti to, co se přihodilo v akademii bezbožníků v Leningradě. Budoucím agitátorům bylo nařizeno, důkladně se seznámili s evangeliem a církevní historií, aby ukázali lidem hloupost „popeských báchorek a smýšlení.“ Když pak bezbožníci začali čísti evangelium a dějiny, vrátili se k pravé víře a církvi; mnozí byli úplně zvkláni ve svém přesvědčení — tak silným dojmem na ně působilo Boží zjevení. Správci bezbožnické akademie hledají nyní způsoby, jak by se mohli seznámiti s evangeliem, aby se nenakazili jeho duchem.

V důsledku toho všeho zloba a běsnění bezbožníků, prudké pronásledování a násilnosti zatím poněkud ustávají. Před lidem mají ruští bezvěrci přece jenom strach. Emil Jaroslavskij, vůdce a náčelník bezbožníků, prohlásil na jednom sjezdu moskevského bezvěreckého ústředí: K tomu, abychom zničili zbývajících ještě 30.000 chrámů se všemi kněžími, by stačilo napsati několik řádečků perem — to víme, ale co by tomu řeklo 140 milionů ruského lidu — toho nevíme! (Podle Slovence.)

Chvála řeholních sester.

Dnes vidíme kolem sebe málo pravého, ušlechtilého a vznešeného hrdinství. Jsme už tak pokažení celou moderní dobou a jejím lžipokrokem, že skoro už ani my — katolíci nedovedeme chápati velikost pravého a velikého heroismu. Ve shonu moderního života a ve všedním hluku dne ztrácí se i nám perly nadpřirozených hodnot, pozbýváme schopnosti, cení-li lidský život podle vpravdě náboženských pravd a zásad, zapomínáme hleděti na všechno sub specie aeternitatis, pod zorným úhlem věčnosti...

O našich nepřátelích ani nemluví. Ti naleznou pro všechno náboženské leda výsměch, pohrdání nebo i urážku. Do pojmu demokracie je zahrnuta také úcta jednoho k druhému. Tento obsah jakoby u nepřátel z pojmu demokracie vyvanul. Jenom si všimněte, jak na př. se chovají k řeholním sestrám! Nadávky, hrubost, sprostota — to bývá u nich obvyklé, když spatří řeholnici. A přece práci řeholní sestry dovede oceniti i mohamedán. Jedna sestra uklidnila plačící dítě jistě mohamedánské matky, které se to nemohlo zdaříti žádným prostředkem. Matka poděkovala za to řeholnici velmi vděčně a řekla spolutěšujícímu mohamedánovi, jak la-

skavé jsou tyto ženy. Mohamedán odpověděl: „*Jsou to mladé ženy, které žijí společně, nikdy se nevdávají, milují Boha, mnoho se modlí a lidem pomáhají.*“

A chcete věděti, co vypravuje o katolických milosrdných sestrách známý německý profesor, filosof a pedagog dr. F. W. Förster? Nuže slyšte: „Sešel jsem se nedávno s velmi bohatým mužem, jenž procestoval celý svět a viděl a užil, o čem se nám jenom může zdáti. Ptal jsem se ho: „Kdy jste byl nejšťastnějším ve svém životě?“ — Pravil: „Když jsem onemocněl v Mnichově na tyfus a ležel jsem v nemocnici.“ — „To byly vaše nejpěknější chvíle?“ ptám se udiven. — „Ano! Ošetřovala mne milosrdná sestra a její andělské laskavosti a trpělivosti nezapomenu nikdy v životě. Byl jsem jí úplně cizím, ošetřovala mimo mne mnoho jiných, dnem i nocí, ale těch 8 týdnů viděl jsem v jejím obličeji vždy stejnou zářící dobrotu, nikdy ani stínu podráždění, omrzlosti — ano, tehdy jsem byl v nebi!“ — Proč tak mluvil onen boháč, ptá se Förster? *Protože nebe není tam, kde je množství peněz, ale kde je dobrota a láska.* A tuto prokazují milosrdné sestry ubohým nemocným...

* NOVÉ KNIHY *

KYTICE z české a slovenské duchovní lyriky lidové. Sebral Fr. Tichý. Kuncíř 1931.

Poesie určuje hodnotu toho či onoho národa. Určuje i jeho stáří a vznešenost srdce. Zvláště písně a skladby duchovní, které bylo slyšeti z úst mnoha lidí, nesou na sobě pečeť stáří, krásy a něžnosti, která jest tak dojemná v řeči prostých mužů a žen, uvyklých drsné práci. Jsou to básně, vycházející z neznámých úst, tajemné,

ptáci, kteří mají hnízda ve všech srdcích. Zvláště česká poesie náboženská jest bohatá. Už v 11. st. máme velebný chorál staroslovanský „Hospodine, pomiluj ny“, zatím co první německá duchovní píseň „Christ ist erstanden“ vzniká o celý věk později a polská „Bogurodzica“ ještě později. Dosvědčuje to, jak schopna jest slovanská duše přinášeti ovoce křesťanství. Prvého rozkvětu dochází tato lyrika už

v době Karlově. Byla pak později s větší láskou pěstována a zvláště — čeho jest si všimnouti — na Moravě a ve Slezsku. Zrovna včas přišli sběratelé, aby ji zachránili. V ovzduší této doby se mnoho věcí nedaří, hlavně v oboru krásna, tedy i v duchovní lidové písni; moderní přesycenost neslouží zbožnosti a upřímnosti, srdce se bezděky uzavírá jako květina před tmou. Známí sběratelé J. V. Kamarýt, Sušil, Erben, Bartoš, Holas zachovali mnoho textů, ale sbírka Fr. Tichého přináší ještě mnoho nových. Jest zajímavé pozorovati, jak naivní lid si představuje na př. ráj (vynáší „intimnosti“ nebes):

„Zaspala Maria
v ráji na posteli.
sníval sa jí sníček
prevelmi veselý...“

Čtenář bude jistě odměněn četbou krásné
tě knihy. jl.

Sv. Terezie Ježíšova: HRAD NITRA
ČILI KOMNATY. Přeložil B. Kyselý. Ná-
kladem Ladislava Kuncíře v Praze.

Hlubiny duše. Tolik se mluví o nich a tolik se píše, a přece je tak málo znalců, odborníků skutečných. Člověk, jehož kolenou se hmotě klaní, jehož srdce po požitcích ruce vztahuje, je příliš krátkozraký a trpí závratěmi a proto buďto hlubin nevidí, neb ztrácí rovnováhu.

Hrad nitra člověk nevyzkoumá; na to síly jeho nestačí. Jen obklopí-li smysly tmou jak Nikodém a kleče Krista u nohou, jak Maria, prosebný-li zvedneš k němu zrak, On posílí tě, zbaví přítěží a provodí tě tvou vlastní duše do hlubin. Sám toho však nedokážeš! Musíš k vřavám světa hluchým být a nevidět, když lesklým pozlátkem tě vábí drzá ulice a tak pro hříchu pokušení hluchý, němý, Boží hlas v své duši uslyšíš a oči světa vyhaslé zřít budou Jeho Tvář a On ruku podá ti a On tebe povede. Ty však nezapomeň volat v pokoře: „Pane, nejsem hoden!“

Hradem nitra provází nás svatá Terezie, Komnatami, které ukázal jí Pán a jako děti od prvního krůčku učí nás, jak v pokoře a lásce žít pro Boha.

Děkujeme panu nakladateli, že duším žíznícím poskytuje vydáním tohoto vzácného díla tak živný pramen. X.

Henry Bordeaux: SVATÝ FRANTIŠEK SALESKÝ A MY. Přeložil a upravil Ant. Koutný. Nákladem vlastním. Velký Újezd u Olomouce 1928. Str. 264.

František Saleský nemá býti zatlačován do pozadí světcem serafinským. Nepochopením naslédých životopisů byl příliš

zkreslen. Ve skutečnosti dýše z jeho života prostota, otevřenost a plný klad, jímž právě je sympatický. „V jeho životě nebylo zázraků, ale jeho život byl ustavičným zázrakem.“ Není ušetřen svírajících úzkostí a pokušení, ale jeho energie a víra vedou ho k povrchu stříbrné zářící hladiny pravého poznání. A svět pochopil svého biskupa-světce a dal se jím vésti.

Kniha sama je velmi dobrá; je určena pro inteligenci a má dokázat, že „žítí svým životem“ a při tom životem ušlechtilým je největší ctností. Bordeaux seznámí nás i s mnohými vynikajícími duchy Francie a uvede do výhně jejich duchovní dílny. — Škoda jen, že český text a úprava snad vinou překladatelovou a částečně i tiskárny není právě nejlepší. Sa.

Jaroslav Durych: ZDRÁVAS, KRÁLOVNO. Edice Krystal, Olomouc.

Zdravas Královno sú bolesti, ktoré z lásky ospieval básnik k Panne Marie. Je to desať drahokamov, ktoré sú jak zachytené perly úcte marianskej. Kniha je krásne vypravená. Števíla.

PROROCTVÍ JOELOVO. Vydala Pavla Kytlicová v Tasově v únoru 1931.

Básník Jakub Deml překvapil přátele svých tisků vzácnou novinkou: výkladem prorocství Joelova. Krásná bibliofilie v úpravě architekta Břetislava Štorma obsahuje úryvky z předmluv sv. Jeronyma k proroku Joelovi, text prorocství podle Vulgáty, upravený prof. drem Jos. Hegerem z Brna, a hlubokou úvahou Jakuba Demla o proroku Joelovi, která prozrazuje kněze, jenž velmi dobře rozumí Slovu Božímu, a zároveň básníka, který zná sílu slova i myšlenky. Housenka, kobylka, brouk a rez — agrarismus, socialismus a kapitalismus. Básník našel zpodobení a uskutečnění vise prorokovy v systémech dnešní společnosti. Cítíme, že básníkovy oko má postřeh úžasně bystrý a pravdivý. Cítíme povinnost, poděkovati mu za jeho slova. Důstojný pane, Pán Bůh zaplať!

Jakub Deml: ŠLÉPĚJE XVI. Vydala Pavla Kytlicová v Tasově 1931.

Sú venované úplne Otokarovi Březinovi. Sú oblasom básníka, kňaza, dobrodinca, ktorého život obdaril trpkosťou i bolesťou. Jeho slovo je veľmi pravdivé, krásne, je výrazom jeho duše. Prostriedkom jeho je láska, súdiaca, neuprosná, ktorá vie milovať úprimnú pravdu. Miluje a trpí ako Bloy, Hello. Vo všetkých vydaniach Demlových „Šlépěje“ je tuhý boj, boj za víťazstvo pravdy Deml je muž, filozof, psychológ, ktorý vie zachytiť všetko od koře-

na až in margine. Jeho láska, k ľuďom, deťom, psom, kvetinám, zemi, národu je až vášniva. Deml básnik mal by byť čítaný každým, kto miluje krásu, pravdu. On je básnikom, ktorý rozniťenou láskou planie k Bohu a k tvorstvu, ktoré vyšlo z rúk Božích. Dielo, ktoré vychádza zo skromného Tasova, malo by byť prijaté všade s láskou. Števula.

František Jech: MÍSTO HARMONIE A SMÍŘENÍ. Meditace na hrobě Otokara Březiny. Vydal St. Talla, Mor. Budějovice.

Přítel zesnulého básníka o prvním výročí jeho smrti vykonal s několika jinými přáteli Březinovým zloznom pout k jeho hrobu. Slova, která nad hrobem jménem putujících pronesl, jsou prohrána vřelou láskou a zvážena hlubokou pietou. Pěkná úprava doplňuje krásný sešitek a činí z knížčky milou památku všem básnickým přátelům a milovníkům jeho filosofie.

KNIHA DRAKOBÍJCŮ. Vybral a přeložil O. F. Babler. Samotšky u Olomouce.

Čas pohádek pominul. Před nedávnem byla kdesi též diskuse, zda jest správné, aby byly dětem vypravovány pohádky. Prý dětská fantasie jest jimi nebezpečně vydrážděna. Právě tak by bylo zbytečné dokazovat potřebu pohádek, jako byla celá profesorská diskuse zbytečná. Hlavní slovo zde patří rozumným, nábožným matkám, které instinktem spíše vycítí to, čeho jest potřeba, než „lidé vědy“. Že pohádek ubývá, jest třeba jen litovati. Neboť kde jsou ony, jistě je i víra. A kde jest víra, tam může býti též kouzlo rodiny, z níž se rodí básník. Vypravování o dracích není nic jiného než personifikované zlo pekel. A pohádková spravedlnost jest projevem čisté duše, důvěřující v Boha. V „Knize drakobijců“ vidíme, že to nebyli sentimentální lidé, kteří vytvořili tak silné a umělecké kousky. Jest jich jedenáct, vesměs překlady: z angličtiny, francouzštiny, srbstiny, němčiny. Všechny jsou si podobny, (neboť víra jest táž všude). V překladu jest krásně zachycena u některých neumělost slohu, tvrdost, ale při tom upřímnost vyprávění a hutnost výrazu. Zajímavé jsou také proto, že je na nich vidět přechod až k čistým legendám. Jsou to kořeny, z nichž vyrostly krásné pohádky moderních spisovatelů n. př. Boženy Němcové.

jl.

Jaroslav Durych: VZPOMÍNKY Z MLÁDÍ. Vydal L. Kuncíř v Praze 1931.

Že „dojmy dětské jsou tuhé a vždy jsou spojeny s představami mystickými a

legendárními“, že „všecko je obrazem, podobností a zákonem budoucího života“, řeklo by nám snad více těch, kteří různě obohatili zdiskreditovanou literaturu světoživotopisnou, zdiskreditovanou, neboť slabší duch tu podlehně a jeho „báseň a pravda“ místo pravdou a krásou je inspirována žvatlavou pýchou. Avšak u básníka Durychova formátu platí: báseň a proto pravda. Kouzlem, jež cítíme sice, když vzpomínka nás vytrhne na okamžik z prózy, v níž jsme zakleti, jemuž podlehně, aniž je dovedeme analysovat, tím kouzlem dovede Durych obestříti své vzpomínky. Cítíme je bezprostředně, chápeme, co je mládí: průbojná cesta duše k životu jako velkému „nádhernému mysteriu“.

y.

Maurice Baring: SUKNICE NESEŠÍVANÁ. Přel. Boh. Chudoba. Kuncíř 1931.

Z dobré dnešní literatury anglické nemáme mnoho překladů. Proto tím vítanější jest překlad Chudobův, který až na některá nedopatření jest velmi pěkný. Román sám je dílo dobrého umělce, při četbě cítíte jeho převahu a hloubku — i když autor se snaží svou individuální sílu zakryti stylem zdánlivě suchým. Nerozplývá se v sentimentech, naopak je velice promyšlený, skoro referentský. Ale tím, že jest řečí básníka, který se střízlivě dívá do knihy svého života, přepisuje ho v nový útvar, v nový život, tím jest strhující. Kostrou románu je vlastní život autorův. Kryštof Trevenen, jako dopisovatel velkého anglického deníku, pobyl mnoho let v různých evropských městech. Jeho práce, ač velice úspěšná, nedovedla ho uspokojiti. Pod pláštěm všedního života bije jeho vznešené srdce, rozrývané v mnoha vnitřních bojích. A kdykoliv má nastati v jeho životě vážný obrát, vždy se potká s památkou suknice nesešíváné, buď s látkou, již za ni vydávají, či s legendou o ní. Jest vidět, na čem autorovi záleží: že city dávají barvu životu, city, které je třeba tolik zakrývat a které jsou jemným šatem duše, denně světem urážené a roztrpčené. Je nutno jej přemáhat. „Na jediné věci v životě záleží: nebýt rozhořčen, nebýt roztrpčen.“

jl.

Antonín Koleč: O KLÍČE MARKRABSTVÍ. Vydal autor v září 1930.

Není to jen dějiště románu, jež mu dává domácí, moravský ráz. Husitské hnutí se neuvěřelo stejně v Čechách a na Moravě. Jeho politické těžiště bylo v Čechách, jen nakrátko se přenáší sem k Břeclavi, klíčům to markrabství, jichž nadarmo dobývá vévoda Albrecht. I nábožensky bylo

determinováno jinak, nejsou vystupňováno v tak strohé protivity jako v Čechách. Autor to demonstuje na hrdinovi románu, dominikánském novici, jenž opouští řád, přidává se ke kališníkům, v Břeclavi si dobývá válečné slávy a smrtelně raněn umírá v náručí otce, vladky, jenž ho vyhnal z domu, když vystoupil z kláštera. Rozpor katolicism - husitism ustupuje protivě Čech - Němec a v hrdinově nitru vítězí současně otčina i Církev: sílu k boji čerpá z recitace církevních hodin. Katolik se sice vážně zamyslí nad tímto duševním procesem, ale autor jej psychologicky podkládá strhujícím vlastnictvím a zdatností husitských vojsk, rovnoměrným rozdělením světla a stínů oběma stranám a — last not least — probouzející se láskou. Jako s faktem tedy se s ním můžeme smířiti. Ostatně autor, přesvědčením katolik, podtrhuje katolické prvky v husitství.

První velkou prací z oboru, v němž se dobře vyzná, uvádí se spisovatel velmi sympaticky. Vzpomínáte při četbě na Jirásků, Wintera i Třebízského, ale tento je vám svým teplým podáním bližší. Slovem: moravský historický román.

Jan Fr. Hruška: NÁŠI POD ČERCHOVEM. IV. Nákladem Československé akc. tiskárny v Praze.

Spisovatel zachytil v devíti povídkách význačné typy chodských povah. Nejsou to seriové obrázky, sloužící jen k obveselení, nýbrž cenné národopisné poznatky z Chodska, podané zábavnou formou. V nich všimá si autor prostého lidu, vychovaného drsnou přírodou šumavskou, která ho naučila úpornému boji s životem, těžké a tvrdé práci. V ní a v modlitbě nalézá Chod zdroj pravého štěstí. Hruška zde podobným způsobem jako v předešlých třech svazcích zaznamenává s bystrostí obyčej a mravy chodského lidu, ale netají se, že vlivem průmyslu celý kraj se svými zvyky se mění. Přece však doufá, že nová morálka nepronikne až ke kořenům chodských mravů, ale že Chodsko „se obrodí, až přejde čas zkázy, a obnoví si i staré zvyky a mravy, pokud budou schopné a platné v nových způsobech života“.

Kniha je psána poutavým slohem a je cenným pramenem pro poznání povahy chodského lidu.

Ivan Pregelj: PLEBANUS JOANNES. 1930. R. Promberger v Olomouci.

Kniha tato má být líčením kněžského života z kraje slovinského — rázovitých Tolmenců — z 16. století. Ač mnohé se omlouvá snahou spisovatele (jak v připomeném životopise je doslovně psáno), aby

podal postavy své „z masa a krve, plné života... aniž by nezdůraznil i jejich slabosti“ — přece mnohé lze vytknouti. Čtení působí dojmem dost skličujícím. Hrdina románu Janez Potrebujež má někdy dobré snahy, které však zanikají pod jeho chybami a ukvapenostmi. Mistry dosti naturalismu. Vyšší ideály jsou jako zastřeny. Zkrátka, nutno mít oči středověku, aby mohlo být románu rozuměno. Jinak líčení je hodně živé a četba udržuje čtenáře v napjetí. Zvláště mocně působí hutný sloh a velmi rušný spád děje.

Leo.

*

EUCHARISTICKÉ KNIHY PRO DĚTI.

Trvalou památkou na první sv. přijímání bude dětem krásná kniha BÍLÉ KVĚTY. II. vydání. Obsahuje šest jemných povídek, dýchajících čistotou, která jest udržována a posilňována životem eucharistickým.

Willam: PÁN BŮH NA NÁVŠTĚVĚ.

Kniha vypráví o tom, jak hodný synek Jeník a jeho zbožná matka si vyprosili na Pánu Bohu polepšení tatínka, kterého zlí lidé svedli na nepravou cestu. Hodí se pro všechny děti, zvláště pro hochy.

Dobrá kniha jest nejlepším a nejpřímějším společníkem v celém životě. Až naše děti dospějí a budou klesati pod tíhou starostí a utrpení, připomenou jim tyto knihy šťastný den prvního sv. přijímání a s obnovenou důvěrou v pomoc Boží statečně budou snášeti všechny nesnáze a těžkosti s nadějí na věčnou odměnu v nebi. Knihy lze objednat v Edici Smíru, Přerov, Šířava 7.

A. Bessiéres T. J.: PETŘÍK. 4. vydání. Vydala Mariánská družina bohoslovců v Olomouci. Konečně znovu vyšla tato ze všech stran žádaná knížka. Kolik dobra může způsobiti v dětských duších a kolik mladých apoštolů a horlitelů pro časté svaté přijímání může získati! Je to vhodný a praktický dárek k prvnímu sv. přijímání hochů.

H. Wilms O. P.: IMELDA. Legenda o blaženém dítěti. Vydala Mariánská družina bohoslovců v Olomouci. Prostě a dětským srdcím přístupně je zde vyličena touha a cesta mladičké dívky Imeldy k Ježíškovi. Kéž by pohnula mnoho českých dívek k následování a přivedla je blíže k Ježíši. Poučuje zároveň o důležitosti a vznešenosti svatého přijímání. Je to vhodný dárek k svatému přijímání dívek.

*

Ostatní recenze (Deml, Werfel, Vondruška, Žák T. J. a j.) budou uveřejněny v pátém čísle.

LITERATURA:

J. Rozmahel: DO VLASTI KRISTOVY. Nákladem Spolku pouťníků do Sv. země.

Autor podává nám ve formě poučných a milých intimních vzpomínek zážitky loňské úspěšné pouti do Sv. země. Dílko toto, vyzdobené vhodnými ilustracemi, tlumočí plně zbožné vzněty, myšlenky a dojmy všech účastníků pouti na místech nám křesťanům nejdražších.

Jmenovaný spisovatel vydal již více vzpomínkových črt a dojmů ze svých cest, na př. do Španělska; všechny slouží též jako spisky informační, v nichž osvědčuje svůj bystrý smysl pozorovatelský i kritický.

L. N.

Fr. Weiser: SYN BÍLÉHO POHLAVÁRA. V komisi Jos. Birnbauma v Brtnici.

Na břehu Nipiesingu, v divokých amerických pralesích, oživených četnou zvěří, kde nyní strní nebetyčné mrakodrapy New Yorku, tam žili poslední potomci vymírajících králů nekonečné americké prerie, zbytky kdysi mocných indiánských kmenů. Posledním rozmachem zoufalých sil bojovali se svými rudými bratry o poslední koutek svého království, který jim ještě neuloupila lstivost bělocha.

V takovém prostředí se rozvíjí něžné přátelství dvou mladých srdcí, syna Bílého pohlavára a budoucího nástupce Rychlého šipu, pohlavára Huronů. Je to přátelství, pramenící z nejčistšího křesťanství, jež přetrvává všechny boje, jež vyvrcholí v nasazení života za blaho rudých bratrů a Svátostného Spasitele a je korunováno nejkrásnější odměnou, jakou mohou dát Indiáni mladému hochu. Je to posvátná páska, která přetrvává všechny obtíže a pro kterou syn Bílého pohlavára přinese nejvyšší oběť, jaké je schopna lidská duše, ozářená milostí a pravdou svaté víry. Pro mládež i dospělé knížíka velmi užitečná. Při čtení srdce mimoděk se rozšiřuje a plní nadšením pro království Kristovo.

Helmut Fahsel, kaplan: EHE, LIEBE UND SEXUALPROBLEM. Herder. Freiburg im Breisgau 1931.

Kaplan Fahsel jest bez odporu silná osobnost: i knihy jeho nesou na sobě zřetelnou pečť jeho ducha. Předním z problémů jeho berlínské pastorace je sexuální problém s celou přílehlou oblasť otázek a zjevů. Neústupná aktivita Fahselova se s ním vypořádává v uvedené knize. Vychází z Platónova Symposia. Od něho přijímá teorii šestitvárného Erosu, na níž řeší otázky doby: modu, kult, nahoty, volnou lásku, rozvod, reformu manželství. Předností knihy je její význačná jasnost a průhlednost, jež je způsobena šťastným utříděním. Kniha nemá nic společného se spoustou tendencí spisů o sexuální otázce, kde pravda je ubita teoriemi o nepřemožitelném pudu pohlavním; Fahsel píše svou knihu se značnou průpravou vědeckou, nevšímá si jen projevů fyziologických, psychologických, nýbrž i etických, přihlíží stále k reálnému životu. Je to kniha kněze, tedy kniha úzkostlivě čistá. To ji nejlépe doporučuje.

jp.

Dr. F. E. May: MEHR SONNE. Ein Buch der Lebensfreude. 155 S, M 5.—. Ferd. Schöningh, Paderborn.

Kniha je čin; může stvořit lidi, kteří budou žít s usměvavým pohledem na život. V temnotě malomyslného pesimismu nedaří se sluneční květině životní radosti. O vítězství zdravého optimismu usiluje známý spisovatel všim právem. A cesty, které vedou k tomuto optimistickému názoru na život, jsou schůdné. Kniha může být užitečnou po celý život, neboť životní program, jež stavi, je opravdu velkorysý a bohatý.

Slabé stane se silným. Nemocní se uzdraví. Malomyslní nabudou důvěry. A to všechno zářným působením pravé životní radosti, která vyzařuje ze slunce víry. Potřebujeme „školy radosti“, v níž by se nasazovaly „staré hlavy na mladá těla“. Vzdělavatelé duší, vychovatelé mohou čerpat z knihy přebohaté hodnoty. Dílo je věnováno radost hledajícím lidem. Mělo by přijít do rukou všem „hledáčům radosti“, mladým i starým. Časová kniha čerpá z nejnovějších dat a událostí. Nakladatelství věnovalo dílu mimořádně pečlivou úpravu. V produševnělé harmonii s textem jsou spojeny pěkné umělecké obrazy. Vřele doporučujeme.

Viktor Kolb S. J.: DAS LEBEN DES HL. IGNATIUS V. LOYOLA. 1930. Herder, Freiburg im Breisgau.

P. Kolb hodně přispěl tímto svým nevelkým životopisem k lepšímu poznání a pochopení svěťce, který sám a svým řádem tolik vykonal. Spisovatel dává vnější historii ustoupit více do pozadí a snaží se více vykreslit světcovu povahu; ukazuje zvláště, že duch sv. Ignáce je duchem exercicii. Vyzvednuta a pěkně podána jest drobná denní práce světcova, z níž dýše žhavá láska k Bohu a k bližnímu, jejímž jediným cílem je čest a sláva Boží. V jeho vlivu a působení na okolí jeví se touha vést duše k Bohu.

I ten, kdo se již více sv. Ignácem zabýval, najde zde něco nového na př. v 6. části: Seine Tagesordnung, vollständige Selbstbeherrschung a j. Vřele doporučujeme.

Az.

Herder & Co., Verlagsbuchhandlung, Freiburg im Breisgau. HAUPT-KATALOG. II. Band: 1913—1929.

Herderovo nakladatelství vydalo již v r. 1913 první svazek katalogu celkové knižní produkce od založení nakladatelství, od r. 1801. K tomuto katalogu byly každoročně vydávány „Ročenky“, které

MUSEUM

ČASOPIS SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ

Vychází každý druhý měsíc ve školním roce. S církevním schválením. Vydává svým nákladem Růžka Sušilova, literární jednota brněnských bohoslovců. — Redaktor Antonín Chroust. — Adresa redakce i administrace: Brno, Antonínská 1. — Předplatné na 62. ročník 10 Kč pro bohoslovce a studující, 15 Kč pro ostatní odběratele.

OBSAH ČÍS. 5:

*Fr. Št. Šrahůlek S.D.S.: Na Boží Tělo. — Ant. Krajča C.Ss.R.: Významní obháji prostřednictví Mariina. — -id-: Náboženská mapa světa v procentech. — Fr. H.: Za + bohoslovcem Štěpánem Berkou. — Ant. Šujan: Mendelismus. — Fr. Št. Šrahůlek S.D.S.: Zde Cyril dřímá. — Bříza: Vzpomínka. — Ant. Lanča: Světec z Padovy. — Fr. Hamrala: Dr. Stojan mluví po letech k bohoslovcům. — Nové knihy. — Literatura (na obálce).

LISTARNA REDAKCE:

Českoslovenští bohoslovci v Římě: Posíláme Vám všem srdečný pozdrav a přejeme Vám co nejpříjemnější bohoslovecké prázdniny. Neuzrálo by v těchto prázdninách něco pro příští ročník Musea? — Fr. Št. Šrahůlek S.D.S., Řím: Srdečné díky za příspěvky. Nezapomeňte ani příštím rokem! Pozdrav a milé prázdniny. — Fr. Hamrala, Olomouc: Za příspěvky děkuji. Delší článek odložen do příštího ročníku.

Na konci ročníku děkujeme co nejsrdečněji všem přispívatelům Musea. Na prvním místě ovšem náš dík patří ctihodným bratřím klerikům Kongregace Nejvyššího Spasitele v Obořišti, kteří ukázali a dokázali, že ticho klášterní je velmi dobrým prostředím pro plodnou a vytrvalou práci. Kéž by se ostatní bohoslovci alespoň trochu od nich přiučovali! I všem ostatním bratřím, kteří věnovali Museu svůj zájem a své práce: „Pán Bůh zaplať!“ Bylo by škodou, aby tento zájem, vyprchal a nedal podnět k nové, ještě horlivější práci na zlepšení a zdokonalení našeho bohosloveckého časopisu. Všem spolubratřím v Kristu přejeme veselé a radostné prázdniny. Srdečný pozdrav! Po prázdninách na shledanou!

Z ADMINISTRACE:

|| Znovu prosíme ty P. T. odběratele, kteří nám dosud dluží za letošní nebo minulé ročníky Musea, aby nám laskavě doplatné poslali.

ČASOPISY REDAKCI ZASÍLANÉ:

Akord, Anděl Strážný, Anežka-Ludmila-Václav, Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, Argus (revue-revue), Biebel und Liturgie, Bl. Jan Bosko (věstník českého salesiánského díla), Blagovestník, Blok Bogoljub, Bogoslovni Vestnik, Bulletin international de l'Académie Polonaise des sciences et des lettres, Budoucnost, Centralnaja Evropa, Czecho-slovak Student Life, Cyril, Čas, Časopis Katolického Duchovenstva, Časopis Národního Musea, Časopis Společnosti přátel starožitnosti čl. v Praze, Československá Žena, Den, Děšť Růží, Dětský Svět (s přílohou Malý zpravodaj Dětského Světa), Dobryj Pastyr, Dorost, Duhovni Život, Duchovný Pastier (příloha Katolických Kázání), Filosofická Revue, Gedeon, Hlas, Hlas malého Petříka, Hlasy Svatohostýnské, Hlasy z katolických misí, Hlídka, Hrvatska Prosvjeta, Hrvatska Straža, Christianin, Irénikon, Jitro, Katolícke Kázne, Kraljevstvo Božje, Kříž, Křesťanská Žena, Kříž-Maria (s přílohou Přítel Dítěk), Kultura, Kuncirovy Noviny, Květy Lásky, Lid, Literární Noviny, Literární Rozhledy, Luč, Mladika, Na Hlubinu, Naš Domov, Naš Vestník (bibliografie, Franci), Naš Východ, Naše kniha, Naše Omladina, Naše Řeč, Našinec, Neděle, Neue Jugend, Neuland, Nový Národ, Občan a škola, Od Karlova mostu, Ochrana, Orel, Pax, Poesie, Poutník Jerusalemský, Právo, Priateľ Dietok, Przedświt, Przegląd Katolicki, Přehled, Přítel Opuštěných, Půtník, Ráj, Rodina a škola, Rozvoj, Ruch Slowianski, Růže Lurdská, Der Seelsorger, Selka, Selské Hlasy, Serafínské květy, Serafínský Prapor, Serafínský Svět, Slawische Rundschau, Slovák, Slovenec, (s týdenní přílohou Ilustrirani Slovenec), Směrnice, Sociální Rozhledy, Staffelstein, Stráž, Sv. Eucharistie, Světá Rodina, Sv. Vojtěch, Šťastná Rodina, Škola B. Srdce Páně, Tatranský Orol, Theologisch-praktische Quartalschrift, Včela Moravská, Ve službách Královny, Venkovské Noviny, Vestník Díla šíření víry, Tvar, Vestník Jednot duchovenstva brněnské a olomoucké, Vestník katolického duchovenstva, Vestník katol. učitelstva čl., Vestník Ústřední Jednoty, Vinice Páně, Vlast, Vychovatel (s přílohou Vestník Katechetský), Vychovatelské Listy, Westöstlicher Weg, Zaslíbení, Zprávy katol. škol. rady na Slovensku, Zprávy velehradské, Život, Život (Záhřeb).

M * U * S * E * U * M

ROČ. LXII. * V BRNĚ V ČERVNU 1931. * ČÍS. 5.

NA BOŽÍ TĚLO.

*Ze svěží zeleně, z líbezných květů
obraz, hle, kyne mi, z jiných jak světů!...
Ve zlaté monstranci Kristovo Tělo,
před nímžto andělé sklání v prach čelo!
Drahého kamení
nachové plameny
v jiskrném plápolu nádkerou hýří...
tužeb mých perutě v dálavách víří!*

*Ó Srdce Ježíše, ve světél moři,
světla ta přeskvělý stánek Ti tvoří,
z něhož se na lidstvo v každické chvíli
s výsosti blankytné s žehnáním chýlí
nebeské krůpěje
těchy a naděje;
archa Tys ve vlnách bouřného žití,
maják, jenž zoufalým v temnotách svítí!*

*Kadidla oblaky oltář Tvůj halí,
duše zde hostinu s Beránkem slaví;
pokoje duha se nad chrámem klene
a v duši nadšení — blažením němé!...
Nebe se otvírá,
Ježíš sám rozvírá
náruč Svou s úsměvem milené duši,
jež předchut nebeskou na zemi tuší.*

*Ó Srdce svátostné, ztrávené láskou,
rač spojit Slovaný jednoty páskou!
Kéž srdce jinochů k unii vzplanou
a kněžské ideji na oltář kladou
mládí své, oběti;
kéž Tobě zasvěti
jak žertvu smíření modliteb vůni,
jež vstoupí k výšinám, kde Spása trní!*

Fr. Št. Šrahůlek S. D. S., Řím.

Významní obhájci prostřednictví Mariina.

Dokončení.

III.

Třetí období obhájců Mariina prostřednictví tvoří poslední tři století. Jest to doba největšího rozkvětu této nauky. Literatura této doby o prostřednictví P. Marie je nesmírně bohatá. Jen dogmatických spisů, které více neb méně věnují pozornost této věci, je na 200. Dosti značný počet z těchto spisů zabývá se výhradně jen touto otázkou. Články v nejrůznějších časopisech jak vědeckých tak i lidových nelze ani spočítati. Proto jest se mi omeziti na údaje co nejstručnější, chci-li podati aspoň hrubý náčrtek o rozvoji této důležité nauky v posledních třech stoletích.

Význačné postavení mezi obhájci Mariina prostřednictví v XVIII. stol. zaujímá bl. Lud. M. Grignon z Montfortu († 1716), pravý to apoštol mariánský, který mnoho pracoval na zvelebení úcty k Rodičce Boží jako Matce všech milostí. Všem dobře jest známý zvláště jeho spis: „O pravé pobožnosti k Panně Marii“, v němž s plamenným nadšením hájí této výsady nejsvětější Panny.

Též Natalis Alexander O. P. († 1724), který byl jinak velmi zdrženlivý a miloval přísnější sentence, hlásá jasně tuto nauku.¹ Blahodárně v tomto oboru působil ve svých kázáních i vzor misionářů a apoštol obdivuhodné svatosti a nezdolné síly sv. Leonard a Portu-Mauritio († 1751).

Slavný profesor Benedikt Piazza S. J. († 1761)² napsal spis: „Causa Immaculatae Conceptionis Ss. Matris Dei Mariae.“ Dílo toto, dýšící hlubokou vzdělaností, pro svou jasnou a solidní nauku náleží k nejlepším spisům, jež o té věci vyšly. Dosti značná část tohoto díla věnována jest též prostřednictví Panny Marie.³

Nesmrtelných zásluh jak v mariologii vůbec, tak zvláště v naší otázce získal si kníže moralistů a učitel církve, sv. Alfons de Liguori, biskup svatoagatský a zakladatel kongregace nejsv. Vykupitele († 1787)⁴. Sami papežové poctili jej názvy „Stella lucidissima in militantis Ecclesiae firmamento“, „Sidus, maxima inter Catholicae Ecclesiae lumina atque ornamenta refulgens“ a j.⁵ V památném dekretu z 11. března 1871, jímž udělen sv. Alfonsu čestný název učitele církve, praví

¹ Appendix ad Theol. Dogmat. et mor. ed. 1714. — ² K němu druží se i jeho řádoví bratři P. Judde († 1735) a P. Scaramelli († 1752). — ³ Podobně i v jiném spise („Vindictae devotionis“) stál věrně po boku sv. Alfonsa při hájení prostřednictví Panny neposkvrněné proti Muratorimu. — ⁴ Nauka o prostřednictví Bohorodičky byla mu základem, na němž svou mariologii budoval. Jí věnuje ve svých spisech zvláštní pozornost. Nejznámější z nich je: „Le Glorie di Maria“, jež náleží beze sporu mezi nejkrásnější spisy mariánské vůbec. Zde již v úvodě praví: „Jo per vera tengo (la sentenza) e per indubitabile, che tutte le grazie sol per mano di Maria si dispensano.“ — ⁵ Tato a mnohá jiná svědectví možno nalézt ve spise J. L. Jansena C. Ss. R.: „Testimonia de S. Alfonso de Liguorio.“

se o něm mimo jiné: *Temporibus hisce nostris adeo sapientiam eius enarrant gentes et laudem eius annuntiat Ecclesia ut.... fere omnes totius orbis Sacrorum antistites, Supremi Religiosorum Ordinum moderatores, insignium Academiarum Theologi illustra canonicorum collegia et docti ex omni coetu Viri supplices libellos Ss.º D. N. Pio IX. P. M. porrexerint, quibus communia exposuere vota, ut S. Alphonsus M. de L. Doctoris Ecclesiae titulo cohonestaretur.* Tyto „supplices libelli“ mají velký význam i pro naši thesi. Na př. v jedné z těchto žádostí nauku o prostřednictví P. Marie, kterou sv. Alfons ve svých spisech všude neúnavně hlásá, netoliko schválilo, ale i pozitivně velebil 585 kardinálů, arcibiskupů a biskupů ze všech končin světa: Evropy, Ameriky, Asie, Afriky a Oceánie, jak svědčí jejich podpisy.

Ve šlépějích svého Otce kráčeli všichni jeho duchovní synové. Ve svých spisech dogmatických i ascetických a v kázáních bez výjimky hlásají moc a dobrotu Prostřednice všech milostí. Na doklad stačí aspoň několik ukázek:

Ctih. P. Jannarius-Maria Sarnelli († 1744) věnoval prostřednictví P. Marie nádherná pojednání ve svých spisech: „Le glorie e grandezze della divina Madre“ a „Divozione Prat. per onor. la Ss. Trinità e Maria Ss. per la relazione che ha coll' august. Trinità.“ Podobně činí i P. Rafael Lupoli, povýšený k hodnosti biskupské, v díle: „Conoscimento di Maria Santissima“ (1816².) P. Štěpán Spina († 1854) dosti obšírně rozepisuje se o této nauce ve spise: „Glorie del primo instante del Concepimento di Maria.“ Pravým zlatodolem textů a důkazů pro naši thesi je též dvousvazkové dílo P. Franc. de Paola: „Grandezza di Maria, ossia discorsi su la salutatione angelica, Salve Regina, ed altre Festività della Vergine.“ Celý spis věnoval této otázce ctih. P. Egidius Vogels († 1877): „De Meimaand ter eere van O. L. V. van Altijddurenden Bijstand.“ Nemožno též mlčením přejíti vynikajícího syna sv. Alfonsa kardinála Dechampse († 1883). Plodem jeho vřelé lásky a úcty k P. Marii bylo dílo: „La Nouvelle Eve“, v němž velmi důrazně hájí nauky o prostřednictví Rodičky Boží.

Zvláště pozoruhodné jsou these, které hájí P. Arnošt Dubois v cenném svém spise: „De exemplarismo divino“:

1) „Maria est universalis gratiarum obtentrix ita, ut omnes gratiae a Christo non conceduntur nisi mediante Matris suae intercessione.“

2) „B. Virginis intercessio se extendit ad peccatores et ipsos infideles.“

3) „Intercessio Matris Dei nobis moraliter ad salutem necessaria est.“

4) „Intercessio B. Virginis est quodammodo omnipotens.“

5) „Intercessio Matris Dei apud Deum est potentior intercessione caeterorum Sanctorum simul sumptorum.“

6) „Proprium mediationis Mariae est materna misericordia et clementia.“

7) „Tanta est Mariae clementia, ut vere vocari possit spes desperatorum.“

8) „Devotio erga B. Virginem est moraliter necessaria ad salutem.“

9) „Moraliter impossibile est verum Mariae cultorem damnari.”

10) „Devotio erga B. Virginem est optimum medium perfectioni attingendae.”¹

Podobně činí řada jiných redemptoristů ve svých spisech jako ctih. Alois Bronchain, Mich. Benger, Bartol. Giordano, František Xav. Godts, Fr. Harte, J. Herrmann, T. Livins, Fr. Peters, Ed. Saint-Omer, Desurmout, Bouchage, Bridgett, Smetana, Pösl, Dilgskron, Diessel, Toussaint, Panzuti, Cristini, Berset, Van Gergen, Ill. Alexander de Risio a j.

Avšak příklad sv. Alfonsa nepůsobil blahodárně jen na členy jeho kongregace, ale též na jiné věrné syny Církve sv. a znamenité theology. Ano i papežové, počínaje Benediktem XIV., který byl přítelem sv. Alfonsa a velkým dobrodincem naší kongregace, začínají věnovati této otázce zvláštní pozornost.²

Ve stol. XIX. zahajuje čestný zástup obhájců Mariina prostřednictví sám papež Pius VII., který výslovně nazývá P. Marii: „gratiarum omnium Dispensatrix”.³ Totéž platí i o papeži Piu VIII.⁴ Řehoř XVI. nezůstává nikterak za nimi v této věci. Praví mimo jiné: „Praestantissimum sane patrocinium, nemo unus qui ad Mariam confugit, ad hanc Arcam Testamenti, ad Thronum hunc gratiae, adiit cum fiducia, haud expertus est; Ipsa enim Mater nostra, Mater pietatis et gratiae... cui nos tradidit Christus in cruce moriturus ut sicut Ille ad Patrem ita Haec apud Filium interpellaret pro nobis.”⁵

Příkladu papežů následovali i biskupové, kteří svorně a bez ostrychu projevovali svou víru v prostřednictví nejsv. Panny na sněmích provinciálních, které byly schváleny sv. Stolicí. Připomínám jen sněm francouzských biskupů v Bruges (1850), sněmy severoamerické v Quebecu (1854 a 1863) a sněm v Utrechtě (1865).

Ne malý význam pro rozvoj této nauky mělo též slavnostní prohlášení dogmatu o Neposkvrněném Početí.⁶ Na dotaz Pia IX. v otázce tohoto dogmatu všichni katoličtí biskupové napsali listy, v nichž vyslovili své mínění. Tyto dopisy byly vydány tiskem jako desítisvazkové dílo: *Pareri dell' Episcopato Cattolico...*, „Roma (1851-52). V nich nacházíme skvostné doklady i o prostřednictví Panny Neposkvrněné. Proto sv. Otec v památné bule „*Ineffabilis*” rovněž nazývá P. Marii „*totius terrarum orbis potentissima apud Unigenitum Filium suum Mediatrix*” a dodává významná slova: „*Nihil timendum, nihilque desperandum Ipsa duce, Ipsa auspice, Ipsa propitia, Ipsa protegente, quae maternum sane in nos gerens animum, nostraeque salutis negotio tractans, de universo humano genere est sollicita...*”

Z církevních hodnostářů, kteří psali po této definici, uvádím aspoň tři vynikající zastánce a hlasatele prostřednictví Mariina. Jsou to kardinálové: Manning, Eduard Pie a Sanz y Forés, „*lumen hispaniensis Ecclesiae*”.

¹ P. III. L. II. n. 1478-1506 (Godts I. c. 397 přídavek). — ² J. Bittremieux v II. dílu svého spisu: „*De mediat. univ. B. M. quoad gratias*” (1926) věnuje jim celé dvě hlavy. — ³ Migne, Sum. aur. VII. 546. — ⁴ I. c. 579. — ⁵ I. c. 589. ⁶ J. Bellamy vydal spis: „*La Théologie catholique au XIXe siècle*”, Paris [1904]. Vykládá v něm též, jak definování dogmatu o Neposkvrněném Početí přispělo k rozvoji mariologie.

Z theologů a církevních spisovatelů sluší poznamenati Aug. Nicolase (v díle: „La Vierge Marie et le plan divin”), Bedř. Wil. Fabera, anglikánského konvertitu (v díle: „The foot of the cross” a j.), Petra Jeanjacquota S. J. (ve spise: „Simples explications sur la coopération de la très S. Vierge à l’oeuvre de la redemption”, 1868), Jana a Ripalda (ve spise: „De Ente supernaturali”, 1870, a Teissonniera (v díle: „Compendium Theol. Dogm.” 1872).

Po Piu IX. slavné paměti objevuje se v čele nadšených obhájců prostřednictví Královny nebes známý stařec bílých vlasů, orlího zraku a lví síly, nesmrtelný papež Lev XIII. Vydal deset mariánských encyklik: „Supremi Apostolatus” (30. září 1883), „Superiori anno” (30. srpna 1884), „Octobri mense” (22. září 1891), „Magnae Dei matris” (8. září 1892), „Laetitiae sanctae” (8. září 1893), „Jucunda semper” (8. září 1894), „Adiutricem populi” (5. září 1895), „Fidentem piumque” (20. září 1896), „Augustissimae Virginis” (12. září 1897) a „Diuturni temporis” (5. září 1898). V těchto encyklikách načrtává velmi přesnými rysy obraz velkolepého domu všeobecného prostřednictví Mariina.¹

Nelze se tedy diviti, že pod takovým praporečnickem vzrůstal a mohutněl do nezměrných rozloh neustále zástup těch, kteří ve svých spisech o závod pěli hymny Matce všech milostí.

Profesor na universitě v Innsbrucku a jeden z největších dogmatiků Hurter S. J. velebí P. Marii jako „uberrimus gratiarum aqueductus” ve svém spise: „Theologia specialis” (1877). Znameníť dogmatik a profesor v semináři kolínském Dr. J. Scheeben zabývá se dosti podrobně touto otázkou v III. svazku svého díla: „Handbuch der kath. Dogmatik” (1882). Podobně činí Dr. B. Sala, profesor v semináři milánském v „Institutiones Theol. Dog.” (1883). Řezenský kanovník Dr. J. Amberger dává velmi prospěšné pokyny pastýřům duší a poukazuje na význam naší nauky ve své „Pastoraltheologie” (1883). Dr. J. Dalponte, profesor v semináři tridentském, pojednává rovněž o prostřednictví P. Marie ve spise: „Compendium Theol. Dog. Specialis” (1890). Totéž platí i o známém profesoru fuldenském Dr. J. B. Heinrichu-Gutberletovi („Dogmatische Theologie” 1897). K němu se druží profesor v semináři trevírském Dr. Petr Einig, jenž hájí these o prostřednictví P. Marie ve výborném spise „Institutiones Theol. Dogmaticae” (1898). Z profesorů amerických je to mimo jiné Ad. Tanquerey, profesor v semináři baltimorském, v díle: „Synopsis Theol. Dogm. specialis” (1901). Slavného jména dobyl si v naší otázce J. B. Terrien S. J. svým spisem: „La Mère de Dieu et la Mère des hommes” (1902). Téhož roku (1902) měl profesor na katolickém institutu v Paříži J. V. Bainvel S. J. krásnou řeč o Matce milosti na mariánském kongresu ve Freiburgu, jež vyšla též tiskem. Jiný jesuita, učený kardinál L. Billot, rozepisuje se o

¹ P. Bover S. J. vydal o tom celý spisek: „La mediacion universal de la virgen Maria en las enciclicas de Leon XIII.”, Barcelona [1925]. Ukazuje, že papež učí a hlásá celému světu nejen všeobecně nauku o prostřednictví nejsv. Panny, ale že podává, vysvětluje a odůvodňuje ve svých encyklikách i její konstitutivní prvky, zvláště duchovní mateřství P. Marie vůči vykoupným, její spolupůsobení při vykoupení a její aktuální přímělu a zprostředkování milostí v nebi.

prostřednictví P. Marie v díle: „De Verbo incarnato”, jež mělo již několik vydání.

To jest jen několik dokladů a ukázek, z nichž možno si učiniti aspoň matný pojem, jak velké pozornosti těšila se tato nauka za Lva XIII. v kruzích theologických.¹

Podobně tomu bylo též za pontifikátu Pia X. Jeho encykliky poučují nás jasně o jeho smýšlení v této věci. Ve své encyklice „Ad diem illum” (2. února 1904) praví: „Ea tamen, quoniam universis sanctitate praestat coniunctioneque cum Chrisso, atque a Christo adscita in humanae salutis opus, de congruo, ut aiunt, promeret nobis, quae Christus de condigno promeruit, estque princeps largiendarum gratiarum ministra.”

Z theologů vynikli: A. M. Lepicier („L' Immaculée Mère de Dieu Corédemptrice du genre humain” 1906), R. M. de la Broise („La Sainte Vierge”, Paris, 1906⁴), H. del Val („Sacra Theologia dogmatica”, Matriti 1906), M. Labanche („Leçons de Dogmatique”, 1908), E. Campana („Marie dans le dogme catholique”, Montréal, 1912), P. Manneus („Theologiae dogmaticae institutiones”, Ruraemondae 1913²), J. H. Selten („Institutiones Theologiae dogm. spec.”, Buscoduci, 1914²), J. Perardi („La Madre de Dios y la vida cristiana”, Barcelona, 1914) a j.

Největších úspěchů dosáhla nauka o prostřednictví Rodičky Boží za papeže míru Benedikta XV. Ve svých encyklikách a listech vydává mnohokrát překrásná svědectví o správnosti této nauky. Praví na př.: „E poichè tutte le grazie, che l' Autore d' ogni bene si degna compartire ai poveri discendenti di Adamo, vengono, per amorevole consiglio della sua Divina Provvidenza, dispensante per le mani della Vergine Santissima”.² Oblíbeným jeho názvem pro P. Marii bylo: „gratiarum sequestra”.³

Z theologů, kteří pracovali na této otázce za jeho pontifikátu, proslavili se zvláště tito: J. Chrysostome („Les trois grands privilèges de Marie”, 1916), P. Villada („Por la definición dogmática de la mediación universal de la Santísima Virgen”, Madrid 1917²), J. Gomá („Maria Madre y Señora”, Barcelona 1919), E. Hugon („Tractatus dogmatici”, Paris 1920²), C. Manzoni („Compendium Theologiae dogmaticae”, Torino 1922³), J. García González („La mediación universal de la Virgen María”, Lérida 1922) a j.

R. 1921 konal se v Bruselu velkolepý kongres mariánský, který se zabýval vědecky naší otázkou. V čele stál sám kardinál Mercier. Následujícího roku (1922) vyšlo o tom objemné dvousvazkové dílo, z něhož je patrné, jak důkladně se pracovalo a jak velké množství vynikajících theologů věnovalo své síly a schopnosti této záslužné práci. Podobně bylo tomu i na kongresích v Guingampu a Folgoatu.

Kardinál Mercier vyžádal si pak s belgickými biskupy na Be-

¹ Z ostatních theologů poznamenávám ještě tyto: P. Ventura, Lapale, J. Körber, L. W. Wörnbar, C. H. T. Jamar, F. M. Risi, H. Legnani, J. Depoix, J. T. Laurent, Al. Schäfer, Petriot, J. B. Petitalot, Minges, Dr. H. Zschocke, Dr. J. Pohle, Wolter O. S. B., Dr. J. Schmitt, Mik. Gih. — ² A. A. S. [1917] 266. — ³ ib. 324; [1919] 67, 173, 227 a j.

nediktu XV. zvláštní formulář mešní a hodinky o P. Marii, prostřednici všech milostí. Zároveň ohlásil biskupům celého katolického světa, že sv. Stolice je ochotna dovoliti totéž každé diecesi, která o to požádá. Mnohé diecese, velmi četné řády a kongregace vyžádaly si ono dovolení a slaví již 31. května svátek P. Marie, prostřednice všech milostí.

Možno proto všim právem doufati, že není daleka doba, kdy úsilí theologů a mnohých biskupů o definování této nauky bude korunováno skvělým výsledkem.

Věrně ve stopách slavných svých předchůdců kráčí i nynější sv. Otec Pius XI. Tak na př. ve známé encyklice: „Miserentissimus Redemptor” prohlašuje: „Christus enim, qui unus cum sit Mediator Dei et hominum, suam sibi matrem adsciscere voluit peccatorum advocatam gratiaeque ministram ac mediatricem.”¹

R. 1924 v květnu konal se opět mariánský kongres v Římě. Kardinál Gasquet měl při veřejném slavnostním zasedání přednášku, v níž pronесl též tato slova: „Pensare a Maria, parlare a Maria vuol dire ricordare Colei che è la corredentrice del genere umano, la Mediatrix tra l' uomo e Dio, ... il gran vincolo tra l' umanità e la divinità, un gran fattore di tutta l' economia della redenzione.”²

Z theologů vynikli: Chr. Pesch („Die selige Jungfrau Maria die Vermittlerin aller Gnaden”, Freiburg 1923), J. Millot („Toute grâce par Marie”, Paris 1924), F. Salvador Ramón („Esclava y Reina”, Guadix 1924), L. Garriguet („La Vierge Marie”, Paris 1924³), J. Le Rohellec („Marie dispensatrice des grâces divines”, Bruges 1925), F. Schüth („Mediatrix”, Innsbruck 1925), J. Bittremieux („De mediatione universalis B. M. V. quoad gratias”, Brugis 1926), V. O' Connell („Our Lady Mediatrix of all graces”, Baltimore 1927), J. M. Bover („Catéchisme Populaire de la Mediation Universelle de la B. Vierge Marie”, Bruges 1929), O. Cz. Lacrampe („Wszechposrednictwo N. Marji Panny”, Lublin 1929) a mnoho jiných, zvláště v časopisech.

U nás bohužel věnuje se této otázce málo pozornosti. Něco možno nalézt v mariologii Dr. Lenze, ve věrouce Žákově a Pospíšilové a v dogmatice Šandově. Kéž by příklad cizích theologů nadchl k horlivé spolupráci i naše pracovníky!

Z uvedeného je zřejmo, že po všechna století věrné dítky Církve sv. pohlížely k P. Marii jako prostřednici všech milostí. Úcta k Matce Boží byla jim zárukou spásy a nevyčerpatelnou studnicí všech dober nebeských. Nelze proto lépe zakončiti toto skrovné pojednání, věnované letošnímu slavnému mariánskému jubileu, než slovy znamenitého kazatele Jana Osoria S. J.: „*Si ergo in corde tuo videris affectum singularem et devotionem in Virginem Mariam, signum tibi sit praedestinationis tuae, et aeternae salutis, quo laetari iure potes; quod si hunc non videris, time et eum cura cordi tuo imprimere; sic enim fiet, ut hoc pignus habeas salutis tuae... Quia ab Illa omne pendet bonum nostrum, nullus dicere potest: bene mihi erit sine Maria.*”³

¹ A. A. S. [1928] 178. — ² „Osservatore Romano“, 19-20 Maggio 1924, n. 118=19.447 (dle Bovera, Greg. [1925] 563). — ³ Conc. de sing. dev. ad B. M. V. et de Eius Rosario (Godts I. c. 377).

Náboženská mapa světa v procentech.

(Podle P. Streita S. V. D.: Atlas hierarchický.)

	katolíků	protest.	ortodox.	židů	moham.	bez ozn.	konfuc.	budhistů	brahm.	šintoistů	fetišistů
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Evropa	43·8	24·7	26·4	2·3	2·0	0·2					
Asie	1·6	0·3	1·8	0·1	18·7		28·8	15·1	25·3	5·9	2·1
Afrika	2·3	2·1	4·5	0·4	34·4						56·3
Amerika (severní)	33·9	58·5		1·4		5·1					
Amerika (jižní)	96·7	0·8				0·1					2·6
Australie (s ostrovy)	22·1	71·2		0·3	0·3			1·1			3·0

Celkem tedy na celém světě je:

katolíků	17·7 %	brahmánů	13·5 %
protestantů	11·9 %	budhistů	8·1 %
ortodoxních	8·9 %	konfucianistů	15·6 %
židů	0·7 %	šintoistů	3·2 %
mohamedánů	13·4 %	fetišistů	6·1 %
bez označení	0·9 %		

Pouze 38·5 % křesťanů. Katolíků je:

nekatolíků:

v Evropě	208,881.598	306,069.319
v Americe (sever. a již.)	109,096.603	100,023.248
v Asii	16,535.812	946,836.687
v Africe	5,329.455	147,289.000
v Australii	1,584.541	7,702.563

Celkem je: katolíků 341,428.009 nekatolíků 1.507,920.817

Není to ovšem statistika absolutně přesná, poněvadž docházelo a stále dochází ke změnám a přesunům. Autor sám, když podává statistiku Ruska nebo Mexika, praví: „Pro velké pronásledování sv. církve katol. nebylo možno obdržeti *novou* statistiku.“ Proto za základ volil *většinou* rok 1921, nebo i r. 1910.

N. B. Nám však to postačí. Je to jasný obraz toho, co se pro misie vykonalo, resp. nevykonalo. Jsme zvláštní lidé a myslím, že je to již v naší povaze: spokojiti se totiž náramně rychle se zprá-

vami z nějaké kvetoucí misie provinciální a zapomínati na celek. Konečně, je to také pohodlnější! Pak lehce pochopíme, že v mnohých zemích stále nemohou plně pochopit ono prosebné volání velkých papežů a zvláště našeho sv. Otce po *organisované pomoci misiím*, o podpoření „Díla šíření víry“, „Opus sancti Petri“, spolku „Dětství Ježíšova“ atd.

Chybí nám zájem, ono vřelé pochopení pro misie, a bohužel, často i vědomí povinnosti přispět k rozšíření království Božího na zemi. Taková statistika musí býti mementem, musí konečně vyburcovati z poválečné lethargie, která již trvá velmi dlouho a nebezpečně ohrožuje katolicismus u nás. — Přání představeného se respektuje, rozkaz se bez odmluvy vyplňuje; sv. Otec projevil již obojí a praefekt Propagandy žádá poslušnost v provádění jeho plánu. Pravidlo: „Poslušnost má býti hybnou silou misijní akce, i když tato je spojena s obětí vzdání se vlastního názoru a vlastní vůle.“ — Poněvadž katolický lid musí býti vychován k čistě nadpřirozenému spolupůsobení s misiemi, je nutno, aby i kněží byli jeho schopnými vůdci; k tomu však se musí připravit již v době bohosloveckých studií. „Mohutný plán papežův: „organisovaná pomoc misiím“ stojí od počátku svého provádění na celé frontě v boji s překážkami všeho druhu. Proti dogmatickému základu universalismu (t. j. opravdu *katolického* myšlení) stojí základní zákon individualismu, úzkoprsosti a provincialismu, přeceňování vlastních potřeb a podceňování zájmů celku, jemuž v církvi každý její člen je podřízen. Myšlenka tato stojí však jako skála v bouřícím moři doby, která však nebude rozbita.“ Praktický závěr: Každý katolík členem „Díla šíření víry“ a každý kněz organisovaný ve spolku „Unio Cleri pro missionibus“! Tam otvírá se široké pole působnosti v pravdě pastýřské, kněžské. Zářný vzor sv. Pavla provázej nás celým životem!

—id—

Za † bohoslovcem Štěpánem Berkou.

Odešel od nás tam, odkud není návratu. Chtěl se připravovati na delší prázdninovou cestu za hranice, ale Bůh ho odvolal k sobě. Věříme, že by se nyní zpět na zemi nechtěl vrátiti.

Opustil nás v době, kdy je kněží potřeba; snad aby se ukázalo, že Bůh nás nezbytně nepotřebuje k práci na svém poli. Věk 24 let — a smrt. Podle lidského soudu — zlomený stromek. Bůh soudí jinak.

Jak vzpomínaly stručné nekrology v denním olomouckém *Našinci* a v *krajinských Slováckých novinách*, býval zvěčnělý vždy veselý. Při tom vážný tam, kde se mluvilo o budoucím povolání kněžském. Pro to žil.

Jeho veselá slovácká letora se projevovala nejvíce karikaturami, z nichž některé vyšly v *Jitře* a *Našem domově*. Do *Slováckých novin* přispěl dvěma nebo třemi články.

Na shledanou u Pána v nebesích...

Fr. H.

Mendelismus.

Doufám, že bude na místě, když upoutám pozornost čtenářů na dění v živé přírodě. Jest vlastně naší povinností, abychom si všímali nejen věd exaktních, ale i našeho nejbližšího okolí, lépe řečeno, živé přírody a dění životního vůbec, jakož i jeho principů.

Na otázku „Co je to život?“ dostaneme snad řadu odpovědí, ale stěží nás uspokojí. „Život“ bude pro nás vždy velkou záhadou. Snáze lze definovati „živou bytost“. Tuto lze označiti jako soustavu nitrných podmínek, na kterou působí vlivy zevního světa. Tuto soustavu nitrných podmínek snaží se živá bytost udržeti, zachovati. Projevem tohoto úsilí jest *reakce*. Zdá se, že duševní život je regulátorem života tělesného a podmiňuje spontannost. Vyjdeme-li pak odtud, můžeme označiti život jako konflikt nitra se změnami podmínek světa zevního; je tedy život charakterisován *činností*.

Mnozí pokoušeli se označiti děje životní jako důsledek zákonů fyzikálně-chemických. To by však znamenalo, že by živé bytosti musily na stejné akce vždy úplně stejně reagovati. Zkušenost však učí, že tomu tak není. Reakce jsou na tytéž popudy po každé jiné. Nemožno tedy převést všechny děje životní *jen* na zákony fyzikálně-chemické, nýbrž nutno míti za to, že živé bytosti mají ještě své vnitřní zákonnosti, které neexistují mimo ně.

Každá živá bytost má již předem určený svůj cíl, k němuž ze vši síly své směřuje. Život je tedy podmíněn zákony jak fyzikálními, tak chemickými a rovněž zákony vitálními (biochemickými), které jsou pouze v ní, zvláštní to síla, které ani v mrtvolách, ani v těle neživém není.

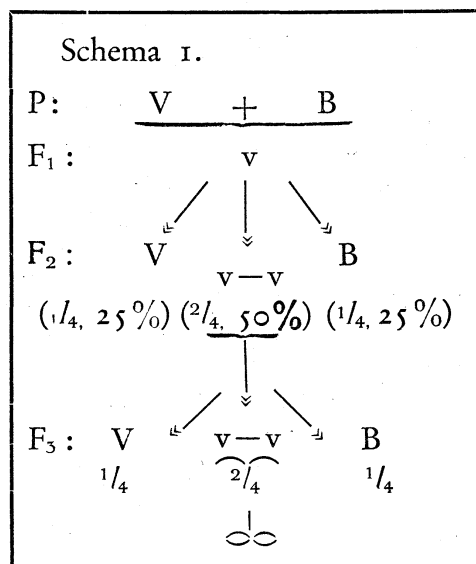
„Omne vivum ex vivo“, platí Purkyňovo heslo. Odkud se však ten prvotní život vzal, na to přírodní vědy odpovědi nemají. Již Aristoteles nazýval živou bytost „*ἡ ἐγτελεχεία*“, t. j. co má cíl v sobě samém. Hans Driesch toto poněkud pozměnil, což jest do jisté míry správné. Každá živá bytost obsahuje v sobě zvláštní *činitele*, kteří se liší od činitelů v přírodě neživé a mají ráz účelnosti; nejsou však materiální. Dříve je nazývali „genius“. A jsou to právě tito činitelé, kteří podmiňují vývoj určitých vlastností. Existenci jejich dokazuje dnešní nauka o dědičnosti. Experimentální výzkum o dědičnosti zahájil brněnský opat *Řehoř Mendel* (1822—1884), jenž pracoval na svém velkém díle v klášterním ústraní v době Darwinově. Dlouho byly jeho názory opomíjeny, až teprve na počátku tohoto století byly jeho pokusy takřka znovu objeveny C. Corrensem, Tschermakem a De Vries-em, znovu prozkoumány, takže na nich byla vybudována rozsáhlá nauka o dědičnosti.

Tito výše zmínění zvláštní činitelé podmiňují, že z daného zárodku vyvíjí se živá bytost až do své dospělosti, a sice individuum podobné svým předkům. Že z oplozeného vajíčka vyvine se jedinec podobný svým rodičům, vysvětluje se tím, že obsahuje jisté faktory, jež jsou nositeli rodičovských znaků. Nedědí se však znaky, nýbrž jen elementární vlohy, jež slovou dle Johnsona *geny*. Je to tedy činnost genová, jež umožňuje vývoj v určitém směru a nepřipouští

možnost vývoje ve směru jiném. Přívrženci mechanistické theorie nechtějí uznati — zvláště něm. biolog Roux —, že v živých bytostech existují síly podobného druhu, síly v přírodě neživé neexistující. Roux mluví jen o jakési „Innerlichkeit“ nebo „Dauerfälligkeit“, což jsou právě činitele v přírodě neživé neexistující.

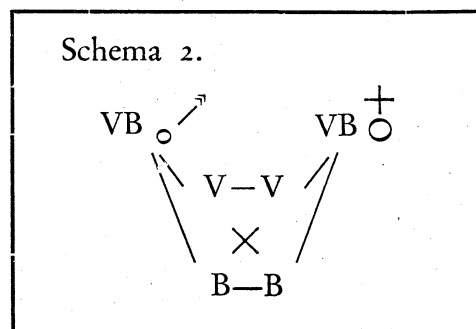
Jak už bylo řečeno, dědí se pouze vlohly a nikoliv znaky. První výzkumy o dědičnosti, jak už shora zmíněno zahájil brněnský opat Augustiniánského kláštera Řehoř Mendel. Nebude nezajímavé, když podám zhruba nástin jeho pokusů.

Mendel pracoval skoro výlučně s boby. Zkřížil boby kvetoucí fialově (= V) a bíle (= B) a dostal bastardy kvetoucí světlefialově (= v). Bastardi, zkřížení mezi sebou, dají potomstvo fialové, bílé a světlefialové a sice v tomto poměru: $\frac{1}{4}$ potomstva kvete fialově, $\frac{1}{4}$ bíle, a uprostřed $\frac{2}{4}$ světlefialově. Náleží tedy 25 % k parentálním fialovým, 25 % k parent. (= P) bílým a 50 % jako v první generaci. Když se pěstuje tato druhá generace, tu dostaneme z V F₂ květy

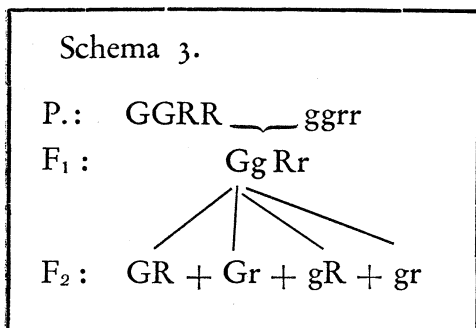
navždy fialové, z B F₂ květy navždy bílé. To nejsou bastardi, nýbrž homozygoti. Naproti tomu z bastardů F₂ (v-v) se odštěpí $\frac{1}{4}$ V, $\frac{1}{4}$ B, jež jsou shodné s parentální generací a jsou to čisté linie; $\frac{2}{4}$ jsou zase bastardi. Když je zase zkřížíme, dostaneme $\frac{1}{4}$ V, $\frac{1}{4}$ B, homozygoty a $\frac{2}{4}$ v - bastardů a tak můžeme jíti in infinitum, jak patrné ze schematu 1.

Ovocyty a spermatocyty mají formu V a B. Utvoří se vajíčka a teď jsou možny kombinace. Když se spojí vajíčko a spermie V+V, vznikne homozygot VV; když se spojí vajíčko a spermie B+B, vznikne homozygot BB. Když se spojí vajíčko spermie B+V a V+B vznikne heterozygot VB, což jsou ony $\frac{2}{4}$ bastardů. (Schema 2.). Z toho můžeme souditi, že bastardi dělají dvoje vajíčka a dvoje spermie a dle toho, jak je spojujeme, dostaneme výsledek. Odštěpují se při tom homozygoti jako čistá linie. Mendel to nazval „štěpením vloh“. Vlohly jednak splývají, jednak se štěpí. To je příklad dosti průhledný. Zde můžeme pochopiti, jak je možné, že dostaneme po-

tomstvo, které je v druhé generaci z $\frac{1}{4}$ po jednom, z $\frac{1}{4}$ po druhém a ze $\frac{2}{4}$ po obou z rodičů.

Lang dělal pokusy s hlemýžděm zahradním (*Helix hortensis*) a dospěl k výsledkům zcela analogickým s pokusy Mendlovými. Ty případy, že jeden z rodičů rozhodne o vzhledu generace filiální tak, že jí vtiskne ráz, označil Mendel *dominanci*, kdežto to, co podléhá, *recessivitou*. O dominanci mluvíme tehdy, když filiální generace, vzniklá bastardací dvou genotypně odlišných jedinců, podobá se jednomu z rodičů.

„g” a „r” jsou znaky *recessivní*. F₁ generace je bastardní. Vypadá sice jako parentální linie GGRR (— dvojnásobně brané znaky proto, že rodiče mají dvojnásobný gen —), ale nese gamety čtvero druhů (G, R, g, r). Tu pak zkřížením F₁ — bastardů vznikne generace F₂ v níž GR (žlutost+kulatost) a gr (zelenost+hranatost) jsou homozygoti, Gr a gR jsou modifikace smíšené, bastardní. K vůli další kombinaci a snazšímu jejímu provedení označíme si všechny tyto čtyři znaky abecedními písmeny: G = A, R = B, g = a, r = b. Tím dostaneme gamety AB, Ab, aB, ab, a kombinujeme je podle tohoto sestavení:

	AB	Ab	aB	ab
AB	AABB	AABb	AaBB	AaBb
Ab	AABb	AAbb	AaBb	Aabb
aB	AaBB	AaBb	aaBB	aabB
ab	AaBb	Aabb	aabB	aabb

Tímto způsobem dosáhne druhá filiální generace 16 kombinací. Poněvadž však shledáváme se s některými tvary identickými, máme de facto 9 odchylných kombinací, z nichž pouze dvě jsou homozygoti (AABB a aabb), všechny ostatní pak modifikace jsou heterozygoti. Zároveň můžeme viděti, že vznikly nové tvary — *hranato-žluté* AAbb a *kulatozelené* aaBB. Nyní chápeme, jak se dostanou ty nové tvary z rodičů. Dále kombinovati netřeba. Mendel kombinoval až 7 znaků a docházel zase ke složitějším sice, ale přece jen v principu k týmž výsledkům. Tímto způsobem byly prozkoumány ve stech případech všechny možné organismy: rostliny, zvířata ano

i člověk a všude bylo konstatováno, že všechny vlohy k vyvinutým vlastnostem se řídí nálezy Mendlovými.

Toto thema dalo by se široce rozvésti, ale to patří již speciálně do biologie. Všimněme si jen fakta, že zákony Mendlovými řídí se dědičnost i u člověka, ať již jde o znaky morfologické, fyziálně-chemické, fyziologické, ať o psychické (instinkt). I tu jest dokázána dominance některých znaků. U člověka dominuje tmavookost nad modroookostí. Potomstvo rodičů tmavookých (rodičů, jejichž předchůdci měli tmavé oči) je rovněž tmavooké. Naproti tomu potomstvo tmavookých + modroookých je ze $\frac{3}{4}$ tmavooké a z $\frac{1}{4}$ modroooké. Z toho je patrné, že modroookost je znak recesivní. Totéž platí o barvě vlasů i jejich formě. Kudrnatost dominuje nad vlasy hladkými. Nadání hudební převažuje neschopnost. Ale nejen takové znaky jsou dědičné, nýbrž i různé *anomalie*. Tak zajetí pysk, šestoprstost, brachydaktilis jsou znaky dominantní. Zajímavá je dědičnost haemophilie (krvácivost). Tato je dominantní, ale přeskakuje ženy. Nervové poruchy a duševní *anomalie* se dědí *recessivně*, takže duševně nenormální nemohou převládnouti normální, přes to však *recessivita* je nebezpečnější dominance. Máme na příklad disposici k duševní chorobě, již označíme písmenem „b“. Individuum AABb je zdravé, druhé je jako phaenotyp AABb zdravé, ale je heterozygot. To znamená, že se *anomalie* v potomstvu musí objeviti. Proto je dědičnost *recessivně* se chovajících znaků nebezpečná. Jest ovšem nemožno odlišiti zdravé od latentně zatížených. To má velký dosah v lékařství. Jest náramně těžké vymluvit lidem ze zatížených rodin, aby se neženili. Takoví lidé kladou své osobní zájmy nad dobro obecné. Nápravu mohou zjednati jen důvody ethické.

Když se zamyslíme nad všemi těmi záhadami v přírodě, nad touto tajemnou harmonií zákonů, jimiž řídí se nejen svět neživý, nýbrž i celá příroda živá, jejíž korunou je člověk, tu připadá mi mimoděk na mysl otázka: Kdo to všechno stvořil, kdo to všechno drží v té absolutní harmonii? Nikdo? Je to samo od sebe? Nemožno! Tu může mi dát vystižné a dokonalé vysvětlení jediné slovo: Všemohoucí.

Fr. Št. Šrahůlek S. D. S., Řím:

Zde Cyril dřímá.

Není snad Slovana, jenž by při návštěvě Říma nesestoupil také do dolní basiliky sv. Klimenta a nepoklekl zde u místa, které se ukazuje jako hrob sv. Cyrila. Smutná je to sice podívaná, viděti několik kusů kamení a nad nimi velmi poškozený a odřený obraz — snad z IX. stol. — představující Krista Pána, sedícího jako soudce, po jeho levici sv. Cyrila s archandělem Gabrielem a po pravici sv. Metoděje, a uvést si na mysl onen slavný průvod před více než tisíci lety, průvod s tělem sv. Cyrila z basiliky sv. Petra k sv. Kli-

mentu. Tehdy nadšený projev pocty zemřelému filosofu Cyrilovi — a dnes — na tomtéž místě jen zlomky mramoru a malby jako památníci zašlých dob! Tělo Cyrilovo zde odpočívalo až do 11. stol. (1080), kdy byl kostel zpustošen Normany. Dolní chrám byl pak opuštěn a ostatky přeneseny do horního kostela a uloženy pod oltář kaple na pravé straně hlavního vchodu. Zde zůstaly až do konce 18. stol. — Když však je v polovici 19. stol. začali učenci opět hledati, nenašli jich. Mělo se za to, že ostatky sv. Cyrila byly za francouzské okupace Říma 1798 vyloupeny a tak že se ztratily. Louis Nolan O. P. naproti tomu se vši určitostí dokazuje na základě písemných záznamů dominikána Johna Connolly-ho, který od francouzské okupace (1798) až do roku 1814 u kostela sv. Klimenta bydlil, že ostatky sv. Cyrila zůstaly neporušeny, a že se jistě dosud nacházejí v kostele sv. Klimenta.¹ — Tělo Cyrilovo jest tedy zde, ale kdo nám ukáže jeho rakev, kdo jeho kosti zlatem obloží a vtiskne jim políbení vděčnosti? Nikoho tu není! A přece jest toto místo pro nás tak přitažlivé! Tělo Cyrilovo zde nevidíme, ale duch Cyrilův tu žije i dnes.

„Rozvází-li člověk blíže všechny okolnosti smrti Cyrilovy“, praví biskup Jos. Strossmayer,² „musí uznati, že Bůh smrtí tou Slovanům věčnou památku v Římě zanechatí chtěl, aby uctívající a vzývající sv. apoštoly své, vždy na paměti měli svaté ony úmysly a záměry, jimž oni na světě se věnovali, aby svět slovanský v jednotě se svatou stolicí římskou udrželi.“ Ano, myšlenka na příchod sv. bratří Soluňských v žírné luhy našich vlastí, myšlenka na naše duchovní znovuzrození, ta myšlenka se neleká prázdného hrobu, — ona se vznáší v upřímném díku k oněm dvěma misionářům, posvětitelům našim a vítá i tuto chatrnou památku, tento povadlý kvítek jejich pozemské slávy!

Při této úvaze se mi vynořila postava našich sv. apoštolů — misionářů, jak ji zobrazil ve svém modelu český sochař Šaff. Vldp. P. Jos. Habeš S. J. ji popisuje takto³: „Sv. Cyril stojí v popředí. Byloť jeho prací raziti nové cesty (vynález písma slovanského), kdežto sv. Metoději připadlo hájiti, upevňovati a zabezpečovati dílo velkého ducha filosofa Konstantina. Proto se udržuje v pozadí, vyčníváje ovšem nad svého bratra jakožto posmrtný pokračovatel jeho prací. — Sv. Cyril stojí před námi s hlavou obnaženou, jakoby chtěl umělec, aby velké Cyrilovy myšlenky volně se rozlétly na vše strany. Výraz tváře jeho je vážný — jde o dílo spásy — a zároveň trochu snivý, jakoby chtěl i uprostřed práce hleděti na veliké ideje. Levá ruka jeho třímá knihu otevřenou, vždyť on v pravdě otevřel Slovanstvu duševní i duchovní svět, k němuž je klíčem kniha, psaná v jazyku národním a zároveň vyjadřující zlomkové obrazy věčného Slova. Pravice Cyrilova je vztažená a zároveň mírně zahnutá. Ukazuje k nebi a zároveň se rozpíná k objetí, jsouc symbolem lásky Cyrilovy,

¹ Srv.: Dr. Fr. Grivec: „Slovanští apoštolé sv. Cyr. a Met.“ str. 76, 77; přel. Fr. Jemelka. Olomouc 1927. — ² Srv.: Jan Vychodil: „Ostatky sv. Cyr. Slov. ap. na Velehradě.“ M. Melichárek, Velehrad. — ³ „Zprávy velehradské“, čís. 22—23. 1925.

která miluje Slovany pro Boha a Boha ve Slovanech. Záhyby roucha kryjí tělo ještě mladé, ale askesi podrobené. U paty mírně vypiaté nohy leží zbytek modly ztrnulého výrazu. Jaká to protiva mezi svěžím křesťanstvím a úzkoprsým, neživým pohanstvím!

Jestliže sv. Cyril stojí před námi v celé mužné kráse boho-nadšeného hlasatele Pravdy, mohutná postava jeho velikého bratra se jeví zrakům našim jen z části. Hlava jest pokryta kapucí a klidný výraz tváře svědčí o duchu rozvázném, myslí nezvyklé výbuchům vášní, byť i spravedlivých. A kdežto oči Cyrilovy se upírají do očí vašich, zírá Metoděj dále, jakoby si připomínal slova Kristova: „Mám i jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince; i ty musím přivést“. A proto asi též pravice Metodějova, téměř v pravém úhlu zahnutá, pevně a vysoko třímá dvojramenný kříž, aby jej bylo viděti do dálky co největší. Levice jeho podpírá Cyrilovu knihu; vždyť na jedné líše pracovali spolu, než je oddělila smrt. Postoj arcibiskupa Metoděje je pevný a skální výběžek, na kterém spočívá jeho levá noha, symbolisuje nejen jeho skálopevnou víru a důvěru v Boha, nýbrž i skálu Petrovu, na které stavěl budovu křesťanství u Slovanů, věda dobře, že jen budově na té skále vystavěné bylo Spasitelem slíbeno, že brány pekelné ji nepřemohou. Celé sousoší dýše vskutku hlukokým pojetím našich sv. věrozvěstů...“ Nejsou to velebné myšlenky, hodné povšimnutí? Pracovali v jejich šlépějích, toť naším úkolem! Hle, kolik velikánů našeho národa čerpalo nadšení k své práci právě z těchto myšlenek sv. bratří Soluňských; čerpali z nich a nevyčerpali je.

Komu by při tom nevyvstala v mysli dobrácká osobnost zvěč-nělého p. arcibiskupa Stojana, jenž celý svůj život této ideji zasvětil? A on napsal jednou do almanachu tato slova: „Přemilá mládeži, neopouštěj drahého lidu našeho, který potřebuje horlivých kněží, nezůstavuj díla sv. Cyrila a Metoděje na pospas nepřátelům a zachraň národu našemu posvátné dědictví otců!“

„U hrobu sv. Cyrila“, praví Dr. Grivec¹, „rozžehali zbožní Římané nocí i dnem světla a nad hrobem zobrazili jeho podobu. Tak ať je život náš podobou, obrazem života sv. Cyrila a Metoděje! Ať nikdy nepohasne naše živá víra! Nechť svítí i těm, kteří se od ní odloučili, a nechť jim pomáhá najít cestu k pravé víře a k obecné církevní jednotě, aby se všichni, jež sdružuje sv. památka slovan-ských apoštolů, sjednotili v lásce a víře sv. Cyrila a Metoděje“. Veliký a těžký je to úkol, který přesahuje síly jednoho pokolení! Než s důvěrou hledme vstříc uskutečnění tohoto plánu Boží Pro-zřetelnosti! Dějiny sice vytvořily mezi západní a východní (pravo-slavnou) církví propast, ale byť byla tato propast sebe hlubší, ona není způsobena Božíma, nýbrž lidskýma rukama. — Již Vladimír Solovjev² napsal: „Rozdělení církví stalo se Božím dopuštěním, nikoli však Boží vůlí. „Nezměnitelnou vůlí Boží jest, „aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř“, a proto musíme snažně dbáti, aby

¹ „Slovanští apoštolé sv. Cyr. a Met.“ str. 150. Olomouc 1927. — ² „Ljubov k národu i ruskij národníj ideal“, 1884.

ten zhoubný, stádo Kristovo dělící rov byl zasypan!“ „Toto sjednocení Slovanů se však nenaplní bez prolítí mučednické krve, kterou musí býti zavraženy i lány slovanského apoštolátu... Doufáme, že z ní vzklíčí nová a bohatá setba, jež přinese požehnání nejen Slovanům, nýbrž i veškerému lidstvu!“ praví Dr. Jos. Vašica ve článku: Slovanský unionismus.

Bříza:

VZPOMÍNKA.

(K osmdesátinám † arcibisk. Stojana 22. května 1931.)

*Vánek, jenž z polí, z jarního osení zavál,
přinesl s sebou tisíce vzpomínek, pelu —
radosti, bolesti, květu i žalu —
rozjitril bolestné rány zašlých již let!*

*V lámání větví, padání květů,
v bušení srdcí kovových zvonů,
slyšet je ve hřmotě světa —
poslední povzdech, slza —
Otec náš zemřel — Stojana není.*

*Posvátné ticho, jak na hřbitově,
když spouštějí hrobaři mrtvého do hrobu;
jen vítr drze setřese uvadlé květy —
plačící oči, jimž na rakev skanuly slzy,
když hodí poslední pozdrav — ze země hrudu!*

*Muž, který láskou žulové skály lámal —
vírou hory bolesti, práce přenášel v radostné květy —
odešel navždy — slyšet je výkřiky tisíců:
Stojana není — pastýře lidu.*

*V duších však lidu žije zde stále
v bolesti, práci, lásce i námaze —
Stojí zde stále Velehrad jeho — Stojanův hrob,
na stráži stojí útěcha naše — Stojanův duch.*

Světec z Padovy.

Sv. Antonín Paduánský — žebravý mnich, stojí skromně v pozadí za takovým sv. Pavlem, Augustinem, Tomášem Aqu. a Ignácem z Loyoly. Učebnice historické pomíjejí jej jen několika přátelskými slovy, ale lid lpí na něm ve svých denních starostech a utrpeních dětsky oddanou láskou a uctívá ho v milionech po sedm století. Tento veliký Divotvůrce, jehož nejkrásnějším zázrakem jest zachování víry nescíslnému množství lidí v pomocnou, zachraňující a milosrdnou otcovskou lásku boží a Světce lidu byl doveden po dlouhých bojích, mnohdy proti své vůli silou milosti boží ke klidu svaté a důvěřivé oddanosti vůči Bohu.

Narodil se r. 1195 v městě Lisaboně, ležícím ve staré Luisitanii, v době naplněné příšernými stíny rozbrojų a mravního úpadku konce 12. století, ale ozlacené již předtuchami tajemných červánků sladkého úsvitu františkánského. Rodiče jeho byli původu vznešeného, neboť otec byl potomkem reka křížových výprav a hrdiného krále jerusalemského Bohumíra z Bouillonu, matka jeho narodila se z jednoho knížecího rodu asturského. Prvního vzdělání dostalo se mu v rodišti a nelišil se asi od ostatních hochů svého věku, zvláště když byl rodem a vychováním určen spíše za granda než žebravého mnicha a světce. Teprve patnáctiletý náhlým trhnutím otočil kormidlo svého osudu.

Patnáct let! — a právě v tomto věku vstupuje Fernando — to bylo jeho křestní jméno — do kláštera. Mladické snění? Strach ze života? — Nikoli! Neboť zde právě projevil poprvé neobyčejnou energii své vůle. Namnoze nezřízený život mládeže jeho věku a síla jižní krve, snad i zdánlivá nemožnost ovládnouti sebe samého v obchodním městě, zkaženém válkou, přepychem a při volných mravech zpola ještě barbarské doby nutily jej k tomuto brzkému rozhodnutí. Nespokojiv se obyčejnými prostředky, vstoupil Fernando mužně a rytířsky do kláštera augustiánů-kanovníků v Lisaboně, spáliv za sebou všechny mosty. Přísnou ascezí a neúnavným studiem došel v krátké době duševní rovnováhy. Pro různé rušivé vlivy rodného města, požádal o přeložení do kláštera Sv. Kříže v Koimbře, čímž zatarasil sám poslední bránu do světa. Tam stal se fortnýřem, přest to že mu faráři, u nichž se zastavoval cestou do Koimbry a jejichž obdiv budil jak rozmluvami o nejtěžších tajemstvích víry tak i zájmem o klášter Sv. Kříže s jeho bohatou knihovnou, že se stane profesorem a snad i biskup. komisařem, konaje všechny obvyklé všední práce. Při tom však sedával dlouho do noci a v každé volné chvíli nad sv. texty. Studiem a rozjímáním stával se z exegety kazatelem, z teologa pastýřem duší a v komůrce jeho srdce dřímala připravená kázání, čekající na podnět, aby zapálila tisíce srdcí.

Přešlo deset let. Právě v době, kdy geniální nadání a neobyčejné vzdělání mladého kanovníka, tehdy již kněze, mělo dojíti vhodného uplatnění setkal se v něm mladý učenec s hrdinou skutků a apoštolátu.

V lednu r. 1220 převezena byla těla mučedníků františkánských z Maroka a pohřbena za velikých slavností, četných zázraků a nesmírného smutku celého Španělska v klášteře Sv. Kříže v Koimbre. Tichý a veliký byl bol Fernandův. Pohled jeho na zmučená těla a myšlenka, že Afrika nemá kněží, vlila neuhasitelný žár v jeho duši, jenž se stupňoval v opovržení s dosavadním životem a touhou po podobném osudu, jež ho hnala do kláštera Menších Bratří v Olivarez. Přijal s hrubým hábitem žebravých mnichů jméno Antonín. Prosil představené, aby ho poslali ihned k Saracenům, ale úradky Boží byly jiné. Nedosáhl splnění svého bláhového plánu a vracuje se z Afriky lodicí do Portugalska, přistál po jejím ztroskotání u břehů Sicilie, dostal se asi žebratou od jednoho konventu ke druhému až do Assisi, kde se zúčastnil generální kapituly řádu Menších bratří, konané o Svatodušních svátcích r. 1221 za přítomnosti serafského Otce. Nikdo mu nevěnoval slovíčka v uvítání, neboť ho považovali patrně za tuláka v mnišském hábitě, který teprve nedávno vstoupil do řádu a vzeprev se misijnímu poslání, stál zde před nimi bledý, sedraný a s prázdnýma rukama, aniž by ve své pokoře sdělil události svého mládí. Zůstal nepovšimnut i po skončení kapituly a tak zažil největší zahanbení ve svém životě. Posílen však zjevem sv. Františka, blázna Umbrie, pokusil se o přijetí v klášteře v Romagni, jehož se mu dostalo a tam ztrávil přes svou důstojnost kněžskou rok v naprosté skromnosti a pokoře, konaje nejnižší práce a přísné pokání, jež by ho málem bylo stálo život. Již po nezdařeném plánu v Africe podrobil se úplně vedení božímu a tak i zde, v okamžiku nejvyššího nebezpečí zasáhla ruka Boží pevně v jeho život.

Při obřadu svěcení několika bratří na kněze ve Forli nebylo vhodného kazatele a tu mu bylo uloženo z poslušnosti vystoupiti na kazatelnu. Nečekalo se od něho ničeho. Prostě když nebylo nikoho jiného, on „jakž takž“ učiní zadost svému úkolu. — Mluvil jen krátce, uchvátil však své posluchače svým hrdým postojem, svým gestem, svým hlasem i svým učením. Toto kázání, jež bylo výsledkem jeho studia v august. klášteře Sv. Kříže, jeho poutí a utrpení, rozhodlo o jeho příštím životě. Nebyl to více neznámý a pokorný bratr, ale apoštol posvěcený tímto vystoupením, jehož sláva se rychle rozšířila po celé Romagni. Sv. František pověřil ho úřadem kazatelským a učením theologie na řádovém učilišti v Bologni. Síla jeho slova a jeho zjev byl neodolatelný. Otrásal Evropou a přemáhal i nejzatvrzejší srdce. Zázrak linul se z jeho rukou a když se někdy lidé zdráhali ho poslouchati, obracel se na obyvatele oceánu a ryby napatě se kupily u pobřeží. Celou severní Itálii a později i jižní Francii očistil od nebezpečných bludů Katarů, které napadl neohroženě v jejich středisku a svými kázáními, v nichž bičoval jejich hříšná poblouzení a ostřím i logikou svých důkazů, jež nepřipouštěly odporu, způsobil neočekávanou náboženskou obnovu země. Při tom zakládal nové osady Menších bratří, visitoval staré a mluvil na Synodě v Bourge bohatému kléru přímo do svědomí, káraje přepychový způsob jejich života a počínání, jímž se snažili vypuditi nové žebravé mnichy mnohými úskoky ze země. Po ně-

kolik let vyčerpávala jeho síly reorganisace řádu, v kteréžto záležitosti se odebral do Říma, kde ho slyšel kázati papež Řehoř IX. a v obdivu nad jeho znalostí Písma sv. nazval ho „Archou Písem“.

Konečně se však splnila jeho dávná touha: odešel do Padovy, jež byla „jeho městem“, tak jako později on sám se stal „jejím světcem“ — il Santo. Zde stával obden, v postě pak denně, na kazatelně a zpovídal do noci duše, jichž se dotkla milost Boží. Pro vleklou chorobu byla mu tato činnost nepřetržitým utrpením, jež obětoval za ubohé duše. Byl však za to odměněn četnými horlivými a nadšenými posluchači. Často musel kázati na lukách za městem, kam se scházeli od půlnoci lidé, aby získali nejvýhodnější místa. Biskup stál mezi sedláky a v zástupu urozených skrývali své smělé tváře loupežníci. Jakmile začal, umlkal všecken život ve městě a třicet tisíc lidí otvíralo svá srdce hlasu božímu.

Tajemství tohoto neobyčejného úspěchu kazatelova spočívá v tom, že on, který jiným kázal svatost života, sám byl světcem, že odvrhl od sebe slávu učence i bohatá obroč, aby se stal chudým pro chudé a zachraňoval duše, že on, který jiné volal k pokání a obrácení, sám na sobě zakusil sílu vášně a bolestné blaho lítosti a že Bůh jeho rukou konal četné zázraky, neboť Boha miloval tak vroucně, že se mu zdálo býti vše možným, co konal ve jménu jeho.

Kniha kázání, již nám zůstavil, nepodává však žádný obraz žáru, vroucnosti a životnosti jeho slova. A lid, který rozuměl jeho řeči, jež byla odposlouchána sedlákům a pastýřům, v jejichž boudy se na svých cestách uchýloval a jíž podával teologii, uvěřil a důvěřoval mu slepě. Byl nejen kazatelem, nýbrž i ochráncem znásilňované spravedlnosti a že takto spojoval s péčí o duše sociální apoštolát, to je jeho zvláštní velikost a poslání naší době.

V červnu r. 1231 se shroutil v Kamposampiero, kam se odebral k zotavení ze svých častých záchvatů a tuše blízký konec, přál si spatřiti ještě jednou „své město“. V předměstí Padovy zastihla jej poslední chvíle. Zapěl jásavý hymnus mariánský „Gloriosa Domina“, jež sám složil, a zemřel za úpěnlivého lkání kajících žalmů. Pro zjevnou svatost kanonisovala jej Církev sv. dříve než uplynul rok. Jeho vliv však nezemřel a koná denně nové a nové divy.

Sv. Antonín je patronem věcí ztracených a víra v jeho pomoc je neobyčejná. Nestal se však proto žebrákem v mnišské kutně, aby zachraňoval tretky, na něž jsme upjali svá srdce a proto bychom špatně chápali jeho poslání, kdybychom se k němu obraceli jen ve ztrátách materiálních! Vždyť on sám více cenil čest Boží a spásu duše lidské, než bohatství tohoto světa. Jezulátko v jeho náručí a lilie u jeho nohou mají nám stále připomínati, že naše prosby mají býti čisté a důstojné.

Na jeho hrobě pod sedmi kopulemi vznešeného dómu chvějí se plaménky votivních svící a od prvního ranního úsvitu až do večerního šera klečí ctitelé v tiché zbožnosti před mramorovým náhrobkem. Nikdo neodchází od hrobu světcova dříve, než by se dotkl čelem studeného kamene, jenž skrývá jeho ostatky. Jest to dětské, ale nejkrásnější doporučení špinavé a usouzené všednosti v jeho ochranu.

Nám, chladným severanům, jest taková důvěra cizí. Ale třebaš vnímáme příliš bolestně rozdíl mezi jeho heroickým životem činů a svou slabou vůlí, modlíme se dnes s nemenší vroucností: „Ty veliký Divotvůrče z Padovy, pomoz nám opět nalézt pevnou víru, již jsme ztratili v pochybování, pravou lásku, jež sebe zapomíná, ducha oběti a ducha činorodého křesťanství. Jest-li jsme tě až dosud opomíjeli jako němí, od této chvíle budiž naším vzorem jakožto hrdina a Světec lásky“.

Faroměřický:

POSLEDNÍ ZVONĚNÍ

*Naděje tajemné noci rozestřela těžkou síť soumraku na pilířích šera —
klenba nebes s ohnivými plameny zřítíla se střemhlav
do hlubin pozemských moří
obrysy barokového chrámu ze skutečnosti takřka mizí
a přecházejí v záhadné stíny šera
dumavý šelest dešťových kapek současně splývá
v harmonii melancholickým zvoněním chrámových věží
Fialovými zvuku vlnami se šíří magické zvonění chrámu
rytmickým tempem opojné vůně šeríkových květů
do dálek odlehlých krajů
znavená duše žitím šepotá lehounkým zvonění vánkem
poslední pozdrav z ethérných výšin rodnému městu
celému kraji v měsíci máji
duše má spita sugescí extase vášní šílí
mystickým zřením bratrské duše do křišťálových Vlasti
stanů —
vyprost mě o Věčný z tenat hrubých smyslů vášní
necht jasnou visí zřím Věčné město Tvé a kochám se
pestroostí hudby barev v nadpozemském ráji
S Tebou chci Kriste být příviň mě k sobě blíž
na svatém srdci Tvém občerstvi duši mou
vykoupej lázní svou ledovou sprchou vod
bohatství myšlenek fantasii vznatou hvězd
rozplameň v duši mé Bože můj touhu mou
po Tobě Miláčku nadhvězdných nebes říší —
Při modlitbě této okouším jemně
sladké melodie zrání
a teskno se vrací do duše mé když slyším
stromů zahrad vlání
že velechrám přírody sní o zimním spánku
již v měsíci září*

Fr. Hamrala:

Dr. Stojan mluví po letech k bohoslovcům.

K osmdesátinám zemřelého arcibiskupa Stojana, jichž se bohužel na této zemi nedočkal, přetiskuji list, který zaslal Literární Jednotě v Olomouci. Sváté nadšení z těch slov dosud nevyprchalo a bohoslovci slyší hlas jako živého. Není k nim potřebí komentáře, aby se ani na jednom místě nesetřelo kouzlo meditace.

Abgeordnetenhaus.

L. J. Ch.

Velebný Pane!

Děkuji Vám a slavné Lit. Jednotě z té duše, z toho srdce za vzácné a milé blahopřání ku mé volbě.¹ „Pán Bůh zaplat!“ za všechno. Dejž mně Pán Bůh, abych mohl splniti, co mně uloženo.

Dejž i Vám Pán Bůh, abyste si mohli hodně mnoho nashromáždit pozitivních vědomostí, posvátného ohně pro vše dobré a šlechetné, Bohu ku cti, církvi a vlasti ku ozdobě.

My všichni, co jsme na kolbišti, jiného přání nemáme, než abychom vyzbrojeni byli všemi duchovními zbraněmi. Není to žertem mluveno, díme-li, že bychom milerádi se vrátili do semináře a zde s neunavnou pílí se všemu věnovali.

Všemohoucí Pán Vás na přímluvu Matky Boží, sv. Cyrilla a Methoda žehnej a zachovej!

Ve Vídni 27./3. 1901.

Vděčně oddaný

*Dr. A. Cyr. Stojan,
poslanec ve Vídni v parlam.
aneb v Dražovicích, p. N. Rousinov.*

(P. S.) Račte poslati delegáta na Velehr. v prázdninách velik. na poradu o letoší pouti Vaší. Udám, kdy má přijíti. Udejte mně adresu delegátovu. Přiložené psaní ať přinese na Velehrad. Apoštolské knihy a obálky mně pošlete do Dražovic na mé útraty.

¹ Jedná se pravděpodobně o Stojanovu volbu do říšské rady vídeňské.

Z N A Š E H O R U C H U

Zpráva o činnosti Růže Sušilovy, literární jednoty
čes. bohoslovců v Brně, za rok 1930-1931.

Zase jeden rok veplul do moře minulosti. Uplynul a zbývá jenom vykonaná práce. Přehlížíme ji, zvažujeme a hodnotíme svou činnost. Nejlepším měřítkem jest nám klidné svědomí: Pracovali jsme podle svých skromných sil a pokud nám to naše poměry umožňovaly.

Naznačíme-li krátce hlavní směrnice, které určovaly činnost Růže Sušilovy a jimiž se brál celý vývoj spolku, pak jsou tyto: činnost vnější (sjezdy, zájezdy, akademie, účast na podnicích bratrských studentských spolků v Brně) a činnost vnitřní (schůze, přednášky, ústavní akademie a j.).

Práce letošního správního roku začala horlivými přípravami na prázdninové bohoslovecké a studentské sjezdy. Na prvním místě zúčastnila se Růže Sušilova valné hromady Ústředí katolického studentstva v Českých Budějovicích dvoučlennou delegací (kol. Skalník. Poul), která několikrát účinně zasáhla do jednání o nové stanovy Ústředí. Velká část členstva zúčastnila se bohosloveckého sjezdu a zároveň pouťi na posvátném Velehradě ve dnech 16.-18. července. V programu sjezdu byla též zařazena přednáška o papežově encyklice „O výchově mládeže“, již rozebral vldp. prof. dr. Karel Večeřa z Brna. Kromě toho Brno na slavnostní akademii zapělo několik sborů za řízení kol. Lanče. Ve zvláštní sekci, jež projednávala otázku změny či reformy „Musea“, zvítězilo stanovisko brněnské. Začátkem srpna odejela několikačlenná delegace do Trnavy, aby zastupovala naši jednotu na jubilejních slavnostech Spolku sv. Vojtěcha a na sjezdu slovenských a podkarpatských bohoslovců. Na tomto sjezdu, jenž měl průběh velmi srdečný a přátelský, přednášel také na vyzvání Svazu slov. a podkarpatských bohoslovců kol. Skalník na tema: Možnost spolupráce slovenských a českých bohoslovců. Delegace i tu přispěla k seřazení hlavních hrotů v tomto ožehavém problému. Praktickým výsledkem sjezdu bylo vypsání soutěže na vypracování prací, souvisejících s touto otázkou (1. a 2. číslo letošního ročníku „Musea“).

Během školního roku byla zastoupena Růže Sušilova na zemské pracovní konferenci studentstva v Kroměříži, kde sociální referát měl kol. Poul. Rovněž ve školním roce navštěvovali delegáti jednoty schůze Moravsko-slezské sekce studentské a schůze Svazu brněnských katol. studentských spolků. Růže Sušilova zúčastnila se i veřejných projevů a slavností spolku katol. akademiků v Brně „Moravana“.

O velikonocích podniklo členstvo akci na rozšíření knihy P. Mádleho „Kněz organisátor“ mezi kněžími a na rozšíření propagačního listu náboženských děl „Vinice Páně“ mezi lidem; akce se potkala s dobrým úspěchem. Rovněž rozprodej přednášek dra Jos Tomana „Pastýřské bohosloví“ byl dosti úspěšný. — Výboru jednoty se podařilo získati několik vynikajících řečníků z venku. Přednášeli: dr. Josef Kratochvíl (Problém mystické intuice ve filosofii středního věku; po přednášce byly recitovány ukázky ze středověké poesie mystické), prof. Dominik Pecka

(Náboženské ideje v novější francouzské literatuře), PhC Bohdan Chudoba (Současný katolicismus v Anglii). Přednášku se světelnými obrazy měl spirituál pražského arcibiskupského semináře vldp. P. Antonín Stříž (La Saletta, hora zjevení Matky Boží Pláčící).

Posledním číslem vnější činnosti byla zdařilá duchovní akademie na paměť 700 výročí úmrtí sv. Antonína Paduánského, konaná 5. V. 1931 pod protektorátem J. E. biskupa Msgra Dra Josefa Kupky, s tímto programem: 1. Jos. Martínek: Hymnus ke cti sv. Antonína Pad. Sbor — 2. W. A. Mozart: Serenata. G-dur. Kvarteto. — 3. Sv. Antonín. Přednáška kol. Ant. Lanče. — 4. Frant. Liszt: Křížáci (Z oratoria „Svatá Alžběta“). Sbor. — 5. Fr. Odvalil: Kázání sv. Antonína. Recitace. — 6. K. Bohm: Trios, op. 330, č. 1. Terceto. — 7. P. Křížkovský: Regina coeli. Sbor. — Sbory řídil vldp. prof. Jos. Martínek.

Podobně jako činnost vnější vyvíjela se i činnost vnitřní. Z hlavních bodů se sluší uvést: akademie 28. října s čísly zpěvnými, hudebními a recitačními. Přednášku měl kol. Poul (Katolíci v zahraničním odboji). Letos byla též obnovena svatotomášská akademie, ovšem jenom domácí; zúčastnili se jí členové profesorského sboru, chovanci chlapeckého semináře a několik jiných pozvaných hostů. Program kromě sborů, čísel hudebních a recitačních vyplnily dvě přednášky: první měl kol. Švec (Život a dílo sv. Tomáše Akvinského) a druhou kol. Špát (Averroismus a Siger z Brabantu). Kromě toho na členských schůzích přednášeli kolegové Chroust a Skalník; první na téma: Z dějin národního uvědomění v alumnátě brněnském a počátky Růže Sušilovy, druhý na thema: Cantica ctihodného Tomáše Kempenského. Jinak přednáškovou činnost velmi čile vyvíjely odbory Růže Sušilovy: Kroužek sociologický a Kroužek literárně tiskový, jak patrně z jejich zpráv vlastních. Literárně tiskovému kroužku, hlavně jeho předsedovi kol. Lančovi náleží také zásluha o sestavení pěkného programu písní a recitací štedrovecerní slavnosti před vánočním stromkem.

Vnitřní činnost byla podrobena různým změnám. Byla to především mimořádná valná hromada 29. března, k níž došlo po resignaci předsedy a redaktora „Musea“ kol. Chrousta. Na ní byla funkce předsedy a redaktora do konce správního roku rozdělena. Předsednictví přijal kol. Lanča a redigování Musea si konce tohoto ročníku ponechal kol. Chroust.

Horlivou činnost vyvinul kol. administrator Malík, jemuž se za vydatné pomoci několika kolegů podařilo podstatně zvýšiti počet odběratelů Musea. Museum samo, třebaže stále ještě trpělo nedostatkem dobrých příspěvků, řízením kol. Chrousta udrželo svou linii, ba co do obsahu ji zvýšilo. Čítárna byla rozšířena řadou nových časopisů a rovněž knihovna byla obohacena novými knihami, které však dosud čekají na vazbu.

Četné, velmi srdečné a přátelské byly styky se všemi bohoslovckými jednotami československými, potom zvláště také s bohoslovci jugoslávskými (Lublaň, Záhřeb) a československými bohoslovci v Římě. Hojně byly písemné styky s organizacemi studentskými, zvláště s Ústředím katol. stud. českoslov. Činnost vzájemného dopisování nejlépe vyjadřuje agenda jednatelské knihy; jednací protokol vykazuje 544 čísel: došlo 302, odesláno bylo 242 čísel. Korespondenci značnou měrou usnadňoval nově zakoupený psací stroj.

Výborových schůzí bylo 25, členských schůzí 10 a jedna mimořádná valná hromada. Na 54. řádné valné hromadě, konané 17. května 1931 byl zvolen nový výbor Růže Sušilovy, v němž jednotlivé funkce byly rozděleny následovně: předseda a redaktor Musea Josef Koutný (IV.), místopředseda Václav Skalník (III.), I. knihovník Ant. Lanča (IV.), jednatel Václav Čada (III.), pokladník Al. Zouhar (II.), I. administrátor Musea Jos. Kamínek (II.), archivář Josef Prnka (I.), zapisovatel Jar. Šafář (I.). Podle doplněných stanov, upravených s ohledem na pětileté studium bohoslovecké a schválených valnou hromadou, bude tento výbor po prázdninách doplněn dvěma zástupci (II. knihovník, II. administrátor) z příštího prvního ročníku.

Na konec děkujeme ze srdce všem, kteří nás v naší činnosti podporovali, zvláště vldp. regentovi dru Karlu Skoupému, a práci příštího výboru a činnosti Růže Sušilovy vůbec přejeme hodně zdaru i hojnost Božího požehnání!

Václav Skalník,
odstupující jednatel.

Sociologický kroužek Růže Sušilovy.

Sociologický kroužek pořádal v minulém roce čtyři přednáškové schůze se šesti přednáškami. Na první podán referát o otázce sociální kol. Fr. Křehlíkem (IV.), o úvodu do sociologie promluvil a zejména na základy sociologie křesťanské poukázal kol. Jos. Poul (II.).

Dalšími přednáškami z oboru sociologie byly přednášky kolegů: Jos. Kamínka (II.) O křesťanství a soukromém vlastnictví, Jos. Veselého (I.) O náboženství a socialismu a Strie (I.), který ve své přednášce podal rozbor encykliky Lva XIII. Rerum novarum. Cenný referát o církvi československé přednesl kol. Jind. Hladík (II.).

Pracujme i dále s láskou na poli sociologie, abychom jednou mohli jako kněží raditi lidu v potřebách hmotných, a tím si upravovali cestu k duším, vlivem materialistické doby Bohu odcizeným.

František Peksa,
odstupující jednatel.

Literárně tiskový kroužek Růže Sušilovy.

Chceme-li vzít na všechno jednotné měřítko, můžeme to říci takhle: jestliže se musely přehnat přes Evropu vichry válek, aby byly vyčištěny cesty Boží, jestliže musí člověk přemoci v duši smečky pokušení, aby byl silnější, musí i společnost projít ohněm zkoušky. V poměru ke své důležitosti a velikosti zažil L. T. K. úměrnou krizi. Nezáměr členstva poznenáhlu vzrůstal, jak se už dalo čekat z minulých let. Ale není možno domnívat se, že by mu to uškodilo. Naopak, ti kdo zůstanou, jsou pevnější a nadšenější.

Podle projevů, jimiž dokazoval své bytí, dá se souditi, že má ještě v jádru dosti odvahy. Přednáškové schůze, byť ne početné, byly význačné svým dobrým pojetím, svým základem. Po informativní přednášce o kroužku a o recensích bylo v druhé schůzi rozebráno dílo Dr. Al. Langa, zvláště co se týče mystiky. V třetí přednášce doporučeno Dobré dílo staroříšské, nejbohatší v naší literatuře, a ve čtvrté bylo přednášeno o

zapomenutém básníku Frant. Odvalilovi, z jehož díla byly rozebrány hlavně práce původní. O vánočních prázdninách byla podniknuta akce na rozšíření katol. tiskovin, nepotkala se však se zvláštním štěstím. Doufáme, že s novým šk. rokem přijde i nový ruch, který kroužku bude k dobru.

Jan Dokulil,
odstupující jednatel.

Zpráva o činnosti apologetického kroužku bohoslovců „Jirsík“ v Českých Budějovicích za rok 1930-1931.

Život našeho apologetického kroužku za poslední rok je uspokojivý, ba v mnohém ohledu se zlepšil. Řekli jsme si na počátku roku rozhodně: Budeme pracovat, pokud síly naše stačí, budeme se scházeti každých 14 dní a každý jest povinen mít přednášku libovolného tématu. Dobře jsme začali a jsme spokojeni, ač v látce není dosud vysoké vědecké úrovně. Avšak s pomocí Boží časem nedostatky doplníme. Bylo konáno celkem 10 schůzí členských. První dvě schůze byly věnovány referátům o pouti katol. bohoslovců na Velehradě a sjezdu slovenských a podkarpatských bohoslovců v Trnavě. V dalších přednáškách bylo pojednáno o kněžství, jakožto pokladu časného blahobytu lidstva a ideálu opravdového kněze. O unionismu promluvil nám ze své zkušenosti P. Jeřábek CssR, bývalý misionář mezi uniaty na Podkarpatské Rusi. Program ostatních schůzí byl vyplněn přednáškami: „Motu proprio“ a jeho vliv na liturgické hnutí naší doby, Japonsko a katolické missie. Potom byly 3 přednášky se světelnými obrázky: Korea a katolické missie a 2 o letošní řím. pouti, již se účastnilo 8 bohoslovců. — 1500leté výročí smrti sv. Augustina oslavili jsme akademií (20. prosince 1930) s tímto programem: 1) Sbor: O sanctissima anima. Deschermeier. — 2) Přednáška: Sv. Augustin, typ moderního inteligenta. — 3) Sv. Augustin a katol. dogma. — 4) Sbor: Geist der Wahrheit. Schubert. — 5. Přednáška: Sv. Augustin, dobrý pastýř. — 6) Recitace: Sv. Augustin. Jacinto Verdaguer. — 7) Přednáška: Sv. Augustina idee sociologické. — 8) Sbor: Památce velkého muže. Rud. Diskáček. Tuto akademii navštívil J. M. ndp. Dr. Š. Bárta, katedrální kapitula, profesorský sbor a představení semináře. Na počest 1500letého výročí slavného církevního sněmu v Efesu r. 431 uspořádána v květnu t. r. slavnostní akademie, na které bylo promluveno o významu koncilu efesského. Při této příležitosti také byly nacyčteny sborové zpěvy.

Během školního roku navštívil nás také P. Ferd. Nesrovnal, S. J., gen. duch. rádce SKM, který k nám promluvil o organizaci katol. mládeže. O třetím řádu a jeho apoštolátě přednášel nám P. dr. J. Urban OFM. Apologetický kroužek náš stal se také činným členem Matice CM.

Pěvecký odbor pod vedením kol. Boudala (II. r.) pěstoval zpěv duchovní i světský. Podal pěkná čísla již při domácích oslavách a uplatňoval se při každé členské schůzi. Zvláště však často vystupoval v našem útulném seminárním kostelíku o májových pobožnostech, aby vysílal k nebesům chválu Marii — Matce Boží.

Jan Skřivan,
odstupující jednatel.

Jednatelská zpráva o činnosti Literárně-řečnické jednoty bohoslovců v Hradci Králové za rok 1930-1931.

Majice na paměti význam „Literárně-řečnické jednoty“, jaký měla pro nás v minulosti a povzbuzování jsouce diplomy, zavěšenými v naší spolkové místnosti, snažili jsme se udržeti pravidelný chod spolku i letošního roku.

Schůze konány vždy za čtrnáct dní; velká pozornost věnována letos zvláště odboru pěveckému. Tím se vysvětlí menší počet přednášek v poměru k loňskému roku.

Byly prosloveny přednášky; 1) Referát o svatovojtěšských slavnostech v Trnavě (kol. K. Tomíček). 2) Pouť do Lurd (kol. V. Mareček). 3) Referát o konferenci „Katol. studentstva čsl.“ v Pardubicích (kol. Zamazal). 4) Vzpomínky Jaroslava Durycha na Hradec Králové (kol. Dvořák). 5) Smysl velikonoce (kol. Černý).

Odbor pěvecký a hudební řídil kol. Tomíček. Nacvičena řada nových sborů. Sbor účinkoval při spolkových slavnostech, mezi jiným také při oslavě encykliky „Rerum novarum“, na níž promluvil pan ministr veřejných prací Ing. Jan Dostálek.

Jako delegát na svatovojtěšské slavnosti do Trnavy byl vyslán kol. Tomíček, na sjezd S. S. S. v Českých Budějovicích kol. Příhonský, na konferenci „Katol. studentstva čsl.“ v Pardubicích kol. Zamazal.

Dne 28. října uspořádala „Jednota“ slavnostní akademii; jako jiná léta i letos konali členové adoraci po celý den za blaho našeho státu. Dne 3. června 1931 uspořádána akademie na oslavu 10. výročí jmenování a intronisace J. E. nejd. p. biskupa Dra K. Kašpara. Dne 19. března účastnili se členové přednášky Dr. Vilinského: „Unionismus“.

Spolková knihovna. Položka na knihy činí 205—Kč, na vazbu 206.50 Kč. Řadu cenných knih daroval „Jednotě“ J. M. nejdůst. pan prelát a senátor Dr. Fr. Reyl. Členů „Jednoty“ bylo 39.

I když jsme nevykonali práce mnoho, přece nás blaží vědomí, že i to málo bylo vykonáno s láskou.

František Forst,
jednatel.

Bohoslovecký ústav C. Ss. R. v Obořišti u Dobříše.

Minulého roku po odchodu deseti mladých kněží z našeho ústavu jednak do duchovní správy, jednak na další studia, zdálo se, že nebude možno udržeti na výši dosti rozvětvenou mimostudijní činnost vědeckou a uměleckou. Náhradou za staré, osvědčené síly přišli pouze čtyři noví spolubratři, takže počet kleriků klesl letos na 31.

A přece po právě uplynulém roce vidíme, že různé odbory nejen se udržely na své výši, ba můžeme konstatovati i určitý vzestup.

Literární odbor obstarával vydávání 2 rukopisných časopisů: Alfonsa (českého) a Klementa (německého). V Alfonsu, který dosáhl letos značného rozsahu (400 stran), byla uveřejněna řada zdařilých vědeckých prací a příspěvků. S oblibou zvláště pěstována v něm dogmatika a historie. I ušlechtilým snahám básnickým popřáno dosti místa. Klement dosáhl rozsahu 200 stran a rozmnožil značně počet přispívatelů. Mimo to uveřejňovali bohoslovci své práce jednak v Museu, jednak i v mnohých jiných kulturně-náboženských českých časopisech.

Řečnický kroužek skýtal svým členům příležitost ve svých schůzích k praktickým homiletickým cvičením. Přednášely se jednak práce vlastní, jednak úryvky z klasických autorů. 7. března t. r. obstaral intimní oslavu knížete křesť. filosofie, sv. Tomáše. Předneseno celkem 28 řečí. Členů 18.

O domácí slavnosti pečoval odbor dramatický a pěvecko-hudební. Úspěšně byla sehraána 2 dramata z českých dějin: J. Kubata a Jos. Kaj. Tyl (F. Šamberk). Při různých slavnostech vystupoval dosti četný pěvecký sbor. Lze pozorovati zde zdravý návrat k domácím autorům. Častěji než jindy zaznívaly skladby Smetanovy, Dvořákovy, Foersterovy a j. Rovněž v církev. zpěvu a hudbě lze znamenat týž sklon. Zde došel svého ocenění hlavně Vojt. Řihovský. I hudba s oblibou uplatňovala Smetanu a Dvořáka. Nově nacvičeno 22 skladeb duchovních a 20 profánních. Pěvecký odbor obstarával chrámový zpěv a rovněž hudební kroužek ochotně vypomáhal při různých kostelních slavnostech.

Včelařský kroužek věrně plnil svou úlohu. Pilně čteny včelařské časopisy i knihy a praktická cvičení prováděna při obstarávání vzorného klášterního včelína, jež kroužek si vybudoval. Patří k nejlepším na okrese a také i technicky nejlépe vybaveným. Loni započato i s chovem ušlechtilých včelích matiček. V pokusu o získávání vosku dostalo se kroužku uznání Stát. výzkumného včelař. ústavu.

K oslavě 1500. výročí smrti velkého biskupa hipponského uspořádána 3. srpna zdařilá akademie s bohatým programem. Neméně se vydařila vánoční akademie, uspořádaná u krásně vypraveného betléma v aule ústavu.

Prázdninové zájezdy byly letos zvláště zajímavé a směřovaly na historicky důležitá místa naší vlasti. Navštívili jsme Plzeň a Kladruby, tak živě připomínající různé partie z náboženských našich dějin. Druhá cesta směřovala k Telínu, Karlovu Týnu a Sv. Janu pod Skalou. Třetí vedla nás k sv. Prokopu na Sázavě a do Kutné Hory a Sedlce. Zde dostalo se nám neobyčejně laskavého přijetí od místního duchovenstva a odborného výkladu městského rady, vldp. katechety Mašiny.

Na bohoslovecký organizační kurs v Novém Bydžově vyslán pouze delegát, ježto kurs pořádán v nevhodném pro nás období zkouškovém.

Výroční zpráva Stojanovy literární jednoty bohoslovců olomouckých za rok 1930-1931.

Rok není taková doba, aby se daly vykonati práce, vrhající světlo daleko do budoucna; teprve spoji-li se několik grandiosních myšlenek a plánů, jisker doutnajících a hořících, šlehají jako direktiva potomkům. Ale po roku těžko rozpoznati cenné vedle bezcenného nebo méně cenného. Takovýma očima nutno pozorovati práci Stojanovy literární jednoty v uplynulém správním roce.

Funkce Jednoty byly 4. března 1930 obsazeny následujícím způsobem: Předseda J. Miša, místopředseda Jaroslav Řičný, jednatel Fr. Hamrala, pokladník Al. Valášek, knihovník R. Prokop, členové výboru Jos. Kocián, jemuz později svěřena funkce pokladníka šekového konta a Ot. Trtílek.

Užívá-li se o nově nastoupivším výboru rčení, že „se pracovalo klidně dále“, znamená to asi, že se vjelo do starých kolejí. Této for-

mulace užívám, abych vystihl první práce Jednoty na venek, na pořádání tradičního velehradského sjezdu. Od dubna hlavní část korespondence se zabývá ideovou i materiální stránkou sjezdu. Čtyři výborové schůze a jedna členská schůze a ještě jakési kvasikomité se zabývaly přípravou sjezdu, záležitosti po sjezdu podány na jedné výborové a členské schůzi. Finančně dopadl sjezd pro Jednotu jako obyčejně deficitem. K morálnímu dobru sjezdu lze přičísti skvělou účast kněží a bohoslovců.

Jednota vyšla vstříc přání členstva o nové vydání skript z paedagogiky p. rady Kubíčka. Bylo pořízeno na vlastním stroji a rozmnožováci 300 exempl. za pomoci členů Jednoty, jejichž práce byla přiměřeně honorována. Před prázdninami se rozeslalo přes 50 letáků abiturientům středních škol o studiu theologie.

V druhém správním období za vedení Jar. Řičného usilovala Jednota o překlad Albana Stolze *Erziehungskunst*. Překlad je z velké části hotov, a bude záležeti na redakci, jak brzo překlad bude opraven.

K extensivní práci patří také udržování styků. Korespondence za správní rok dostoupila čísla 530. Z dopisů reprezentantů našeho života vzpomínám: gratulaci J. M. ndp. arcib. Dru L. Prečanovi, J. M. Msgru Stávělovi, J. M. dru Kachníkovi, p. preláta Hejčla, dra Mičury, p. ministra m. sl. Dra M. Hrubana, P. Klementa O. S. B. a j. Nejčastější styky byly přirozeně s Ústředím kat. studentstva čsl. v Praze a s bohoslovci československými. Cyrilometodějský kroužek dopisoval si čile s bohoslovci slovinskými v Lublani. Na prosbu řecko-katolického farního úřadu v Ladomirové u Stropkova zaslala Jednota 230 Kčs na opravu kostelů v přiřazených vesnicích. Pokud bylo lze, přispěli členové i na stavbu jiných kostelů, když se o to žádalo.

Přednáškami se snažila Jednota doplnit fakultní vzdělání členstva. Přednáškových schůzí řečníků domácích i cizích bylo devět, členských přednáškových pět. Přímo oboru duchovní správy se týkaly přednášky P. Hloucha (*Působení kněze*, 11. V.), p. rady P. Viceníka (*Kaménky z duchovní správy*, 30. V.), P. Nesrovnala S. J. (*Eucharistická činnost mezi orelskou mládeží*, 2. IV.)

S duchem nynější školy obeznámil nás v poučném referátu ústřední tajemník MCM Jos. Papica (*Kněz jako katecheta, člen učitelského sboru a jako vychovatel mládeže*, 6. III. 1931.).

Příhodně před významným smírným dnem za Rusko (19. III. 1930) promluvil na pozvání Jednoty ve dvoraně ústavní dr. Valerij Vilinskij o útisku křesťanství na Rusi. Smírnou pobožnost konala Jednota s celým katolickým světem na svátek sv. Josefa po úchvatném proslovu p. protektora Stoj. lit. jednoty, univ. prof. dra Cinka. Po jeho elektrisujících slovech dojmavě znělo z kůru Pickovo Umučení, přednášené českým pěveckým sborem. — Sluší dodat, že světový zájem o Rusko sdíleli i bohoslovci, povzbuzeni přednáškou dra Vilinského a výstavkou obrazů a knih o Rusku, a věnovali všestrannou pozornost publikacím o pravoslavném východě.

Jiné proslovy, P. Fajkuse S. V. D. z Nitry se světelnými obrazy (21. III. 1930) a P. Lepky S. J. o misiích obrátily naše mysli více ke slovům otčenáše „přiď království tvé“. Pěkný výsledek přednášky P. Lepky byl, že Cyrilomet. kroužek, který tři posledně uvedené přednášky

podnítil, utvořil za finanční a morální pomoci Jednoty apoštolát modlitby za misie a hl. za unii.

Kusem retrospektivy z našich dějin a mileniového svatováclavského roku byla přednáška p. ministra a místopředsedy senátu dra M. Hrubana o tradici v našem národě. (1. VI.)

Své zkušenosti na cestě do Karthaga sdělil s námi ve dvou přednáškách náš milý protektor p. dr. Cinek. V první rozvinul bohatý obraz života karthaginského za I. éry křesťanské a života africké církve. V druhé, cestopisné, podal doprovod k vlastním promítaným obrazům.

Na členských schůzích — kromě organizačních záležitostí — promluvili ctp. Řičný (O dýchacích cvičeních, 10. IV. 1930), Josef Fuks (Čechoslováci v Americe, 23. V.), vlp. Talanda o významu velehradských sjezdů (15. VI.), J. Miša podal referát o VII. Mezinárodním kongresu akad. pro misie (VII. CIAM) v Lublani (14. XI.) a Jos. Kleveta o Solovjevovi (30. I. 1931).

Slavnosti, které pořádala Jednota a na kterých mimo řečníky účinkoval náš pěvecký sbor, byly tyto: Na počest nových podjáhnů (16. III. 1930), pietní oslava † arcib. Stojana a zároveň zahájení činnosti v letoším stud. roce (21. X.), oslava státního svátku 28. X., kdy Jednota podle dobrého zvyku byla zasvěcena B. Srdci Páně. — Mikulášský večírek měla v režii Jednota, která uspořádání svěřila III. r. Lesku se dostalo večírku návštěvou vlp. představených a p. profesorů. Jejich pomocí, jakož i velkou investovanou sumou p. dra Cínka se stalo, že letošní Mikuláš byl pro Jednotu skutečně dobrým Mikulášem. Po kolika letech je zase mikulášský večírek aktivní.

Jednota vysílala na konference pražského Ústředí své delegáty, jak do Prostějova, tak i do Kroměříže. Bohosloveckého organizačního kursu v Novém Bydžově se zúčastnil za členstvo delegát. V měsíci září se účastnili čtyři členové Jednoty Mezinárodního kongresu akademiků pro misie v Lublani, neboť sl. ministerstvo školství a národní osvěty jim udělilo na žádost odeslanou Stojanovou lit. jednotou patřičnou studijní podporu.

V programu Jednoty je také podporovati literární snažení bohoslovců. Minulý rok byl velice vhodný na vypsání soutěže. P. protektor poradil sám, že v jubilejním svatoaugustinském roce nejlépe vyhovují témata o sv. Augustinovi. Z podaných konkurenčních prací byla poctěna I. cenou práce bohoslovce III. ročníku Františka Hamraly na téma: Sv. Augustin u Tomáše ze Štítného. I. část. Knižky šestery o obecných věcech křesťanských. (Pokus o zjištění vlivu a citátů v díle vladyky ze Štítného.) Druhou cenu obdržela studie bohoslovce II. roč. Bohuslava Jurošky o tématu: Sv. Augustin. Přehled po jeho díle a filosofii. Náklad (I. cena 300 Kč, II. cena 130 Kč) zaplatil p. protektor.

Členové přispívali literárně do časopisů, hl. do Apoštolátu sv. C. a M., Musea, Anděla strážného, Našeho domova, denního a týdenního tisku po předchozí cenzuře. — Sem zapadá, zmíniti se o kolportáži časopisů, které obstarávala buďto Jednota anebo někdo z členů.

Pro adaptaci budory se stěhovala několikrát naše čítárna, a to ne do místností právě prostranných. Proto vymohl p. prof. Cinek ještě druhou čítárnu hl. pro literaturu dogmatickou a asketickou. Čítárna byla slavnostně otevřena výstavkou bibliografických tisků Lidových závodů

tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Postupně byly instalovány expozice různých knih a edicí. Vložena byla literatura o sv. Augustinu v posledních letech vydaná, publikace dra Ign. Kluga, Edice Smíru, brožúrky Životem.

Stojanova literární jednota se cítí vázána díky svému protektorovi, že tolikrát nás povzbuzoval, když jsme ustávali, a často za nás intervenoval. Vzdává díky všem, kteří jakkoliv podporovali, zvl. msgru Kutalovi, dp. Šuránkovi, P. T. řečníkům, těm, kdož nám poslali vánoční a j. dárky.

Konečně dovolujeme si oznámiti nový výbor, jak se ustavil po ročníkových volbách: Předseda Karel Kremser, místopředseda Bedřich Hoffman, jednatel Fr. Hamrala, pokladník R. Prokop, knihovník Frant. Němec, členové výboru: Ant. Fabík, Ot. Trtilek, Al. Valášek a Josef Pechanec.

Přejeme jim do nového roku svěžestí a rosy Boží.

Jaroslav Říčný,
odstupující předseda.

Frant. Hamrala,
odstupující jednatel.

Cyrilometodějský kroužek Stojanovy literární jednoty.

S pomoci Boží uplynul rok pro kroužek významný. Již dlouho se pocífovalo, že obor práce v Apologeticko-unionistickém kroužku jest příliš obsáhlý, že jej třeba sūžit, činnost kroužku usměrnit. A to jsme také vykonali. Nejen název kroužku změněn na „Cyrilometodějský odbor Stojanovy lit. jednoty“, ale i duch práce, jejímž cílem jest vychovati v kroužku nově nadšené pracovníky cyrilometodějské. Proto už letos skoro všechny přednášky obíraly se otázkami slovanskými. Bylo jich celkem devět, z nichž dvě pro celou Jednotu.

O trpícím Rusku krásně promluvil p. dr. Vilinskij, o hrůzách ruských měli bohoslovci příležitost informovati se na malé výstavce slovanského tisku, již uspořádal kroužek v seminární čítárně. Přednáška ctp. Šoupala v předvečer svátku sv. Josefa obnovila dojmy z přednášky p. dra Vilinského. Nezapomnělo se ovšem na apoštolát modlitby za trpící slovanské spolubratry. Další přednášky byly: ctp. Gibala: Věroučné rozdily mezi Západem a Východem, ctp. Fabík: Několik obrázků ze života podkarpatských Rusínů (se světelnými obrazy), ctp. Halász: Liturgie sv. Jana Chrysostoma. Mimo program kroužku stojí přednáška ctp. Gibaly o sv. Augustinu a vldp. P. Lepky T. J. z Velehradu o misiích, pro celou Jednotu. Ostatní schůzky byly rázu debatního.

Děkuji zde všem kolegům, kteří pro kroužek jakkoliv pracovali, ať už sbíráním staniolu a poštovních známek, obstaráváním slovanských časopisů pro čítárnu nebo šířením apoštolátních publikací mezi bohoslovci.

Můžeme s radostí říci, že kroužek pracuje v duchu cyrilometodějském. Vždyť je to jeho posláním. „Saj bi moralo biti vaše semenišče centrum vsega apostolskega gibanja, ker imate v svoji bližini slavni in sveti Velehrad.“ Tak píší bratři Jihoslované, s nimiž kroužek vede živou korespondenci. Ano, Velehrad, hrob sv. Metoděje a velikého Stojana, jehož 80letých narozenin vzpomínáme, nechť jsou každému slovanskému bohoslovcu pobídkou k práci. Vždyť tím více práce jsme povinni vykonat, čím více milostí se nám dostane. A těch nám jistě hojně vyprošují naši sv. patronové i nezapomenutelný arcibiskup Antonín Cyril.

Na valné hromadě kroužku konané 2. března 1931 byli zvoleni: Předseda ctp. Jos. Šigut (III. r.), zapisovatel ctp. Sedlák (I. r.). Hojnost požehnání Božího pro příští rok ze srdce jim přeje

Antonín Fabík,
odstupující předseda.

Slovanská knihovna.

Knihovníkem byl zvolen Richard Prokop. Půjčovalo se pravidelně do prázdnin dvakrát týdně. V prázdninách byla knihovna přestěhována do jiné místnosti, takže než byla uspořádána a nově seřazena, hlavně zásluhou ctp. Vičara a Gibaly, uplynulo asi 5 týdnů. Z knihovny, která nejvíce je frekventována od bohoslovců všech ročníků, vypůjčovali si i kněží v duchovní správě a naši vldp. p. profesori a představení (Dr. Vašica, msgre Foltynovský, msgre Kutal, dr. Cinek, dp. spirituál Šuránek a j.). Knihovna vzrostla o 50 nově zařazených svazků. — Do čítárny bylo dodáno daleko přes 20 časopisů a novin, z nichž některé předplácel p. protektor dr. Cinek, některé nám půjčoval Apoštolát sv. C. a M. a OO. dominikáni. Všem vroucí díky!

Richard Prokop,
odstupující knihovník.

Museum a archiv arc. Stojana.

Museum arc. Stojana bylo letos pro nedostatek místností ve stavu velmi neutěšeném. Část sbírek umístěna byla u P. spirituála Šuránka, část v seminární knihovně. Teprve po svátcích velikonočních dvě vitriny vystaveny byly na chodbě.

Archiv arc. Stojana je spousta dopisů, asi 10.000, které ho došly, nebo i konceptů a originálů dopisů Stojanových. A toto množství papíru je v pravém slova smyslu vecpáno do tří přihrádek skříně, která mimo to chová i několik desítek obrazů, diplomů čestného členství, alb, památníků a mnoho výstřížků z novin o Stojanovi. Mezi těmito věcmi nalezena byla Stojanova kázání téměř pro celý rok, některé z dob kaplanování v Příboře, ostatní v Dražovicích a Kroměříži, do tisku připravený katechismus a část liturgiky, nedokončený překlad jakési knihy, částečná kartoteka, hojně lístků popsaných vtipy, několik řečí příležitostných, akta, týkající se gymnasia a košíkářské školy v Příboře atd. S pořádáním dopisů bylo započato, avšak pro nedostatek času zařazeno bylo jen asi 300 kusů. Přes prázdniny hodláme učiniti výpisy z pamětních knih v rodišti a v místech, kde působil, a po prázdninách, až dostaneme vhodnou místnost, bude museum i archiv uspořádán a slíbenými již dary, mezi nimi i deníkem Stojanovým, rozmnožen.

Šigut František,
archivář.

Sociologický kroužek.

Členové scházivali se v uplynulém správním období průměrně jednou za měsíc na schůzích s přednáškami. Při výběru témat k nim bylo přihlíženo na spontánní zájem jednotlivých řečníků a jejich praktickou znalost toho, o čem měli přednášet. Tím bylo dosaženo obecného zájmu, jenž mívá odezvu v živých debatách. — Exkurse se pořádaly dvě. Do knihovny bylo zakoupeno několik sociologických publikací.

Výbor kroužku, jsa si vědom důležitosti tisku a vycházeje ze zásady, že, má-li kněz býti úspěšným šířitelem dobrého tisku, nutně musí jej už před tím znát: celým svým vlivem působí k tomu, aby v bohoslovecké čitárně byly, pokud možno, všechny noviny, časopisy a knihy v duchu katolickém u nás vydávané.

Boháč Karel,
odstupující předseda.

Pěvecký kroužek.

Začátkem školního roku 1930-1931 přibralo se do pěveckého kroužku hodně členů z I. ročníku — třeba ne nejlépe kvalifikovaných; jsme totiž na přelomu, kdy hodně starších členů z vyšších ročníků brzy vystoupí, bylo tedy nutno starat se o dorost. Tím se ovšem zmírnilo poněkud tempo co do počtu nacvičených skladeb, ale přes to se nacvičily i těžší skladby (Foerstrův Skřivánek, Petzoldův Hymnus vítězný a j.). Aby se zpestřil program, zpívalo se několikrát i při všeobecných schůzích S. L. J.

Letos o velkonocích byl dokonce pořádán veřejný duchovní koncert v Lipníku, v němž účinkoval užší sbor („dvacítká“). Na programu byly čistě duchovní skladby (Pickovo Umučení, z jiných skladatelů Jindřich, Nebuška, Palestrina a j.). Koncert — jehož nacvičení i provedení si vzal na starost bývalý dirigent kroužku F. Pítrun — se neminul bohatým účinkem; kritické posudky dopadly příznivě.

Po vnitřní stránce byl do pořádku uveden archiv hudební, který již od letoška má zajištěn další rozkvět, ježto byl kroužku poskytnut pravidelný příspěvek na doplňování hudební literatury. (Do orchestru přibyl flétna a trombon).

Vlad. Vaněk,
dirigent.

Tělocvičný kroužek.

Počtem členstva předčí ostatní kroužky, neboť i bohoslovci, většinou bývalí cvičící členové orelských jednot, tuží a v pružnosti udržují nadále chrám Ducha sv. — své tělo. Novinkou v kroužku bylo zavedení jednotného velení při cvičení podle vzoru velení u vojska, jak je zavedeno v orelských jednotách. Dále byla pěstována i některá drobnější odvětví předvojenské výchovy. Schůze měl kroužek 4. Členů bylo 56. Cvičilo se dvakrát týdně. Kromě toho hrajeme v letním období wolley-ball v seminární zahradě a na orelském stadiu, kde se provádí sport všeho druhu nám přístupný. Orelské myšlenky mezi bohoslovci volám „Zdař Bůh!“

František Jagoš,
odstupující jednatel.

Zpráva o činnosti Růže Sušilovy v Praze za rok 1930-1931.

Když jsme se po prázdninách sjeli do semináře, nastal i Růži Sušilové nový život. Nový alespoň v tom ohledu, že se ujali vedení nové funkcionáři a byli pro spolek získáni noví členové. Hlavní linie činnosti Růže Sušilovy zůstaly stejné, neboť jsou dány více méně trvalými okolnostmi a poměry.

Důležitou složkou letošní práce bylo schůzování. Vnitřní záležitosti jednoty byly probírány a pořádány hlavně na schůzích výborových, jichž

bylo 7, tématem schůzí členských byly většinou poučné přednášky. Těchto členských schůzí bylo 7. První, 12. října 1930, byla informační. Předседа vysvětlil stručně význam Růže Sušilovy v minulosti i v době nynější, kol. Vinš podal zprávu o trnavském sjezdu slov. bohoslovců, jehož se zúčastnilo 6 pražských bohoslovců. Knihovník promluvil o významu knihovny.

26. října oslavili jsme 12. výročí naší samostatnosti. Vldp. Dr. Josef Beran, profesor na bohoslovecké fakultě, podal ve své srdečné řeči rozbor Třebízského Modlitby za vlast. Po přednášce slavnostního řečníka promluvil slovensky kol. Michálek. Při této slavnosti vyznamenal se také pěvecký sbor.

Na třetí členské schůzi 30. listopadu podal kol. Matějiček své dojmy z pouti do Lurd. 25. ledna 1931 přišel k nám známý pracovník v unionistickém hnutí profesor Pechuška, který nás poučil, jak možno v každém prostředí pracovati pro sjednocení. S povděkem byly přijaty 2 přednášky se světelnými obrazy, a to prvá 13. února o Aljašce a tamějších misiích, druhá 19. dubna o pronásledování v bolševickém Rusku. Na členské schůzi 14. května přednášel P. Ferdinand K. Nesrovnal T. J., gener. duchovní rádce S. K. M. na téma: Práce mezi mládeží — povinná část kněžské pastore. V předvečer svátku a ve svátek svatého Jana Nepomuckého uspořádána vždy večer svatojanská oslava u sochy světce na seminární kvadratuře. Pěknou částí oslavy byl lampionový průvod za zpěvu svatojanské písně.

Nejen schůzemi a oslavami projevovala se činnost Růže Sušilovy, nýbrž i v mnohých jiných věcech. Nutno se zmíniti především o knihovně Růže Sušilovy, do níž získali jsme letos řadu nových knih, kde byl sepsán a urovnán rozsáhlý archiv a pokračovalo se v novém katalogisování, loňského roku započatém. Značného nákladu vyžádala si čítárna, která byla vybavena nejdůležitějšími časopisy, jež musí dnes bohoslovec sledovati. Více než kdy jindy cvičil se letos zpěv, který Růže Sušilova podporovala zakupováním hudebnin. Pěvecký sbor při různých příležitostech pěkne se uvedl.

Pro slovanskou vzájemnost vykonalo se prozatím to, že naše jednotu jako v letech minulých sdružila bratry Slováky, studující na zdejší bohoslovecké fakultě, volíc jich zástupce i do výboru, udržovala přátelství se spolkem slovenských akademiků Považanem, propagovala mezi bohoslovci Spolok svätého Vojtecha, podporovala učení se slovanským jazykům, poslala 6 delegátů na sjezd slovenských bohoslovců v Trnavě a na slavnosti spolku sv. Vojtěcha.

Letošní správní rok byl ukončen valným shromážděním, konaným dne 25. května. Na něm po zprávách odstupujících funkcionářů ujal se vedení Růže Sušilovy nový předseda kol. Václav Vinš a zvolen výbor pro příští správní rok: jednatel Josef Pikora, pokladník Juraj Maciak, knihovník Eduard Váša, zapisovatel Jaroslav Vosátka.

Přejeme naší milé jednotě mnoho zdaru a Božího požehnání v dobrém působení mezi českými a slovenskými bohoslovci.

Jan Fiala,
jednatel.

Z činnosti Slovenského cirkevno-literárneho spolku bohoslovcov „Bernolák“ v Nitre v r. 1930-1931.

Zatým čo nový život jara spieva o nepoznanej náplni neviditeľných krás, o možnosti produktívnych síl, plných iniciatívy ku práci, skrvavej ranami rozdziapaných ilúzií a túžob a nezrodených skutkov, — život krúžkov speje ku koncu, doplňujúc svoje programy poslednými akordy vysilujúcej práce. Tam teplo nového ruchu života, — tu záverečné krúžky, hlasy po potrebe odpočinku, volajúceho ku bilancii za celý rok, nutiaceho ku zhodnoteniu vytúženého úspechu našej práce.

Krúžok i v tomto roku za vdp. čestného predsedu Msgr. R. Formanka plnil svoje určenie dobrým svedomím a nielen že sa neodchýlil od vyznačených direktív duchovného dedičstva, ale prehlbil tieto hodnoty a opodstatnil v duši každého bohoslovca. Zvlášte pričinením sa nášho vždy pohotového a pripraveného predsedu Arnošta Žatku (J. E. Bór). Svojimi kritickými prácami (Kniha kníh, obsiahle štúdia o sv. Augustínovi) a zvlášť „Pohl'admi do tvárnosti doby“, intuitívne vyjadruje podvedomé hnutia doby tak povrchnej a sohranej v plytké oblasti ambície a najširšej popularity. Svojou kritickou metódou blízskou impresionizmu vhlbuje sa do obličaja, do chcenia, určenia a situácie dnešného hnutia a konštatuje tak obraz dobovej roztriešnenosti a nesúladu. Literárne kritickými prácami sa zaoberali: Masár, Pázrtor, Foltan.

Ostatné prednášky boli rázu sociálneho a historického. Sledujú zaujmy cirkevné a ich vplyv na regeneráciu a prelom duševný (prednášky A. Patka) a ospravedlňujú a obhajujú cirkevné nariadenie na podklade historickom (prednášky F. Mikuša).

Básni bolo prednesené 12. Naši deklamatori, dbajúc o správny ortoepický výraz, snažia sa čarovným prútom svojho hlasu odhaliť, odkliať kúzlo a silu obsahu vtiesneného v úzky rámec rytmu. Zmienky zaslúžia: Čaprnka, Benuš, Bartozievicz, Drozd.

Krúžok usporiadal 2 slávnostné akademie a jedno poloslávnostné shromaždenie. Akademia usporiadaná na počesť 1500 výročia smrti sv. Augustína bola vrcholnou prácou nášho snaženia, dôstojného takého veľkého intelektuála cirkevného. Program obsahoval tri prednášky („Augustínova cesta ku Bohu“, životopisná pred. od F. Foltana, „Konfessie“, rozbor od A. Žatku, „Encyklika o sv. Augustínovi“, pred. A. Patka) a dva sborové spevy. Oslava sv. Augustína jako i prednášky venované osobnosťam domácim i cudzím dokumentujú náš zaujem a porozumenie pre všetko, čo krásneho vytvoril ľudský duch.

Na rok 1931-1932 boli zvolení tieto funkcionári: predseda: Emil Januš, boh. III. roč.; tajomník: Andrej Patka, boh. II. roč.; pokladník: Rudolf Števula, boh. III. roč.; zapisovateľ Ferdiš Foltan, boh. II. roč.; knihovník Felix Mikuš, boh. III. roč.; podzapisovateľ: Karol Kuko, boh. I. ročníku.

Nový predseda pri prijatí svojej funkcie prejavil ochotu pracovať v zaujme krúžku v stopách nášho predošlého predsedu.

— ff —

Referát Spolku sv. Pavla Apoštola v Spišskej Kapituli za rok 1930-1931.

Uplynul rok spolkového života — utiekol jako voda v bystrom potoku. Členovia Spolku občerstvení veľkými prázdninami dali sa s chuťou do práce. Ba niektorí i cez vakácie usilovne sbierali a soskopovali myšlienky na práce, ktoré honoroval peňažitou odmenou vdp. prefekt M. Mrkva, čestný predseda nášho Spolku. Odmenený bol brat J. Grech za prácu „Učinkovanie duch. správcu v smerniciach kat. akcie“.

Celoročné učinkovanie nášho Spolku zahrňuje 10 shromáždení. Z tých sú 4 riadne, 3 akadémie, 1 výborové a 2 valné shromáždzenia. Schôdzky boli zaplnené 7 prednáškami: 3 pastoračné a 4 sociálne. Prednášali: br. Grech: „Učinkovanie duch. správcu v smerniciach kat. akcie“ a „V čom sa liši hnutie kresť. robotníkov od hnutia robotníkov socialistických“ (prvá prednáška bola rozdelená a prednesená na troch schôdzkach), br. Bugár: „Príčiny dnešnej hospodárskej krízy“ a „K 10. roč. jubileu J. E. osv. p. biskupa Jána Vojtaššáka.“ Jednou prednáškou obohatil náš program i vdp. profesor Dr. Josef Špirko a to „K 40. roč. jubileu Encykliky „Rerum Novarum.“ Jeho zásluhou boia usporiadaná k tejto príležitosti na 1. mája i akadémia.

Z práce vidno, že členovia Spolku chápu svoje poslanie: pastorať a zaoberať sa sociálnymi problémami. Náš spolkový život obveseľovali odbočky a to: „Spevokol“ pod vedením predsedu br. Jozefa Mikušku, ktorý celou energiou povzbudzoval bratov k usilovnému cvičeniu spevov. Výsledok bol pekný, lebo nás skutočne často prekvapili novými sborovými spevmi. „Hudobní odbočku“ viedol br. Julius Kotík. Sospil si potrebný počet bratov, ktorí sa o hudbu zaujímali a nacvičil s nimi mnoho klasických kúskov, ktoré potom na schôdzkach a na akadémiach predniesli. Podľa Stanov dal Spolok odslúžiť sv. Omšu za členov.

Korešpondencia Spolku bola veľká. Dopisovali sme si s „Ú. S. K. Š.“, s bratrskými Spolkami na Slovensku, na Morave, ba i s niektorými českými. Knižnica Spolku obsahuje 750 sväzkov slovenských a inorečových. Prikúpili sme si 30 nových sväzkov. V obehu bolo okolo 500 kníh. Vo väzbe 20 sväzkov. Odberali sme 21 časopisov.

Členovia Spolku sa zaslúžili vydaním prekladu románu „Staré Dievča“ od Pierre l' Ermita-a, parížskeho kanovníka, o rozšírenie dobrej knihy. Spolok ho vydal svojim nákladom, a bratia sa vyznačili usilovnou expedíciou toho románu v tom povedomí, že plnia peknú pastoračnú úlohu, rozširujú zdravé myšlienky a lejú útechu do ubiedených srdc. Takto dopĺňovali bratia spolkovú vnútornú činnosť i vonkajšou. Spolok im teraz ďakuje za ich spoluprácu.

Členovia prispievali do rozličných časopisov básňami a prácami súc sdružení v „Literárnej odbočke“ pod vedením predsedu br. Jur. Ondzika. Riadnych členov bolo 34, prispievajúcich 20, čestných 11 a zakladajúci 4.

Na záverečnom shromaždení dňa 10. mája bol zvolený nasledujúci výbor: Predseda Pavol Matis, tajomník Jozef Duraj, pokladník Pavel Sopko, zápisník Jozef Gočál, knihovník Št. Šmálik, podknihovník Pavel

Buocik-Čolko, kritikovia: I. Šimon Záhora st., II. Juraj Ondzík, revízori: Jozef Daniel a Ján Schelling, predseda „Spevokol-u“ Juraj Šimko, predseda „Hudobnej odbočky“ Julius Kotík, predseda „Literárnej odbočky“ Št. Zelený.

Fraňo Hádri-Drevenický,
odstupujúci predseda.

Michal Žuffa,
odstupujúci tajomník.

Zpráva o činnosti Osvaldovho liter. krúžku slov. bohoslovcov v Trnave za správny rok 1930-1931.

Výbor zvolený 27. dubna m. r. na správny rok 1930-1931 vo svojom složení mnoho sluboval. Ale toto očakávanie mohol splniť len čiastočne, lebo už 5. októbra musel sa vzdať. Príčinou toho bola veľká zaujatosť štúdiami br. predsedu a br. podpredsedu, ktorí jako päťoročníci mali byť skorej vysvätení, jak sa počítalo; nemohli sa preto cel'kom oddať činnosti v krúžku. Okrem toho br. tajomník odišiel študovať bohoslovie do Olomúca a br. I. zapisovateľ do Prahy. Teda práca tohoto výboru bola obmedzená len skoro na prázdniny, keď tento mal na starosti sjazd slov. bohoslovcov 5. srpna v Trnave, z príležitosti 60ročného jubilea Spolku Sv. Vojtecha. Túto svoju úlohu so zdarom vykonal.

Nový výbor bol zvolený 12. října m. r. Za obdobie obidvoch výborov bolo 23 schôdzok, z ktorých 10 bolo vzdelávajúcich, 5 slávnostných, 5 členských, jedno mimoriadne valné shromáždenie a jedno valné shromáždenie. Výborových schôdzok bolo 11. Riadnych členov bolo 50, podporujúcich 29 a zakladajúcich 51. Vzdelávajúce schôdze bývaly každú druhú nedelu. Pracovalo sa pod vedením vdp. čestného predsedu Dr. Štefana Dubravca, prof. bohoslovía, ktorý nám hneď na začiatku roku dal smernice našej krúžkovej práce: usilovať sa to, čo sa učíme z teologických kníh, vedieť podať jednoduchým, populárnym spôsobom i od nás menej vzdelaným; na druhej strane ale nesmieme sa dať zahaniť ani od nás múdrejšími. Dl'a týchto smerníc niesla sa i naša práca. Prednesených prác bolo 25 a 16 básní. Práce boli najrôznejšieho druhu; tak 5 kultúrne, 4 príležitostné (na slávnostiach), 3 teologické, 2 apologetické, 2 kultúrne, 2 biblické, 2 zábavno-poučné, 1 cirkevno-historická, 1 lit.-historická, 1 poučná, 1 praktická a jeden pokus o feuilleton. Spomenem len niektoré. Veľmi časové téma mal br. Ščepko „Cirkev a školská otázka“, keď pravda práve v našich dnoch sa odohráva boj o katolícku školu. Podobne veľmi časová práca bola br. Hudeca st. „Spalovanie mŕtvol“ a apologetická práca br. Jozefa Gajdoša „Či je náboženstvo kresťanské vôbec a katolícke zvlášť príčinou hmotného úpadku svojich príslušníkov.“ Tiež zaujímavá bola čisto teologická práca br. Píknu „O očistci“, v ktorej dokázal jastvovanie tohoto zo Sv. Písma, z Tradície a zo sv. Otcov. Nemohlo ujsť našej pozornosti 1500-ročné jubileum smrti sv. Augustína. Br. Dudáš v prednáške „Osobnosť sv. Augustína v jeho konfesiách“, vyličil osobnosť a veľkosť ducha najväčšieho mysliteľa sveta, jako básnika, filozofa, učenca a svätca.

V ostatných prednáškach bolo vidieť, že členovia krúžku pozorne si všimajú všetky prúdy nášho verejného života či je to už z kultúrneho ohľadu (br. Ližbin „Slovenské výtvarné úmenie po prevrate“) či z po-

litického (br. Ščepko „Politika dl'a kat. zásad“). Tiež chúlостivý problém národnostný nezostal bez pozornosti (br. Fidluš „Národ a postavenie cirkvi k národnostiam“). Niektorí bratia všímajúc si zvláštností a zaujímavostí svojho rodného kraja oboznámili nás s nimi v krúžku (br. Benedikovič „Niečo o džbáňkarstve na záp. Slovensku“ a br. Rydží „Leopoldovská trestnica“). Aspoň približne som naznačil, jakými smermi šla naša práca v krúžku. Prednášatelia básni najviac si brali slovenských básnikov (Sladkovič, Hviezdoslav, Rázus, Roy atď.). Okrem toho br. Zák a br. Fidluš nám predniesli svoje vlastné básne. Br. Fidluš nás štyrikrát mile prekvapil svojimi vlastnými básňami, ktoré samé a ich prednes sa veľmi páčili, čo svedčil vždy dlhotrvajúci potlesk po prednese.

Krúžok vždy okázalým spôsobom a dôstojne oslávil 4. máj, 28. október, kde vždy odznely ozaj zo srdca prýštiace a povzbudzujúce slova, či už z úst prednášajúcich, či z úst vysokodôstojných pánov hosfov a predstavených. Zvláštnosťou tohoto roku byly dve slavnosti. Prvá 8. decembra k počte Nepoškvrneného Počatia P. Marie. Slávnostnú schôdzu zahájil p. predseda za prítomnosti vdp. čestného predsedu a všetkých členov krúžku; v krátkom prívete poukázal, že sa svedčí nám bohoslovcom uctiť Nepoškvrnene Počatú a prosit Tú, „o ktorej nikdy nebylo počut, že by bola niekoho opustila, kto sa k nej dôverou utiekal“. Na to br. Dudáš vážnym a melodickým hlasom predniesol báseň Mišútha „Nepoškvrnene Počatá“. Potom br. Jakub Gajdoš prečítal pozorne vypracovanú teologickú prácu „Nepoškvrnene Počatá P. Maria“, poukázuc na čistotu a krásu Matky Božej. Na konci vyzval br. prednášateľ prítomných, aby nám P. Maria bola vzorom čistoty a aby sme sa k nej v každej potrebe utiekali. Nasledovala pieseň „Ave Maria“ spievaná br. Dudášom a Perneckým, ktorých na husliach doprevádzali br. Horvát, Hudáč a Kiššik. O zázračnom Lurde prednášal br. Šimúth, vyličiac jednotlivé zjavenia pasáčky Bernadetti jako i jej život. Zatým spevokol krúžku zaspieval štvorhlasne „Milosti božej bohatá“ pod vedením br. Mikulku. Zaspievaním pápežskej hymny túto milú slávnosť br. predseda zaključil.

Druhá slavnosť bola 12. apríla z príležitosti 5. výročia smrti Fr. Richarda Osvalda, prvého rektora trnavského seminára a protektora nášho krúžku, ktorého meno tento i nosí. V prívete br. predseda označil Osvalda jako náš vzor, či už jak svedomitého kňaza či jak kňazavlastenca. Upozornil nás, že keď už cel'kom nekrácame v šlapajoch Osvaldových, aby sme sa aspoň od nich ďaleko nevzdialovali. Br. Salatňai v pečlive a dôkladne vypracovanej prednáške „Osvald a jeho životné dielo“ vyličil podrobne život, štúdia gymnaziálne v B. Štiavnici a v Trnave a teologické v Ostrihome, účinkovanie pastoračne a literárne práce Osvalda. Obraz ozaj opravdivého svedomitého kňaza dl'a srdca Kristovho. Kto bol Osvald, čo sme v ňom stratili a jak miloval svoj slovenský národ, za ktorý tol'ko pracoval a ešte viac trpel sú dôkazom jeho posledné slová, povedané vdp. Dr. Pavlu Žiškovci: „Pa'l'ko môj, povedz slovenskému národu, že som ho veľmi, veľmi miloval“. Potom br. Fidluš predniesol oduševnene svoju vlastnú báseň „Osvaldovi“. Br. Dudáš v krátkej ale tým zaujímavejšej prednáške „Kňaz a vlastenectvo“ podal nám obraz pravého nezištného, nekompromisného

a opravdivého vlastenectva, zakladajúce sa skutkoch a nie na prázdnych slovách, ktorého príkladom je práve Osvald, ktorý tak krásne vedel spojiť cit náboženský a vlastenecký. Nato krúžkový spevokol zaspieval štvorhlasne „Requiem“ od Demény-a pod uduševneným vedením br. Sulu.

Členovia krúžku vždy prispeli k programu vianočnej slávnosti a k oslave sviatku sv. Tomáša Akvinského, ktoré boli poriadané spolu s tunajšími maďarskými bohoslovcami. Krúžok udržoval stály listovný styk okrem ÚSKŠ so všetkými slov. a českými bohosloveckými krúžkami. Krúžková knižnica má 946 sväzkov, pribudlo toho roku 51. Objednávali sme tieto časopisy: Akord, Karita, Čas. Kat. Duchovenstva, Československá Žena, Don Bosco, Duch. Pastier, Hlasy z kat. misií, Jednota (americká), Jitro, Kat. kázne, Kráľovna sv. Rúženca, Kultúra, La vie catholique, Literárne listy, Marianská Kongregácia, Náš vестník, Na hĺbku, Podrast, Posol, Pútnik, Přehled, Rast, Rozvoj, Serafinský svet, Slov. Pohľady, Tatránsky Orol, Svätá Rodina, Šťastná Rodina, Ženská jednota (americká) a Život.

Na valnom shromáždění dňa 26. dubna bol zvolený na správny rok tento výbor: Predseda Emil Matuška, podpredseda Josef Gajdoš, tajomník Fr. Bernadič, pokladník Karel Jeřábek, knihovník Cyril Dudáš, I. zapisovateľ Vojtěch Kincel, II. zapisovateľ Michal Fidlůš, revisori Štefanik a Michal Salatňai.

Josef Šimůth
za tajomníka.

Literárny krúžok Sv. Jána Zlatoústeho bohoslovcov v Košiciach.

Tohoročná činnosť nášho krúžku sa smelo môže postaviť do radu výsledkov ostatných rokov a predsa nebola až taká, aká sa zpočiatku dala očakávať. Boli to najmä noví členovia, od ktorých sa mnoho čakalo, ale ktorí z nepochopiteľných príčin neviesli kýženu vieru do krúžku. Dúfame však, že ukážu v budúcom školskom roku, že nádeje v ne kladené sú oprávnené.

Na slávnosti k 28. októbru a na riadných schôdzkach odznelo dohromady 10 znamenitých prednášok, niekoľko básní, húslové solo, flautové solo s doprovodom klavíru a sbor zaspieval 2 krásne skladby. Ze spomenutých 10 prednášok dve byly odmenené po 50 Kč z daru vdp. čestného predsedu krúžku dra Spesza. V rámci krúžku byly usporiadané tiež dve slávnosti: slávnosť misijnej nedele a karitatívneho odboru. V daktorých časopisoch (Rozvoj, Museum, Kat. cirk. zprávy) byly tiež uverejnené literárne, estetické a informačné zprávy, které dokazují, že sa pracovala aj ináč.

V nový výbor sa skladá mnoho nádejí! Uvidíme!

Touto cestou sa tiež ďakuje starému výboru za vykonanú prácu. Urobili čo sa dalo urobiť a čo sa má ešte urobiť, k tomu musí prispieť nielen terajší výbor, ale aj členstvo krúžku. Sme mladí, treba nám so vztyčenou hlavou ísť vpred, spieva básnik. Priložme raz teda ruku k dielu, ktoré je našou svätou povinnosťou, uvedomme si, že za hrivny v nás uložené, budeme raz odpovedať, nedajme sa znechutiť ničím a naša námaha musí byť korunovaná úspechom.

Artuta.

Isidor Vondruška: ŽIVOTOPISY SVATÝCH v pořadí církevních dějin. Díl II. Vydal Ladislav Kuncíř, nakladatel v Praze II., Voršilská ul. č. 3.

Druhý díl Životopisů, jejichž první svazek byl s uznáním a pochvalou uvítán, je v rukou čtenářů. Co bylo řečeno o prvním svazku, platí ještě plněji o tomto. Jsou zde vylíčení světci od doby stěhování národů až do 14. století. Zevrubnější prameny z těch dob umožnily autoru podati podrobnější zprávy, ale povaha díla ukládala mu meze. Je znáti jeho snahu, aby při vši stručnosti podal co nejvíce. Dnešní době, jež se vyznačuje rychlým tempem, dobře odpovídají tyto stručné životopisy. Kéž by se aspoň v tomto rozsahu životy svatých znaly! Fysiognomie a význačné činy svatých plasticky vystupují; není zde stručnosti přílišné, která stírá individualitu osobností. Výstižně zde zachycen ráz příslušných období dějin. *Gesta dei per Sanctos* možno nazvat toto dílo. *Fluminis impetus laetificat civitatem Dei* — síly nadpřirozené, jež proudí skrze Svaté, dodávají radostné svěžesti dějinám církevním, zuroodňují kulturu světa.

Zaslouhuje uznání a obdivu i nakladatel, jenž knihu tak vzorně vypravenou, mnohá obrazovými přílohami vyzdobenou podává čtenářstvu za tak levnou cenu. Ještě divnější by však bylo, kdyby dílo toto, tak významné a užitečné, nenašlo dosti interestů, kteří by si je koupili.

P. Alberti: PAPEŽOVÉ. Díl první. Část první. Přerov 1931. Nákladem Nového Národa.

„Vix unquam genuina historiae ecclesiasticae cognitio inter populos adeo defuit, ut hisce temporibus videmus,“ píše apoštol nuntius Ciriaci autoru tohoto díla. Z této všeobecné sentence asi nejméně lze vyjmouti český národ, jenž za horami předsudků a hlubinami nenávisti si nedovedl zachovat nezaujatý pohled na nejúžasnější sociální (vyjádřeno běžnou terminologií dneška) instituci na světě — Církev, a na člověka, jenž jest (jak exotické pro generaci, odkojenou monismem!) zástupcem Boha na zemi. Čekáme na českého Pastora a nemajíce dosud téměř nic, zdravíme každého, kdo proniká rádem v tvrdou půdu. P. Alberti se osvědčil oddaným dělníkem. Opíraje se o vřelý zájem a bohatý pramenný materiál podává dílo in-

struktivní, třebaže populárně zpracované. Zachovává naprostou objektivitu, oživuje látku kulturně-historickými exkursy a — jak přirozeno — v dějinách papežství podává dějiny Církve. První svazek sahá až po smrt papeže sv. Agathona r. 681.

z.

P. František Žák T. J.: PÁN JEŽÍŠ KRISTUS Díl II: Jeho dílo. Díl III: Jeho život. Lidová tiskárna v Opavě 1931.

Již v 2. čísle jsme upozornili na dílo významného vědce, známého pracovníka v katolické věrouce, P. Frant. Žáka: Pán Ježíš Kristus. Tehdy byl posudek jen o prvním díle a nyní, když již máme celé dílo v rukou, připojujeme několik poznámek k dílům dalším. Upřímně můžeme říci, že očekávání dílů dalších nás nejen nezklamalo, nýbrž že nás plně uspokojilo. Ve druhém díle podává autor rozbor vykupitelského díla Kristova. Osvětluje pojem vykoupení, všimá si bludů o vykoupení, mluví o vhodnosti vykoupení atd. Na konec má krásné úvahy o Kristu-králi, jichž možno knězi dobře použít pro kázání na svátek Krista-Krále. Ve třetím díle je podrobně vylíčen život Krista Pána. O tomto díle můžeme říci: „Finis coronat opus“. Je to díl poslední, vrcholný, původní, nejvzácnější a všem přístupný. — Čerpaje z nepřehledných pokladů evangelijních, dovedl tak mile všem přiblížit toho Krista, který se proto vtělil, narodil a zemřel, aby nás vykoupil. Pevně doufáme, že dílo tak hodnotné nezůstane bez povšimnutí, ale že každý, kdo hledá poučení, po něm sáhne.

—ouk.

Dr. O. Karlík: VÝZNAM PANENSTVÍ V MRAVNÍM ŽIVOTĚ podle sv. Ambrože. Olomouc 1931.

Křesťanství vítěznou silou svých ideí a zářnými vzory čistého života přemohlo starý pohanský svět římský a řecký. Totéž křesťanství je dnes postaveno před tentýž úkol: obroditi mravně pokleslé lidstvo, týmiž zbraněmi — svatostí manželství (encykl. Casti conubii) a vznešeností panictví.

Naděšená slova velikého biskupa milánského, Otce západu, i dnes jsou s to vzbudit snahu po krásné, ale také vysoké ozdobě, panictví. Sv. Ambrož o panictví mnoho kázal, psal knihy i listy, což vše mělo pěkně výsledky, jak zaznamenává sv. Augustin (Confess. VIII. 6, 15). Myšlenky

a výroky sv. Ambrože jsou v monografii účelně rozděleny v kapitoly a dávají nám nahlédnouti do způsobu řeholního života ve IV. stol. Stati o názoru na panenství před Kristem, o starších spisovatelích církevních, kteří byli sv. Ambroži průpravou, a poznámky z učenců a spisovatelů moderních, tvořících jakoby komentář k dílu sv. Ambrože, tvoří pěkný a velice zajímavý celek, který jest odpovědí na dnešní mravní úpadek.

Kněz i inteligentní laik získá mnoho pro sebe i pro své okolí. K.

*Dr. Josef Matocha: OSOBA V DĚJIN-
NĚM VÝVOJI A VÝZNAMU. Olomouc
1931. Nákl. autorovým.*

Noetický problém podstaty, který je středem a východiskem všech otázek a problémů filosofie a na jehož řešení spočívá osud metafysiky, tvoří předpoklad řešení problému osobnosti. Ze způsobu, jak byla záhada rozřešena, rozvíjí se nám před očima řada směrů, z nichž mnohé jsou pouze domyšlením prvního. Jen z odlišné odpovědi na tuto otázku vysvětlí se ontologismus scholastiky, etická osobnost Kantovy školy, moderní aktualismus atd. V dějinném vývoji sleduje autor i příčinnou souvislost směrů, charakterizuje a kritizuje myšlenky v jejich správnosti a nesprávnosti tak, že přesvědčuje. Dílo má vysokou vědeckou hodnotu, ale hlubší znalost již předpokládá. K.—

Antonín Stříž: VĚNEC DUCHA SVATÉHO. L. Kuncíř v Praze.

Titul sám vystihuje obsah. Autor z Písma sv. a s poukazem na nařízení papeže Lva XIII. ukazuje povinnost přípravy na svátky Ducha Svatého. Církevní rok je Církví sv. rozdělen na tři období podle tří Božských Osob, jež jsou úplně rovnocenné a proto se mají věřící na svátky svatodušní připravovat a je slavit se stejnou účastí a okázalostí jako vánoce a velikonoce. Vždyť je nám Duch Svatý, jehož chrámem je naše duše, tak blízko. — Vlastní část knihy tvoří sedm Věnců k Duchu Svatému, sedm různých formulářů, upravených v duchu církevním pro přípravnou nověnu k Duchu Svatému. Četné citáty z Písma sv., myšlenky, prochnuté úctou k P. Marii, dodávají knize vnitřní ceny. Na ukončení každé nověny je připojena prosba o dary Ducha Svatého. — Církevně schváleno. Kjaetr.

*Th. Dr. Boh. Spáčil T. J.: ŽIVOT
KRISTA PÁNA podle čtyř evangelií. Sv.
III. Nákl. Gustava Francla, Praha 1931.*

Kdo již přečetl alespoň zběžně první

dva svazky, plně potvrdí tvrzení, že nejúčinnějšími jsou rozjímání ze života Kristova. Autor nám jej neustále staví za příklad jako neohroženého a přísného, ale i k slabým a ubohým se laskavě sklánícího. Je to apoštolský život Kristův, jak nám jej Písmo podává. Ten musí býti programem každého horlivého kněze, který ne tak samým slovem, kterého má dnes svět již dost a dost, ale dle Božského Spasitele hlavně příkladem na sobě samém má obroditi duchovní život duši sobě svěřených. L. N.

ŽIVOT SV. ANTONÍNA. Boží bojovníci sv. 9. Vydal Ladislav Kuncíř 1930.

K letošnímu jubileu sedmistého výročí úmrtí slavného světce z Padovy vychází velice pěkný životopis, sepsaný Antonínovým současníkem, spolubratrem z řádu sv. Františka. Obsahuje velmi poutavé vyličení života a bezprostředních událostí po jeho smrti. Představuje nám osobnost velikého kazatele a divotvůrce františkánského daleko výrazněji, pravdivěji a věrněji nežli mnohé moderní životopisy, zkrácené lidovými představami. Ukazuje se čím dál více, že pod nánosem a prachem lží a pomluv, jimiž toto a minulé století zavalilo středověk, že právě v tomto středověku jsou ukryty vzácné perly opravdového umění. Knižku milovníkům sv. Antonína vřele doporučujeme.

*Etherie či Silvie Akvitánské PUTOVÁNÍ
NA MÍSTA SVATÁ. Z latiny přel. Jar.
Kopřiva.*

Poznenáhlu se objevují knihy nebo jen listy, psané v prvních stoletích křesťanských, které mají pro nás vůni jako vzpomínky na naše dětství. Čím člověk starší, čím století vyšší, tím jest objev vitanější a libeznější. R. 1884 byl nalezen v knihovně u Panny Marie v Arezzu rukopis, neúplný, psaný neznámou dámou na konci 4. stol. — jak se studiem poznalo. Obsahuje popis pouti po Palestině, v druhé části jest přesné vyličení liturgických obřadů v Jerusalemě. Jest tedy i po stránce historické velmi vhodný. Co se týče popisu pouti a putování samého, jest nutno přiznati — i když se smutkem — že by bylo prospěšno doporučiti ho všem moderním poutníkům. Neboť kde vlastně už jsou nyní zbožné poutě? Jsou nahrazeny cestováním, výlety, skautingy, trampováním — vesměs, ne-li pro zohydění duší, tedy pro zneuctění míst. A pouti samé jsou naplněny prohlídkami měst, krajín, mysle zaujaté otázkami obchodními či sensačními a na kterém místě, v kterém koutku jest zbožnost? Etherie podnikla delší pout, chtěíc shléd-

noutí všechna posvátná místa křesťanská, navštívila i všechna místa, o nichž se tehdy mínilo, že tam se odehrávaly děje, o kterých vypravuje St. Zákon. Přišla až k Eufratu, vrátila se přes Cařihrad, kde svůj cestopis napsala. Snad někde rozhodovala i zvědavost, naivní touha, kde co bylo, ale dojata na všech místech upřímně se modlila. Kéž by její zbožná prostota se stala vlastní také nynějším pouťníkům! *jl.*

J. Schrijvers: MÁ MATKO! Z franc. přeložil O. Vasil. Nákladem Československé akc. tiskárny v Praze.

Má matko! Co tajemného kouzla a hloubky se skrývá v těch slovech, voláme-li tak ke své matce pozemské; avšak tím více to platí o nebeské Matce! Jsme jejími dětmi; proto také spis je věnován těm, kteří Marii milují dětskou láskou.

Čteme-li dilo, zdá se nám, jako bychom se nořili do ohromné propasti lásky Mariiiny. Nevěděli jsme, že jsme tak milováni. Láska Mariina nás provádí po všech cestách života, v dobách nevinného dětství, nebezpečného dospívání a mužství, v dobách šťastných i smutných, kdy nám hrozí odklon od jejího Syna. Právě tehdy za nás nejvíce prosí. Maria nosí ve svém srdci mateřství lásky k nám. My, děti její, máme pookřát na její hrudi, dětskou láskou ji máme navrátit ty chvíle, které prožila na nebi, milována Synem, obětovat ji drobnou práci, aby ji mohla přinést jako oběť svému Synu; úplně jí se věnovat, v ní oslavit Krista.

Kniha je psána vřelou mluvou, diktovanou upřímnou láskou k Marii. Nevěřavým způsobem, nepozorovaně, zbudí v nás mocnou touhu uchýliti se s dětskou důvěrou k Matce. Četba bude mít na duši jistě hluboký vliv, protože se dotýká nejjemnějších strun duše a dovede je rozechvěti něžnými a dojemnými akordy nebeské hudby.

vc.

Frant. Odvalil: ČERNÝ KORÁB. Vydal Ladislav Kuncir v Praze 1930.

Poslední sbírka Odvalilových básní přináší srdci vnímavému a otevřenému krásu básnického slova opravdové potěšení. Právých básníků máme málo a proto si jich musíme považovati. Odvalil jest jedním z těch, kteří nenudí a neznechucují, ale kteří kouzlem svého básnického slova rozradostňují duši.

Snad nejkrásnějšími čísly v této nové sbírce je cyklus „Rajská legenda“ (lidově podané, stručné veršované životopisy světců — panen) a dvě básně jedinečné krásy „Sv. Cecilie“ a „Byl kdys jeden vůl“, dýšící lahodou a něhou lidové poesie mystické. Za tyto mu děkujeme zvláště.

Odvalil patří mezi naše nejlepší autory. Má co říci a dovede to také říci. Měl by býti více slyšen, neboť v jeho pracích proudí prameny katolické víry, nad nimiž se klene velkolepá duha Boží lásky.

DEJINY VÝTVARNÉHO UMENIA NA SLOVENSKU. Napísal *Dr. Vl. Wagner*. Vydal Spolok sv. Vojtecha v Trnave 1930.

Historik otvírá nám zajímavý pohled do málo známého uměleckého života Slovenska. Výstižně zachycuje psychologický podklad jednotlivých slohů v jejich vzniku, rozvoji, ve vzájemném se překonávání a vyznívání, v jejich cestě Evropou a v reakci slovenského ducha, vtiskujícího jim lokální ráz.

Největší a nejkrásnější část knihy jest věnována vývoji chrámové gotiky slovenské za vlády a přízně různých uherských králů, pak přechází k charakteristickým hradům Slovenska, kde rozhodným činitelem byla užitekost a jak postavení na nedostupných skalách mělo vyřešiti problém hmoty, když ne konstrukcí, aspoň polohou. U hradů se uplatnila z gotiky jen ornamentika. Plastika, původně v kamenu, podřízena architektuře, nemohla se rozvinouti, až teprve dřevo dalo jí vypsíti v nejdokonalejší produkt Slovenska.

Řezbářské umění vrcholí v nejkrásnějším oltáři Narození Páně v Bardiově asi z r. 1440 od neznámého mistra (dodnes jest asi 600 oltářů křídlových zachováno) a v četných pracích Pavla z Levoče (nar. v letech 1450—60). Svou snahou po vyrovnané kráse, jež jest známkou řezbářského umění slov., staví se po bok vyspělému současnému řezbářství německému. Malířství přichází poměrně pozdě a rozšiřuje se hlavně malířství tabulové. Vzor jest italský, ale autor dokazuje, že právě české prostředí seznámilo Slovensko s jižním uměním malířským proti dosud trvajícimu mínění maďarských historiků, zdůrazňujících vlivy a styky rakousko-německé. Malířství následuje umění illuminátorů a přechází na umělecké řemeslo gotické, které ve všech oborech uplatňuje architektonické detaily staveb a popisem jednotlivostí zakončuje dobu gotiky.

Renesance pro politické a náboženské zmatky nenašla přijetí v širším měřítku a kde byla přijata, tu pouze z důvodů, což jest zajímavé, portrétkačnických.

Zmínky zasluhuje podání doby baroka, pouze kvalitně bohatého, ne však kvantitativně, kdy bylo Slovensko pod vlivem Vídně, jak pouze přicházející řady italské a španělské a církevní bohaté kruhy byly jediným podporovatelem umění — neboť šlechta tělem i duchem sídlila ve Vídni.

Ale zásluhou baroka jest vytvoření a položení základu pro lidové umění slovenské.

Rokoko i tam jeví se více jako sloh dekorativní a v malířství jen G. R. Donner oživuje tuto dobu. V několika stupních zachycuje malířství barokní a pak přechází hned ke konci XVIII. stol., k době chudé, živořící a žijící jen ze slávy předky získané, ve všech směrech uměleckých a několika jmény přechází k době současné, jež uniká historii jako takové.

Text jest doprovázen množstvím pěkných ilustrací, ale místy nejasnost reprodukce kazí dojem a přesnou představu. Také by neškodilo více detailů (na př. z oltáře Nar. Páně v Bardiově). Dilo však samo jest psáno plynou slovenštinou a jest je s povděkem uvítati, neboť to, co dosud bylo napsáno, bylo maďarské a tendenční. Jest tak dobrým počátkem soustavné práce, neboť ještě mnoho jest neprobádáno a mnoho neosvětleno, jak v úvodě autor sám poznamenává.

If.

W. Baumroth: SCANDALUM CRUCIS. POHORŠENÍ KŘÍŽE. Přeložil Antonín Bayer. Nakladatel Josef Birnbaum v Brtnici.

Fantasie z konce 20. století. Mohutný a krvavý konflikt dvou elementů, vlastně jeho vyvrcholení, neboť sám boj povstal s životem lidstva: Bůh — člověk. V silném rozmachu křídel svého důmyslu a pohádkových vymožeností techniky, rozleptán vášněmi a nezasažený katastrofou volá člověk: „Ego Homo Adonai sum!“ Jako červ plazí se proti němu zbytek katolické církve: členů je málo, ale síla jejich nevyjádřitelná. Krev jejich rozlévá se po strašlivých mučidlech v podzemí nového světového města Athey, poblíž biblického Araratu. Ale „sanguis martyrum, semen christianorum“. Stádečko Kristovo žije, i když celý svět jásá, patře na muka na kříži umírajícího posledního papeže Pavla VI. Nenáviděný kruh křesťanů vítězí a Člověk-bůh zničen zemětřesením se zbabělým jekotem zkomírá v ssutinách pyšné Athey.

Na spisovatelově visí visí celý děj. Je pak samozřejmé, že jest libovolně ztvářen, obraty a spád jsou prudké, nepřírozené, celý způsob života s jeho triumfy a špinou je posunut tam, kam jsme ještě nedospěli. V důvtipu je člověk vítězem, v mravním ohledu zvířetem se zvrácenými pudy. Obdivujeme ho a chvějeme se hrůzou. A to jest mýslím nejdůležitější: pak isme nuceni uvažovat. Ošklivost k člověku-bohu a láska k Bohu a jeho Pravdě musí býti bezprostředním výsledkem duševního otřesu. A to má svůj význam a tam je pointa díla, i když

není skutečného podkladu pro děj. — Kniha pěkně vypravená, jenže poněkud zarazí tisk, zaviněný neopatrnou korekturou. Sa.

Jakub Deml: PRVNÍ SVĚTLA. Vydáno po třetí v Tasově 1931.

Jakub Deml vydává po třetí svoje prvotiny, řadu střídající se prosy a veršů, jež vznikly z dojmů v letech studentských (byly poprvé otiskovány v Museu) a dojmů mladého kněze. Celou sbírkou vane vzácná vůně ještě důvěřujícího mládí a čistota žádoucí tendenci neposkvřená. A pročítáte-li pozorně, poznáte s údivem, že již tam byl básník téměř celý. Táž bolest i láska, týž pohled na přírodu i člověka. A toto poznání umožňuje hlubší vniknutí do celého díla, neboť k pochopení celé osobnosti jest nutno znát celé dílo. Ovšem, jest to práce počáteční a proto také tak musí býti hodnocena, ale některá místa jsou překrásná (Samoty, Venkovu, Kráva, Zakletí slov, Láska) a stačila by, aby kniha byla znovu vydána.

A napadá nás myšlenka, zda-li by nebylo vhodné vydat celé dílo Jakuba Demla v jednotné úpravě znovu, neboť některé svazky vůbec nespatřile pro omezený počet vydaných exemplářů a ani nevypůjčíte pro potřebnost bibliofilů, chránících své poklady s pečlivostí hodnou starých lakomců, což způsobuje neznalost vzácného díla Jakuba Demla.

If.

Jarosl. Durych: PANÍ ANEŽKA BERKOVÁ. Vydal Ladisl. Kuncíř v Praze 1931.

Nový Durychův román je charakterizován novou formou: prostota má dodatí vyššího účinku. Paní Berková je podána jako žena velké energie, jemné duše a fické lásky, jako žena pevné providence. Její děti Veronika, Karel a Hela jsou zase tak přirozeným obrazem mládí zaměřeného, výbojného a nebezpečného. Děj je zbaven zlatených rámtů a pestrých výjevů, aby tím mocněji mluvily duše k duši. Otřesy a duševní vývoj, jež vytvářejí charakter hrdin, jsou prostince, ale vysoce přirozené a přece jejich myšlenky „rozléhají se v duši jako ozvěna tisíce let a tisíce duší“, a přece je v celém jejich jednání něco tajemného. Co vidíme jen jako modravý horizont, zahalený v mlčenlivé mraky. — Durychovy osoby hodně myslí, jeho román je duchovní drama a nám je blízek v tom, že tak jako Karel Berka jsme kráceli mnozí z nás — boji a zklamáními ke klidu a pravdě, jež dříve se zdály tak šosáckými a hořkými, — Paní Anežka Berková zakotví tam, kde je ještě pochopení pro jemnou duši a něžný styl, kam dosud nevníkl nabubřelý bombast, propagovaný jarmarečními šlágry. Sa.

Pavla Kytlicová: RODIČE A DĚTI, DÍL V. Vydáno v Tasově na Moravě, koncem dubna 1931.

Díl pátý, poslední a škoda že už poslední. Jest pokračováním i co do formy i co do obsahu dílů předcházejících, v něm vrcholí tragika celého děje. Děje na pohled tak románového, ale přece úplně odlišného od dějů v románech svou *žitou pravdou*. V několika črtách dovede autorka zachytit a představit osoby jako živé a její podání nitra osob zasluhovalo by zvláštního psychologického studia. Celá kniha jest posvěcena vlastním utrpením a kdo dovede čísti mezi řádky, vyčte to, co slovy řečeno nebylo a co propletá se celou knihou... Vzácné vypravovatelské umění rozvinuje se opět v celé šíři, čtení jest pak opravdu úlevou a krása díla osvěžením.

A přece, zdá se mi, že česká veřejnost o něm neví, nebo vědět nechce, jen tu a tam objeví se nějaká poznámka, ale jinak se mlčí. A to mlčení už by mělo soudným lidem býti znamením něčeho nadprostředního, vzácného a cenného. A my nechceme se zde spokojit nějakou poznámkou a považovat věc za odbytou a vrátíme se, dá-li Pán Bůh, k celému dílu Pavly Kytlicové napřesrok. ff.

M. Sadovská: SVĚTLA V TEMNOTÁCH. Vydalo Družstevní nakladatelství v Hradci Králové 1931.

Byla-li v naší historii některá doba historiky opomíjena, pak to byla doba pobělohorská. Tendenčními romány vznikla o ní představa doby největšího úpadku a temna. S povděkem tedy přijímáme knihu, která podává skutečný obraz té doby. Autorka píše svou knihu po pečlivých archiválních studiích a podává takto v rámci románu nefalšovanou historii. Poznáváme, že doba pobělohorská nebyla a ani být nemohla dobou temnou, protože měla svá světla, která by temnotu nepřipustila, poznáváme, že měla česká země v té době apoštoly, kteří ji vroucně milovali, že pro její blaho obětovali vše.

Kniha pro svou neohroženou obhajobu pobělohorského katolicismu, tolik povrchními lidmi potupného a znevažného, zaslouží co největšího rozšíření. ff.

Franz Werfel: ZBOŽNOST. I.-II. Nakladem Sfinx-Janda, Praha.

Werfelova Zbožnost (Barbara oder die Frömmigkeit) měla všude plně zasloužený úspěch, neboť Werfel vykreslil v tomto románě v osobě Ferdinandově člověka našich dní, našich bolestí, tužeb a osudů. Jeho psychologická pozorování a jejich vyjádření — toť jsou úžasné reflexy lidského

nitra, ztělesněné v tomto románě. Werfelova Zbožnost je obdobou Durychova Bloudění ve svém grandiosním pojetí a rozpětí. Ale Durychovo Bloudění je blouděním minulosti, kdežto Werfelova Zbožnost je blouděním, bolestným blouděním v přítomnosti. Dějinná dekorace světové války je scenerii pro osud dvou srdcí — Ferdinanda a zbožné české služky Barbory. Všechny osoby vystupující v tomto románě jsou vykresleny a podány s přesnou jemností psychologicko-analytickou a doplněny živými popisy tmelí se v jeden krásný, ukázněný celek. A právě pro všechny tyto protivy a vlastnosti je Werfelova Zbožnost jedním z nejlepších děl v poslední době u nás vyšlých. Sk.

Dr. T. Tóth: MIT OFFENEN AUGEN DURCH GOTTES NATUR. Verlag Herder, Freiburg im Breisgau 1931.

Nevtíravým a dnešní době přiměřeným způsobem podává autor, universitní profesor, důkaz jsoucnosti Boží z řádu účelnosti světa. Dobrý psycholog vede studenty k tomu, aby vždy s otevřenými očima procházeli přírodou, *pozorovali, samostatně usuzovali* a sestupovali konečně k prapříčině všeho bytí. Návod a ukázkou, jak nutno každému vychovateli postupovati a mládeži, jak dívati se na vše stvořené, podává ve stručných a velmi zajímavých kapitolách. 13 zdařilých fotografií text vhodně doplňuje. „Velký jest Bůh“ je oním základním axiomem, které mezi řádky neustále probleskuje s neobvyklou jasností a mohutností.

II. kapitola zabývá se řešením otázky „Vira a věda“; zase jen velmi stručně a v hlavních rysech. Při tom však nezapomněl autor na nic, co je opravdu důležité a významné. Označení jednotlivých státi: „Bořiti či stavěti?“, „Můžeme býti ještě křesťany?“, „Darvinismus“, „Věřim pouze tomu, co vidím“, „Oratoř a laboratoř“ atd. Tedy ty nejznámější a nejčastěji se vyskytující námitky studentů uspokojivě vyřešeny a přesvědčivě vyvráceny.

Celou knihou vane duch moderního, inteligentního a praktického katolíka, který dovede víru svou odůvodniti a také důrazně obhájit. —ič—

GESPRÄCHE MIT EINEM GOTTLOSEN. Von Helmut Fahsel, Kaplan. Freiburg im Breisgau. Herder et Comp. 1929.

Dnešní doba v celku již není tak zaujatá zdánlivými rozpory mezi vědou a vírou; skutečnost tvrdé a nelítostné války je již vyřídila. Za to se šíří blud jiný, snad horší, který totiž zaplétá srdce lidí do pletiva lhostejnosti: lhostejnost pod-

miňuje nejhroznější nevědomost. A tato si žádá poučování, seznamování se zásadami křesťanství, s obsahem zjeveného náboženství. Pomůckou k tomu mají být Fahselovy rozmluvy. Není to uměle vykonstruovaná debata, bezživotně neskutčná, neprospěšná pro praktické využití; protivník kaplanův je živoucí moderní člověk, typ dnešní skepse, ztělesnění současné inteligentní generace. Problémy roz-

hovoru svrchovaně závažné: Náboženství rozumu, víra, zjevení, milost, hřích, pokrok Církve atd. A zajímavé je, že nekončí to obrácením — jako u šablono-
vých apologií staršího data — nýbrž prostě tím, co bylo zamýšleno, totiž poučením. Obrácení je již další stupeň, předpokládající pomoc Boží milosti a projev svobodné vůle toho kterého člověka.

jp.

*Dvě kráseky spanilých duší mé ovládnulo stánek:
zemská jedna, druhá z výšiny posla nebes;
církev a vlast — ty v mojích milují sestersky se nadrech:
každá půl, každá má srdce moje celé.*

Sušil.

Vydala Růže Sušilova, liter. jednota bohoslovců v Brně.

LITERATURA:

Josef Hronek: NÁRODNÍ ŠKOLA A KATECHETA. Vydalo Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Franci v Praze.

S radostí vítáme knížku Hronkovu. Obsahuje všechny důležitější zákony týkající se školy, které vyšly v době trvání republiky Československé. V první části podává vývoj školství elementárního, v druhé části obírá se speciálně československým školstvím národním. Na konec uvádí obecněškolské právo v celé republice s ohledem na náboženství.

Knihka může býti dobrou příručkou zvláště kněžím, kteří jsou ve styku se školou. P.

PO STOPÁCH BOŽSKÉHO SPASITELE v Egyptě a Svaté zemi. Napsal *Dr. Karel Kašpara*. Vydal Gustav Franci, Praha 1931.

Knihka pana biskupa královéhradeckého dra Karla Kašpara, která právě vyšla v krásné a umělecké úpravě, bude především cenným dárkem loňským účastníkům palestinské pouti, kterou popisuje. Je poučná i zajímavá. Ale i jiným milovníkům cestopisů ze Svaté země bude opravdovým hlubokým zdrojem poučení a ostatním katolíkům poučením i milým povzbuzením. V díle jest snešeno mnoho poznatků historických, zeměpisných, theologických i jiných. I způsob podání je velmi poutavý. Vřele doporučujeme.

CHOROBY MODERNÍ LIDSKÉ SPOLEČNOSTI a léky k její záchraně. Pastýřský list *J. B. M. Dra Karla Kašpara*, biskupa královéhradeckého. Časových úvah svaz. 322. Hradec Král. 1931.

Kdyby u nás katolíci více poslouchali slov a otcovských napomenutí svých nejdůstojnějších biskupů, vypadaly by poměry ve státě s katolickou většinou jinak. Ale ta slova se často jenom vyslechnou a neukáže se ani vůle, pokus, uvést je v čin. Stručně probírá v tomto sešitku nejdůstojnější pan biskup nejpálčivější otázky dneška a poukazuje na jedinou možnost jejich vyřešení: Kristus a jeho nauka mohou zachrániti lidstvo.

Dr. Augustin Neumann O. S. A.: MISTR JAN HUS. (Otisk z „Čes. slovníku bohovědného“). V Praze 1931. Nákl. „Dědictví Svatojanského“.

Pokračovatel dra Sedláka dr. Neumann shrnul v této brožurce malé, ale objemné myšlenkami, výsledky moderního badání, které se přestává dívati na Husa okem romantismu, a dal nám tak směrnice k posuzování osobnosti Husovy a jeho dítěte — husitismu. K.

KYTICE NA OLTÁŘ SV. ANTONÍNU PADUÁNSKÉMU. Mešní píseň, litanie, responsorium, lidová píseň a zázvětná modlitba. *P. Leander Brejcha*, vydává náklad. Cyrillo-Methodějského knihkupectví Gustav Franci v Praze prakt. dílko, které jest potřebné k jubil. oslavám sv. Antonína, miláčka lidu. Jubileum začalo 13. června 1931 a potrvá celý rok. Bylo by záhodno, aby světoznámý Divotvůrce, jehož úcta jest rozšířena i u nás, byl v každé farnosti důstojně oslaven. Všechny písně jsou vytisknuty s doprovodem varhan. Cena příručky jest stanovena na Kč 1.—. Při hromadných objednávkách sleva až 40%.

Dr. Benjamin Jedlička: DĚJINY ČESKÉHO PÍSEMNICTVÍ. Doba nová. Svaz. I. Nákladem Sfinx (Bohumil Janda), Praha.

Je jistě třeba uvítati každou novou přehlednou práci o české literatuře, která by spojovala vědeckou důkladnost s úměrnou jasností a přehledností, protože takovýchto knih máme v našem odborném písemnictví velmi málo a většinou jsou již zastaralé. Jedlička pokusil se o to ve svých Dějinách českého písemnictví, které jsou rozvrženy na 3 svazky a z nichž první svazek právě vyšel. Knihka začíná českým obrozením — tedy thematem, o něž se vede dnes úporný zápas, jak máme na ně nazírat a kde hledati jeho podstatné prvky. Autor přidržel se starších názorů realistických (Jakubec atd.), kteří obrození kladou do doby osvícenství. Vyjadřuje to hned na počátku: „... za svůj rozvoj vděčí národ dvěma velkým proudům evropským, osvícenství a romantismu...“ A dále autor pokračuje: „Vyšlehnouví nejprve v hlavách a srdcích vynikajících jednotlivců, obrozené hnutí podmaňuje postupně české vzdělanstvo a nejširší vrstvy lidové — to, co za útisku protireformace bylo hlasem volajícího na poušti, stává se nyní mocnou silou.“ — Ale tato fráze o „útisku protireformace“ dnes již jest příliš zviklána (viz studie Podlahovy o českých jesuitech, práce dr. Neumanna, částečně Pekaře a zejména studie P. E. Kubička T. J.: Jesuité a národ český v Spáčilově knize: Jesuité), aby takto nekriticky se mohla ještě dnes tvrditi. Autor tkví ještě úplně na tradi-